Egiptietiškoji Napoleono paslaptis

TYTO ALBA

JAVIER SIERRA

JAVIER SIERRA

Egiptietiškoji Napoleono paslaptis

ROMANAS

Iš ispanų kalbos vertė
Ona Žemaitienė

VILNIUS 2007

UDK 860-3
Si33

ISBN 978-9986-16-554-5

© Javier Sierra, 2002
© Ona Žemaitienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2007
© Ilona Kukenytė, viršelio dizainas, 2007
© „Tyto alba“, 2007

Skaitytojau, galbūt tau kils pagunda visus teiginius, esančius šioje knygoje, laikyti mano vaizduotės vaisiumi. Ir manyti, kad jie visiškai nutolę nuo tiesos. Čia pasakojama istorija yra apgalvota tiesos ir galimų veiksmo scenarijų pynė, ir tik patys dėmesingiausieji ją tinkamai įvertins.

Vienam jų, mano *dvasiniam seneliui* Antonijui Riberai, ir skiriamos šios eilutės. Žinau, kad jis iš kito dangiškojo Nilo kranto geriau nei kas kitas įvertins tai, ką noriu pasakyti.

Tuomet nėra beprotiškas egiptiečių mitologijos teiginys, kad Ozyrio siela yra amžina ir nepažeidžiama, nors jo kūną Tifonas sukapojo į daugybę dalių ir išslapstė, o Izidė visur jo ieškojo ir sugebėjo vėl jį prikelti. Būtis yra aukščiau bet kokio irimo ir bet kokių pokyčių.

PLUTARCHAS,
„Apie Izidę ir Ozyrį“, LIV

Įžanga

Būtina pastaba

1798 metų liepos 1-osios pavakarę trisdešimt šeši tūkstančiai kareivių, šiek tiek daugiau nei du tūkstančiai karininkų ir apie tris šimtus moterų – tarp jų karių žmonos ir vienu iš didžiausių kada nors buvusių ginkluotų laivų nelegaliai plaukusios prostitutės – išsilaipino Egipto pakrantėse: Aleksandrijoje, Rozetėje ir Damjetoje. Išskyrus keletą aukščiausio rango karininkų, niekas tiksliai nežinojo, ko iš jų tikisi Prancūzija kitoje Vidužemio jūros pusėje.

Įveikę pirmąsias kliūtis, po dvidešimties dienų dalis tų karių jau kontroliavo Nilo deltą ir leidosi Kairo link. Ten pirmąsyk išvydo įspūdingas Gizos piramides ir po jų dantytais šešėliais sutriuškino padrikas mameliukų ordas. Taip po trijų amžių osmanų viešpatavimui Egipte atėjo galas.

Tai didžiulei ir neapibrėžtai operacijai vadovavo generolas, kuriam buvo pranašaujama šlovinga ateitis – Napoleonas Bonapartas. Su užsienio reikalų ministro ir Prancūzijos konsulo Egipte pritarimu jis tikėjosi sunaikinti klestintį anglų prekybos kelią su Azija ir taip susilpninti didžiausią tų laikų Prancūzijos priešininkę. Tačiau netrukus Napoleonas įkliuvo į savo paties ambicijų pinkles. Tų pačių metų rugpjūčio 1-ąją Britanijos admirolas Horacijus Nelsonas susekė ir priešais Abu Kyro pakrantę paskandino naujutėlę jo flotilę. Napoleonas neteko daugiau kaip 1700 karių ir

priešiškoje bei svetimoje žemėje, atskirtas, be maisto atsargų, tegalėjo tikėtis priešų malonės.

Bet prancūzai atkakliai laikėsi.

Keturiolika mėnesių, praleistų Egipto žemėje, Bonapartas neleido laiko veltui: įkūrė institutą paslaptingai krašto praeičiai tyrinėti, įdarbino daugiau nei šimtą šešiasdešimt kuo skubiausiai surinktų Prancūzijos mokslininkų, kad tie iš nevaisingo Egipto smėlio išspaustų užmiršto, bet galingo mokslo syvus. Vien tai buvo įrodymas, kad jo užsibrėžtas tikslas faraonų žemėje nebuvo tik karinis.

Generolą buvo taip apsėdusi mintis užvaldyti tą planetos regioną, kad jis net įžengė į Šventąją Žemę, vedamas tikslo ją pavergti. Tarsi būtų norėjęs varžytis su pirmųjų kryžiaus žygių kariais. Taigi, tarsi koks XIII amžiaus tamplierius, jis peržygiavo Palestiną skersai iš pietų į šiaurę, kol 1799 metų balandžio 14-ąją prieš visų jį lydinčių generolų valią panoro pernakvoti mažyčiame kaimelyje prie Tiberiados ežero, vadinamame Nazaretu.

Niekuomet, net vėliau – tremtyje Šv. Elenos saloje, jis taip ir neatskleidė savo poelgio priežasčių.

Karo žygis į Šventąją Žemę ir Siriją taip pat patyrė nesėkmę. Žinojo, kad jo karjerai gresia žlugimas, jei bus priverstas trauktis ir vis kartos strategines klaidas. Galbūt todėl Napoleonas įsakė apsiausti Jafą, užkariavo ją krauju ir ugnimi ir be pasigailėjimo iššudė karius, moteris, senukus ir vaikus. Bet paskutinis maištingųjų turkų įtvirtinimas – Sen Žan d'Akras – jam pasipriešino ir atsilaikė, šitaip žlugo jo planai pasiekti paties Konstantinopolio vartus ir niekais virto slaptas troškimas užkariavimais varžytis su Aleksandru Makedoniečiu.

Nusivylęs generolas grįžo į Kairą ir čia sužinojo, kad anglų

remiami daugiau nei penkiolika tūkstančių turkų 1799 metų liepos 15-ąją išsilaipino Abu Kyre, pasiryžę galutinai išvyti jį iš Egipto. Priešininkų pasirinkta vieta Napoleonui sukėlė skaudžius prisiminimus. Tačiau liepos 25-ąją jo kariuomenė sutriuškino mameliukus ir taip iš dalies atsigriebė už Nelsono padarytus nuostolius.

Apsvaigintas sėkmės, Bonapartas vėl leidosi Kairo link ir pasiekė jį rugpjūčio 11-ąją, per pačius didžiausius metų karščius. Ir tuomet įvyko kai kas netikėta: kai jis slapta brandino planus triumfuodamas grįžti į Prancūziją, nusprendė praleisti naktį dar vienoje nelabai tam tinkamoje vietoje. Šį kartą – Didžiojoje Gizos piramidėje.

Taip pat niekas nesulaukė paaiškinimo kodėl. Ir niekuomet smulkiai nepapasakojo, kas ten, viduje, jam nutiko. Biografai taip ir neatskleidė šios paslapties. Bet, 1799 metų rugpjūčio 13-osios naktį praleidęs didžiausio senovės žmogaus rankomis pastatyto monumento viduje, Napoleonas jau niekuomet nebebuvo toks kaip anksčiau...

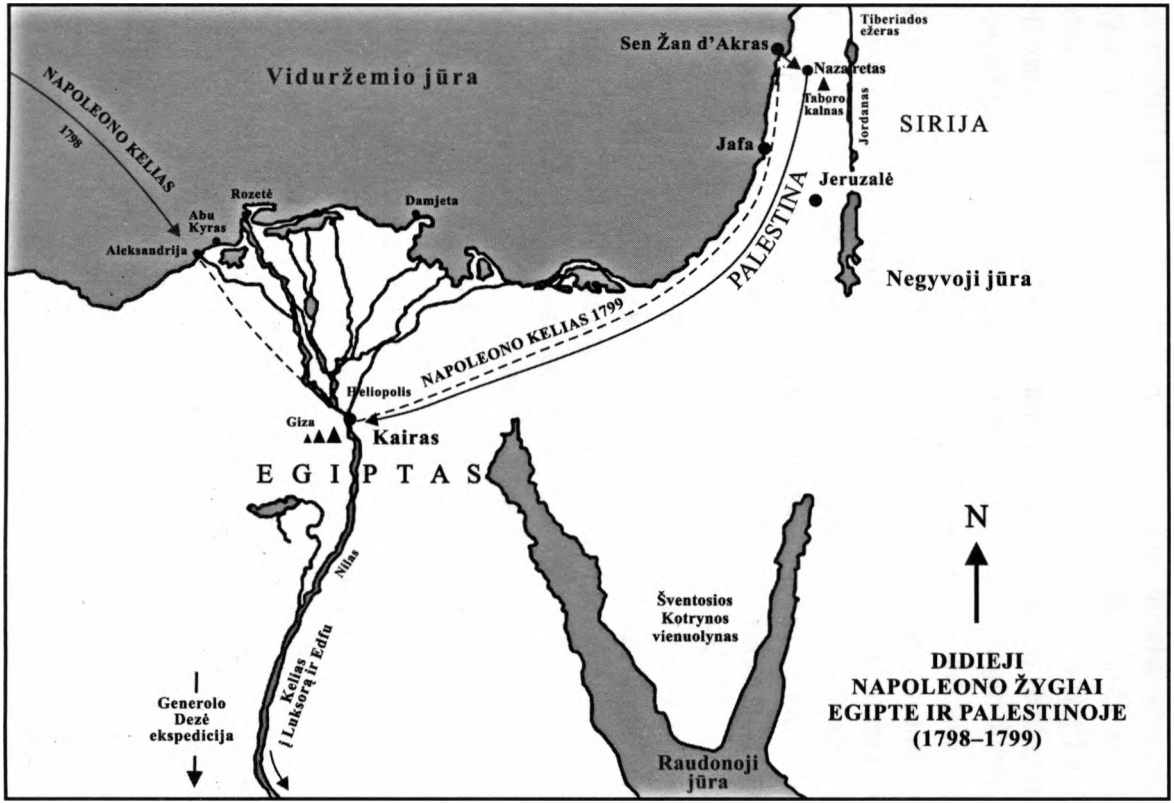
Viduržemio jūra
NAPOLEONO KELIAS
1798
Sen Žan d'Akras
Tiberiados ežeras
Nazaretas
Taboro kalnas
Jordanas
SIRIJA
Jafa
Jeruzalė
PALESTINA
Negyvoji jūra
Rozetė
Damjeta
Abu Kyras
Aleksandrija
NAPOLEONO KELIAS 1799
Heliopolis
Giza
Kairas
EGIPTAS
Nilas
Kelias į Luksorą ir Edfu
Generolo Dezė ekspedicija
Šventosios Kotrynos vienuolynas
Raudonoji jūra
N
DIDIEJI NAPOLEONO ŽYGIAI EGIPTE IR PALESTINOJE (1798–1799)

Egiptas

Giza, III dekada, termidoro *quintidi**

– Sugautas!

Korsikiečio pulsas staiga pradėjo plakti greičiau, kraujas vėzdo jėga mušė į smilkinius.

Viskas įvyko akimirksniu: pirmiausia kūnas sudribo, tartum kažkas labai sunkus būtų trūktelėjęs jį į Žemės vidurius. Vėliau vyzdžiai išsiplėtė, beviltiškai ieškodami bent trupučio šviesos, tuo pat metu kiekvienas raumenėlis įsitempė.

– Sugautas! – vėl sumurmėjo gulėdamas kniūbsčias. – Įkalintas! Palaidotas gyvas!

Supratęs, kad mirs, karys nurijo seiles.

Jis buvo vienas, nuo išorės atskirtas tonų akmens, be jokio prakeikto žemėlapio, kuris nurodytų kelią link išėjimo. Kartus supratimas, kad neturi pasiėmęs atsarginio titnago nei vandens, grasino sukaustyti siaubu.

Kaip galėjo būti toks neapdairus? Kaip jis, užgrūdintas tiekos mūšių, ką tik tapęs Abu Kyro didvyriu ir pažeminęs savo priešus, galėjo užmiršti pasiimti porą atsargai reikalingų daiktų? Jo gertuvė ir žibintai, kruopščiai sudėti į balnakrepšį, šiuo metu buvo nepasiekiami. Dabar jau vėlu apgailestauti dėl neapdairumo. Apskritai vėlu viskam.

Korsikietis dar sekundę nejudėjo: toje akmens celėje, pa-

* 1799 m. rugpjūčio 12 d. pagal Respublikos kalendorių. VII Revoliucijos metai.

niręs į tylą, kuri skleidė kažką šventa, bet ir kėlė skausmą, staiga prisiminė vienintelį dalyką, galintį išgelbėti jam gyvybę. Jis privalėjo tikėti. Tikėti pergale, kaip tuomet, kai per dvi savaites perėjo Alpes ir vienu žaibišku mūšiu užkariavo Italiją. Arba kaip tada, kai sutriuškino austrus prie Arkolės tilto ir Rivolio.

Taigi, privalėjo kuo greičiau atgauti tikėjimą savo likimu, daugybę kartų išvadavusį jį iš dvejonių.

Argi ne tai turėjo atlikti? Argi ne jis daugybę kartų didžiavosi atsidavęs ateičiai, kurią tikėjo esant nulemtą? Kodėl dabar negalėjo išbandyti savo tikėjimo?

Karys dulkėta uniforma po truputį pradėjo atsigauti. Jo protas davė keletą staigių ir paprastų įsakymų kūnui: pajudinti kojų pirštus odos batuose, stipriai sukąsti dantis ar sausai kostelėti. Vėliau suraukė nosį, stengdamasis įtraukti šiek tiek gryno oro toje šimtmečių aplinkoje.

Jis buvo gyvas, bet persmelktas baimės.

Baimės? Ar baimė – tai tas skersvėjis, kurį jautė spirale kylant stuburu? Jei ne, tai... kas? Negi dabar leisis užvaldomas iš beduinų girdėtų prietarų apie neregimus piramidžių gyventojus? Ar tikrai, kaip jį buvo įspėję, ilgainiui prarastų sąmonę, jei vienoje iš piramidžių užsibūtų per ilgai?

Ir kiek dar jam liko čia būti? Amžinybę?

Šaltis, ledinis drebulys, užgimęs jo esybės gilumoje, užvaldė jį visą ir prislėgė prie žemės. Kažkas – nujautė – tuoj turėjo įvykti.

Niekuomet nebuvo jutęs nieko panašaus. Tarsi daugybė aštrių ledinių smeigtukų būtų negailestingai susmigę per jo uniformą tiesiai į kaulus. Kraujas nustojo tekėti gyslomis, o akyse pradėjo ryškėti akmeninis, agonijos apimtas žvilgsnis, žvelgiantis į niekur.

Keletą sekundžių nė nemirktelėjo. Bijojo, kad sustos širdis.

Ir nekvėpavo.

Kai nerimas jau buvo užvaldęs visus pojūčius, šaltyje ir sumaištyje akys pagavo vos regimą judesį. Korsikietis iš paskutiniųjų tamsoje įtempė žvilgsnį. Iš pradžių manė apsirikęs. Juk neįmanoma, kad dykumos dulkių debesis būtų patekęs į vidų. Bet vėliau su įniršiu įsitvėrė tos apgaulingos minties. Karys aiškiai matė salės gilumoje pasirodžiusius bent dviejų žmogystų siluetus, tarsi šviesos spindulys būtų prasiskverbęs pro akmenis, pavertęs juos permatomais ir taip išryškinęs tūkstantmečius trukusį kažkieno buvimą.

Korsikietis neįstengė jų atpažinti. Būtybės atrodė nerealios, netikros, be abejonės, stiprių haliucinacijų vaisius, bet kartu jos buvo tokios ryškios, kad akimirką net svarstė galimybę leistis link jų.

– Kas... jūs esate? – sumikčiojo.

Niekas neatsakė.

Vizija kurį laiką nejudėjo, vėliau jos kontūrai iškilmingai išskydo, kol išsisklaidė pačioje tamsiausioje juodumoje.

Ar jis kraustėsi iš proto?

Ar jį jau pradėjo veikti piramidės užkeikimas?

Ar dar kas nors, be jo, buvo to didžiulio kapo viduje?

Karys įkvėpė oro, beviltiškai stengdamasis surikiuoti mintis ir kaip nors atsikratyti tos vizijos. Taip, kaip jį mokė Nazarete, užmerkė akis ir iš visų jėgų iškvėpė. Nepadėjo. Nė sekundės Napoleonas Bonapartas, didis generolas, išvadavęs Egiptą iš mameliukų valdžios, nesugebėjo atsikratyti jausmo, kad ką tik buvo palaidotas gyvas.

Ir pirmąsyk gyvenime, netekęs vilties ir išsigandęs, Bonapartas krito kaip pakirstas.

Ar jis sapnavo? O gal jau buvo miręs?

Napoleonas niekuomet nesužinojo, kiek laiko išbuvo be sąmonės, išsitiesęs ant šaltų Karaliaus kambario grindų plokščių. Kai atsipeikėjo – vis dar nesuvokdamas, kur atsidūręs – staiga keistai ir nepaaiškinamai, bet tvirtai pajuto esąs nebe vienas.

Niekuomet nesugebėjo paaiškinti to žodžiais. Negalėjo. Bet per tą laiką, kol gulėjo kaip pakirstas, granitas aplink jį vaiduokliškai suspindo fosforescuojančia šviesa.

– Aš čia!.. – sušuko, prisiminęs anksčiau matytus vaiduoklius. – Aš nebijau jūsų! Pasirodykite, jei išdrįsite!

Monumentas nekreipė dėmesio. Jo žodžių aidas buvo vienintelis gyvybės ženklas.

Napoleonas suprato privaląs nepasiduoti. Apgraibomis kaire ranka suėmė išsitaršiusius plaukus, dešine surišo juos į uodegą ir pašoko ant kojų. Jis buvo gyvas. Negalėjo sau leisti numirti. Ne šitokiu būdu.

Keli išlavintų raumenų judesiai jį šiek tiek sušildė. Staiga pajuto, kaip šikšnosparnių tvaikas, įsigėręs į piramidės akmenis, vėl nuslydo gerkle.

Trumpas mirgančios žalios šviesos blyksnis jam jau buvo sugrąžinęs truputį jėgų.

Nors neprisiminė anksčiau ją įžvelgęs toje tamsoje, dar niekuomet šviesos nebuvimas jo taip nebaugino.

Ką jis čia veikia? Kodėl taip staiga ši vieta jam pradėjo kelti tokį siaubą? Negi tai ne ta pati piramidė, kuriai jis, kalbėdamas su savo generolais, skirdavo šitiek liaupsių? Negi tai ne tas pats senovės paminklas, kurio blokų užtektų aplink visą Prancūziją metro aukščio sienai sumūryti?

Apgraibomis aplink ieškodamas sienos atsiremti, korsikietis apmąstė savo padėtį. Gerai pagalvojus, jo baimė turėjo vieną

priežastį: viskas čia, viduje, įskaitant ir paskutinę akimirką, kai jo deglo liepsna sukibirkščiavusi užgeso, atrodė sumanyta iš anksto. Agoniškas ugnies traškesys, dūmų spiralės, pakilusios iki lygių, virš jo galvos kybančių granito lubų, klampi tyla, užvaldžiusi patalpą stojus tamsai, buvo apgalvotas senųjų Gizos sergėtojų manevras. Ar bent jau taip atrodė.

Negi sultonas Kebiras pakliuvo į spąstus?*

Korsikietis sugriežė dantimis.

Ne. Ne tai. Direktorijos Paryžiuje politikai išmokė jį būti pasirengusį tokiam žmonių padermei būdingam poelgiui kaip klasta. Susidūręs su tos saujelės žmonių valdžios troškimu ir aiškia skrupulų stoka jis įprato atskirti apsimetėlius ir garbinguosius.

Jis neklydo pernelyg nepasitikėdamas maloniu Kairo imamų priėmimu, kai prieš keletą dienų šie, nuoširdžiai šypsodamiesi, sutiko su jo neįtikimomis religinėmis pretenzijomis. Jis, grįžęs iš žygio į Šventąją Žemę, mieste religiniams vadovams prisistatė kaip Korano pranašautosios aukščiausiosios būtybės įsikūnijimas. Tas, kuris turėjo pasirodyti iš Vakarų, kad tęstų Pranašo darbus...

O jeigu jį atviliojo čia, norėdami nubausti už šventvagiškus žodžius?

Napoleonas pamėgino prisiminti: Elijas Bukturas, sumanusis vertėjas koptas, tarnaujantis jam vedliu nuo pat išsilaipinimo Egipte, atvedė jį iki pat dykumos krašto, žadėdamas atskleisti ypatingą paslaptį. Nilas buvo ką tik patvinęs ir paskleidęs savo derlingą dumblą po Deltos laukus. Žmonės šventė ir šlovino savo upę. Tačiau Elijui, vyrui tarsi iš medžio išdrožtu

* Beduinai taip vadino Napoleoną jo buvimui Egipte einant į pabaigą. Ši pravardė, reiškianti „ugnies valdovas“, turint omeny visas aplinkybes, jam labai pritiko.

veidu, buvo visiškai tas pat. Užsispyrė saulei leidžiantis nuvesti jį už miesto, į didžiausios Gizos piramidės vidų, ir atskleisti jos paslaptis.

„Kas pažins piramidę, valdys pasaulį“, – pareiškė pakeliui. Napoleonas buvo įsitikinęs, kad tai didi tiesa. Galbūt tiesa.

Toks keistas kvietimas, ištartas būstinėje, kurią Bonapartas buvo įsirengęs šalia Azbekijos ežero, valandų valandas nepaliko jo ramybėje. Elijas, mylimiausias jam ištikimo generolo Jakobo Tadruso, prancūzų armijos Koptų legiono garbės vado, sūnėnas, neturėtų jo apgaudinėti tokiu iš pirmo žvilgsnio nekaltu pasiūlymu.

O jeigu?

Napoleonas kuo puikiausiai jį prisiminė: gudrus žvilgsnis, spindinti baltutėlė oda, smaila barzdelė, dengianti kampuotą ir tvirtą smakrą. Elijas tvirtino, kad jam dalyvauti piramidės rituale būtina. „Niekas neturi žinoti, kad ateisite, – tarė. – Vien tik dėl jūsų atkaklumo generolas Kleberas gavo dievų palaiminimą lydėti jus kelionėje, bet turės laikytis nuo jūsų padoriu atstumu. Tačiau jei nuspręsite mano pasiūlymą nuleisti negirdomis, užtikrinu, kad tai, kas turėjo būti apreikšta, niekuomet nebus pagarsinta.“

Keista, bet Napoleonas juo pasitikėjo. Net neatkreipė dėmesio į tai, kad jo vertėjas paminėjo dievus. Elijas, – manė jis, – buvo uolus koptas. Bet kas jam turėjo būti apreikšta Didžiojoje piramidėje? Galbūt tai ir buvo ką tik matyta nebyli vizija? Tuomet iš kur tai galėjo žinoti Bukturas?..

Su keleto žmonių palyda, keturiais asilais, apkrautais gūniomis, vandeniu ir bananais, Napoleonas saulei leidžiantis dideliu barkasu praplaukė Nazlet al Samamo kaimą. Įveikęs įdubą, kurioje ilsisi Sfinksas, jau raitas ant arklio leidosi link didžiausios piramidės. Tai buvo tikri dirbtiniai kalnai, sukur-

ti prarasto pasaulio architektų, metantys iššūkį laikui. Tą vasaros pavakarę, iškilmingiausi visoje Gizoje tūkstantmečiai karališkosios įžymybės griuvėsiai buvo nusidažę seno aukso spalva.

– Pone, – nepriekaištinga prancūzų kalba tarė Bukturas, siaurais koridoriais vesdamas jį į aukščiausią monumento kambarį, – prieš sužinodamas tai, ką taip trokštate sužinoti, privalote ištuštinti savo sielą ir leisti ją pasverti amžinajam šios vietos sergėtojui. Bet privalote tai atlikti vienas.

– Vienas?

Elijas labai rimtai linktelėjo.

– Visuomet taip buvo. Nuo faraonų iki musulmonų laikų. Tai įstatymas. Taip elgėsi Cezaris ar Aleksandras Makedonietis, ir abu tapo Egipto viešpačiais. Taip privalote pasielgti ir jūs.

Ir generolas, nelabai supratęs, ką norėjo pasakyti jo vertėjas, dar kartą sutiko.

„Kaip galėjau būti toks neapdairus?“ – apgailestavo dabar.

Bonapartas tarėsi juoduose Bukturo vyzdžiuose įžvelgęs tam tikrą prietaringą baimę. Ko gera, tą pačią, kuri Kaire sutriuškintus mameliukus paskatino jį pavadinti velniškuoju Bunabartu, vaizduojantis jį tarsi džiną, piktąją dvasią ilgais ir aštriais nagais, sugebančią vien žvilgsniu savo priešus paversti akmenimis. Atsargusis Elijas, nepaisant kartu su Napoleonu praleistų mėnesių, vis dar nebuvo tikras, ar tas senųjų „pasaulio motinos“ valdovų įspūdis nėra tik fantazija.*

* Taip piramidžių miestą Kairą vienoje iš „Tūkstančio ir vienos nakties“ pasakų pavadino žydų gydytojas.

Jo šeima karta iš kartos lydėjo įšvęstuosius iki Saurido šventovės, bet nei tėvas, nei senelis niekuomet nepasakojo apie kandidatą, turintį tokių valingų bruožų kaip šis.*

– Kur manęs lauksi, Elijau? – griežtai paklausė korsikietis, nujausdamas, kad tuoj čia, viduje, bus paliktas vienas.

– Lauke, pone.

– Jūs taip pat, Žanai Baptistai? – paklausė, virpančioje deglo šviesoje žiūrėdamas į generolą Kleberą.

– Taip, mano generole.

Pasakyta – padaryta. Kai nudėvėta vedlio galabija ir mėlynas karininko munduras išnyko koridoriuje, kuriuo jie atėjo, Napoleonui apsižvalgyti aplinkui buvo likę vos pora minučių. Kai šios praėjo, tarsi laikas būtų buvęs apskaičiuotas nepaprastai tiksliai, jo deglas užgeso.

Bonapartas sudrebėjo. Atrodė, tarsi piramidės durys būtų staiga užsitrenkusios visiems laikams.

Tamsa iš karto užplūdo patalpą: įėjimas – dvi mažos kvadratinės angos, iškirstos šiaurinėje ir pietinėje salės sienose, dingstančios jose ir vedančios nežinia kur, taip pat salės viduryje stūksanti didžiulė granito skrynia staiga paniro į neįžvelgiamą naktį. Viską uždengė tankus juodas šydas. Ir tik didžiulė arka patraukė jo dėmesį. Joje stovėjo skrynia, kaip tik tokio dydžio, kad joje galėtų tilpti žmogus. Ar čia jis turėjo ištuštinti savo sielą? Tamsoje? Ar šioje vietoje bus nustatytas jos „svoris"? Jei taip, tai kokiu būdu?

– Piramidė pati parodys jums kelią, – prieš keletą valan-

* Arabai taip vadino Didžiąją piramidę, priskirdami ją karaliui Sauridui, bet tvirtino nieko apie jį nežiną. Senovės egiptiečiai ją vadino „Chufu šviesiuoju horizontu", turėdami omeny tą patį valdovą, kurį vėliau graikai perkrikštijo Cheopsu. Koptai tuo klausimu visuomet tylėjo...

dų pasakė jam Elijas Bukturas, prieš įspėdamas, kad paliks jį vieną. – Leiskitės vedamas šventos galybės, senųjų Egipto valdovų paliktos ateities kartoms. Nesipriešinkite. Ir nesistenkite suprasti. Nuolankiai priimkite tai, kas jums nutiks.

Napoleonas sunkiai galėjo suvokti, kad tokia paprasta skrynia kadaise galėjo priglausti karaliaus kūną. Ir kad tokia kukli patalpa galėjo būti faraono amžinojo poilsio vieta. Tai buvo klaida. Reikėjo laiko ir stebėtojo gebėjimų, kad būtų tinkamai įvertinta tobulai stačiakampės, sumūrytos iš akmens blokų, milimetro tikslumu suleistų vienas į kitą, salės didybė. Formų tobulumas, darna ir paprastumas, užrašų nei nereikalingų puošmenų nebuvimas darė ją panašią į galingos snaudžiančios dievybės šventovę, apleistą dar gerokai iki to, kai Aleksandras Makedonietis pasiekė Nilą, ir greičiausiai tūkstantį ir vieną kartą apiplėštą iki korsikiečiui joje apsilankant.

Ta mintis jam sukėlė nerimą.

Švelniai, kone instinktyviai pačiupinėjo kairį šoną ties diržu, ieškodamas kardo rankenos. Šaltas metalas jį nuramino. Jei kas nutiktų, jis mokėtų apsiginti. Bet nuo ko? Nuo kokių jėgų? Negi Elijas jo neįspėjo, kad didžiausias priešas čia, viduje, ko gera, dar baisesnis nei visi jo varžovai, bus jis pats? Ar nėra tai dar vienas paslaptingos brolijos, kuriai priklausė vertėjas ir – jis tuo nebeabejojo – jo generolas Kleberas, parengtas išbandymas? O gal jis buvo pernelyg patiklus, leisdamasis be palydos, vien tik su jiedviem, į pavojingąjį Gizos plokščiakalnį, kur nė vienas svetimšalis be stiprios karinės apsaugos nedrįso įžengti?

Ryžtingai nusiteikęs jaunuolis apgraibomis paieškojo lygaus ir ledinio granito paviršiaus.

Kai pirštais pajuto įdubos kraštą ten, kur ją prisiminė esant, užsiropštė ant jos ir išsitiesė viduje visu ūgiu. Jis neturėjo ko

prarasti. Buvo pasirengęs laukti, nespartinti įvykių ir kiek įmanoma nuolankiau iškęsti tą įtampą.

– Ką turėjo omeny Elijas, sakydamas, jog privalau ištuštinti sielą, kad ji būtų pasverta? – paklausė savęs, nugara šliedamasis prie įdubos dugno.

Štai tuomet Napoleonas Bonapartas, Egiptą užėmusios armijos vadas, padarė baisų atradimą: karstas tobulai atitiko jo kūno matmenis...

1

Senasis Kairas, prieš dešimt dienų. 28 Abib*

Kirilas sunkiai nuklibikščiavo iki koridorėlio, vedančio į Šv. Sergijaus bažnyčią. Drėgnas ir dvokiantis koridorius prasidėjo už kuklių laiptelių, kuriais vienuolis kuo atsargiausiai užkopė.

Jį lydėjo Takla – kitas vienuolis koptas, šitaip pakrikštytas Etiopijos globėjo garbei. Senis jau keletą savaičių nė žingsnio be jo nežengė, net kai nuspręsdavo paprasčiausiai pasivaikščioti po musulmonų turgų, ieškodamas dovanų vargingiausiems savo parapijiečiams.

Takla, dar neturintis nė dvidešimt penkerių, tą dieną nešėsi ant nugaros jo siluetą bjaurojantį didžiulį nešulį. Prieblandoje koks prietaringesnis Masr al Kadimos gyventojas būtų palaikęs jį Šėtono sekėju.

– Turime paskubėti, broli Kirilai, – sunkiai kvėpuodamas sušnibždėjo vienuolis. – Patriarchas pageidauja susitikti su jumis iki sutemų. Ir drįstu pasakyti, jo sekretorius atrodė ypač susirūpinęs dėl šio susitikimo.

– Susirūpinęs? – suniurnėjo senis. – Įdomu, kodėl?

* 1799 m. rugpjūčio 2 d. pagal koptų kalendorių. 1515 m. pagal *Synaxarion*.

– Kad atvyktumėte laiku ir kuo greičiau atsiskaitytumėte Šventajam Tėvui.

Taklos balse buvo juntamas prastai slepiamas nekantrumas.

– Gerai jau, gerai! – suniurnėjo senasis vienuolis, atidžiai žiūrėdamas, kur stato kojas. – Ką gali žinoti piemuo apie savo bandos bėdas! Jei prancūzai nebūtų pristeigę mieste kontrolės postų, mudu jau seniai būtume pasiekę Abu Sargą.

Jaunasis koptas, norėdamas nuslėpti šypseną, nuleido galvą. Visi vienuoliai iš stūksančių aplink senąjį Kairą vienuolynų žinojo, kad Kirilo niekas neprivers pasiskubinti. Jis buvo lėtapėdis, bet ir labai pedantiškas. Neprilygstamam ikonų meistrui, freskų restauruotojui ir senienų, kurių buvo gausu šalyje, rūšiuotojui gerajam Kirilui, kurio šaknys buvo Italijoje, užvirdavo kraujas, kai kas mėgindavo pakeisti įprastą jo gyvenimo ritmą.

– Reikia ir juos suprasti, tėve, – nelabai įtikinamai pabandė pateisinti prancūzus Takla. – Rodos, jie baiminasi naujo anglų arba turkų antpuolio, nors tai tas pats. Triuškinamas pralaimėjimas Abu Kyre greičiausiai jiems visai nepatiko, tad dabar, ko gera, vėl ginkluojasi...

Kirilas neatsakė.

– Vakar, persekiodami porą šnipų miesto aikštėje, sugriovė audinių turgų – jie labai įsitempę. Kaire apie nieką kita nešnekama.

– Pamanyk tik – šnipai!

Abu paspartino žingsnį. Monotoniškas muedzinų kvietimas maldai iš tūkstančio miesto minaretų viršūnių juos paskatino žingsniuoti greičiau. Takla, prislėgtas sunkios naštos, pasiūlė remtis į savo alkūnę, kad garbusis vienuolis

nepaslystų. Jam buvo griežtai įsakyta lydėti ir globoti senuką, jei prireiks – net ir gyvybės kaina. Juk galiausiai Kirilas Bolonietis buvo vienintelis diecezijoje galintis išspręsti galvosūkį, keletą mėnesių nedavusį ramybės sunerimusiems Šventojo Tėvo Morkaus VIII aplinkos žmonėms, tad jį reikėjo saugoti.

Novicijus gerai žinojo apie tą įdomų nutikimą. Jis pats dalyvavo, kai buvo rasti du laku užantspauduoti moliniai indai, pusiau įkasti į žemę priešais Nebi Danielio mečetę.

Visa tai nutiko Aleksandrijoje. Vieną praėjusios vasaros rytą susirūpinęs šventovės sargas Abdulas Harišas pakvietė jį ir pasibaisėjęs liepė išnešti „tuos krikščioniškus daiktus", atsiradusius priešais jo duris. Jis buvo taip pasibjaurėjęs, tarsi praėjusios nakties žemės drebėjimas iš gelmių būtų išsviedęs bjauriai dvokiantį koptų mėšlą.

Ir tai dar ne viskas: įsitikinimas, kad „daiktai" yra ne kas kita kaip urnos su kokio senovės krikščionio pelenais – apie tai bylojo anglimi nupiešta žuvis – privertė smulkmeniškąjį Harišą kuo greičiau atsikratyti radinio. „Aš kaip gyvas nepaliesiu kopto pelenų", – pareiškė jis.

Nepaisant to, Aleksandrijos vyskupo akys sužibo, vos tik jis sužinojo apie radinį. O jei tose urnose buvo kokio kankinio relikvijos? Vyskupas net apsilaižė, pamanęs, kad palaikai galėtų būti paties šventojo Morkaus, kuris, kaip žinoma, apaštalavo ir pastatė pirmąją bažnyčią Egipte, netoli Nebi Danielio mečetės. Ir kodėl ne? Jo paties beatodairiškas tikėjimas ir jo sekretorių, taip pat artimiausių vienuolių vaizduotė įsisiūbavo: galbūt pagaliau pavyks surinkti visus didžiojo evangelisto palaikus, juk kol kas rasta tik jo kaukolė?

Toks entuziazmas netrukus subliūško. Nors koptų tikė-

jimas griežtai draudžia garbinti šventuosius, radus Morkaus palaikų dalį, tas draudimas, žinoma, nebebūtų toks svarbus. Juk evangelistas nebuvo paprastas šventasis – jis atnešė tikrąjį tikėjimą į Egiptą!

Takla ryškiai prisiminė nusivylimą, išgyventą kiek vėliau, kai buvo nulaužti antspaudai ir paaiškėjo, kad induose nėra jokių kaulų, tik keli ryšulėliai purvinų ir netvarkingų papiruso lapų.

Iš pradžių niekas į juos nekreipė dėmesio. Atrodė, kad jie buvo prirašyti koptų bohairų tarmės rašmenimis, bet nė vienas iš juos peržiūrėjusių dvasininkų neįstengė suprasti nė eilutės. Tos kraiglionės buvo pernelyg sudėtingos vienuoliams, troškusiems išvysti kaulus ir godiems stebuklų. Juk ne veltui pirmųjų koptų kalba buvo kildinama iš tos, kurią vartojo senieji egiptiečiai. Patys išmintingiausi rėmė teoriją, kad maždaug VII amžiuje prieš Kristų hieroglifai virto paprastesniu raštu, vadinamuoju hieratiniu, o vėliau iš šio – dar paprastesniu, pakrikštytu demotiniu. Nuo demotinio iki koptų rašto šuolis buvo paprastas: tereikėjo senųjų Nilo dievų kalbą užrašyti graikiškomis raidėmis. Vis dėlto Aleksandrijoje rastas tekstas buvo panašus ne į koptų, o į graikų.

Vienintelis suprantamas sakinys buvo parašytas šia kalba. Jis buvo storiausio raštų ryšulio viršuje, ir jį perskaičiusio vyskupo galvoje vėl sušvito viltis dėl tikros pranašystės.

Ten buvo parašyta:

Περὶ τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς

Apie paskutines Viešpaties dienas Žemėje

Pradžioje net jis suabejojo. Pamanė, kad tai Abdulo Harišo ir jo egzaltuotų sekėjų grupės suregztas pokštas, bet

greitai tą spėjimą atmetė. Laukti žemės drebėjimo, kad galėtų ištraukti į dienos šviesą tuos indus, atrodė pernelyg įmantrus sumanymas Nebi Danielio barbarams. Be to, jis buvo tikras, kad nė vienas mečetės tarnautojas nebūtų sugebėjęs parašyti sakinio graikiškai, neįveldamas bent poros didelių gramatinių klaidų.

Tuomet kas tai?

Net vyskupas, niekuomet negarsėjęs protu, suvokė, kad lieka vienintelis pagrįstas paaiškinimas: tie indai priklausė senovinei Aleksandrijos krikščionių bendruomenei ir ši juose paslėpė savo šventus raštus. Miestui buvo tekę išgyventi daugybę pragaištingų laikotarpių, tad toks poelgis visai pateisinamas.

Vargšė patriarcho vaizduotė įsisiūbavo. Jis net regėjo senųjų krikščionių, antspauduojančių vertingiausius savo papirusus, veidus. Maždaug dešimt, daugiausia dvylika šeimų. Kiekvienoje du ar trys vaikai ir veikiausiai tos šeimos tarnavo kokiam romėnų patricijui, nelabai kreipusiam dėmesį į savo tarnų tikėjimą. Net galėjo įsivaizduoti bendruomenėje kilusį sujudimą sužinojus apie gresiantį juos persekiojančių romėnų sargybinių apsilankymą. Veikiausiai kas nors iš kaimynų bus juos įdavęs už keletą sidabrinių, kaip Judas Viešpatį. Laimė, vienas iš senolių, įkvėptas Aukščiausiojo, įsako paslėpti galinčius juos išduoti papirusus, šitaip išsaugomos gyvybės ir lobis, dabar jis, patekęs į kitas rankas, galėjo atgaivinti daugelio svyruojančiųjų tikėjimą.

Be to, sprendžiant iš radimvietės ir kaip giliai indai buvo užkasti, jų aptikimas buvo tikras stebuklas. Dievo žinia. Galbūt tai dar vienas ženklas, turint omeny ir prancūzų okupaciją, dėl kurios krikščionybė vėl turi galimybę įsitvirtinti po nepakeliamo islamo viešpatavimo.

Ne. Taklos visai nenustebino skuba, su kuria Aleksandrijos vyskupas pristatė rankraštį pirmiausia Jo Šventenybei Morkui VIII, paskui per jį – tėvui Kirilui. Buvo imtasi visų atsargumo priemonių: tekstai siųsti skyrium, suvynioti į audeklus, paslėpti dvigubuose laivų dugnuose ar net priklijuoti prie pasiuntinių, atgabenusių juos iki Kairo, kūnų. Bet koks atsargumas buvo per menkas, norint apsaugoti naująjį *Dievo Ženklą*.

Sparta ir didelis troškimas sužinoti, ką slepia tie tekstai, taip pat buvo, be abejonės, pateisinami. Taigi, Kirilas Bolonietis, septyniasdešimt vienų metų, bet žaismingas, tarsi būtų dvidešimtmetis, tai žinojo. Tad turėdamas mįslės atsakymus senis išsprogusiomis akimis ir suskeldėjusiomis lūpomis jautėsi koptams pats reikalingiausias.

Pasiekęs kelionės tikslą senasis koptas, nenumanydamas, apie ką mintija jo jaunasis asmens sargybinis, atsiduso. Tamsiame fasade ryškėjo reljefas, vaizduojantis šventąjį Jurgį, smeigiantį ietį į drakoną, nukopijuotas nuo vienos iš viduje esančių rytietiškų ikonų.

– Duok man jėgų, Viešpatie, toliau ištikimai tau tarnauti, – sumurmėjo beveik negirdimai.

– Amen, – linktelėjo Takla.

– Jaunuoli, manai, kad tai mūsų rūpesčių pabaiga? Kad viskas baigsis Šventajam Tėvui įteikus vertimą?

Klausimai nustebino novicijų.

– Esu įsitikinęs, – tarė jis. – Jūs puikiai atlikote savo darbą. Mūsų gerbiamasis patriarchas apipils jus palaiminimais ir greitai grįšime į savo vienuolyną.

– Kad taip ir būtų.

– Tad pirmyn.

Kaip visuomet, saulėlydžio valandomis Šv. Sergijaus bažnyčia atrodė kuo iškilmingiausiai. Per dieną laikytas kelerias mišias ji prisipildė smilkalų kvapo ir šviesų, suteikiančių jai šventumo. Ne veltui juos pakvietė į pirmąją Senojo Kairo krikščionių bažnyčią. Ji iškilo IV amžiuje ant olos, kurioje Šventoji Šeima ieškojo prieglobsčio daugiau nei prieš aštuoniolika amžių, o pati ola, kruopščiai išraižyta, dabar buvo naudojama kaip kripta svarbiausioms ceremonijoms.

Garbingasis *frater*, įkvėpęs per šimtmečius įsigėrusio smilkalų kvapo, pirmą kartą per visą dieną nusišypsojo. Senolio keliai virpėjo iš susijaudinimo. Žvelgdamas į jį, besidairantį aplinkui, beveik galėjai tvirtinti jį girdint senųjų mūro sienų šnabždamas istorijas.

– Ar nieko nejauti, mielasis Takla? Šventosios Dvasios plazdėjimo savo sieloje? Čia akmenys kalba, kaip nė vienoje kitoje Egipto bažnyčioje. Byloja dalykus, kurių jokioje kitoje pasaulio vietoje neišgirsi...

Novicijus atrodė nė neketinąs ką nors sakyti.

– Susikaupk! Girdi? Girdi, kaip šnabžda akmenys? – pagautas įkvėpimo vienuolis iškėlė rankas link skliautuotų lubų. – Pasakoja apie mūsų Viešpaties pabėgimą į šitą vietą. Byloja mums, kad gelbėdamasis nuo Erodo Didžiojo smurto Juozapas Dailidė su šeima įsikūrė čia. Negi negirdi jų išpažinties? Šventosios Šeimos namai buvo po tomis plokštėmis, kurias dabar mindo tavo kojos. Nusiaukime!

– Aš ne...

Kirilas neleido jam užbaigti sakinio.

– Ant šios žemės, – tęsė senolis, – Marija maitino krūtimi Dievo Sūnų. Tie, kas lydėjo ją į šią tremtį, iškasė čia didžiulį tvenkinį su švęstu vandeniu atsivertėliams krikštyti.

Garbusis senis, stengdamasis nuslėpti didingą įspūdį, kurį jam kėlė tiek daug šventos istorijos, sukauptos tokioje nedidelėje patalpoje, tęsė savo aiškinimus:

– Matai tas dvylika kolonų, išrikiuotų navoje?

Brolis Kirilas mostelėjo ranka.

– Visos jos iš balto marmuro, išskyrus vieną.

– O kodėl, tėve? – paklausė apstulbęs Takla.

– Jos vaizduoja dvylika apaštalų. Jei gerai įsižiūrėsi ir leisi akims apsiprasti su šia šviesa, pamatysi vos įžvelgiamus kitados jas puošusius veidus. Kiekvienam Kristaus sekėjui po vieną.

– O paskutinė kolona?

– Pati tamsiausioji, – Kirilas patylėjo, – buvo pastatyta išdaviko Judo niekšybei priminti. Todėl ji – iš granito. Todėl be veido...

Vienuoliai kirto šventovės prieigas, apėjo navą ir patraukė link zakristijos ir kriptos. Juodmedžio ir dramblio kaulo plokštės, apkabinėtos paveikslais, vaizduojančiais apaštalus ir Mergelę Mariją, kabojo maždaug pora metrų virš jų galvų. Bažnyčioje vis labiau temo ir nesimatė nė gyvos dvasios. Ir tai dar ne viskas: Abraomas, Izaokas ir Jokūbas atviromis baltomis akimis, tarsi saugotų šventovę nuo nelauktų svečių, iš pietinės koplyčios atrodė atidžiai seką jų žingsnius. Takla, Aleksandrijoje niekuomet nematęs tokių puikių paveikslų, žiūrėjo į juos vogčiomis, tarytum bijodamas, kad staiga šie neatgytų.

Jo baimė buvo beveik pranašinga.

– Taigi, Kirilai, – suriaumojo balsas kažkur nuo filigraniškai nutapytų patriarcho Abraomo rūbų, – ar jau baigėte savo darbą?

Takla pajuto, kaip nuo galvos iki kojų jį sutraukia mėšlungis. Žodžiai, ištarti tvirtu ir valdingu tonu, suskambėjo

visame *synthronon.* Vieta, kur vyskupas ypatingomis progomis susitinka su garbingiausiaisiais, dabar tamsi ir šalta, sudrebėjo ir, regėjos, tuoj sprogs.

– Šitiek laiko prireikė seniems rankraščiams išnagrinėti ir perrašyti? – užbaigė balsas.

Vargšelis Takla vos neparvirto ant gabenamo maišo. Kirilas, atvirkščiai, atrodė visiškai ramus. Nors tvyrojo prieblanda, balsas jam pasirodė kažkur girdėtas: tas griausmingas balsas negalėjo būti niekieno kito, tik paties Morkaus VIII, šimtas aštuntojo koptų patriarcho, tikrosios ir seniausiosios žemėje Kristaus bažnyčios vadovo. Iš tikrųjų, susitikimas buvo paskirtas šioje vietoje, tačiau ką galingiausias Rytų patriarchas čia veikia vienas, atsikratęs būrio įkyrių, nė per žingsnį nuo jo neatsitraukiančių padėjėjų?

– Jūsų Šventenybe... – džiugiai sušnibždėjo vienuolis. – Pagaliau mudu susitikome.

Pontifikas tikriausiai nusišypsojo. Aliejinės lempos šviesoje blykstelėjo dvi gerų perlų dydžio dantų eilės, išduodamos jo slėptuvę po freskomis.

Tik tuomet vienuoliai suprato, kur reikia žiūrėti. Nors daug metų jie nebuvo susitikę akis į akį, Kirilui buvo sunku nematyti jame to išdykusio mokinio, kuris per lotynų kalbos pamokas lipindavo jam ant nugaros linksniuotes, kad visa klasė galėtų nusirašyti. Jis taip pasikeitė! Morkus nebebuvo bebarzdis išdykėlis kaip prieš du dešimtmečius, nors jo judesiai dar išlaikė kažką šelmiška. Matyti jį įšventintą Šventuoju Tėvu vienuoliui buvo tolygu prisiminti, kad jo paties gyvenimas jau krypsta vakarop. Jam liko nedaug, visiškai nedaug.

– Manau, būsite baigęs savo darbą, tėve Kirilai, – tarė griežtai, nutraukdamas jo apmąstymus. – Ir taip pat manau, kad esate pasirengęs tuojau pat įteikti man rezultatus.

– Iš tiesų. Viskas padaryta, kaip jūs ir pageidavote.

Pilvotasis Morkus VIII staiga pasipūtė kaip povas, patenkintas, kad buvusiam griežčiausiam savo mokytojui gali pademonstruoti puošnias plunksnas.

– Taigi?

Juodu medvilnės abitu su gobtuvu, apkraštuotu raišteliais ir padabintu auksiniais kryželiais, vilkintis pontifikas metė akiplėšišką žvilgsnį į Taklai už nugaros pūpsantį nešulį. Net tanki patriarcho barzda negalėjo nuslėpti jo veide pasirodžiusio smalsumo.

– Knyga, kurią man patikėjote, pradėjus versti pasirodė esanti daug sudėtingesnė, nei buvau manęs iš pradžių.

Morkus trūktelėjo pečiais. Jis net nežinojo, kad papirusai, kuriuos atidavė, sudaro knygą.

– Sudėtingesnė? Ką tuo norite pasakyti?

– Kaip jau žinote, – atsakė jam senis, – dokumentai, rasti Aleksandrijoje, niekieno nepasirašyti. Taip pat jie nebuvo susiūti, todėl turėjau nuspręsti, kokia tvarka juos sudėlioti. Ir dar, tarsi to būtų buvę maža, jie perrašyti skirtingų žmonių labai negyva graikų kalba. Tose eilutėse pilna keisčiausių posakių, labai apsunkinančių skaitymą. Be abejo, tai labai užteršta koinė*.

– Sakote, ją perrašinėjo ne vienas?

– Taip. Atrodo, tą knygą perrašinėjo trys ar keturi žmonės, o koks pamaldus kunigas su begaline kantrybe ją surinko ir sudėliojo eilės tvarka.

– Ar jau galiu pamatyti jūsų darbą?

Kirilas linktelėjo. Įsakė Taklai atrišti maišo mazgus, ir šis

* Graikų kalbos atmaina, labai paplitusi tarp Vidužemio jūros pakrančių tautų. Nesudėtinga, vartojama kasdien.

labai atsargiai paskleidė tai, kas buvo nešulyje, garbiesiems tėvams prieš akis.

Nešulyje buvo šimtas ar šimtas dvidešimt penki al Fajumo palmės lapai, prirašyti smulkia tėvo Kirilo rašysena. Čia taip pat gulėjo ir originalūs papirusai, rasti Nebi Danielyje. Lakštai nebuvo vienodi, kai kurie apgadinti laiko, aptrupėję ir apiplyšę. Jie buvo švaresni nei tuomet, kai Morkus juos matė paskutinį kartą, ir, nors buvo labai seni, atrodė galį kuo puikiausiai išlikti dar porą šimtmečių.

– Šis dokumentas... – Kirilas susvyravo, – iš esmės yra evangelija.

– Sakote, evangelija?

Morkus VIII įsmeigė akis į senį, laukdamas paaiškinimo.

– Bent jau taip atrodo.

– Paaiškinkite išsamiau, tėve.

– Aš suvokiu, ką reiškia ši išvada, todėl norėčiau, kad mano žodžiams vadovautų sveikas protas, Jūsų Šventenybe.

– Kalbėkite aiškiau.

Kirilas kostelėjo prieš tęsdamas. Sušiugždėjo jo mažytėse mikliose rankose laikomas pluoštas lapų.

– Jūsų Šventenybe, tai, ką radome Nebi Danielyje, yra ne kas kita kaip prarastoji mūsų numylėto šventojo Morkaus evangelija, esu tuo beveik tikras. – Giliai atsikvėpė. – Kiek yra žinoma iš mūsų istorijos, šis tekstas turėjo būti parašytas kartu su mums jau pažįstama evangelija. Tai knyga, kurią mūsų numylėtas Morkus nusprendė paslėpti, nes buvo įsitikinęs, kad laikas, kai ji turi būti perskaityta ir suprasta, dar neatėjo.

– Tai prarastoji šventojo Morkaus evangelija?

Patriarchas vienuoliams nedavė laiko atsakyti į jo tuščią klausimą:

– Kaip galite būti tuo tikras?

– Visi tekstai parašyti pirmuoju asmeniu ir juose yra kopijos Petrui į Romą siųstų laiškų, kuriuose Morkus pasakoja, ką pasiekęs. Nekyla abejonių, Jūsų Šventenybe. Tai šventojo Morkaus tekstas.

– Tuomet jūs manote, kad *Laikas* atėjo?

– Manau, taip.

Šventasis Tėvas, rimtesnis nei bet kada, pažvelgė seniui tiesiai į akis.

– Tuo taip pat esate tikras?

– Visiškai, Jūsų Šventenybe. Mes neradome evangelisto kaulų, bet Dievas įteikė mums į rankas kai ką geresnio – jo *Paslaptį.*

2

Ant Abu Sargos staiga nusileido naktis.

Senovės koptai taip vadino šventąją Sergijaus buveinę, įsitikinę, kad jos pamatai susmegs paskutiniai, atėjus paskutinėje Biblijos knygoje Jono minimai Apokalipsei.

Judėjimas „uoliųjų Dievo tarnų“ kvartale po saulės laidos staiga liovėsi ir nors greta esančiose arabų prekyvietėse ūžesys netilo, bažnyčia atrodė visiškai apsaugota nuo bet kokio triukšmo. Čia visuomet tvyrojo prieblanda, tad sunku buvo pasakyti – dabar diena ar naktis. Ko gera, taip turėtų būti ir dangaus karalystėje: pastovu, ramu, amžina.

Morkus VIII negalėjo atsidžiaugti, kad susitikdamas su Kirilu Boloniečiu ėmėsi tokių atsargumo priemonių. To, ką jam pradėjo pasakoti senasis vienuolis, užtektų, kad tarp vyskupų kolegijos narių užvirtų tikras mūšis. Lengvai galėjo įsivaizduoti Jurgį iš Asjuto, kikenantį iš kiekvieno dalyko, galinčio pakeisti Tradiciją, arba Matą iš Damanhuro, nusiteikusį visiškai riešingai. Tam senam Deltos liūtui ir gausiems jo šalininkams grąžinti šventajai istorijai „autentišką tiesą“ buvo svarbiau už bet kokią doktrinos klasifikaciją.

Tačiau viskas galėjo pasisukti blogesne linkme: reikšminga žinia, kad aptikta prarastoji šventojo Morkaus evangelija, buvo gauta dvi savaitės iki *mulid*, arba Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų šventės. Pontifikas buvo įsitikinęs,

kad jos paviešinimas, apie kurį kalbėjo jo svečiai, sužlugdytų numatytas šventes. Todėl jis tylės. Taip bus išmintingiausia.

– Jūsų Šventenybe... – sušnibždėjo Kirilas, nudelbęs akis į medines Šv. Sergijaus bažnyčios grindis, tuo pat metu stengdamasis nuspėti, kokia bus patriarcho reakcija. – Yra dar kai kas, ką privalote žinoti.

– Kai kas? Kas nors... rimta?

– *Katà Márkon*, – kaip jūs žinote, taip vadinama Morkaus evangelija, kurią Pirmieji Tėvai pripažino kanoniškąja, kai Bažnyčia buvo Vienintelė, – turi vieną su mūsų šventuoju tikėjimu nesuderinamą paslaptį. Atrastasis tekstas ją labai netikėtu būdu atskleidžia.

Takla smalsiai pažvelgė į savo mokytoją. Dar nebuvo girdėjęs Kirilą Bolonietį šitaip kalbant nei atsiminė jį minėjus kokią paslaptį, kai vertė tekstą. Patriarchas taip pat sukluso susidomėjęs.

– Tęskite, tėve.

– Pirmiausia reikia paminėti, kad, kaip jau žinome, Morkaus evangelijoje beveik nekalbama apie Jėzaus antžmogišką prigimtį. Šis apibūdinimas visuomet piktino mus, koptus, juk būtent šventasis Morkus atnešė Egiptui tikrąjį tikėjimą, o mūsų religija pripažįsta Jėzų turėjus dieviškąją prigimtį ir niekuomet neturėjus žmogiškosios.

– Na ir?..

– Kitaip nei Matas ar Lukas, Morkus net neužsimena, kad Jėzus gimė iš nekaltos mergelės. Naujajame Testamente tik užsimenama apie Šventosios Dvasios nusileidimą ant Mesijo, kai jis buvo krikštijamas Jordano upėje... ir šis stebuklas aprašomas tik keliais šykščiais žodžiais.

– Bet kurgi toji paslaptis, tėve?

Patriarchas, sėdėdamas viename iš didžiųjų Šv. Sergijaus

bažnyčios suolų, jau kurį laiką net nemirktelėjo. Sukryžiavęs rankas ant kelių, jis tik retkarčiais leisdavo sau nutraukti Boloniečio pasakojimą, o šis stovėdamas įnirtingai lingavo paliegusiu kūnu.

– Remiantis kanoniškąja evangelija ir daugeliu jos tyrinėtojų, susidaro įspūdis, kad šventasis Morkus sąmoningai stengiasi išvengti aliuzijų į stebuklus arba aukštesniųjų jėgų įsikišimą. Tarsi jo misija būtų buvusi pristatyti mums žmogų, o ne dievą. Vis dėlto...

Pasirodė, kad Kirilas, prieš žengdamas dar vieną žingsnį, sudvejojo.

– Vis dėlto, – šypsodamasis drąsino jį patriarchas, jau numanydamas, ką dabar jam atskleis vertėjas, – ši interpretacija *turi būti klaidinga*. Jėzus niekuomet nebuvo žmogus. Jis visada buvo Dievas. O gal aš klystu?

Senis vengė Šventojo Tėvo žvilgsnio.

– Nereikia skubėti. Ne viskas yra taip.

– Nejaugi?

Patriarcho priešiškumas privertė Kirilą pasverti savo žodžius:

– Jūsų Šventenybe, abu žinome, kad mūsų Bažnyčią Roma pasmerkė kaip eretišką, nes IV amžiuje Konstantinopolio archimandritas Eutichas aistringai gynė teoriją, kad Mesijo prigimtis buvusi išimtinai dieviška. Ir kam galvoti kitaip? Negi mūsų Viešpačiui neužteko būti Dievu? Ginti teoriją apie dvejopą Jo prigimtį (žmogišką ir dangišką), kaip elgiasi italų popiežiaus sekėjai – tai menkinti Kūrėją. Štai kodėl mus pavadino monofizitais ir kėsinosi visiems laikams atskirti nuo krikščionybės.

– Ir jūs taip nebemanote?

Morkaus VIII balse pasigirdo graudi abejonės gaidelė.

– Jau nebe.

– Paaiškinkite.

– Gerai. Kaip, be abejo, žinote, šventasis Morkus galutinį paaiškinimą pateikė savo tokios „žmogiškos" evangelijos 16 skyriaus 8 eilutėje. Ten jis aprašė, ką Marija Magdalietė, Marija, Jokūbo motina, ir Salomė Velykų sekmadienį atrado mūsų Viešpaties kape.* Visos trys mokinės išsigandusios pamatė, kad akmuo, užstojęs kapo angą, buvo nuristas, o Mesijo kūnas – dingęs. Iš tikrųjų jos tik mini „jaunuolį baltais drabužiais", palaimingai sėdintį viduje. Ir šis joms pareiškė, kad jų Jėzus prisikėlė.

– Taigi, mes turime metaforą, teigiančią, kad Jėzus, visuomet dieviškos prigimties, negalėjo prisikelti, nes paprasčiausiai buvo nemirtingas jau tuomet, kai jį nukryžiavo. Jis niekuomet nemirė.

– Ne! – sušuko Kirilas. – Štai čia ir yra klaida! *Mūsų klaida!* Jei Morkus taip stengėsi savo kanoninėje evangelijoje aprašyti žmogiškąjį Jėzų, tai būtent todėl, kad žinojo jį buvus mirtingą... nors vėliau *kažkokia jėga* jį prikėlė.

Morkus VIII suabejojo. Ar Kirilas iš proto išsikraustė? Kaip jis gali šitaip neigti vieną pagrindinių savosios doktrinos teiginių?

* Mk 16, 1–8: „Šabui praėjus, Marija Magdalietė, Marija, Jokūbo motina, ir Salomė nusipirko kvepalų, kad nuėjusios galėtų Jėzų patepti. Labai anksti, pirmąją savaitės dieną, jos ateina saulei tekant prie kapo. Jos kalbėjosi tarp savęs: „Kas mums nuritins akmenį nuo kapo angos?" Bet, pažvelgusios iš arčiau, pamatė, kad akmuo nuristas. O buvo jis labai didelis. Įėjusios į kapo rūsį, išvydo dešinėje sėdintį jaunuolį baltais drabužiais ir nustėro. Bet jis joms tarė: „Nenusigąskite! Jūs ieškote nukryžiuotojo Jėzaus Nazarėno. Jis prisikėlė, jo čia nebėra. Štai vieta, kur jį buvo paguldę. Eikite, pasakykite jo mokiniams ir Petrui: jis eina pirma jūsų į Galilėją. Tenai jį pamatysite, kaip jis yra jums sakęs." Jos išėjo ir skubiai nubėgo nuo kapo, nes jas buvo pagavęs drebulys ir siaubas. Persigandusios jos niekam nieko nesakė."

– Mane stebina, kad būtent jūs tai sakote, tėve, – tarė neprarasdamas orumo. – Juk geriau nei kas kitas žinote – nes metų metus to mokėte savo mokinius – kad Morkaus evangelijoje po 16 skyriaus dar yra dvylika eilučių, kuriose pasakojama apie prisikėlusio Jėzus apsireiškimus. Jei gerai pamenu, mūsų Viešpats pirmiausia apsireiškė Magdalietei, o vėliau – savo mokiniams, ragindamas skleisti Evangeliją visame pasaulyje. Ir būtent jūs, tėve, seminarijoje mums aiškinote, kad tos paskutinės pastraipos yra ne kas kita kaip klaidinantis priedas, II amžiuje šventojo Irenėjo parengtas tikinčiųjų, kad Jėzus pirmiausia buvo mirtingasis ir vėliau prisikėlė, nuomonei pagrįsti.

– Aš klydau.

– Klydote?

– Naujasis tekstas, kurį jūsų prašymu išverčiau, pasakoja apie Jėzaus Kristaus gyvenimą po prisikėlimo. Morkus apsvarstęs atskyrė jį nuo kanoniškojo teksto, pripažindamas prieštaravimus, nes tai įrodo, kad Jėzus atgavo savo žmogiškąją prigimtį praėjus kuriam laikui po jo kančių Golgotoje.

– Vadinasi, šventasis Irenėjas?..

– Šventasis Irenėjas iš tikrųjų padarė didelę paslaugą krikščionybei. Jis greičiausiai žinojo Tiesą ir dievobaimingai ją pridėjo prie kanoniškojo teksto.

– Tėve, negaliu to pripažinti. Bažnyčia negali.

Senis nesidavė įbauginamas:

– Verčiau prieš pareikšdamas galutinę nuomonę perskaitykite tai, ką jums atnešiau, Jūsų Šventenybe. Jei jau Dievas panoro, kad šis tekstas atsidurtų mūsų rankose, tai tik dėl to, kad ištaisytume savo amžiną klaidą.

Patriarchas vėl nespėjo prieštarauti. Jei Kirilas Bolonietis buvo teisingame kelyje, tuomet daliai penkiolika

paskutinių amžių koptų ginamos doktrinos grėsė didelis pavojus.

– Pasakykite man tik vieną dalyką: ar tai, kas rašoma tame tekste, sutampa su tuo, ką mums paliko mūsų garbingasis Klemensas Aleksandrietis?

Morkus VIII laukė atsakymo į tą esminį klausimą. Bolonietis, kaip ir jis pats, per seminarijoje praleistus metus išstudijavo gausią to šviesaus vienuolio, gyvenusio II amžiuje, šventojo Irenėjo amžininko, korespondenciją. Iš tiesų kai kuriuose raštuose minėtasis Klemensas užsiminė apie „slaptąją Morkaus evangeliją“, apibūdino ją kaip traktatą, kuriame išdėstyti Nazariečio aukščiausieji mokymai, pavyzdžiui, svarbiausi nurodymai, kaip nugalėti mirtį ir pasiekti, kad kūnas taptų nemirtingas. Tačiau koptai tai visuomet laikė šventa metafora, turėdami omeny kūną apleidusios sielos pakilimą į dangų. Tačiau tie detalių turtingi laiškai, be abejo, vaizdavo Jėzų galint nugalėti mirtį beveik bet kokiomis aplinkybėmis. Asmuo, apdovanotas gyvybės įkvėpimo dovana, galėjęs grąžinti kvėpavimą mirusiesiems ar patekti į tamsybių pasaulį ir išvaduoti ten kenčiančias sielas, vertas tęsti savo kelionę gyvųjų pasaulyje.

Klemensas, sprendžiant iš menkų žinių apie jį, turėjo galimybę susipažinti su „slaptąja evangelija“ ir naudojosi ja mokydamas savo gabiausius mokinius. Nepaisant to, pats vienuolis įspėjo tikėjimo brolius, kad šie privalo neigti ją egzistuojant, jei reikės, „net duoti priesaiką“, nes „ne visi teisingi dalykai turi būti atskleisti visiems žmonėms“.

Kirilas atlaidžiai nusišypsojo.

– Galite būti ramus, Jūsų Šventenybe. Slaptasis tekstas nė truputėlio neprieštarauja tėvo Klemenso mokymams.

Atvirkščiai – patvirtina, kad reikia jį suprasti pažodžiui, ir remia teoriją, kad Jėzus pirmiausia buvo žmogus, o tik paskui nemirtingasis. Tėve, dabar mes galime būti tikri, kad būtent šis dokumentas įkvėpė pačius iškiliausius jo katekizmo mokymus. Klemensas tikriausiai buvo vienas atidžiausių jo skaitytojų.

– Ir tai viskas? – paskutiniai Kirilo žodžiai pontifikui pasirodė netvirti. Tęsiant pasakojimą jo iškalbingumas po truputį nyko, tarsi koks liūdnas prisiminimas švino sunkumu būtų užgulęs jo sulinkusius pečius.

– Jums kas nors kelia nerimą?

Vienuolis sudvejojo.

– Tiesą sakant, taip, Jūsų Šventenybe.

– Galite nieko neslėpti.

– Ar jau apgalvojote, kaip dabar pasielgsime su naująja Morkaus evangelija? Nors ji nekelia tiesioginio pavojaus mūsų pagrindiniam tikėjimui, dėl joje atskleidžiamų dalykų galime atsidurti nepatogioje padėtyje prieš kitas krikščioniškąsias bažnyčias. Be to, žinios apie mūsų Viešpaties grįžimą į gyvenimą gali atrodyti net... nuodėmingos.

– Aš tuo pasirūpinsiu, tėve Kirilai. Tekstas gerose rankose. Galiu jus užtikrinti.

– Žinoma, žinoma. Tačiau kas nors galėtų panaudoti tekstą siekdamas naudos sau, kad...

– Kad ką, broli?

– Kad sugriautų mūsų tikėjimą iš vidaus. Ir, kas yra blogiausia, Jūsų Šventenybe, pakreiptų natūralią įvykių eigą sau naudinga linkme. Dievas ne tam suteikė savo Vienatiniam Sūnui gyvybės ir mirties galią, kad ši pakliūtų į neatsakingų žmonių rankas.

– Bažnyčia pasirūpins viskuo.

– Bet Bažnyčia – tai žmonės, o žmonėms būdinga mirties baimė ir jie gali iškrypti iš doros kelio.

– Na, užteks jau, broli! – subarė jį pontifikas. – Šiandien gana apie tai.

– Supraskite mano nerimą... Net aš, senis, išsiaiškinęs jo paslaptį, vos nepasidaviau pagundai mesti Dievui iššūkį.

– Ką norite tuo pasakyti?

– Ogi štai ką: kad man kainavo daug jėgų nepamėginti sekti Jėzaus pėdomis ir nepabandyti prisikelti su kūnu.

Morkaus VIII veidas pabalo iš nuostabos.

– Negi ir tai atskleidžiama?

– Taip.

– Tokiu atveju knyga nė negalėjo atsidurti geresnėse rankose.

Tai taręs pontifikas pakilo nuo suolo, ant kurio sėdėjo, padėjo į šalį savo Bibliją ir, netaręs daugiau nė žodžio vienuoliams ir neištiesęs jiems ganytojo žiedo pabučiuoti, išdidžiai išėjo iš bažnyčios, pasikišęs po abitu vertimą.

Takla ir senasis Bolonietis susižvalgė, nežinodami nė ką sakyti.

3

Luksoras, 29 Safar*

– Skaičiuoja skyles! Skaičiuoja skyles!

Šaižus Omaro ben Abifo, storžieviškiausio Nilo rytinės pakrantės senienų prekeivio ir garsiai architektų dinastijai priklausančios šeimos pirmagimio, juokas kaskadomis nuaidėjo per visą patalpą. Tirštas karkadės** garų ir kaljano dūmų mišinys bylojo, kad Hajimo užeigoje pats linksmybių įkarštis. Užeigos šeimininkas – kresnas, išdribusio kūno ir dėl subtilaus humoro jausmo labai gerbiamas vyras – iš padilbų stebėjo ben Abifo išsišokimus. Ne pirmą kartą linksmybės baigdavosi peštynėmis; paskutinės jam sukėlė didelių nemalonumų su prancūzų gubernatoriumi ir tik per plauką užeiga nebuvo uždaryta.

Nadija, visų vadinama Tobuląja, pasinaudojo šeimininko išsiblaškymu ir metė žvilgsnį į lankytojus. Suvirpėjo. Dabar šokėja nebebijojo išbėgti į sceną ir kraipytis prieš tą gaują piktadarių. „Šiąnakt arba niekada“, – sumurmėjo sau po nosimi, įsmeigusi katės akis į nevalyvą Omaro siluetą. „Ir visam laikui“, – užbaigė.

Tobuloji buvo stulbinama moteris. Jos įdegusi oda, ilgi juodi plaukai, krūtų, besiveržiančių per blizgučiais siuvinėtos

* 1799 m. rugpjūčio 2 d. pagal *Hijri* islamiškąjį kalendorių. 1214 m. po hidžros.

** Karkadė – arbata iš kinrožių žiedų.

liemenėlės viršų, išlinkiai, veriantis žvilgsnis, paryškintas stibio milteliais, ją darė gražiausią tarp gražiausiųjų. Hajimas nuo pat tos dienos, kai ją nusipirko, žinojo, kad ji bus užeigos mūza, geidžiamiausioji iš visų jo šokėjų. Ir neapsiriko: jos rankos, kruopščiai išdažytos chna, bylojo apie ypatingą jos išsiauklėjimą ir tarsi davė vyrams suprasti, kokiais gabumais ji apdovanota ir kaip bus galima mėgautis jos draugija.

„Šiąnakt arba niekada."

Nadija buvo pasirengusi pirmajam šokiui; muzikantai taip pat. Monetomis nusagstytas jos sijonėlis sužvangėdavo kaskart jai susiūbavus klubais. Paskelbtas numeris vadinosi *Leil yabu el Layali*, Nubijos šokis, tačiau Tobuloji nebegalvojo apie tai, kaip šoks. Jos dėmesį patraukė iš salės gilumos dar kartą pasigirdęs Omaro riaumojimas.

– Tie atvykėliai nežino, kad Biban al Muluke* nėra nė vienos kapavietės, kurioje nebūčiau apsilankęs anksčiau. Ar jūs įsivaizduojate?.. – ben Abifas rankomis ore nubrėžė didžiulį apskritimą. – Po dykumos saule su savo vilnos uniformomis besilydančių kareivių kuopos apieško kapus, jau ištuštintus mano vyrų!

Omaras vėl nusikvatojo, tuo tarpu ką tik atėjusi grupelė felachų, pasipuošusių šventinėmis smulkiai siuvinėtomis galabijomis, plojo jam už šmaikštumą. Tobuloji mintyse apskaičiavo, kiek laiko jiems prireiks apsvaigti nuo tabako dūmų.

– Aš labai gerai pažįstu tuos, kurie siunčia darbininkus: vienas vardu Prosperas Žolua, kitas – Eduaras de Viljė. Du tikriausi puskvailiai! Du pienburniai!

Omaras, egiptietis florentietiškos bronzos spalvos oda,

* Pažodinis vertimas – „karalių vartai". Būtent taip arabai vadino dabartinį Karalių slėnį.

tiesia nosimi, siauromis lūpomis ir subtiliais veido bruožais, būdingais pietinei Nubijai, tuos vardus ištarė tokia puikia prancūzų kalba, kad tai nuskambėjo kaip sąmojis. Akimirką visa užeiga nuščiuvo.

Keletas felachų baugščiai apsižvalgė aplinkui. Norėjo įsitikinti, ar salėje nėra nė vieno svetimšalio kareivio. Nors žinojo, kad nė vienas iš jų nesupranta nė žodžio arabiškai, suklusti būtų pakakę išgirdus tariant vieno iš jų vardą.

Nepatiklumas atsirado, kai generolo Luji Šarlio Dezė de Vegu – labiau žinomo kaip Dezė – ekspedicija prieš aštuonis mėnesius išsilaipino Tebuose. Mažytės iki dantų ginkluotų kareivių įgulos įsikūrė kiekviename svarbesniame pietų mieste, jos vykdė – kaip jie patys skelbėsi – tris svarbias užduotis: saugoti mokslininkus, tokius kaip Žolua ir de Viljė, užburtus Karalių slėnio ir artimiausių griuvėsių tyrinėjimo; nuolat priminti musulmonų gubernatoriams, kas dabar yra šalies šeimininkai, ir, svarbiausia, stebėti kiekvieną bėglio bėjaus Murado kariuomenės judėjimą. Nuožmusis mameliukas Dezė buvo padaręs pajuokos objektu visame Aukštutiniame Egipte.

Laimė, šį kartą salė buvo „švari“.

Hajimo lūšna, pirmoji, kuriai prancūzų valdžia leido legaliai veikti, nebuvo didesnė už barkasus, kasdien praplaukiančius Nilu. Šeimininkas tikrai kruopščiai padirbėjo jos baltas sutrūkinėjusias sienas puošdamas smulkiomis prožirnių šakelėmis ir variniais žibintais, prismaigstytais įvairiaspalvių žvakių. Salės gilumoje, priešais pliką nedegtų plytų sieną, buvo matyti kuklios scenos lentos, kur kiekvieną naktį šokdavo Tobuloji.

– Toji kekšė... – sušnibždėjo Omaras, vos tik muzikantų grupė pradėjo mušti būgnelius.

– Prisiekiu Pranašo barzda! Ar ne tu buvai tas vyras, pasirengęs pagrobti visą Tebų auksą dėl vienintelio Nadijos bučinio?

Tareko, vieno iš geriausiai apsirengusių felachų, lydinčių Omarą, užuomina sukėlė juoko bangą. Bet nubas nepatenkintas išraudo.

– Vakar vakare sužinojau, kad ji susidėjo su vienu prancūzu, – pasakė karčiai. – Ir blogiausia – tai vienas tų kalės vaikų, kurie užkirto kelią į Biban al Muluką ir gretimus slėnius, turėdami kėslų sužlugdyti mano verslą...

Būgnelių dundėjimas darėsi vis garsesnis. Greitai turėjo pasirodyti Nadija.

– Tikriausiai dėl to, kad anas gražesnis už tave, Omarai! – nusikvatojo kitas, įtraukdamas kvapnų kaljano dūmą.

– Ir tikriausiai turi mažesnį pilvą! – užbaigė trečias iš salės gilumos.

Omaras ben Abifas paieškojo jo žvilgsniu. Jo akys buvo drėgnos ir raudonos, o dantys sukąsti iš įniršio. Tie netikšos ne tik šaipėsi iš nepadoraus gražiosios Nadijos elgesio, bet ir atvirai tyčiojosi iš jo išvaizdos. Jie ne mažiau nei jis troško savo purvinomis rankomis paliesti švelnų ir iškvepintą jos kūną. Iš tiesų jiems nieko nereiškė nustumti į šalį tą, kuris iki vakar dienos puikavosi esąs Nadijos meilužis, nors jis ir buvo irzlus bei grėsmingas jų viršininkas.

Viskas nutiko staiga.

Hajimas, matydamas, kad vyrai vis labiau įsiaudrina, suskubo ieškoti įkaitusių nuodėgulių klientų kaljanams. „Užeiga vaišina“, – nusišypsojo jis. Bet nespėjo. Omaras įsižeidęs pakilo nuo pagalvėlių, ant kurių siurbčiojo karkadę, ir, atsidūręs tiesiai priešais išdrįsusįjį pasityčioti iš jo pilvo,

smūgiais ėmė stumti jį į kampą prie užeigos durų. Jo akys – tai pastebėjo visi – svaidė žaibus.

– Niekas šioje gyvųjų pakrantėje nesityčios iš Omaro ben Abifo, – košė pro dantis gniauždamas Salachui kaklą. – Niekas!

Ir apnuogintą brangakmeniais nusagstytą durklą iš Konstantinopolio suvarė felachui į pilvą, neatitraukdamas nuo jo įtūžusio žvilgsnio.

Salachas, jauniausias iš Omaro kapų plėšikų, vieną akimirką tarsi sustingo. Tik kai nubas, akimis svaidydamas žaibus, atsitraukė porą žingsnių, pajuto, kad karšta banga, pakilusi nuo juosmens, užliejo gerklę kažkuo karčiu ir sausu. Jo medvilninė galabija buvo perrėžta pusiau ir tarp lygiai perpjauto audinio pulsavo melsva dvokianti žarnų masė, tuoj tuoj išvirsianti iš pilvo.

Kraujoplūdis buvo labai smarkus ir tirštas kraujas nevaldomai kliokė ant grindų. Nuo to vaizdo jis prarado sąmonę. Netekęs gyvybės syvų jis nebeatmerks akių.

Nadija negalėjo patikėti savo sėkme. Nors muzikantai lyg niekur nieko užgrojo fleitomis, o tai buvo ženklas jai pasirodyti scenoje, visi esantieji užeigoje susigrūdo aplink Omarą ir Salachą, atsukę jai nugaras. Hajimas beviltiškai mosikavo rankomis, prašydamas išgelbėti tam nelaimėliui gyvybę. Priblokšti felachai buvo panašūs į druskos stulpus...

– Jei ketini sprukti, – sušnibždėjo jai į ausį Fatima, dar viena Hajimo šokėja, – dabar tinkamiausias metas.

Nadija nusišypsojo – Fatima atspėjo jos sumanymą. Švelniai pabučiavo draugei į skruostą ir, ant šokių kostiumo užsimetusi skraistę, nuskriejo link laukujų durų.

– Dar kurį laiką nepastebės, kad tavęs nėra, – išgirdo pavymui. – Aš tave pridengsiu. Spruk.

Kai trapi šokėjos figūra kirto vidinį kiemą ir atsidūrė gatvėje, šioji buvo tamsi ir tuščia. Žibintai, kabantys Nilo prieplaukoje už kokių dviejų šimtų metrų, buvo vienintelis šviesos šaltinis. Ir, žinoma, žvaigždės. Spiečiai žvaigždžių didingai spindėjo jai virš galvos.

– Tesaugo mane Alachas!

Tobuloji išgąstingai leidosi gatve žemyn, o riksmai Hajimo lindynėje vis labiau tolo. Norėjo pasiekti prancūzų įgulą, įsikūrusią į pietus nuo Luksoro šventyklos. Ten, už didžiojo Ramzio kolosų ir smailių balto granito obeliskų, kilo finikinių palmių siena, sauganti Filipo, jos gražuolio mylimojo prancūzo, stovyklą. „Jis mane išgelbės...“ – pagalvojo.

Ėjo dar porą minučių, bet kai kirto kelią, vedantį į Nag Hamadį ir Denderą, ją kai kas sudomino.

Iš pradžių žingsniavo kaip žingsniavusi, bet kuo labiau artinosi prie šventovės centrinės dalies, tuo labiau tas žiburys kaustė jos dėmesį. Kas galėjo tokiu metu vaikštinėti Luksoro šventyklos koridoriais?

Ta vieta, pusiau pasvirusių kolonų ir sienų ansamblis, iškilęs virš tvirtų akmens plokščių, įkvėpdavo didžią pagarbą. Stūksančios miesto centre, vos už keleto žingsnių nuo Nilo, naktimis jos tamsios kertės paprastai būdavo tuščios. Visi Luksoro gyventojai – nuolatiniai ir priklydėliai – buvo tvirtai įsitikinę, kad ten, viduje, tebegyveno galingųjų faraonų žynių dvasios. Ir visi vengė pernelyg ilgai žiūrėti į sienas, prisigėrusias jų neiššifruojamų burtų formulių. Rodės, net Alachas nusprendė palikti be savo valios tokias tamsias vietas.

Kas ten galėjo vaikščioti vidurnaktį?

„Prancūzai!“

Nadija net pravirko iš susijaudinimo. Jei pavyktų rasti prieglobstį pas ginkluotus sargybinius, nei Omaras, nei kas iš jo pakalikų nedrįstų jos nė pirštu paliesti. Tačiau jeigu jai nepasiseks, ilgas kelias, skiriantis ją nuo stovyklos, leistų samdytiems felachams, tam žudikui pažadėjus užmokestį, ją sugauti. Hajimo bausmė, be abejo, būtų užmušti ją akmenimis.

Ji neturėjo pasirinkimo. Ilgiau nesvarstydama, Tobuloji apsisiautė skraistę, kad paslėptų plaukus, ir nepridengtomis kojomis nuskubėjo link Ipet Resyto. Arabai šitaip vadina šventyklą. Tai reiškia „Pietų haremas“.

Nadija nenorėjo apie tai galvoti. Širdies gilumoje buvo tikra, kad tos šventos sienos niekuomet nebuvo moterų buveinė...

4

Deglų šviesa virpėjo viename salės gale. Tobuloji puikiai žinojo kur.

Ji buvo kilusi iš Nubijos, jos seneliai buvo garsūs visoje apylinkėje, nes priklausė galingai žynių dinastijai. Jie, o vėliau ir jos tėvai, nesutardavo su Luksoro mečečių imamais. Pastarieji norėjo priversti juos atsisakyti burtų, tačiau šie, žinodami, kad gali padėti žmonėms dėl sveikatos ir derliaus, prašomi kaimynų kasdien tuo užsiimdavo.

Gabrielis, Nadijos senelis, daugybę kartų buvo ją čia atsivedęs. Nors šventykla jau daugelį amžių stovėjo suniokota žemės drebėjimų ir kapų plėšikų, jis visuomet užsispyręs tvirtindavo, kad ji gyva. Ne perkeltine, o tiesiogine prasme. „Ji gyva, ji plaka, – užsidegęs šnibždėdavo anūkei. – Pasiklausyk jos širdies!“ Ir Nadija apstulbusi priglausdavo savo ausytę ten, kur liepdavo senelis, kad išgirstų su niekuo nesupainiojamus tvinksnius.

Paskutinį kartą senelis į Ipet Resytą ją atsivedė prieš pat mirtį. Kas per prisiminimai! Didysis žynys, ko gera, ką nors nujautė, nes nusivedė Nadiją į siaurą salę šalia *sancta sanctorum*, pastatyto Aleksandro Makedoniečio įsakymu, ir liepė jai sėstis priešais didžiulėje sienoje rėžtuku kruopščiai išraižytą nuostabią sceną.

– Įsižiūrėk į šiuos piešinius, mažyle, – tarė jai labai rimtai. – Juose geriausiai išsaugota mūsų protėvių paslaptis. Nė vienas žmogus nuo pat faraonų laikų nesugebėjo jos įminti... Net aš per visą savo amžių jos neatskleidžiau.

Ir susirūpinęs pridūrė:

– Jei mirsiu nespėjęs jos įminti, ir tavo tėvas taip pat, tavo pareiga bus atidžiai ištyrinėti šią sieną, iššifruoti piešinius ir saugoti jos paslaptį. Ar padarysi tai?

Tobulają užplūdo prisiminimai. Jei nuojauta jos neapgauna, šviesa sklinda būtent iš tos ypatingosios salės. Senelis vadino ją *mammisi*, arba gimimo kambariu, ir ji prisiminė jos sienas, aukštas kaip keturių aukštų namo, visas padengtas piešiniais, kuriuose buvo pavaizduoti žmonės ir dievai, atliekantys nežinomą ritualą. Jei užmerktų akis, galėtų juos kuo aiškiausiai įsivaizduoti – vieną po kito, iš viršaus į apačią, iš kairės į dešinę – jie kėlė įspūdį, tarsi vaizduotų sosto įpėdinio gimimo ir auklėjimo procesą. Kiekvienas dievas turėjo savo sritį: Chnumas, pagrindinis raižinyje, iš molio lipdė dvi vienodas vaiko figūrėles – vieną Amenchotepo III, kitą jo *ka*, arba astralinio kūno. Gretimame paveikslėlyje Izidė laimino, o apatinėje eilėje Amonas ir Chnumas atrodė aptarinėjantys vaiko ateitį.

– Berniukas, kurį čia matai, – rodės, vėl išgirdo, – yra tas pats, kuris įsakė iškalti iš akmens du milžinus, saugančius Karalių slėnio prieigas...

Rodės, Nadijos ausyse vis dar skamba senelio aiškinimai: „Gerai įsidėmėk šio karaliaus vardą, miela mažyle. Mūsų likimas susietas su jo likimu."

Basa, nusitrynusiais chna piešiniais, Tobuloji sparčiai žengė link *mammisi*, Horo gimimo šventyklos. Kaip išgąs-

dinta katė, nekeldama nė menkiausio triukšmo perlipo vakarinę sieną. Apsipratusios su tamsa akys visur regėjo įtartinus šešėlius.

Ir ne be reikalo.

Lygiai kaip ant visų nepakartojamojo Ipet Resyto sienų, galerijose, kurias perėjo, ir ant kolonų buvo galima gėrėtis netikėčiausiais bareljefais. Kariai, kurie, rodės, tuojau pat iššoks iš akmeninės sienos, žyniai, gabenantys šventuosius luotus ant pečių, muzikantai, mušantys karo būgnus... Visi atrodė kaip gyvi.

Šios scenos buvo iškaltos ne vien švenčiant karo pergales, bet ir prisimenant tikinčiuosius, kurie šioje vietoje kovėsi amžinoje blogio ir gėrio kovoje, šviesos ir šešėlių mūšiuose.

Tais šlovingais laikais nė vienas egiptietis, išskyrus žynius ir faraoną, nebuvo peržengęs šio piešiniais išpiešto kambario slenksčio. Niekas neišdrįso. Žinojo, kad šventykloje atliekami ritualai sudarė dalį galingos ir slaptos magijos, ir buvo nevalia ją išniekinti. Tiesą sakant, nė vienas paprastas egiptietis niekuomet nebuvo matęs „Pietų haremo“ iš vidaus, kol pirmieji koptai sunaikino senuosius kultus.

Tobuloji užgniaužė raudą.

Ko gera, kažkam slystelėjus, tarp kolonų nuaidėjo traškesys. Ir tuoj pat kažkur už pertvaros nugriaudėjo vyriškas balsas. Nadija, vis dar įsibaiminusi dėl galimo susitikimo su vaiduokliais arba Omaro pakalikais, atsargiai apsidairė.

Ir tuomet išvydo juos. Iš tikrųjų *mammisi* viduryje, priešais vieną iš bareljefų, gyvai gestikuliuodami kalbėjosi trys vyrai. Vienas buvo iš Nubijos kaip ir ji; kiti du vilkėjo mėlynomis Napoleono armijos uniformomis. Jie stovėjo nugara į ją ir

atidžiai apžiūrinėjo ant salės sienos pavaizduotą nepaprastą sceną: vyriškosios giminės dievybė blyškiai mėlyna spalva nudažyta oda laikė karalienės ranką. Po jais abiem buvo pavaizduotos dvi deivės – Nadija pažino jas, nes jų galvas puošė su niekuo nesupainiojami gyvūnų simboliai – atrodė, tarsi jos laikytų suolą, ant kurio ilsisi dieviškoji pora.

– Radote jo kapą? – paklausė nubas, statydamas ant žemės žibintą.

Prancūzai linktelėjo.

– Ar matėte karališkąją skrynelę? Paveikslėlį su faraono vardu?

– Taip. Lygiai tokį patį kaip šis, – tarė vienas karininkų, rodydamas į bareljefo fragmentą, kurį kaip tik lygino su keverzonėmis savo atsineštame didžiuliame sąsiuvinyje.

– Puiku, puiku... – patenkintas nusišypsojo nubas.

– Ir tai įvyko per patį Chapo* potvynio pakilimą. Juk tai geras ženklas, ar ne, Muchamedai?

Trijų ant salės grindų pastatytų žibintų šviesa krito ant didingų dievų profilių, ir ilgi jų šešėliai nutįso iki pat lubų.

– Sakykite, – tęsė apklausą nubas, nekreipdamas dėmesio į vyresnįjį prancūzą, – ar jau žinote, kas ten toks? Ar išsiaiškinote, koks karalius ten palaidotas?

Nė vienas iš tų dviejų neatsakė.

– Amenchotepas III.

– Amencho... kas?

Nadija širdyje nusikvatojo.

– Jo vardas reiškia „Amonas yra patenkintas“, – greitai paaiškino jaunuolis alyvuogių spalvos oda. – Jis buvo Mutemujos, gražiausios iš Nubijos karalienių, ir dievo Amono

* Egiptiečių Nilo dievas.

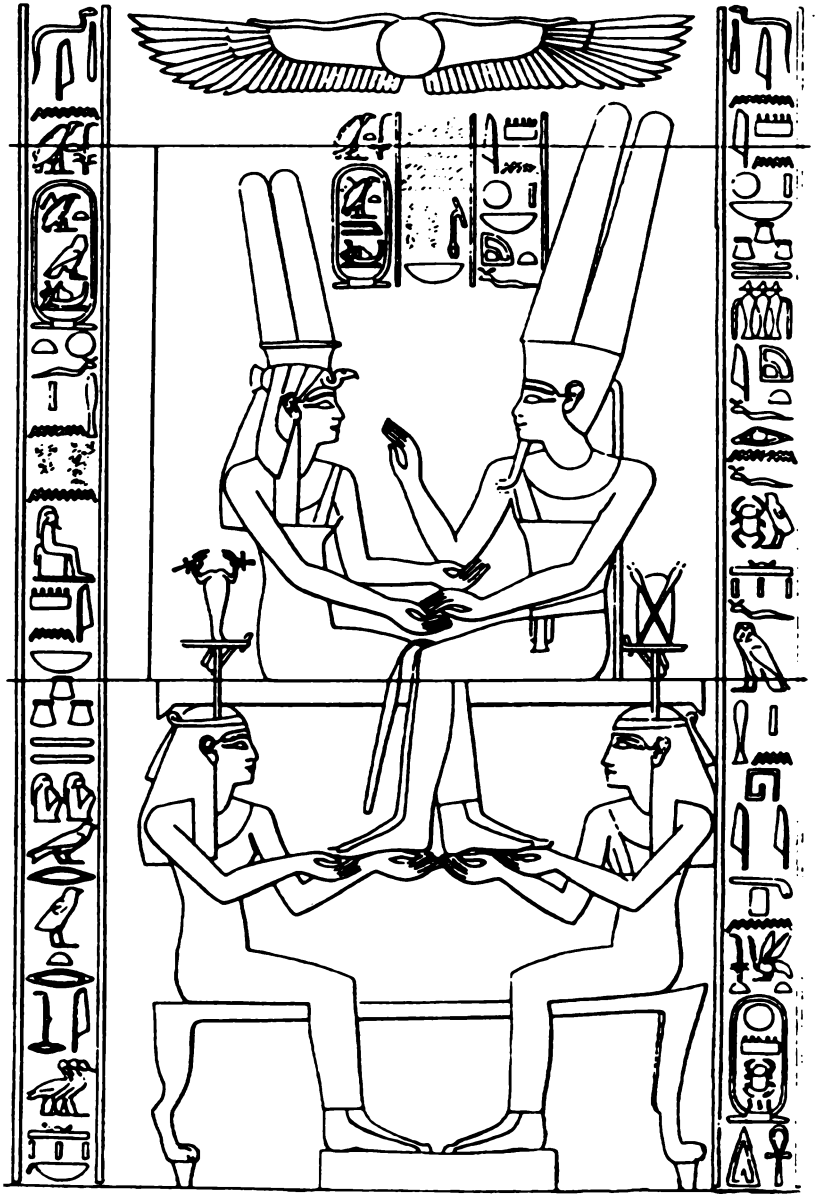

Luksoro mammisi

sūnus. Ši dieviškoji sąjunga pavaizduota ant sienos, kurią dabar matote.

– Ar ga... galite perskaityti, kas parašyta ant šių sienų, Muchamedai?

Arabas nusišypsojo. Jo veido nebuvo galima įžiūrėti, bet Tobuloji pastebėjo blykstelint baltus lygius dantis. Ko gera, jis priklausė turtingai šeimai, jei turėjo tokius dantis.

– O ką dar galite mums papasakoti?

– Buvo verta sukarti tokį ilgą kelią. Štai jūsų ieškoma šifruota formulė, kurios atnešti jus pasiuntė jūsų sultonas Bunabartas. Aš jums paaiškinsiu, – pasakė Muchamedas, – tačiau kiekvienos paslapties atskleidimas turi savo kainą, kurią reikia sumokėti...

– Kad ir kas būtų, Muchamedai, – pasiskubino atsakyti vienas, – Napoleonas dosniai jums atlygins už pastangas, jei tik pateiksite, ko jis ieško.

– Ką gi, esu girdėjęs kalbant apie jūsų sultono dosnumą.

– Ir, be abejo, būsit girdėjęs, kad jis trokšta sužinoti viską apie jūsų tautos didybę, parodyti Europai visus traktatus, dokumentus ir formules, kuriuos ras. Todėl įkūrė Kaire Egipto institutą.

– Bunabartas yra išminčius, – sutiko nubas. – Alachas jį globoja.

Muchamedas, ryšintis ant galvos indigo spalvos kufiją ir besipuikuojantis juodais, tankiais antakiais, nubrėžtais per kaktą nuo vieno krašto iki kito, žvilgtelėjo per petį. Tarsi būtų pajutęs, kad kažkas juos stebi, tačiau Nadija laiku susizgribo ir nuleido galvą, kad žibančios akys jos neišduotų.

– Biban al Muluko ola, kur šiandien buvote, – ramiai tęsė nubas, – yra faraono Amenchotepo, didžiausio ir nuosta-

biausio valdovo, kokį pažino Egiptas, amžinojo poilsio vieta. Tai jis įsakė pastatyti šią šventyklą, taip pat jo dėka iškilo keletas puikiausių pastatų, kuriuos matėte šioje žemėje...

Prieš tęsdamas nubas tarsi kažką sumurmėjo.

– Nepaisant to, tik mokantieji perskaityti šventus simbolius pamena, kad jo atėjimas į šį pasaulį buvo kupinas pranašingų ženklų. Atidžiai pažvelkite į šį bareljefą ir tuojau pat suprasite jo svarbą.

– Jame, – tęsė Muchamedas, – pasakojama viskas. Jei gerai įsižiūrėsite, pamatysite dievą Amoną, laikantį karalienės Mutemujos, Amenchotepo motinos, rankas. Amonas – dievas, egiptiečių vadinamas „paslaptinguoju" – taip perduoda savo nemirtingą sėklą karalienės kūnui, o deivės Selketė (su skorpionu ant galvos) ir Neitė (su strėlėmis) laiko juos pakeltus virš žemės. Būtent tai simbolizuoja scenos dvasinę prasmę.

Vienas iš prancūzų išsitiesė.

– Ar tik nenorite mums įteigti, kad tas Amenchotepas buvo pusdievis? Kaip Biblijos titanai, tikėję esą angelų vaikai, išnešioti moterų?

Arabas šiek tiek klastingai linktelėjo.

– Jūs tai pasakėte, ne aš...

Muchamedas prisimerkė. Atrodė, lyg kažkur sąmonės užkaboriuose būtų ieškojęs reikiamų žodžių. Nadija jį stebėjo susidomėjusi: matant, kaip jis suneria rankas, kaip lanksčiai juda kalbėdamas su pašnekovais, jai beveik neliko abejonių dėl tikrosios vyro kilmės. Jo gestai jai atrodė pažįstami. Kažkuo jis priminė senelį. Net tėvą. Galbūt jo judesiai ar balso tembras...

– Yra dar kai kas, ir žinau, kad jums tai nepatiks, tačiau tai tiesa, – kalbėjo toliau. – Atkreipkite dėmesį į Amono

spalvą. Jis mėlynas kaip dangus. Tokios spalvos bus ir jo sūnaus Amenchotepo kraujas...

– Visa tai prietarai, Muchamedai! Paprasčiausi prietarai!

Jaunasis prancūzas padėjo ant žemės savo sąsiuvinį, primargintą paveikslėlių, ir energingai sumosikavo rankomis. Jo draugas jam pritarė su tokia pat aistra.

– Prancūzijoje jau senokai nukirsdinome galvas visiems tikėjusiems, kad jų gyslomis teka mėlynas kraujas. Ir žinote, ką nustatėme? Kad visų kraujas raudonas. Raudonas! Supranti, Muchamedai? Mes visi vienodi! Tokie patys!

– Ne visi, mesjė Žolua...

Nubas įsmeigė tamsias akis į prancūzą. Jis nebuvo pasirengęs išklausyti dar vieną revoliucingą kalbą, kurios, pasitaikius progai, vis skambėdavo ginant Bonaparto armiją. Neatitraukdamas įdėmaus žvilgsnio tęsė:

– Net jūs patys slapta pripažįstate, kad jūsų sultonas Bunabartas yra kitoks nei visi, kad tai asmuo, pažymėtas likimo.

– Gerai, Muchamedai, *touché*. Bet mes tai sakome perkeltine prasme.

– Ir kraujas yra mėlynas perkeltine prasme, mesjė. Senovėje žmonės taip apibūdindavo tam tikrus asmenis, kurių kilmė buvo ypatinga, kitokia. Galbūt turėjo dieviškas šaknis.

– Vėl mitai!

– Nejaugi, – ciniškai nusišypsojo nubas. – Juk ne mitas, kad jūsų sultono gimimą išpranašavo ugninė žvaigždė ar kad mes Nubijoje žinome, jog jo galutinis tikslas – pasiekti tokią pat šlovę kaip faraonai. Net mums aišku, kad Juodojoje Egipto Žemėje Napoleonas ieško nemirtingumo eliksyro!

Po salės skliautais nugriaudėję arabo žodžiai pažadino būrį šikšnosparnių ir šie pradėjo jiems virš galvų sukti ratus. Žibintų šviesa suvirpėjo.

– Prasimanymai! – papriešta ravo prancūzai. – Nesuprantame, apie ką kalbate! Bonapartą tedomina jūsų protėvių mokslai, o ne suktybės.

– Tuomet, be abejo, jūs šio to apie jį nežinote... – kaip gyvatė sušnypštė Muchamedas. – Kol jūs grandėte šventąją Biban al Muluko žemę, jūsų sultonas savo ruožtu ėjo pranašo Jėzaus keliais mūsų šalyje, siekdamas išsiaiškinti, ko jis čia išmoko.

– Jėzus? Čia?

– Taip... – grasinamai sušnypštė arabas, lyg norėdamas užhipnotizuoti karininkus. – Jus tai stebina?

– Netikiu tavim, – papurtė galvą vyresnysis karys, liepiantis vadinti save baronu.

– O turėtumėte. Argi Jėzus negimė iš dieviškosios sėklos, apvaisinusios paprastą moterį, tokią kaip ir Amenchotepo motina? Be to, turėtumėte žinoti, kad Ješua, jūsiškis Jėzus, vaikystę praleido Egipte, ar ne taip?

– Mes ne ką nusimanome apie religiją, Muchamedai.

– Tuomet leiskite jums šį tą papasakoti. Taigi Jėzus ankstyvoje vaikystėje būtent čia išmoko prikelti mirusiuosius ir prisikelti pats. Čia jis sužinojo, kad jo gyslomis teka mėlynas kraujas – kaip Amenchotepo, kaip Amono. Arba kaip Ozyrio! Kaip didžiojo dievo Ozyrio, pirmojo, grįžusio iš mirusiųjų karalystės!

– Ką norite tuo pasakyti? Kad mūsų generolas užėmė Egiptą, norėdamas rasti mėlynojo kraujo šaltinį? Kvailystės!

– Ne šaltinį, mesjė Žolua. Jis pranyko šakotuose karališkųjų Egipto šeimų genealoginiuose medžiuose. Bunabartas ieško tebegyvenančių to šaltinio paveldėtojų. Tų, kurių gyslomis teka tas eliksyras... Ir aš, kaip tarpininkas, galėčiau jus pas juos nuvesti. Dėl ko gi dar klausytumėtės manęs taip

susidomėję ir prašytumėte, kad kukliai paaiškinčiau savo atradimus?

Už nedidelės akmens sienos užsiglaudusi Nadija išbalo. Prieš daugybę metų jau buvo tai girdėjusi.

Senelis – dabar prisiminė – jai kai ką pasakė apie vieną paslaptį, bet niekuomet neminėjo jokio šaltinio. Ji buvo tikra: tas Muchamedas veikiausiai žynys, įšventintasis, iš tos pačios giminės kaip ir ji, bet kas jis toks? Ir kaip drįso pasakoti apie tokią paslaptį atėjūnams? Mainais į ką?

Ją nupurtė šiurpas. Reikėjo kuo greičiau iš čia nešdintis. Pakankamai išgirdo, kad suprastų, jog tie du prancūzai neužtikrins jai saugumo. O jeigu vedlys ją atpažins ir pareikalaus, kad anuodu ją pašalintų? Be to, laikas nebuvo jos sąjungininkas. Omaras ir Hajimas greičiausiai jau senokai bus jos pasigedę.

Ką dabar daryti? Kaip pasielgtų jos tėvai ar senelis, jei jiems grėstų toks pavojus? Ar nebūtų geriau kuo greičiau bėgti iš Luksoro ir saugiai pasislėpti nuo įniršusio šeimininko? Ar spėtų pasiekti Denderą ir apie išdaviką pranešti jo giminei?

Visi atsakymai, po gretimą didžiojo Ramzio kiemą klaidžiojantys lengvo džino šešėlio pavidalu, tuojau pat paaiškės.

Šventykla – Nadija tai žinojo – niekuomet nepalieka neatsakytų klausimų.

Niekuomet.

5

Giza

Tai nutiko trečiąją žerminalio dekadą, vėsoką balandį, kuriuo mėgavosi visi krikščionys. Buvo likę keturi mėnesiai, iki jis pasijus įkalintas tamsiuose Didžiosios piramidės viduriuose.

Korsikietis, keistai patogiai jausdamasis toje granito skrynioje, dabar puikiai tai prisiminė. Ir ne be reikalo. Niekada iki pat tos minutės nebuvo pagalvojęs apie mirtį. Apie savo mirtį.

Ne tokių tolimų dienų vaizdai, glūdėję pačiose jo sielos gelmėse, dabar pradėjo greitai plaukti prieš akis.

Pradžioje Napoleonas pamanė, kad taip organizmas reaguoja į sarkofago tylą ir tamsą, bet netrukus tą mintį atmetė. Nors akmeninė skrynia jam atrodė keistai patogi, jokiu būdu tuo nebuvo galima paaiškinti visko, kas jam darėsi.

Staiga išnirę lyg krištolas vaiskūs prisiminimai nepaaiškinamu būdu ėmė skleistis šalia jo, o jis tarsi pašalinis žiūrovas ėmė juos stebėti. Ir tai jo nė kiek nenustebino.

Jis buvo įspėtas, kad piramidė turi didžiulę galią paveikti metusiuosius jai iššūkį.

Pirmiausia pamatė – jei jis iš tiesų tai matė akimis – prakaulią žmogystą, vilkinčią prancūzų karininko uniforma. Kelnės su kantu ir mėlynos gelumbės švarkas su ant viršaus prisiūtomis kišenėmis, tos pačios spalvos munduras su epoletais, padabintais auksiniais ir sidabriniais kutais. Žmogus vaikštinėjo aplink žemėlapiais nukrautą stalą, įdėmiai tyrinėdamas vieną

tarpeklį, legendoje pavadintą „Jokūbo kaklu“. Gestikuliavo rankomis, kad būtų geriau suprastas dviejų karininkų, kurie išsitempę stovėjo priešais jį.

– Niekuomet neužimsime Ako, jei nepriversime priešo palikti savo mūro sienų... – aimanavo jis.

Karininkai, be abejonės, du divizijos generolai, nežinojo, ką atsakyti.

Ta nervinga žmogysta buvo kažkuo labai pažįstama. Eisena, išraiškingas smakras, išsišovę skruostikauliai... Kai po kiek laiko korsikietis ją atpažino, jį užplūdo keistas džiaugsmas: jis puikiai pažinojo tą asmenį. Tai buvo pats Napoleonas Bonapartas. Jis galėjo stebėti save patį! Tarsi būtų Dievas! Tarsi būtų burtininkas!

Burtininkas!

Ši mintis, nestokojanti tam tikro siaubo, rodos, sugriaudėjo tarp jo improvizuoto karsto sienų. Staiga akimirką pasirodė, kad jis guli gimdoje. Drėgnose ir patogiose įsčiose, kuriose akmuo nustojo buvęs akmeniu ir virto minkšta, mėsinga gleivine, virpančia nuo kiekvieno judesio. Pakerėtas korsikietis kantriai laukė, kas dar jam bus apreikšta...

Generolas Kleberas stovyklą buvo įkūręs netoli Nazareto. Kaip geras strategas, žinojo, kad priešas juos stebi iš arti – kiekvieną jų žingsnį nuo kalvų seka maža raitų šnipų grupelė, kurios nebuvo įmanoma nei sučiupti, nei kontroliuoti. Be to, Kleberas žinojo, kad palikus Aką nė vienas jo žingsnis nepraslydo pro Kraugerio akis nepastebėtas.

Ta nuostabi III dekados žerminalio *quintidi**, pavasariui

* 1799 m. balandžio 14 d.

liejant savo palaiminimą ant Šventosios Žemės, galėjo būti *toji diena*. Gal tai bus *sextidi*. O gal *septidi*.

Tiesą sakant, nebuvo svarbu. Mirtis buvo persmelkusi slėnį, kuris Biblijoje vadinamas Jezreeliu, o tai – kokia ironija – reiškia „Dievas sėja“. Kariai, netikri dėl savo likimo, nuolankiai ją sutikdavo, kaip jūreiviai savo laivų deniuose atlaiko audras.

Kleberas veikė apdairiai. Du tūkstančius penkis šimtus jam pavaldžių karių suskirstė į tris beveik lygias dalis. 75-oji brigada, vadovaujama generolo Verdjė, užėmė pozicijas kairėje, ten iš žmonių ir karo reikmenų buvo suformuotas puikiai šarvuotas kvadratas. Centre išsidėstė šimtas raitelių, o likusieji sudarė dešinįjį kvadratą ir buvo pasirengę apginti šį sparną nuo galimo mameliukų antpuolio. Žuno, prieš keletą dienų dėl turko paleistos kulkos praradęs skrybėlę ir įsitaisęs didžiulę mėlynę, tvirta ranka vadovavo jam paskirtiems kariams. Jo širdyje, kaip, beje, ir Verdjė, baimės ir kerštо troškimo buvo po lygiai.

Visi buvo įsitempę. Žvalgai, kurie grįžo apžiūrėję Taboro kalno apylinkes, kaip susitarę tvirtino tą patį: daugiau nei keturiasdešimt tūkstančių vyrų, vadovaujamų pašos Achmedo, tik laukė įsakymo, kada galės kaip žvėrys mestis ant prancūzų. „Pašą vadina *Djezzar*, – šnibždėjosi. – O *Djezzar* reiškia „kraugerys“.“

Achmedo kariai garsėjo kaip drausmingi, žiaurūs ir gerai ginkluoti. Prieš vienu kirčiu nukirsdami galvas, belaisvius jie prievartaudavo ir žvėriškai kankindavo ir tik kartais paleisdavo gyvus, kad jų liudijimai palaužtų kariuomenės dvasią. Vienas vaikinukas iš Liono, prieš keletą dienų paleistas netoli Nazareto, pasakojo, kaip buvo išprievartautas kalėjimo sargų ir priverstas stebėti keleto savo draugų egzekuciją.

„Kai kuriems, – pasakojo nelaimėlis, – pririšo rankas ir kojas prie keturių arklių ir šiuos paleido šuoliais į visas keturias puses. Nėra skausmingesnės mirties“, – aimanavo.

Kleberas, sukaupęs kas valandą iš žvalgų gaunamą informaciją, netruko nustatyti tikrąją priešo jėgą. „Kiekvienam mūsų kareiviui tenka septyniolika mameliukų, – įvertino, apimtas tam tikro fatalizmo. – Jų pernelyg daug.“

Tą naktį iš žerminalio *quintidi* į *sextidi* prislėgtas generolas priėmė vieną sunkiausių sprendimų per visus tarnybos metus. Įsakė savo kariuomenei persigrupuoti ir nusprendė atviru frontu atakuoti Damasko pulkus, tikėdamasis tokiu netikėtu puolimu juos sutriuškinti. Apie vidurnaktį, prieš metantis į mūšio lauką, kad būtų užsiimtos geresnės pozicijos, pasikvietė kavalerijos puskarininkį ir, įteikęs laku antspauduotą voką, įsakė iki aušros pristatyti Napoleonui tiesiai į rankas. Raitelis be palydos turėjo pasiekti Aką, kirsti pasipūtėlio generolo Bono stovyklą ir atiduoti laišką pačiam Napoleonui vieno liudininko akivaizdoje – tokios sąlygos privertė puskarininkio antakius iš nuostabos šauti į viršų.

Bet įsakymai lieka įsakymai.

Napoleonas – kokia keista privilegija! – galėjo iš naujo stebėti tą sceną. Nuo pat tos dienos jis nėkart neprisiminė to raitelio nei jo atgabentos dovanos...

Žanas Ivas Batista, jaunas dvidešimt dvejų metų dragūnas, aukštas, didžiulėmis lyg dvi pilnatys akimis, įėjo į palapinę įkandin gvardijos kapitono. Jo kelionė per tamsią dykumą

praėjo be netikėtumų. Tą naktį nepamainomas vedlys jam buvo virš horizonto pakilęs Sirijus.

– Pone, – atsiprašė karininkas. Juk buvo labai ankstyvas metas. – Šis karys ką tik atjojo iš Nazareto fronto. Jis atgabeno jums skubią žinią.

Batista žengė žingsnį į priekį. Jis niekuomet nebuvo matęs Napoleono iš taip arti. Kariui jis pasirodė tarsi didvyris, ką tik nužengęs iš „Iliados" puslapių. Vos regima dar neskusta barzda, iki saulės rezginio atsagstyti marškiniai ir išsiblaškęs žvilgsnis papildė netikėtą vado portretą. Nebuvo už jį vyresnis, tačiau jo jaunystė atrodė kažkokia netikra – tarsi kas daug vyresnis būtų persirengęs jaunuoliu.

– Ačiū, kary, – santūriai tarstelėjo Bonapartas, įsmeigęs į jį pilkas akis.

– Mano valdove... – sumurmėjo kareivis, įteikdamas voką. – Jų septyniolika prieš vieną! Septyniolika prieš vieną! – pakartojo sunerimęs.

Korsikiečio veido išraiška nepakito. Sau įprastu griežtu mostu įsakė kariui palikti palapinę. Paliepė atnešti ko nors užkąsti ir parūpinti maišą šiaudų, kad jis galėtų pailsėti. Tada paprašė nedelsiant į jo palapinę pakviesti generolą Boną.

Virpantis jaunojo dragūno balsas privertė jį susimąstyti. Ko bijojo jo kariuomenė? Argi daugybę kartų jie neįrodė savo strategijos pranašumo priešo atžvilgiu? Ar beveik prieš metus lengvosios artilerijos pastangomis nepažemino mameliukų piramidžių mūšyje? Ir kodėl Kleberas atsiuntė laišką tokią netinkamą valandą?

Prieš atplėšdamas Napoleonas paglostė voką, žvilgtelėjo į gluosnio vytelių pintinę, kurią pilietis Batista atgabeno kartu su laišku. Tai, kas joje gulėjo, atrodė tikrai keistai: trys balti virti vištos kiaušiniai ilsėjosi šviežių nendrių guolyje.

IX. Le lampe voilée

Trys. „Kleberas, – staiga suirzęs prisiminė, – labai žavisi panašiomis mįslėmis."

Voke buvo ne mažiau mįslingas dalykas. Ten gulėjo korta su neabejotinai egiptietiško stiliaus figūra. Prie jos nebuvo nė vienos prakeiktos eilutės nei popieriaus lapo – nieko. Mįslingoji korta, pageltusi nuo saulės ir karščio, apibrizgusiais nuo dažno ir paslaptingo naudojimo kraštais, vaiz-

davo su niekuo nesupainiojamą faraono figūrą, po kairiąja ranka pakeltu apsiaustu slepiančią vos regimą mažyčio žibinto liepsnelę. Užrašas apačioje puikiausia prancūzų kalba skelbė:

– Pridengta lempa... – perskaitė Bonapartas.

Į korsikiečio palapinę įžengė generolas Luji Andrė Bonas. Šimtas kilogramų gyvo svorio – tikra kankynė bet kuriam jojamajam gyvuliui Afrikoje ar Europoje – kariškai išsitempė sveikindamas savo vadą. Napoleonas išsiblaškęs atsakė į pasveikinimą ir susirūpinusia veido išraiška ištiesė jam laišką.

– Ar jūs tai suprantate, generole Bonai?

Stambusis karininkas apžiūrėjo kortą, kartu iš tolo mesdamas žvilgsnį į pintinę su trimis kiaušiniais.

– Klebero aistra užminti neiššifruojamas mįsles verčia jį griebtis pačių absurdiškiausių gudrybių, – tarė Bonapartas. – Prakeiktas intrigantas. Ar žinote, kad Prancūzijoje jis visiškai nuskuto vieną savo žmogų, ant jo plikės užrašė ištrauką iš Herodoto „Istorijos“ antrosios knygos, leido jo plaukams ataugti ir atsiuntė jį pas mane, norėdamas patikrinti mano nuovokumą?

Bonas, be abejonės, nebuvo apie tai nė girdėjęs.

– Ir kaip jūs atskleidėte gudrybę? – linksmai paklausė. Napoleonas tuo metu suko ratus aplink žemėlapiais nuklotą stalą.

– Visiškai atsitiktinai. Jo pasiuntinys atnešė raštelį, eilėraštį, kuriame buvo teigiama kažkas panašaus: „Mano paslaptį atskleisi, jei tavo nuovoka paims viršų / Šešiolika, septyniolika.“

– Šešiolika, septyniolika? Ką jis turėjo omeny?

Korsikietis pažvelgė į pašnekovą.

– Aišku, tai ir buvo mįslės raktas. Šiais dviem skaičiais atskirai nuo konteksto norėta kažką pasakyti. Jie buvo daugiau nei gryna stilistinė priemonė. Ir aš visiškai atsitiktinai pagalvojau apie Biblijos eilutes. Konkrečiai – apie Teisėjų knygą.

– Teisėjų? Kodėl Teisėjų, pone?

– Žinoma, dėl ankstesnės frazės – „jei tavo nuovoka paims viršų"!

Napoleonas tęsė:

– Jei dar tiksliau, pagalvojau apie Teisėjų knygos 16 skyriaus 17 eilutę. Žanas Baptistas Kleberas užaugo uolių katalikų šeimoje Strasbūre, tad pamaniau, kad turėdamas omeny jo auklėjimą galėčiau iššifruoti galvosūkį.

– Na ir?..

– Taigi, tai buvo nuoroda į epizodą, kai Samsonas prisipažįsta Delilai, kad jo jėgos paslaptis glūdi jo plaukuose. Jei juos nuskustų, jis prarastų visą savo galią. Ilgai nesvarstęs liepiau nuskusti pasiuntiniui galvą ir, žinoma, radau žinutę.

Bonas paplojo savo vado genialumui. Buvo aišku, kad tik Kleberas ir Napoleonas galėjo išmanyti galvosūkių meną. Nesuvokiantis jų žaidimų žmogus – juo labiau Ako Kraugerys – niekuomet neiššifruotų vieno kitam siunčiamos žinutės, net jei sugebėtų atskleisti bent vieną tų gudrybių. Tad buvo aišku, kad korta buvo viena tokių intrigų dalis...

Staiga Bonas susiraukė. Įtraukė pagurklį, o jo agato spalvos akys beregint prarado džiaugsmingą blizgesį, kuriuo švytėjo prieš keletą minučių. Abejonė pakeitė jo nuotaiką. Kodėl Napoleonas liepė jam kuo greičiau prisistatyti?

– Šįsyk mįslė stipresnė už mane, Luji. – Dėmesingasis korsikietis iš karto pastebėjo karininko nuotaikos pokytį. – Nereikia pernelyg stengtis nagrinėti jo paskutinę žinutę,

kad suprasčiau, jog Kleberas dar labiau išplėtė savo kodus. Nežinau, nuo ko pradėti šifruoti mįslę. Dėl to jus ir pasikviečiau – kad man padėtumėte.

– Neįsivaizduoju kaip, pone... – neryžtingai tarė generolas.

Trokšdamas įsiteikti savo vadui, Bonas susiveržė trispalvę juostą, prilaikančią jo platutėles baltas kelnes, ir vėl įsistebeilijo į kortą.

– Jūs taip pat gerai kaip ir aš pažįstate Kleberą. Kartu mokėtės akademijoje. Galbūt šioje žinutėje yra kas nors, ko aš neįžvelgiu, o jūsų patirties žmogui tai visiškai aišku.

Napoleono pagyros jam įkvėpė pasitikėjimo.

– Hm... Nagi, pažiūrėkime.

Bonas paglostė kortą drūtais pirštais, tarsi jų galiukais galėtų pajusti kažką, kas praslydo pro akis.

– Atrodo, tai taro korta.

– Taro? – Bonapartas nelabai nustebęs kilstelėjo antakius. – Esate tuo tikras? Dar nesu matęs štai tokios taro kortos.

– Na, gal ji ir nėra tokia reta.

Pastarąją frazę Luji Bonas ištarė pašnibždomis, nepakeldamas nuo kortos akių.

– Ką norite tuo pasakyti?

– Plaukiant Egipto link, mudu su Kleberu daug laiko praleisdavome *L'Orient** denyje, šnekučiuodamiesi įvairiausiomis temomis. Kalbėjomės apie begalę egzistuojančių taro kortų rūšių ir apie tokio Antuano Kuro de Gebeleno veikalą, kuriame teigiama, kad didžiausios malkos paslaptys, dvidešimt dvi pagrindinės visų rūšių kortos atitinka amžių glū-

* Turimas omeny Napoleono laivyno, atplaukusio į Egiptą 1798 m. liepą, flagmanas.

dumoje pradingusios Toto knygos* hieroglifus. Nežinau, ar girdėjote, kad Kleberas yra didis taro kortų kolekcininkas.

– Hieroglifai? Ar tik nenorite pasakyti, kad Žanas Baptistas moka skaityti tą velnio raštą ir visą laiką apie tai nė neužsiminė?

– Ak, ne, ne, – papurtė galvą Bonas. – Aš tik noriu pasakyti, kad Kleberas tiki, jog kiekviena šių kortų, o šioji ir yra viena iš jų, turi esminės faraonų išminties fragmentą. Jis ir mane to išmokė.

Karininkas milžinas įkvėpė oro, tarsi koks didžiulis banginis pripildytų pilvą.

– Pone, manau, Kleberas ragina mus iššifruoti šią kortą, kad perskaitytume jo siunčiamą žinią. Galbūt, jei žinotume, ką reiškia ši korta...

– Dabar nebeturime laiko tam Kuro de Gebeleno veikalui nagrinėti, – nukirto korsikietis. – Nemokame skaityti egiptietiškų simbolių. Mums visiškai nepažįstama Nilo karalių išmintis. Net Egipto institutas, kurį įkūrėme Kaire, pripažįsta esąs bejėgis taip greitai perprasti šitokią turtingą kultūrą... Tad kodėl Žanas Baptistas, žinodamas mūsų trūkumus, siunčia man štai tokį galvosūkį?

– Kleberas turi tai žinoti, pone. Be to, pamenu, jis man sakė, kad net pats Kuras de Gebelenas nepavaizdavo šios rūšies kortų. Taigi jo veikalas mums ne ką tepadėtų. Jis tik minėjo, kad vienas kilmingasis, grafas de Sen Žermenas, nupiešė šią kortą, sekdamas nurodymais, kurių nė pats Žanas Baptistas nesugebėjo įsivaizduoti.

* Toto knygos ir jos turinio paieškos yra pagrindinė mano ankstesnio romano „Templierių vartai“ (leidykla „Ediciones Martķnez Roca“, 2000) tema, todėl siūlau skaitytojui, norinčiam sužinoti daugiau apie šias paslaptis, ją atsiversti.

– Gerai jau, gerai, – suniurzgė Bonapartas, stengdamasis prisiminti, kada paskutinį kartą girdėjo minint tą Sen Žermeną. – Liaukitės tauškęs niekus ir verčiau man pasakykite, ar galime paaiškinti tą kortą.

Bonas tikriausiai buvo vienintelis iš Bonaparto generolų, išlikdavęs ramus, kai šį ištikdavo ūmus nekantrumo priepuolis. Puikiai suprasdamas, kad niekuomet nelaimės kovos vikrumu – mat jo stokojo, – o tik intelektu, dabar nusprendė pasirodyti prieš Bonapartą. Paėmė *Le lampe voilée* ir trečią kartą į ją įsistebeilijo.

– Pažiūrėkime: žmogus kortoje atrodo senas...

– Taip sakote dėl barzdos.

– Taip, dėl barzdos. O seniai paprastai simbolizuoja išmintį. Laiko lempą, kurią apdairiai yra pridengęs apsiaustu... Be to, kortoje yra du kuo aiškiausi astrologiniai simboliai, išraižyti viršutinėje piešinio dalyje.

– Astrologiniai simboliai?

Dabar jau Napoleonas priėjo arčiau, kad kartu su Bonu apžiūrėtų kortą.

– Taip, pone. Vienas yra Liūto ženklas, matote? Penktasis Zodiako ženklas, ir tai, be jokios abejonės, yra aiški aliuzija į Jūsų Ekscelenciją ir jūsų Zodiako ženklą. Antrasis atitinka Jupiterį, valios ir sveikos nuovokos dievą. Ir šis simbolis tinka jums kaip nulietas, pone.

– Ir kur visa tai mus nuves, Bonai?

– Nesu įsitikinęs, pone.

– Tikrai?

Bonas nepaisė karčios Bonaparto, vėl atsukusio jam nugarą, ironijos. Staiga stambusis karininkas, kurio rausva oda buvo išpilta prakaito, įminė mįslę. Tai buvo žaibiškas suvokimas, labai staigus. Tarsi pati korta būtų jį apšvietusi.

– O jei tai tarsi nurodymų knyga?

Napoleonas papurtė galvą, nesuvokdamas generolo logikos.

– O jei visa, ką turite padaryti, – priartinti lempą prie apsiausto, prie šydo, dengiančio paslaptį?

Bono užuominos prasmė pasiekė Bonapartą, staiga jis irgi suvokė, kad viskas tapo aišku. Keletą sekundžių tvyrojo tyla, o vėliau, nepasikliaudamas nei Dievu, nei velniu, korsikietis puolė prie pintinės su trimis kiaušiniais ir susirado lempą, kad galėtų šviesoje juos apžiūrėti.

Du pirmieji kiaušiniai nebuvo verti jo dėmesio. Jų balti ir tobuli lukštai leido numanyti po jais esant sukietėjusį baltymą, taigi nieko nepaprasta. Tačiau trečiasis buvo išmargintas vos įžiūrimomis tamsiomis dėmelėmis, kurios atrodė išdėstytos tvarkingomis eilutėmis.

– Pranešimas! – suriaumojo Napoleonas. – Štai čia tas pranešimas!

Korsikietis mikliai nulupo kiaušinį ir atrado įmantrų Klebero triuką. Po lukštu, kaligrafiškai išrašytas baltutėliame paviršiuje, išryškėjo agoniškas ultimatumas:

„Generole Bonapartai, nebelieka kitos išeities, – perskaitė puikia prancūzų kalba. – Auštant atakuosime Damasko pašą. Jų keturiasdešimt tūkstančių. Mūsų nebus nė trijų tūkstančių. Tegu Dievas padeda mums mūšyje, o jums – priimant išmintingus sprendimus. Susitiksime danguje."

Napoleonas įsmeigė žvilgsnį į mažytes Bono akutes. Šis, nežinodamas, ką sakyti, pradėjo veblenti apie senovinį rašalo, alūno ir acto tirpalą, kuriuo ant lukšto užrašytas teks-

tas įsigeria į baltymą. „Išorėje nelieka nė ženklo“, – tarė, tarsi kam būtų rūpėjęs jo moksliškas paaiškinimas.

– Bet juk tai savižudybė, – prapliupo Bonapartas, neišgirdęs nė vieno Bono žodžio. – Kleberas prisišauks mirtį.

Ir pirmą kartą Nenugalimasis pajuto mirties baimę. Jei turkai išplėš prakilniojo Žano Baptisto gyvybę, tai kitas, be abejo, bus jis. Niekas nesulaikys keturiasdešimties tūkstančių mameliukų, įkvėptų pergalės prieš prancūzus.

Ar jis pasirengęs mirti?

Nieku gyvu.

O tokiu atveju – ar galėjo pakeisti savo likimą?

6

Suabejojo.

Bonapartas jau beveik mėnesį praleido prie Ako sienų, neprarasdamas vilties, kad miesto apsiaustis baigsis sėkmingai. Jis jautėsi Apvaizdos išrinktu keršytoju, privalančiu grąžinti europiečiams miestą, 1289 metų kovo mėnesį iš jų atimtą sultono Kalauno. Miesto praradimas – apie tai Napoleonas buvo daug skaitęs dar iki kelionės į Egiptą – buvo kryžiaus žygių pabaigos pradžia ir visos krikščionių nuosavybės Šventojoje Žemėje sunaikinimas. Nuo to laiko nė vienas karys iš Vakarų nedrįso grįžti į šias žemes. Tik jis.

Tačiau jo padėtis nė iš tolo nepriminė tos, kuria mėgavosi Kalaunas prieš penkis šimtmečius. Kairo karvedys tuomet vadovavo dešimtims tūkstančių musulmonų, kurie buvo pasirengę kad ir savo gyvybės kaina paimti tvirtovę, apsaugotą daug prasčiau nei dabar.

Prancūzai nebuvo pasiruošę taip rizikuoti.

Sultonas panaudojo devyniolika katapultų ir kurtinamą savo būgnų griausmą, norėdamas priversti drebėti visus iki vieno tvirtovės gynėjus.

Napoleono kariai, atrodė, stokojo tos įsitikinimo galios, nors vietoj nelabai veiksmingų katapultų buvo pasitelkę didžiai taiklias patrankas.

Tačiau net ir dabar korsikietis tikėjo savo triumfu. Buvo

įsitikinęs, kad kitoje tų bokštų pusėje įbaugintas Achmedas Kraugerys jau svarstė galimybę sudaryti paliaubas. Ar tai reiškė, kad jis galėjo palikti šią vietą nesaugomą ir lėkti gelbėti nutrūktgalvio Klebero? Ar galėjo sau leisti tokią prabangą ir palikti pozicijas, kai pergalė atrodė ranka pasiekiama?

– Mums nelieka kitos išeities, pone. Turime nedelsiant vykti jam į pagalbą.

Pulkininkas Žakotenas, ekspedicijos kartografų vadovas, atrodė didžiai susirūpinęs. Vos tik buvo atskleista Klebero siųstos žinios prasmė, Bonas pakvietė jį į Bonaparto palapinę kartu aptarti skubios pagalbos plano. Abu žinojo, kad nutraukus apsiaustį Aką užkariauti bus neįmanoma iki rudens. Vasaros karščiai pasmerks šią vietovę triuškinamam kariniam pralaimėjimui.

– Mano generole, Kleberas gerai nepažįsta šių vietų. Jis net neturi būtinų Taboro kalno ir jo apylinkių žemėlapių, tad gali bet kada pakliūti į spąstus, – išdėstė savo gedulingą prognozę Žakotenas.

Napoleonas rūsčiai pažvelgė į jį. Jis visuomet taip žiūrėdavo išgirdęs nemalonias arba su jo planais nesutampančias naujienas. Tačiau kažkodėl jis buvo tikras, kad Kraugerys tai buvo numatęs ir jau rengė spąstus Klebero avangardui, norėdamas priversti jį palikti Aką. O čia dar Bonas nė neslėpė, kad visiškai pritaria kartografui.

– Mes šiame žygyje jau praradome daugybę vyrų, pone, – tarė. – Negalime leisti mirti dar trims tūkstančiams. Tai būtų mūsų ir mūsų misijos pabaiga.

– Tai ką man siūlote? – galiausiai paklausė Napoleonas.

– Vykti pas jį tuojau pat, net rizikuojant kuriam laikui prarasti Ako kontrolę.

Korsikietis vėl sudvejojo. Žinojo, kad neturi pasirinkimo, ir tai jį siutino. Sąmoningai leisti žūti vienam drąsiausių savo karininkų būtų lygu palaidoti save kaip strategą ir sugriauti *kitus* planus. Reikėjo nedelsiant priimti sprendimą.

Tą patį apyaušrį Bonapartas nebesigulė, o rengėsi gelbėti Klebero: mobilizavo Bono diviziją, pasirūpino, kad juos lydėtų aštuonios dvylikos svarų patrankos, ir davė įsakymą visai kavalerijai žygiuoti kartu į *Djbel-el-Dahy*, slėnį, apsuptą smailių uolų, kur, kaip manoma, buvo jų generolas.

Jo nuojauta buvo aštri kaip niekada.

Padalijus pajėgas į keturias dalis, – jas skyrė maždaug aštuoni šimtai metrų, – žerminalio 28-osios priešaušriu jie užėmė Kraugerio stovyklą ir nušlavė jį besikaunantį su pirmosiomis Žano Baptisto Klebero linijomis, atstačiusiomis durtuvų mišką.

Didžiulis dūmų debesis, pakeltas lekiančių prancūzų, suklaidino turkus; jie buvo nepajėgūs sustabdyti prancūzų: trys šimtai jojamųjų kupranugarių, daugiau nei tūkstantis padegtų palapinių, artilerijos sviedinių susprogdinti parako ir vandens sandėliai ir maždaug penki šimtai belaisvių, paimtų mažiau nei per tris valandas, susilpnino pašą Achmedą, ir jis buvo priverstas duoti įsakymą trauktis.

Triumfas buvo nenuginčijamas. Dar dvi dienas po mūšio dešimtys sumaitotų lavonų, tebevilkinčių puikiausio Damasko šilko apsiaustus, tysojo šalia šulinių, tiltų, ant Jordano krantų, beveik kiekviename Jezreelio slėnio lopinėlyje. Tikrai, Dievas pasėjo. Bet jo sėkla buvo mirties sėkla.

Šiek tiek po tos istorinės žerminalio 28-osios vidurdienio Napoleonas padarė tai, ko niekas niekuomet nesuprato:

užuot grįžęs į Aką ir toliau persekiojęs Kraugerį, paprašė savo gvardijos maršalo skirti jam palydą iki Nazareto. Rodės, kad generolas skuba. Tarsi jį būtų vijęs koks neatšaukiamas susitarimas. Kažkas, kas buvo aukščiau už jo karines pareigas.

Kartu keliavo jo ištikimasis vertėjas koptas Elijas Bukturas.

– Imamas žadėjo mūsų laukti prie Mirjamos šaltinio, – pareiškė pakeliui. – Jo pasiuntinys užtikrino, kad jis turi mums svarbią žinią ir privalo perduoti ją asmeniškai jums.

Napoleonas dar nebuvo matęs taip rimtai nusiteikusio Elijo. Nepakeičiamais juodais marškiniais vilkinčio kopto veidas buvo paženklintas susirūpinimo ir griežtumo, o žvilgsnis prigeseęs.

– Dėl ko nors baiminiesi, Elijau?

– Tik dėl savo sielos išganymo, pone.

– Tai kodėl esi toks rimtas?

– Nujaučiu, kad šis susitikimas bus jums labai svarbus. Nėra įprasta, kad Šventųjų kalvų imamas susitiktų su svetimo kraujo žmogumi.

– Gerai pasielgei taip greitai man pranešdamas. Manai, jam padarė įspūdį mūsų pergalė?

– Dykumos išminčiai niekuomet nesprendžia iš vieno veiksmo, pone. Jie stebi tiek laiko, kiek mano esant reikalinga, svarsto nors ir visą gyvenimą ir veikia tik tuomet, kai mano, kad valanda jau atėjo.

– Tuomet, mano gerasis Elijau, tas imamas bus supratęs, kad likimas mano pusėje. Kad mane lydi sėkmė...

Bukturas nespėjo atsakyti. Netikėtai horizonte iškilo Nazaretas.

Nuo aukštumos, ant kurios jie dabar buvo, galėjo pui-

kiai matyti visus tris miesto kvartalus. Musulmoniškasis, su gatvelėmis, dengtomis dryžuotu audeklu, stengiantis apsisaugoti nuo karščio, buvo miesto vakarinėje dalyje. Krikščioniškasis kvartalas centre išsiskyrė iš kitų plytiniu pranciškonų Apreiškimo bažnyčios varpinės bokštu. Ir galiausiai stačiatikių dalis, labiausiai nutolusi į rytus, išniro pasipuošusi neaukštais nepriekaištingai nubaltintais kupolais. Nepaisant gausybės bokštų ir minaretų, Nazaretas nuvylė Napoleoną. Jėzaus miestas buvo ne ką didesnis nei koks Pietų Prancūzijos kaimelis.

– Mirjamos šaltinis yra prie mėlynojo minareto, – nė kiek nedvejodamas parodė Elijas.

– Ar iki šiol menama, kur gyveno Jėzus?

Koptas nustebęs pažvelgė į Nenugalimąjį. Nusišypsojo ir netaręs nė žodžio pirštu ore nubrėžė ratą, iškalbingai rodydamas į kitą miesto dalį.

– Mes manome, kad už krikščioniškosios dalies. Štai ten. Bet niekas nėra tikras. Praėjo beveik du tūkstančiai metų, pone.

Napoleoną lydinčių žmonių būrelis nesudarė nė tuzino. Nors rizikavo pakliūti į pasalą, pergalė prieš pašą Achmedą buvo tokia nepaneigiama, kad niekas netikėjo Nazarete esant kokį Kraugerio karį ir išdrįsiant iškišti nosį prieš jų karabinus.

Miestas iš tiesų buvo tuščias. Aikštelė, kurioje kilo Mirjamos šulinio rentinys, atrodė kaip iššluota, lygiai kaip ir visas miestas. Švininiai, nepakeliami saulės spinduliai be gailesčio svilino keliautojus.

Jiems kaip tik pakako laiko nusėsti nuo arklių, suvilgyti sukepusias lūpas ir nupurtyti dulkes nuo uniformų. Greita vietovės apžiūra patvirtino pirmuosius būrelio įspū-

džius – bijoti nebuvo ko. Nė vienas nedegtų plytų namiūkštis nebuvo pakankamo aukščio, kad sudarytų gerą kampą galimam prancūzų priešui iššauti. Be to, nė vienas tų plokščių nendrių ir šiaudų stogų nebūtų atlaikęs suaugusio žmogaus svorio. Patruliai taip pat neaptiko nei ginklų, nei karių, kurie galėtų iš jų šaudyti. Teritorija buvo švari.

Bonapartą lydintys kariai pasiskirstė pozicijas ir tylėdami lūkuriavo, kol pasirodys juos pakvietusieji.

Nereikėjo ilgai laukti. Po kelių minučių ryžtingai prisiartino nedidelė grupelė. Jie pasirodė iš rytų. Iš viso trys žmonės, vilkintys šilkinėmis galabijomis, o jų veidai buvo pridengti mėlynomis kufijomis. Visi trys buvo liekni, aukšti, žingsniavo greitai ir kiekvienas nešėsi persimetęs per petį ryškų geltonos spalvos maišelį. Jie buvo be arklių ir visai neatrodė, kad būtų ginkluoti...

Žingsniavęs priekyje pakankamai prisiartino prie galų dragūnų ir sveikindamasis kilstelėjo dešinę ranką, į tai Elijas Bukturas, paprastai šykštintis mandagybių, tuoj pat atsakė.

– Tai jie, pone, – džiugiai sušnibždėjo.

Napoleonas iš karto suprato, kuris iš trijulės yra imamas. Kai nusiėmė kufiją, į jį akis įsmeigė pailgo, žilos, kruopščiai pakirptos barzdos dengiamo veido žmogus.

– Alachas su tavimi, sultone Bunabartai...

Bonapartas nusišypsojo tiesdamas jam ranką. Imamas buvo ypatingas asmuo. Jo krištolinis, žydras žvilgsnis spinduliavo tokį dvasios tyrumą, kokio korsikietis niekuomet nebuvo matęs.

– Jūsų triumfas prieš *Djezzar* yra dar vienas ženklas, patvirtinantis mūsų spėjimus, – tarė. – Jūs tikrai tas, kurio laukėme.

– Laukėte?

– Taip, – tęsė taip ir neprisistatęs imamas. – Siųstasis, kurio laukėme, turintis grąžinti senovės žinojimo lobį, atimtą iš Egipto žmonių prieš beveik du tūkstančius metų. Bunabartas buvo išrinktas atlikti šią kilnią Dievo misiją.

– Elijas man nieko neminėjo apie lobį.

Korsikietis akimis susirado vertėją, kuris kaip apsėstas mechaniškai vertė tai, ką kalbėjo vieni ir kiti. Buvo keista: Bukturas vengė žiūrėti tiesiai į atvykėlius, tarsi juos baimingai gerbtų.

– Be to, – tęsė Bonapartas, – jei nežinau, apie kokį lobį kalbate, manau, bus sunku padėti jį grąžinti jums. Mane čia atvedusi misija yra kitokia, aš tenoriu grąžinti laisvę šlovingajai Egipto tautai ir atgaivinti jo praeities šlovę.

– Ir viskas?

Visi trys beduinai susižvalgė, tarsi netikėtų kitataučio žodžiais.

– Ar tikrai jūs – Bunabartas? Tas pats, kuris sutriuškino mameliukus priešais Gizos piramides? Tasai, kuris Kairo mečetėse pažadėjo išsaugoti Pranašo religiją?

Napoleonas sušnopavo, bet nieko neatsakė.

– Jei tai tikrai jūs, tuomet mes žinome dar vieną dalyką, kuris jus labai domina, Bunabartai... – įsiterpdamas į pokalbį sumurmėjo pats jauniausias iš tų dykumos žmonių. – Ir tai susiję su jūsų troškimu nugalėti mirtį. Jūs jos bijote kaip savo pikčiausio priešo, bet esate protingas: dabar, kai jūsų gyslomis dar srovena jaunystė, atvykote į šias žemes išgauti paslapties, leisiančios jums ateityje nugalėti mirtį.

Bonapartas papurtė galvą.

– O kuris žmogus neieško šios paslapties? Aš tuo nesiskiriu nuo bet kurio iš jūsų...

– Nėra priežasties to neigti, galingasis sultone iš Vaka-

rų, – tęsė jaunuolis obsidiano spalvos akimis. – Jei jūsų likimas yra toks, kaip parašyta, dabar pats laikas išsiaiškinti kai kuriuos dalykus prieš tęsiant savąjį kelią.

Elijas Bukturas visus tris beduinus pakvietė sėsti ant patiesalų, kuriuos palyda buvo paklojusi vienoje erdvioje lūšnoje. Napoleonas, vis dar sužavėtas imamo ir jo palydovų ramybės, palaukė, kol šie atsisės ir tik tuomet pasekė jais.

Senolis buvo vardu Balasanas ir, nors niekas juo netikėjo, sakėsi turįs šimtą dešimt metų. Jo mokiniai Tagaras ir Titipajus buvo gerokai jaunesni. Abu iš karto pasisiūlė vadovauti prancūzams, greitosiomis rengiantiems tą puotą.

Bonaparto vyrai, išalkę po nuožmių kautynių, poroje apleistų namų jau buvo pasirūpinę maisto. Atrinko geriausius kąsnelius ir patiekė savo generolui. Šiek tiek medaus ir prėskos duonos, o keturi nupešti ir kepti paruošti garniai jau sukosi ant sukurtos prie užuoglaudos durų ugnies. Imamas tuo pačiu griežtu gestu kaip ir pokalbio pradžioje atsisakė mėsos ir pasitenkino keliais vaisiais iš jam ištiestos pintinės. Prieš atsikąsdamas paaiškino:

– Turėtumėte žinoti, kad mes priklausome brolijai, saugančiai vietą, kur gyveno Ješua, vienas iš pranašų, pripažįstamų Korano, – ištarė Balasanas šiltu ir maloniu balsu. – Jau šimtmečius tyrinėjame Jo palikimą, nekreipdami dėmesio į nesutarimus tarp ištikimųjų krikščionių ir musulmonų. Jei šiandien sutinkate pasilikti su mumis, papasakosiu apie Jį ir parodysime, ką sužinojome apie Jo galią nugalėti mirtį.

Elijas Bukturas, išvertęs prancūzams šį kvietimą, pasilenkė prie Bonaparto ir sušnibždėjo jam į ausį kažką, ko trys beduinai negalėjo išgirsti. Korsikietis linktelėjo galvą ir nužvelgė savo pašnekovą nuo galvos iki kojų.

– Pasiliksiu, jei atsakysite į vieną klausimą, gerbiamasis patriarche. Užteks pasakyti „taip“ arba „ne“.

– Klauskite, Bunabartai...

Napoleonas gurkštelėjo vandens ir vienu atsikvėpimu paklausė:

– Ar tiesa, kad žinote prisikėlimo iš numirusiųjų formulę?

Imamas patenkintas nusišypsojo. Nebeliko abejonės: galų gale jis susitiko su nuostabiu baltuoju sultonu, kurio taip ilgai laukė.

7

Senasis Kairas

Tėvas Kirilas negalėjo likti abejingas Morkaus VIII parodytam nesvetingumui.

Pirmiausia senasis koptas stipriai užmerkė akis, stengdamasis nuslėpti kartais jį užvaldantį bejėgiškumą. Paskui griebė mažytį kaulinį rožinį, kurį visuomet nešiojosi vienoje kišenių, ir taip suspaudė, kad vos nesutraukė.

– Vardan visų šventųjų! – galiausiai pratrūko Kirilas Bolonietis. – Šventasis Tėve, privalote mane išklausyti! Ši knyga labai pavojinga! Tai tikra pagunda!

Takla nustėro. Nuo staigaus jo mokytojo įniršio priepuolio sugirgždėjo visos šventyklos medinės grindys. O jis pats įraudo ir susitraukė tarsi šlapia kempinė. Beveik neatrodė panašus į save. Ir jei nebūtų buvęs šventoje vietoje šalia nepriekaištingai tyro žmogaus, Takla būtų pamanęs, kad atsidūrė prieš patį tikriausią velnią.

Bet ne.

Taklai nugalėjus pirmąjį būgštavimą ir nespėjus prisiartinti jo nuraminti, senukas staiga pašoko ant kojų. Nieko nepasakė. Nė nepasiskundė, kaip buvo įpratęs, kojų silpnumu. Grąžydamas aukštai iškeltas rankas greitai nužingsniavo link Šv. Sergijaus bažnyčios durų, pro kurias ką tik išėjo Morkus VIII.

Lauke jau buvo sutemę. Tyro oro gūsis jį apgaulingai nu-

ramino – tiek, kad leido pamatyti blyškaus, beveik pilno mėnulio šviesoje link savo apartamentų tolstančio patriarcho siluetą.

– Jūsų Šventenybe! – sušuko. – Turiu jus dėl kai ko įspėti! Privalote mane išklausyti, maldauju!

Morkus staiga sustojo ir atsigręžė į didžiuliais žingsniais link jo besiartinantį Kirilą.

– Maniau, aiškiai pasakiau pasilaikyti sau visus žodžius, iki nuspręsiu, ką daryti su jūsų atneštąja knyga.

– Turite elgtis taip, kaip liepia jūsų sąžinė, Šventasis Tėve. Bet norėčiau, kad žinotumėte dar vieną dalyką... – Kirilas sunkiai alsavo. – Kai ką, ką manau nepakankamai aiškiai pasakęs.

– Dabar ne metas.

– Metas!

– Tėve Kirilai, primenu jums, kad turėtumėte mane gerbti.

– Pagarba ir meilė jums ir Bažnyčiai – būtent tai ir verčia mane šitaip su jumis kalbėti.

Morkus VIII atlyžo. Sidabrine šviesa užlietas jo veidas tapo malonus.

– Gerai, Kirilai. Sakykite, ką privalau žinoti.

– Jūsų Šventenybe, knyga yra tarsi nurodymų vadovas. Ji, jei leisite man palyginti, tarsi mechanikos traktatas, kuriame kiekviena parabolė ir aliuzija turi būti suprasta kaip metafora, slepianti tam tikrą apibrėžtą mokymą...

– Apibrėžtą mokymą? – Morkus patraukė pečiais. – Kokį mokymą?

– Apie kūno prisikėlimą, Jūsų Šventenybe. – Vėl pradėjo sunkiai šnopuoti senolis, stengdamasis suvaldyti tankų kvėpavimą. – Knyga, kurią jums išverčiau, yra vadovėlis,

mokantis prikelti iš numirusiųjų, kai susiklosto tam tikros sąlygos.

– Tai neįmanoma. Jūs neteisingai supratote.

– Manau, teisingai. Aš padariau atradimą: dar kartą peržiūrėjęs graikišką originalą pastebėjau, kad tam tikri žodžiai nuolat kartojasi tarsi raktas...

Patriarchas suabejojo. Gal Kirilas išsikraustė iš proto, turint omeny jo garbų amžių ir išeikvotas jėgas, kurių prireikė šiam darbui. Tačiau nebuvo laiko senojo mokytojo aiškinimams apsvarstyti. Regimai susijaudinęs, vidury tuščių koptų kvartalo sodų senolis tęsė:

– Paslaptis glūdi simboliuose, Jūsų Šventenybe... Pamenate, kaip nuo pat pirmųjų krikščionių laikų vaizduojamas šventasis Morkus?

– Kaip liūtas.

– Būtent. O liūtas turi labai aiškią dangiškąją reikšmę: net egiptiečiai manė egzistuojant dieviškąjį liūtą danguje, kurį šiandien įvardijame kaip Liūto žvaigždyną. Taigi, kiekvieną kartą, kai Liūtas pasirodo horizonte rytų pusėje prieš saulės patekėjimą, ir pradeda veikti formulė, galinti grąžinti gyvenimą. Kas sugebės perskaityti tą ženklą danguje, žinos, kad atėjo metas pasinaudoti knyga...

– Rytuose? Prieš saulėtekį? Kas per paistalai, tėve?

– Tai šventasis Morkus išdėstė savo slaptojoje evangelijoje, Jūsų Šventenybe. Atvykęs į Egiptą jis sužinojo, kad seniausios faraonų apeigos buvo paskatintos troškimo prisikelti iš numirusiųjų. Ir kad jos būdavo atliekamos tik kas tam tikrą laiko tarpą, danguje dominuojant tam tikroms žvaigždėms. Būtent todėl egiptiečiai mumifikuodavo savo mirusius karalius. Norėdami parengti juos prisikėlimui, kai išauš valanda.

– Nematau ryšio su astronomija...

– *Laikas! Laikas*, apie kurį užsimena Morkus, yra astronominiai ciklai.

– Vis tiek nesuprantu.

– Šventasis Morkus suvokė, kad viskas senovės Egipte buvo paremta astronomija. Kad jų kalendorius pagrįstas periodišku žvaigždžių ir saulės judėjimu. Rytai – taškas, kur pateka saulė, – buvo žinomi kaip „prisikėlimo vieta“. O aušra – tikslus momentas, žymintis ciklišką žvaigždžių karalienės grįžimą į gyvenimą. Kiekvieną kartą, kai žvaigždės, sudarančios dangiškąjį Liūtą, išsidėsto rytuose ir pradingsta tuo pat metu, kai nušvinta pirmieji saulės spinduliai, senovės egiptiečiai pradėdavo savo švenčiausius gyvenimo ritualus.

– Ar šventasis Morkus tai patikrino?

– Šventasis Morkus buvo supažindintas su tomis paslaptimis. Jūs tai perskaitysite jo knygoje. Jis visa tai aprašė tikėdamasis, kad kas nors ateityje galiausiai tai supras...

– Jūs bandote pasakyti, kad Morkus turėjo galimybę susipažinti su kokiais nors egiptiečių įšventinimo ritualais ir juos atskleidė savo raštuose?

Šventojo Tėvo dvejonė įkvėpė Kirilą Bolonietį.

– O ko jūs stebitės? Argi mūsų garbingasis Klemensas Aleksandrietis savo raštuose neprisipažino skaitęs paslaptingąsias keturiasdešimt dvi prarastąsias dievo Toto knygas?* Argi ne jis pirmasis tose knygose rado aliuzijų į ateitį, kai pasirodys žmonės, sugebėsiantys suprasti tas paslaptis?

Patriarchas svyravo. Švelniai uždėjo rankas senajam mokytojui ant pečių ir prielankiai pažvelgė į jį. Tačiau jo žvilgsnyje aiškiai buvo justi susirūpinimas.

* *Strōmateis*, IV knyga.

– Jūs pavojingai tolstate nuo krikščioniškosios dogmos, tėve Kirilai, ir blogiausia yra tai, kad naudojatės jūsų paties tikėjimo teikiamomis priemonėmis. Jums reikėtų pailsėti ir dar kartą apsvarstyti savo tikėjimą. Esate Kristaus sekėjas. Kaip ir Morkus. Ir turite būti jam dėkingas bei gerbti jį, kad leido jums būti taip arti Viešpaties.

– Jūs manęs nesupratote, Jūsų Šventenybe. Knygoje kalbama apie *Laiką*. Klemensas taip pat užsiminė apie *Laiką*. Ir šis *Laikas* jau atėjo. Tai rodo dangiškieji simboliai.

– *Laikas?*

– Pažiūrėkite į dangų ir pats tai pamatysite!

Morkus VIII pakėlė akis į dangų. Vienintelė vieta skliaute, kur nesimatė žvaigždžių, buvo juodas Abu Sargos kupolo siluetas. Likęs plotas jų buvo sėte prisėtas. Pietryčiuose Paukščių Takas dangų dalijo į dvi dalis. Ir nors skaisčiai švietė mėnuo, dangaus šviesulių buvo tūkstančiai.

Kirilas Bolonietis plačiai atmerktomis akimis mostelėjo viena kryptimi, į juodumą.

– Po keleto valandų, kai prašvis rytuose virš piramidžių, paskutinė matoma žvaigždė bus viena iš sudarančiųjų Liūto galvą... Pietuose tą pačią valandą užges Fenikso* žvaigždyno akis. Ar jau suprantate, ką reiškia šie simboliai?

– Ne.

– Feniksas graikų mituose yra atgimstantis paukštis. Jis gali pakilti iš savo paties pelenų.

– Tai tik mitas, tėve. Pagoniškas mitas.

* Oficialiai Fenikso vardas šiam žvaigždynui buvo duotas vokiečių astronomo Johanno Bayerio veikale „Uranometrija“ (1603), kuriame pirmą kartą dabartinėje istorijoje pateikti žvaigždėlapiai ir pradėta nauja dangaus kartografijos era. Vis dėlto Bayeris atsižvelgė į senąją kinų ir arabų dangaus stebėtojų tradiciją, pagal kurią šis žvaigždynas buvo apibūdintas kaip esantis paukščio formos. Amžinojo gyvenimo paukščio.

– Bet mūsų atveju šis mitas reiškia, kad atėjo *Laikas*. Argi nematote? Liūtas praneša apie Feniksą taip, kaip Morkus mus įspėja, kad prisikėlimo laikas atėjo. Viskas sutampa!

Patriarchas sušnopavo.

– Gana, Kirilai. Niekas negali prisikelti, išskyrus Dievą. Tik Jis turi šitą galią. Jokia knyga, kad ir kokia šventa būtų, negali paaiškinti Aukščiausiojo elgsenos nei suteikti žmogui galią, kuri buvo uždrausta dar iki mūsų sukūrimo. Man sunku suvokti, kad galėjote pamiršti tokį paprastą mokymą.

– Ši knyga kitokia, Jūsų Šventenybe. Venkite ją netinkamai panaudoti ir žiūrėkite, kad nepakliūtų į blogas rankas.

– Pasakiau, gana! Šiandien pakankamai prisiklausiau.

– Bet, Jūsų Šventenybe... – bandė prieštarauti senolis.

– Gana! Keliaukite sau!

Senasis koptas susitvardė. Žengė žingsnį atgal, paklusdamas savo vyresniojo įsakymams, bet prieš tai sušnibždėjo žodžius, kuriuos net prie šventyklos durų stovintis Takla kuo aiškiausiai išgirdo:

– Jūs man nepaliekate pasirinkimo, Jūsų Šventenybe. – Jo tonas suskambo grasinamai. – Aš įrodysiu jums knygos galią, ir greitai pats kreipsitės į mane, kad ją saugočiau.

Morkus VIII neatsakė. Jis ką tik buvo dingęs vienuolyno duryse.

8

„Apie paskutines Viešpaties dienas Žemėje."

Tėvo Kirilo rašysena, nors jo pulsas nebebuvo toks kaip dėstymo seminarijoje laikais, išliko nepriekaištinga. Patriarchas patenkintas ja gėrėjosi savo apartamentų vienumoje.

Vien pavadinimas – skambus ir neįprastas – žadėjo skaitymo malonumą.

Senojo kopto iš Šventosios Kotrynos vienuolyno išverstą rankraštį sudarė daugiau nei šimtas nedidelių lapų. Tekstas buvo surašytas Morkui VIII puikiai pažįstama glausta ir smulkia rašysena. Tad dabar virpančioje kandeliabro šviesoje su pasimėgavimu vartė tą lapų šūsnį.

Kodėl Kirilas užsispyręs tvirtino, kad šie raštai pavojingi? Ką bloga jam, išsilavinusiam, tvirtas pažiūras turinčiam žmogui, galėjo padaryti tekstas, kuriam jau aštuoniolika šimtmečių?

Šventasis Tėvas nemiegojo visą naktį. Negalėjo užmigti. Išplėstomis akimis per kelias valandas ryte prarijo visus Kirilo atneštus lapus ir leidosi apsvaiginamas jėga pulsuojančio teksto.

Dokumente, pradedamame šventojo Morkaus laišku vienam savo mokinių, ko gera, pasiuntiniui, išsiųstam į Romą, buvo aiškinama, kodėl evangelistas kuo skubiausiai buvo ištremtas į Kairą. Atrodo, Simonas Petras, jau įsikū-

rę̃s Amžinajame mieste ir vadovaujantis pirmosioms krikščionių bendruomenėms, labai domėjosi, kokių žinių Mokytojas įgijo per metus, praleistus Egipte slapstantis nuo Erodo. Ta mintis jį buvo apsėdusi. Visa, kas susiję su Rabiu, staiga tapo spekuliacijų ir pirmųjų krikščionių nesutarimų objektu. Jei buvo norima įkurti tvirtą Bažnyčią – be vidinių prieštaravimų, nepažeidžiamą, tokią, kokią rėmė Saulius Tarsietis, reikėjo valdyti visą įmanomą informaciją, prieš ją paskleidžiant tarp krikščionių.

Petras šiais klausimais buvo tikras strategas.

Iš tiesų Morkaus kelionės į Kairą nebuvo galima atidėlioti dėl nevaldomai sklindančių gandų, esą Jėzus buvo įšventintas į Izidės ir Ozyrio paslaptis. Romoje net išdrįsta pareikšti, kad Žmogaus Sūnus panaudojo faraonų religijos paslaptis ir vėliau jas Jeruzalėje skleidė kaip savo mokymą.

Morkus ir Petras bijojo blogiausia. Jie geriau nei kas kitas žinojo, kad Mokytojas iš tiesų Egipte praleido šešerius ilgus metus ir kad įtaka, apie kurią buvo tiek kalbama, tikrai buvo įmanoma. Tais laikais, dar būdamas visai mažas, Viešpats greičiausiai gavo labai didingą mokymą, kuris vėliau, jo viešajame gyvenime, tapo kertinis. Ir nors niekas niekad nesužinojo, kokį mokymą jis perėmė, įtarimai, kad tai galėjo būti Izidės doktrinos įšventinimo paslaptys, galėjo sumenkinti naujosios Bažnyčios prestižą.

Dėl vieno dalyko atšiaurusis Galilėjos žvejys buvo tikras: jei paaiškėtų, jog įtarimai yra pagrįsti, reikės padaryti viską, kad Mokytojo įšventinimo įrodymai būtų sunaikinti. Arba tai, arba naujojo ir nepriklausomo Išganytojo idėja galėjo žlugti visam laikui.

Norint viską išsiaiškinti nebuvo geresnio kandidato už įžvalgų jaunąjį Joną Morkų. Taigi 66 metų po Mesijo gimi-

mo vasarą būsimasis evangelistas pakėlė inkarą į Romos imperijos provinciją Egiptą, vedamas rizikingiausios savo gyvenimo misijos.

Šventasis Tėvas godžiai perskaitė tuos apreiškimus.

Netrukus sužinojo, kad 67 metų pradžioje Jonas Morkus apsistojo užeigos namuose, esančiuose sienos, supančios Senąjį Kairą, priestate. „Tą vietą visi žinojo kaip Babiloną ar Babiloniją, bet iš tiesų tai buvo senas egiptietiškas vietovardis, kurį atėjūnai netaisyklingai ištardavome: *Pi-hapi-on*, Chapo, Nilo dievo, namai", – aiškino Morkus savo laiške.

Evangelistas dirbo sąskaitininku Petro rekomenduoto žydo palūkininko namuose, o laikotarpius, kai verslas apmirdavo, panaudojo savo tyrimams, nesukeldamas nereikalingų įtarimų.

Jaunajam Morkui prireikė mėnesių, kad apsiprastų toje keistoje vietoje, kur buvo praktikuojami jam nesuprantami kultai. Kairas buvo tikras tikėjimų žaizdras. Mitros sekėjų, mistiškųjų Adonio ritualų, Orfėjo ar net Pitagoro, vienos augančios egzaltuotųjų bendruomenės paversto mesiju, garbintojų knibždėte knibždėjo gatvėse, jie būrė po savo vėliavomis naujus šalininkus.

Toje įaudrintoje aplinkoje jam nebuvo sunku išsiklausinėti apie Jėzaus, Ješuos arba Mirjamos Sūnaus mokytojus ir jis puoselėjo viltį iškart aptikti Šventosios Šeimos pėdsakus. Tačiau niekas nieko negalėjo pasakyti. Nesuvokiama, bet, rodės, niekas neatkreipė dėmesio į trijų tremtinių iš Galilėjos pasirodymą prieš daugiau nei pusę amžiaus.

Morkus taip pat pasiklausinėjo dviejose mieste išlikusiose žydų sinagogose, bet irgi nesėkmingai: rabinai taip pat nebuvo girdėję kalbant apie Jėzų ar jo šeimą. Morkus praleido porą savaičių su būreliu graikų pirklių, kurie suteikė

jam vilčių žiną apie Mokytojo buvimą Egipte, bet galiausiai pasityčiojo iš jo ir atėmė paskutinius skatikus, kuriuos šis turėjo savo misijai vykdyti.

Evangelistas jau buvo benuleidžiąs rankas, bet tikėjimas mūsų Viešpačiu jį vis dar laikė tame kelyje.

Tuo metu Petras kartkartėmis per kokį keliauninką perduodavo jam padrąsinamus laiškus ir šiek tiek pinigų, primindamas, kad nors ir praėjo daugiau nei penkiasdešimt metų, turėtų būti įmanoma rasti gyvą žmogų, pažinojusį Rabį jo vaikystės žemėje. „Turi uoliai jo ieškoti, – rašė Simonas. – Dievas apdovanoja tuos, kurie nenuleidžia rankų ir kovoja už jo švento vardo tyrumą."

Ir viltis kartu su Jono Morkaus atkaklumu po šešių mėnesių galiausiai davė vaisių.

Dar po kelių nesėkmingų mėginimų Morkus pagaliau aptiko patikimus pėdsakus. Tie pėdsakai buvo susiję su ankstesniu sugriautos *Bennu* šventyklos atstatymo darbų vadovu gretimame Heliopolio mieste.

„Ra Mozė, šitaip vadinosi senasis šventovės prižiūrėtojas, – rašė evangelistas viename iš laiškų, – kuo puikiausiai prisiminė žydų dailidę ir mūrininką, padėjusį jam dengti Fenikso rūmų šventovės stogą. Jo pasakojimas taip sutapo su viskuo, ką žinome apie Jėzų, ir taip mane sujaudino, kad pasiūliau jam savo pagalbą ir šiek tiek užmokesčio už leidimą apsistoti kelioms dienoms jo namuose ir įdėmiai jį išklausyti. Ra Mozei buvo per septyniasdešimt, bet tais vakarais, kuriuos praleidome kalbėdamiesi, jis pasakojo taip aiškiai, tarsi jo atmintis būtų buvusi kaip mano amžiaus žmogaus. Taigi, jis man papasakojo, kad tas dailidė dažnai atsivesdavo į Heliopolį ketverių metų sūnų – labai guvų ir smalsų vaiką, tomis savaitėmis jis laisvai sau bė-

ginėdavo po šventovę, ir Neb Senas, vyriausiasis žynys, jį labai pamilo. Tas vaikas negalėjo būti niekas kitas, tik mūsų Viešpats."

Jonas Morkus tuojau pat išdėstė daugiau tos istorijos smulkmenų: „Ra Mozė taip ir nepasakė, ar Neb Senas ko nors išmokė tą vaiką, nei prasitarė, kad tas guvus ir smalsus kūdikis buvo mūsų Išganytojas. Aš irgi nepasakiau jam, kad tai žinau. Bet jau tai, kad patvirtino pažinojęs juos, yra viltingiausia iš viso, ką girdėjau iki dabar."

Jaudinantis evangelisto laiškas privertė koptų patriarchą krūptelėti. Toliau buvo pasakojama, kaip Jonas Morkus, penkias dienas praleidęs Ra Mozės namuose, išvyko į Heliopolį, tikėdamasis sužinoti ką nors daugiau. Taip pat kad visa tai, ką ten rado, buvo tik griuvėsiai ir skurdas. Ir visų blogiausia – Neb Senas jau keletas metų buvo miręs, ir nuo to laiko saulės kultas pamažu grimzdo užmarštin.

„Babilone man papasakojo apie šio miesto kilmę. Egiptiečiai jį vadino *Innu*, tai reiškia „stulpas", nes tose žemėse, šiandien negyvenamose, senovėje stovėjo didžiulė kolona, ant kurios tupėjo dieviškasis paukštis, visų vadinamas *Bennu*."

Morkus VIII pasibaisėjo tokiais absurdiškais pagonių tikėjimais, bet skaitė toliau: „Tačiau neradau nė pėdsako nei *Innu* kolonos, nei paukščio *Bennu*. Bet sužinojau, kad pastarąjį graikai vadino Feniksu. Taip pat išsiaiškinau, kad pagrindinis tose šventose vietose praktikuotas kultas buvo skirtas prisikelti iš numirusiųjų. Remiantis tuo, ką man pasakojo, maždaug kas trisdešimt metų paukštis *Bennu* būdavo paaukojamas ant laužo, kurį pats rūpestingai snapu sukraudavo iš sausų šakų. Visiškai sudegęs, po trijų dienų paukštis prisikeldavo iš pelenų atjaunėjęs..."

Koptų patriarchas, iki šiol skaitęs tuos lapus beveik nemirksėdamas, priėjęs šią vietą sunerimo.

„...Žyniai, saugantys šią paslaptį savo gyvybės kaina, žinojo, kad ne visi paukščiai buvo *Bennu*, lygiai taip pat ne visi žmonės gyslose turėjo pakankamai dieviškųjų syvų, kad galėtų šitaip atsinaujinti. Ozyriui tai pavyko dėl meno, kurio Izidė išmoko Fenikso šventykloje. Ji sugebėjo atgaivinti savo vyrą po to, kai jis buvo paaukotas tamsybės jėgų ir savo paties brolio sukapotas į keturiolika gabalų. O Jėzus – jei tas vaikas, lydėdavęs žydų dailidę, Ra Mozės pagalbininką, buvo jis – be abejonės, buvo įšventintas į tą paslaptingą žinojimą. Visa tai su Juozapo ir Marijos pritarimu įvyko būtent tomis šventyklos atstatymo savaitėmis."

Iš to paties teksto Morkus VIII sužinojo, kad krikščionių Trijų Karalių šventė buvo ne kas kita kaip senovės egiptiečių *Ozyrio diena*. „Tą naktį, – perskaitė jis, – pagonys melsdavosi dievui ir semdavo daug Nilo vandens, tikėdami, kad tas vanduo visus metus nuplaus jų nuodėmes. Tą pačią naktį, kol dar būdavo tamsu, Ozyris kai kurių globojamų šeimų namuose vandenį paversdavo vynu... būtent tai, ką Jėzus padarė per vestuves Kanoje."

Jonas Morkus visas tas paslaptis ypač pabrėžė. Jo aprašymas buvo prikaišiotas įvairių iš pirmo žvilgsnio nesvarbių detalių apie žynių ir *Bennu* šventovės lankytojų kasdienį gyvenimą – tiek Ra Mozės, tiek kitų jam ką nors papasakojusių ir jo pasitikėjimą pelniusių žmonių.

Tekste ypatingas dėmesys buvo skiriamas vienam jų – keistuoliui audinių pirkliui, ben Rašidų giminės nariui, kilusiam iš senosios Memfio gyvenvietės, esančios maždaug už keturiasdešimties kilometrų nuo Heliopolio. Su juo evangelistas iš karto užmezgė draugiškus santykius.

„Suleimanas pasirodė esąs labai malonus ir paslaugus žmogus, – rašė Morkus įžangos pabaigoje. – Pasiteiravęs apie mano kilmę ir įsitikinęs, kad tikiu vienatinį Dievą, pavertusį savo pirmagimį Sūnų žmogumi mūsų nuodėmėms atpirkti ir įrodyti, kad kūno prisikėlimas iš numirusiųjų yra įmanomas, gerasis žmogus priėmė mane, tarsi būčiau jo šeimos narys. Pasakė, kad jo vardas toks pats kaip išmintingojo žydų karaliaus Saliamono, nors, skirtingai nei jų, jo dievas ne Jahvė, o senasis Ozyris. Tai jis atskleidė man paslaptis, kurias išdėstysiu šiuose lakštuose ir kurios, kaip jis mane patikino, yra tos pačios, kurias žynys Neb Senas atskleidė dailidės sūnui."

Čia Morkus nutraukia pasakojimą, norėdamas įspėti skaitytoją, o tam patriarchas nebuvo pasirengęs:

„Suleimanas man pasakė: „Žinau, kad manasis Ozyrio paslapčių kultas jau nyksta ir kad mano protėvių išmintis greitai ištirps kituose tikėjimuose taip, kaip Mėlynasis Nilas susilieja su Baltuoju Nilu. Mano šeima buvo išrinkta saugoti dar kai ką, ne vien tikėjimą. Mūsų giminė saugo paukščio *Bennu* prisikėlimo paslaptį ir globos jo lizdą už *Kemet*, šventosios Egipto žemės, kol ateis *Laikas* ir tą paukštį vėl išvys virš Gizos ir Heliopolio."

Toliau Morkus priduria: „O aš, mylimasis mokinys, perduodu tau: čia pateikti Suleimano aiškinimai ir tai, ką aš vėliau sužinojau apie Mokytoją bei jo prisikėlimą iš numirusiųjų aukščiausiojo žynio Neb Seno mokymo dėka. Saugok visa tai, kaip yra užrašyta, kol ateis *Laikas*..."

– Kol ateis *Laikas*... – iškošė pro dantis patriarchas, išmuštas iš vėžių paskutinio prierašo.

Žvakės jo kambaryje beveik visiškai sudegė. Jo taurėje jau nebeliko vyno, nors joks skystis nebūtų galėjęs nutekėti

suspausta gerkle. Jam nedavė ramybės kiti klausimai: kodėl tekste Suleimanas vadina šventąjį Morkų mylimuoju mokiniu? Negi velnias – nes kas kitas galėjo būti tas Suleimanas – jį atvertė į savo keistą tikėjimą?

Nerimas, kad šventasis Morkus galėjo pasiduoti pagundai ir kad jo globėjas buvo labiausiai sugedęs iš eretikų, jam nudiegė paširdžius.

Dabar suprato Kirilą Bolonietį: netinkamai panaudotas tekstas buvo baisesnis už marą. Tai buvo taip užaštrintas ginklas, kad vos juo pamosavęs galėjai sugriauti Bažnyčią iki pamatų. O vėliau, valdomas Blogio jėgų, jis galėjo įstumti į prarają visą krikščionybę.

Morkus VIII giliai įkvėpė.

Saulė jau tuoj tuoj pakils virš sikomorų sodo, į kurį žvelgė pontifiko apartamentų prie Abu Sargos langai. Pontifikas kurį laiką mąstė apie tuos keistus dalykus, kuriuos atskleidė šis laiškas, užmiršęs, kad Liūto žvaigždynas ką tik išblėso virš horizonto Gizoje, rytų pusėje. Jis buvo taip įsitraukęs į apmąstymus, kad beveik neišgirdo, kaip vienas jo padėjėjų persimainiusiu ir siaubo kupinu veidu nė nesiteikęs pabelsti įsiveržė į apartamentus.

– Jūsų Šventenybe, brolis Kirilas!

Jaunuolis sumosavo rankomis priešais abejingą patriarcho veidą.

– Turite eiti su manimi! – sušuko. – Tuojau pat!

9

Luksoras

Kiemas, įkurtas didžiojo Ramzio garbei, buvo tuščias. Nė viena papiruso formos kolona nebestūksojo vietoje, kurią daugiau nei prieš trisdešimt amžių buvo nurodęs faraonas. Tokiomis juodomis naktimis kaip ši tik dykumos lapės ir dvasios džiūgavo, kad šioje vietoje jau tiek laiko karaliauja chaosas.

Tačiau būtybės, atklydusios iš rytų ar iš kito pasaulio, nebuvo vienintelės, slankiojančios Ipet Resyto kaimynystėje.

Su kiekvienu karščio gūsiu įėjimo link artinosi aukštas ir tiesus siluetas, įsisupęs į pilką galabiją. Jo pėdos nelietė žemės, glamonėjo ją nesukeldamos nė dulkelės, tarsi jis skristų virš akmeninio grindinio. Tas siluetas buvo vidutinio amžiaus vyro, kurio judesiai nepriminė nė vieno šventyklos sargo.

Atrodė kaip džinas.

Du žingsniai į rytus, penki į šiaurę... Milimetro tikslumu pamėklė priėjo koplyčią, pastatytą romėnų imperatoriaus Diokleciano laikais. Net neatgavusi kvapo, kirto Aleksandro Makedoniečio šventovę, įveikė smėlio kauburį, dengiantį vakarinę patalpos dalį, ir kuo atsargiausiai prisėlino prie savo tikslo. Juodmedžio spalvos ranka, ilga ir raumeninga, nuo kurios buvo kruopščiai pašalinti plaukeliai, akimirks-

niu apsivijo Tobulosios kaklą. *Dvasios* ranka, didelė ir stipri, elastinga tarsi lankas, užspaudė jai burną anksčiau, nei ji spėjo riktelėti.

– Tylos! – įsakė tyliai. – Aš Ali. Nebijok.

Susirangiusios savo užuoglaudoje Nadijos gyslose sustingo kraujas. Ali? Ali ben Rašidas? Bet ką čia veikė jos dėdė iš Denderos?

Jauniausias ben Rašidų giminės atstovas su stebinamu vikrumu užsimetė smulkutę Nadiją ant pečių ir vikriai kaip katinas išsinešė iš šventyklos.

Vėliau, nepratarę nė žodžio, užšoko ant arklio ir pasileido į rytus. Kai po kelių minučių toli už nugaros pasiliko kraštiniai Luksoro gyventojų namai, jie, aplenkę prancūzų stovyklą, įrengtą priešais nuostabią krokodilų salą, patraukė kaimo keliuku, vingiuojančiu tarp pupelių ir ryžių laukų.

– Į gerą kebeknę įklimpome per tave, Nadija. Didžiulę kebeknę...

Jos dėdė, trisdešimties su trupučiu metų, raumeningas, veriamo žvilgsnio vyras, buvo gyvas senųjų žynių, nupieštų ant šventovių sienų, atvaizdas. Nuo vaikystės Nadija jį prisiminė švariai nuskusta galva ir visuomet gaubiamą keistos iškilmingumo auros. Jau daug metų nebuvo jo mačiusi. O tiksliau – nematė jo iš taip arti. Bet ką jis veikė naktį šventykloje? Sekė ją? Ar saugojo nuo Omaro? O gal jis, kaip beveik visi Luksoro gyventojai, irgi dirbo jam?..

Ali suniurzgė:

– Pardavėme tave tam smuklininkui, kad iš arti stebėtum Omarą ir jo pakalikus, – iškošė pro dantis, nenumanydamas, kad patvirtino jos nuogąstavimus. – Auklėjome tave, kad būtum mūsų ausys netikinčiųjų pasaulyje. O tu, tai žinodama, sužlugdei savo šventąją misiją. Kodėl pabėgai?

Jo priekaištai skambėjo vis griežčiau.

– Kodėl išdavei savuosius?

– Nes daugiau nebegalėjau, dėde. Man buvo gana viso to...

Tobuloji nespėjo užbaigti sakinio. Didžiulės nubo plaštakos smogtas stiprus antausis paguldė ją į purvą.

– Išdavikė! – sušvokštė, nusispjaudamas ant žemės. – Kas dabar stebės tą bedievį? Kas atitrauks jį nuo mūsų mirusiųjų turtų troškimo?

Degančiu veidu ir drėgnomis akimis, bandydama sulaikyti ašaras, Nadija sušnibždėjo:

– Dėde Ali... – nuslopino raudą. – Aš nebegalėjau ilgiau šokti bedieviškų šokių tiems kiaulėms. Nebepajėgiau būti Omaro *a'hira**, pavargau girdėti vien kvailystes. Argi taip sunku tai suprasti?

– Kvailystes? Tau atrodo kvailystė, kad prancūzai kasinėja Karalių slėnyje ir šį rytą tarp šventojo kalno akmenų aptiks dar vieną kapą?

Tobuloji krūptelėjo.

– Iš kur žinai?

– Man pasakė tavo draugė Fatima... – atsakė Ali. – Nors tu netiki, giminė niekuomet tavęs neapleido. Nė nenumanei, kad Fatima buvo įpareigota tave globoti, jei įvykiai klostytųsi ne taip, kaip tikėjomės; tai ji pranešė man apie tavo pabėgimą. Laimė, buvau mieste. Dabar apeigų dienos. Upė tvinsta. Beje, juk pati pasirinkai šokio kelią ir šitaip paženklinai savo likimą.

– Gerai... – sumurmėjo, purtydama visiškai suniokotą šokių kostiumą. – Jūs niekuomet manimi nepasitikėjote.

– Mes tave globojame. Juk pati žinai, kad esi pernelyg

* Kekšė.

brangi mūsų šeimai. Jei būtų kitaip, už išdavystę jau būtum sumokėjusi mirtimi.

– Verčiau būtų taip ir nutikę.

– Nekalbėk šitaip net juokais.

Daugiau visą naktį abu nepratarė nė žodžio.

Ali pakeitė arklį mažame kaimelyje prie vienos iš upės atšakų ir vėl jojo be perstojo iki aušros. Nilu žemyn, prieš srovę, laikydamasis labai tikslaus kelio.

– Juk nevykstame į Denderą, ar ne?

Ali, sėdėdamas su Tobuląja ant to paties arklio, nieko neatsakė.

– Bent jau galėtum pasakyti, ar mes nuo ko nors bėgame.

Įtemptai žvelgdamas į priekį nubas trumpai tarstelėjo: „Kai ateis laikas. Viskam savas laikas“, ir ryžtingai trūktelėjo vadeles.

Stambus arklys kaip niekur nieko atlaikė kelionę iki Edfu miestelio vartų. Atvyko į miestelį iš užpakalinės pusės, prajojo vadinamuosius žydų sodus ir nulipo nuo arklio prie prastos reputacijos užeigos, ten pagaliau prisėdo užkąsti šio to stipresnio. Kiaušinienė – įprotis, pasiskolintas iš atėjūnų, – melionų sultys ir šiek tiek virinto ožkos pieno.

Kol Nadija valgė savo dalį, vis dar paraudusiomis dėl miego stokos akimis ir sutinusiu nuo antausio skruostu, dėdė nutarė su ja atvirai pasikalbėti. Užeiga buvo tuščia. Nelabai tikėtina, kad keletas prancūzų, įsikūrusių Edfu ir suformavusių menką atsargos būrį, kurį Dezė paliko reikalui esant pridengti užnugarį, pasirodytų taip anksti.

– Keliaujame Deltos link. Į Heliopolį, senąjį išminčių miestą, – pagaliau pasakė.

– Į Heliopolį? Turi omeny prakeiktą Ono miestą?

– Tą patį.

– Bet juk mes jojame į pietus! – sušuko Tobuloji. – Į priešingą pusę!

– Kelias visai nesvarbu. Greitai tą suprasi. Svarbiausia – tikslas.

– O kodėl Heliopolis? Juk mūsų šeima visada vengė ten pasirodyti...

– Tu per daug klausinėji, Nadija, – papriekaištavo suirzęs Ali.

– Galbūt todėl, kad šeima, mūsų šeima, niekuomet man nieko nepasakojo. Tu taip nemanai? Visada mane laikė kvaila, neturinčia teisės nieko žinoti mergiote.

– Pati pasirinkai išsilavinimą.

– Tu klysti! Aš pasirinkau šokio kelią, bet nenorėjau pasilikti nuošaly, kai giminė priima svarbius sprendimus. Mano broliai viską žino, seserys irgi. O kodėl aš nežinau, jei, kaip sakai, esu tokia ypatinga?

– Ką gi... – atlyžo nubas. – Prieš trejetą naktų patriarchas Achmedas nubudo sunerimęs. Pažįsti Achmedą?

– Akląjį aiškiaregį. Daug apie jį girdėjau.

– Taigi, jis susapnavo kažkokią miglotą figūrą, Dievo angelą, sapne jis jam apreiškė, kad tai, kam mūsų giminė rengiasi jau daug šimtmečių, greitai įvyks.

– Daug šimtmečių? Kam rengiasi? Apie ką kalbi, Ali?

Ben Rašidas nesutriko ir toliau tęsė pasakojimą:

– Mūsų šeima yra teisėta vienos senos paslapties sergėtoja. Paslapties, kuri buvo saugoma dar iki gimstant Pranašui, bet teisę ją sergėti mes labai seniai praradome. Garbingojo Achmedo regėjimas buvo pranašystė. Apreiškimas privertė jį pašokti iš guolio ir pakelti mus visus, kad praneštų žinią. Gilią naktį, stiklinėmis regėjusiojo Tiesą akimis, jis įspėjo, kad greitai pasinaudosime visa mūsų magija ir su-

sigrąžinsime tą seną ir vertingą palikimą, kuris greičiausiai paslėptas Heliopolyje.

– Paslėptas? Nuo kada? Nuo faraonų laikų? O jei jo ten jau nėra?

– Mes ir apie tai pagalvojome. Bet mums žinomi dokumentai, galintys patvirtinti Achmedo regėjimą.

– Kokie dokumentai?

Ali nusišypsojo.

– Iš kelių papirusų žinome, kad senovėje Heliopolyje buvo pastatas, kurį visi vadino Inventoriumi*. Jame buvo patalpa iš granito, kur buvo saugoma didžiulė titnago skrynia, joje – kita, bronzinė, toje savo ruožtu – dar viena, sidabrinė, o šioje – paskutinė, iš aukso. O jau čia pats dievas Totas saugojo palikimą, kurio dabar ieškome, ir, kad niekas nedrįstų pavogti, jį užkeikė. Tačiau ne tai blogiausia...

– O kas?

– Achmedui pasirodęs angelas apreiškė tai, ko taip bijojome: kad saulės kulto garbintojai, Toto ir visų nakties dievų priešininkai, nusprendė ten įsibrauti, išvogti tūkstantmečius saugotą paslaptį ir užvaldyti ją anksčiau nei mes. Ir ketina tai padaryti sukiršindami mus su gobšuoliais prancūzais.

Iš Nadijos veido buvo aišku, kad ji ničnieko nesuprato.

– Saulės kultas? Mes?

– Tikriausiai tėvas niekuomet tau nepaaiškino. – Akimirką nubo akys blykstelėjo. – Negalima jo kaltinti, jis labai anksti mirė. Vis dėlto, Nadija, metas kam nors tai padaryti...

* 1890 m. vokiečių filologas Adolfas Ermanas baigė versti paslaptingo papiruso tekstą, kuriame buvo paminėta ši Heliopolio vieta. Egiptologai šį dokumentą laiko „prasimanytu papirusu" – jį vadina *Westcar* – nes iki šiol taip ir nerasta jokių Inventoriaus pėdsakų.

– Ką padaryti?

– Atskleisti tau Tiesą – mūsų Tiesą. Mūsų šeimos Tiesą ir priežastį konflikto, kuriame tu, mažasis ben Rašidų perlas, atliksi šventą vaidmenį. Eime. Užsukome į Edfu, kad tau kai ką parodyčiau. Laikyk tai, – tarė ironiškai, – savo pirmąja pamoka.

Tobuloji klausėsi labai susidomėjusi. Iš savo senelio Gabrielio žinojo, kad ben Rašidų šaknys slypi senovės smėlyje ir kad į Egiptą atėjus islamui daug giminės narių nusprendė išgyventi religijos pasikeitimą, priimdami sufizmą – asketiškųjų Mahometo sekėjų atšaką.

Remdamiesi sufistų skelbiamos ekstazinės sąjungos su Dievu paieškomis, ben Rašidai pradėjo vieną iš keleto kraujo giminystės ryšiais susietų linijų ir toliau gilinosi į įvairias magijos, paveldėtos iš protėvių egiptiečių, formas. Vienas pagrindinių šios šakos įkvėpėjų Irano filosofas Jahja Suhravardis stengėsi įdiegti į islamą tai, ką eufemistiškai pavadino „tikrąja Rytų religija“, pasauliui apreikšta Hermio Trismegisto, kitaip sakant, senovės egiptiečių dievo Toto. Tačiau ta gudrybė buvo atskleista, ir Bagdado kalifas Suhravardį nubaudė žiauria mirtimi.

Iš mažens Nadija augo toje aplinkoje. Buvo išmokyta šokio ir ritmo – dalykų, kurie islamo buvo toleruojami tik dėl poeto ir mistiko Rumio mokymo, to paties Rumio, kuris XIII amžiuje įkūrė *mevlevi*, arba dervišų, ordiną. Bet visada vaikščiojo erezijos ašmenimis. Tiesą sakant, aistra šokiams buvo tokia stipri, kad Tobuloji iš savo šeimos išminties taip daugiau nieko ir neperėmė.

Dabar tapo aišku, kad ji prarado kažką labai svarbaus...

10

Edfu, 1 Rabi I*

Vis dar žvarboką rytmetį Nadija ir Ali žingsniavo link miestelio centro, palikę už nugaros turgaus gatvę ir dvi apgriuvusias mečetes, kuriose naktimis užuovėją randa vargšai keliauninkai. Buvo šeštadienis ir oras dvelkė šviežiais vaisiais bei mėtomis. Gatvės gale jau darbavosi ankstyvieji prekijai, drėkindami grindinį ir tvarkingai dėliodami prekes ant nešvarių spalvingų vežimaičių. Rytmetinis sambrūzdis Nadiją tiesiog užbūrė. Nieko keista: Luksore tokiu ankstyvu metu, po sekinančio darbo Hajimo užeigoje, ji dar miegodavo.

Pagaliau tarp nedegtų plytų namukų prieš keliauninkus iškilo tiesūs ir smailūs senovinės šventyklos mūrai.

– Sveika atvykusi į didžiojo Horo namus, – pagarbiai sumurmėjo Ali. – Tai vieta, kur dieviškasis pradas triumfuoja prieš laikinąjį. Prisikėlimo rūmai.

Tobuloji susižavėjusi įkvėpė.

Pastatas pasirodė įspūdingiausias ir geriausiai išsilaikęs iš visų, kuriuos jai buvo tekę matyti. Jo sienos buvo aukštesnės už didžiules Karnako šventyklos kolonas, o jas dengė raižiniai, kurių bėgantis laikas stebuklingai pasigailėjo. Dėl Nadijai nesuprantamos priežasties romėnų, koptų ir musulmo-

* 1799 m. rugpjūčio 3 d. pagal islamiškąjį kalendorių. 1214 m. po hidžros.

nų neužrūstino gausybė paukščių, žvaigždžių ir pagoniškų simbolių, kruopščiai išraižytų baltame akmenyje.

– Matai? – džiugiai tarė nubas. – Ši vieta tikrai verta dievų! Labai arti nuo čia prieš tūkstantmečius buvo *Kap* – vieta, kur jaunasis Amenchotepas išmoko svarbiausias gyvenimo pamokas ir sužinojo apie senovės kovą, apie kurią rengiuosi tau šiandien papasakoti.

Ali ben Rašidas, kaip ir plikagalviai šių sienų žyniai, nusilenkė prieš įeidamas į atvirą šventovės kiemą, abipus jo gale esančių durų puikavosi dvi milžiniškos granito statulos. Jas saugojo du didžiuliai akmeniniai paukščiai.

Juodmedžio žmogus sukryžiavo rankas ant saulės rezginio ir vienu keliu priklaupė ant žemės. Patalpa šiuo metu buvo tuštutėlė.

– Horas, dievas sakalo galva, buvo Izidės sūnus. Jo motina pastojo, laikinai prikėlusi iš numirusiųjų Ozyrį ir priėmusi į savo įsčias šventąją mirusiųjų dievo sėklą...

– Aš žinau tą istoriją, – pertraukė jį naiviai šypsodamasi Nadija. – Kai tas po tėvo mirties gimęs vaikas užaugo ir sužinojo, kad jo tėvas, dieviškasis Ozyris, žuvo nuo dėdės rankos, nusprendė atkeršyti. Taip prasidėjo nuožmi kova tarp Horo ir visagalio žudiko Seto. Jų nesantaika paženklino mūsų protėvių tikėjimą ir kartų kartoms įprasmino kovos tarp Šviesos ir Šešėlių idealą. Horas buvo Šviesos sūnus, o Setas – Tamsybių.

– Būtent taip ir buvo, kaip sakai, – linktelėjo nubas. – Ši šventykla kaip tik buvo pastatyta tai kovai priminti, taip pat kaip įspėjimas visiems Seto sekėjams, tamsos šalininkams. Architektai, projektavę šias sienas, jas padengė iškalbingais Horo kovos vaizdais. Eime, aš tau parodysiu.

Ali paėmė Nadiją už rankos ir nusivedė iki antro švento-

vės pilioriaus. Praėję pro jį, pateko į siaurą šalutinį koridorėlį be stogo, ant jo sienų puikavosi įvairios šios savitos jūrų kovos scenos. Ryškūs, mažyčių detalių kupini raižiniai padarė Tobulajai didžiulį įspūdį. Vienburiai laivai, valdomi mažos irklininkų armijos, persekiojo keistą jūrų gyvį. O ant vieno tų laivų priekio stovintis didingas Horas sviedė ietį, tikėdamasis persmeigti pabaisą.

– Horo sekėjai pasakoja, kad dievas sakalas, vienas iš šlovingiausių saulės dievo Ra apsireiškimų, ietimi nudūrė Setą, nutrėmė į patamsių pasaulį ir šitaip nugalėjo jį amžiams. Čia Setas vaizduojamas kaip begemotas. Matai?

Nadija sužavėta linktelėjo.

– Šeštąjį metų mėnesį šioje šventykloje buvo švenčiama Pergalės šventė Šviesos triumfui prieš Šešėlius paminėti...

– Taigi galiausiai Horas nugalėjo Setą, – pertraukė jį nustebusi Tobuloji.

– Nevisiškai...

Tobuloji atsargiai žvilgtelėjo į Ali, kuris tarsi užhipnotizuotas apžiūrinėjo karo scenas.

– Ką tuo nori pasakyti?

– Todėl tave čia atsivedžiau, Nadija. Kad suprastum – nors istoriją visuomet rašo nugalėtojas, tai dar nereiškia, kad nugalėtasis pribaigtas. Nei kad nugalėtojas visuomet teisus, o nugalėtasis – niekšas.

– Paaiškink man geriau.

– Horas ir Setas buvo daug daugiau nei dievai. Jie išreiškia skirtingus religijos ir būties suvokimo būdus. Pirmasis garbino saulę, nes ji yra gyvybės šaltinis, o antrasis dievino naktį, nes ji yra žinojimo šaknys.

– Nematau jokių prieštaravimų.

Nadijos naivumas Ali sukėlė šypseną.

– Yra dar kai kas, ko šie mūrai papasakoti negali: gerokai prieš Seto išdavystę dievas Ozyris, pavydus ir kaip reta valdingas, susirūpinęs stebėjo savo išugdytos žmonių padermės žygius. Jis matė, kad žmonių širdys nėra tokios tyros, kaip tikėjosi, ir kad jie neverti brangios amžinojo gyvenimo dovanos. Setas, atvirkščiai, manė, kad tik šios privilegijos suteikimas galėtų padėti žmonių sieloms kilti, bet nesulaukęs Ozyrio pritarimo nusprendė, padedamas Toto, pavogti paslaptį ir paslėpti Žemėje.

– Ir atiduoti žmonėms?

– Ne. Setas nebuvo kvailas. Jis būtų atidavęs ją tik tam, kas iš tiesų jos vertas. Tam, kas jos ieškotų kilnia širdimi ir parodytų ypatingą narsą. Šitaip patvarkęs, jis atvėrė žmonėms kelią dievystės link, bet visa tai pasibaigė dideliu Seto, Ozyrio ir jo šeimos susipriešinimu.

– Ir kokiu būdu žmogus galėtų parodyti savo narsą?

– Atrasdamas paslaptį, jungiančią Žemę su Dangumi, – mirktelėjo viena akimi Ali. – Tačiau tai nėra lengva. Mūsų protėvių Egipte nebuvo kilnesnio mokslo nei astronomija, padangės stebėjimas... Vieni siekė tyrinėti saulę, kiti – žvaigždes, ieškodami neįkainojamos nemirtingumo laisvės. Beveik visi patyrė nesėkmę, nes jų paieškos buvo paremtos gobšumu pasiekti nemirtingumą, o ne kilniais tikslais praturtinti savo sielą.

– Ir štai tada atsirado saulės ir Seto garbintojai?

– Taip. Praraja tarp abiejų doktrinų vis gilėjo. Seto sekėjai pastatė šventyklas prie Nilo, imituodami žvaigždynų formą*. Jie buvo įsitikinę, kad šitaip ištrauks iš jų gyvenimo eliksyrą.

* Dar kartą siūlau skaitytojui atsiversti mano knygą „Tamplierių vartai", jei jis nori geriau suprasti šio kulto svarbą ir jo skleidimą Europoje iki viduramžių.

Horo šalininkai padarė tą patį, lygiuodami savo šventyklas į saulę svarbiausiais metų momentais. Pagrindinis saulės kultas buvo monoteistinis: jie tikėjo, kad iš saulės atsirado visos kitos dievybės, kad jos buvo tik skirtingos vienos vienintelės Esybės rūšys.

– Aš visuomet maniau, kad...

– ...kad mes, egiptiečiai, buvome politeistai? – linksmai nutraukė ją Ali. – Iš tiesų tai nutiko tik viešpataujant Seto šalininkams. Bet anksčiau, dar iki tų laikų, Horo sekėjai išgyveno savo politinio viešpatavimo amžius, statė tokias šventyklas kaip ši, Edfu, ar daug seniau – didingas piramides kaip Gizos.

– Piramidės – saulės garbintojų kūriniai? – Nadija tik jai būdinga švelnia maniera kilstelėjo antakius.

– Iš tiesų tik Chefreno ir Mikerino, kurių vardai ir karališkieji titulai susiję su tikėjimu dievu Ra*. Cheopso** piramidė, pirmoji ir didžiausioji iš visų, buvo Seto garbintojų architektūros stebuklas, nes buvo pastatyta kaip „amžinojo gyvenimo rūmai". Cheopsas manėsi radęs netoliese, Sacharoje, paslėptą Toto palikimą ir kuo geriau jį panaudojo savo monumente.

– Ir jam pasisekė?

Ali padvejojo.

– Mes to nežinome. Piramidėje niekas niekuomet neaptiko Cheopso kūno. Greičiausiai jis dingo tolimais laikais, o tai sukėlė griežtą Seto garbintojų kritiką ir jų persekiojimą. Nėra abejonių, kad tuo persekiojimu buvo siekiama išplėšti iš jų Cheopso saugotą paslaptį.

* Iš tikrųjų. Tikslūs šių faraonų vardai Kafra ir Menkaura atitinkamai reiškia „kai Ra pakyla" ir „Ra gyvybinės jėgos yra nenugalimos".

** Cheopsas – senovės egiptiečių kalba Chufu – reiškia „Jis mane saugo".

Nadija vėl rengėsi kažko paklausti, bet nubas rankos mostu įsakė jai tylėti ir tęsė:

– Toje epochoje saulės garbintojai, vadovaujami Chefreno, įsitvirtino valdžioje ir pastatė savo piramides, norėdami pademonstruoti galį sukurti savuosius „amžinojo gyvenimo rūmus“. Ir kurį laiką net patys Seto garbintojai, persekiojami ir išblaškyti, tikėjo, kad Horas parodė jiems ypatingą dėmesį, palaimindamas gyvenimo formule...

Tobuloji klausėsi Ali, nė minutės nenuleisdama akių nuo to koridoriaus karo scenų. Dievas sakalo galva, persekiojantis Setą begemoto pavidalu, puikiai iliustravo jos dėdės pasakojimą.

– Greitai išaiškėjo apgavystė, – atsiduso Ali. – Seto išpažinėjai taip gerai atliko savo darbą Didžiojoje Cheopso piramidėje, kad saulės garbintojų religija labai susilpnėjo dėl jų negebėjimo pamėgdžioti tuos „amžinybės rūmus“. Staiga net faraonai pasigedo Seto astronominių mokymų, sutapatinančių Izidę su Sirijaus žvaigžde, Ozyrį – su Oriono žvaigždynu, o Totą – su maloniu mėnulio veidu.

– Ir jiems pavyko susigrąžinti prarastą galią?

Ali atsakė labai nenoriai:

– Tam turėjo būti pralietas kraujas. Ketvirtosios dinastijos valdymo pabaigoje kilo karas, nes žmonėms tapo aišku, kad didžioji paslaptis, padariusi saulės garbintojus tokius stiprius, iš tikrųjų jiems nepriklausė. Aš, žinoma, turiu omeny formulę, suteikusią Izidei galios prikelti iš numirusiųjų Ozyrį ir pastojus lauktis Horo.

– Gyvenimo paslaptis!

– Tai buvo siaubinga drama. Gyvenimo formulė ne tik galėjo parodyti faraonui nemirtingumo kelią, bet ir apdovanoti jį sveikata bei energija ir taip pailginti jo viešpatavimo

metus. O saulės garbintojų faraonai savo pavaldinių akyse ėmė po truputį silpti. Jie nepasižymėjo tokia sveikata ir stiprybe kaip jų pirmtakai ir net prarado tikėjimą Horu. Tokiomis aplinkybėmis Seto sekėjai beveik be jokių pastangų atsikovojo politinę valdžią ir pagaliau vėl ėmė valdyti Egiptą.

– Ir vėl statyti naujus „rūmus“?

– Tiesą sakant, ne, Nadija. Per prabėgusį laiką jie taip pat prarado paslaptį. Jos sergėtojai taip ir numirė, niekam jos neperdavę. Greičiausiai nesugebėjo jos perduoti persekiojimų metais, tad Toto Žemėje palaidota formulė buvo pamiršta. Vis dėlto jiems pavyko išlaikyti liežuvį už dantų. Žvaigždžių garbintojai valdė Nilą dar dvylika amžių, kol galiausiai virš jų pakibo siaubingas pavojus...

– Koks pavojus?

– XIV amžiuje prieš Kristų, po didžiojo faraono Amenchotepo III mirties, saulės kultas staiga atsigavo su neregėta jėga. Jo žyniai pasirodė galį atlikti žygdarbius, apie kuriuos bylojo tik legendos, net jų valdovai atrodė labai gyvybingi ir kaip niekada kupini gyvenimo džiaugsmo.

– Jie pagaliau atgavo Izidės formulę?

Tobulosios išvados prajuokino Ali.

– Taip manė daugelis. Iš tiesų jų grįžimas buvo daugiau nei tūkstantį metų tyliai, kruopščiai ir išmintingai rengto pasipriešinimo vaisius. Žinoma, tam tikra prasme jie susigrąžino Izidės paslaptį. Seto sekėjus vėl apėmė baimė prarasti galią, bet kartu jie puoselėjo viltį susigrąžinti formulę, kurios išsaugoti kitados nesugebėjo. Dabar supranti? Tai buvo jų didžioji galimybė.

– Paminėjai Amenchotepą?

Juodos Nadijos akys sužibo.

– Karalių, kurio kapą neseniai atrado prancūzai?

Ali linktelėjo.

– Amenchotepas bejėgiškai stebėjo, kaip jo paties pirmagimis priėmė saulės tikėjimą, pranašaudamas politinį posūkį, apie kurį tau kalbėjau. Toji atžala staiga pradėjo niekinti visus senuosius dievus ir atsidavė švytinčio dienos disko kultui, įsitikinęs, kad šis jam atskleis trokštamą formulę, neprieinamą jo tėvui ir Seto garbintojams.

– O kas įtikino princą pakeisti religiją?

– Kiek mums žinoma, priežasties reikia ieškoti tarp dykumų klajoklių. Skurdžiausi Egipto gyventojai sugebėjo išsaugoti formulę nuo dievų laikų ir pamatė Amenchotepo sūnuje kelią, padėsiantį jiems vėl stoti prie šalies politinių sprendimų vairo. Šie klajokliai vilkėjo mėlynais drabužiais ir, nors daugiau nieko apie juos nežinome, greičiausiai buvo globojami Seto, Toto arba „maištingųjų" dievybių. Taigi, vienas tų mėlynųjų išminčių sugebėjo tapti Amenchotepo jaunojo sūnaus karališkuoju auklėtoju. Jo vardas buvo lygiai toks pat kaip ir karaliaus – Amen Chotepas, Chapu sūnus, be kitų dalykų, jis tapo atsakingas už faraonui rengiamas Sedo apeigas...

– Sedo apeigas?

Iš dėdės sužinojus tiek daug naujų dalykų, Tobulajai pradėjo suktis galva. Gyvenimo formulės, dievų epochoje kilusios kovos dėl galios, politinės intrigos dėl formulės, garantuojančios amžinąjį gyvenimą... Į kokią doktriną norėjo ją įvesti Ali?

– Taip, Nadija, – kantriai tęsė nubas. – Sedo apeigos buvo ritualai, suteikiantys faraonui sveikatą ir nemirtingumą, jos sudarė didžiosios paslapties, paveldėtos Izidės ir Ozyrio laikais, dalį. Sedo apeigos buvo atliekamos kas trisdešimt metų, tai jos padarė saulės garbintojus įtakingus, nes tarsi

suteikdavo nusenusiems faraonams antrąjį gyvenimą. Bet nuo Ketvirtosios dinastijos valdymo pabaigos, kai paslaptis buvo prarasta, šios apeigos tapo grynu vaidinimu. Todėl Horo ir saulės disko kultas iki pat Amenchotepo IV laikų buvo pamirštas.

– Dėde, o dabar pasakyk man, kas nutiko auklėtojui, „Chapu sūnui“, kai pirmagimis įžengė į sostą?

– Viskas susiklostė labai keistai. Tiesą sakant, klajokliai, grąžinę Egiptui gyvenimo formulę, rodos, po Echnatono – „Atono galingosios dvasios“, tokį vardą pasirinko revoliucingasis išdavikas princas savo karaliavimui – karūnavimo ir tikėjimo pripažinimo išnyko... Kartu su klajokliais dingo ir „Chapu sūnus“, jis niekuomet taip ir neatgulė į savo kapą šalia faraono Milijonų metų šventyklos.

– Kas, tavo nuomone, nutiko?

– Mūsų šeima turi įtarimų: Echnatonas vis dėlto nebuvo toks blogas sūnus, kaip manoma. Atrodo, 36-aisiais savo tėvo valdymo metais jis įsakė jo garbei surengti didžiulę Sedo šventę. Ta šventė buvo nelabai suprantama, nes Amenchotepas III jau buvo atšventęs savąją prieš šešerius metus. Bet faraonas jau buvo labai pavargęs, ligotas ir nebenorėjo tęsti valdymo. Echnatoną tai sugraudino ir jis panoro suteikti jam daugiau gyvybingumo.

– Gyvybingumo?

Nadija išplėtė akis.

– Taip, – patvirtino nubas. – Echnatonas, jau gerai susipažinęs su mėlynųjų išminčių magija, visa galia pritaikė gyvenimo formulę savo tėvui, ir šis, pakankamai atsigavęs, sulaukė keturiasdešimtųjų savo valdymo metų.

– O ką padarė mėlynieji?

– Greičiausiai pasijuto išduoti to, kuriam buvo patikėję

atkurti tūkstantmetę išmintį. Echnatoną jie laikė nauju krauju, bet jis, vedamas jiems nesuvokiamo sentimentalumo, panaudojo dalį formulės savo mirštančiam tėvui.

– Ir Amenchotepas III tam nesipriešino...

– Iš dalies taip. Iš tikrųjų faraono entuziazmas po nusisekusių Sedo apeigų buvo toks didelis, kad jis perėmė būsimo savo kapo šalia Karalių slėnio statybų vadžias, ir buvo atlikta daug tiek pastato struktūros, tiek apdailos pakeitimų. Jis pakeitė viską: užrašus, raižinius, tekstų tvarką. Tarsi būtų norėjęs toje vietoje paslėpti tai, ką neseniai buvo pažinęs.

– Kapas!

– Taip, Nadija. Tas pats kapas, ką tik atrastas prancūzų ir taip pat žinomas Omarui ben Abifui. Dabar jau supranti? Jei nors akimirką kuris iš jų supras, kad Amenchotepas III savo amžinajame guolyje galėjo išraižyti informaciją apie formulę, kurią jam pritaikė Echnatonas, atims tai, kas mums teisėtai priklauso.

Ali paskutinį sakinį pasakė taip, kad privertė ją pasijusti kaltą. Tobuloji pabėgo iš ten, kur galėjo patogiai stebėti Omarą ir jo veiksmus Luksoro mirusiųjų pakrantėje. Bet dabar vėlu apgailestauti. Nubas net nesudvejojęs atmetė jos pasiūlymą grįžti į Biban al Muluką ir slapčiomis patikrinti Napoleono karių radinį. Apgailėtojo Amenchotepo kapo atradimas jam buvo dar vienas ženklas, kad Egipte vyksta kažkas labai svarbaus. Kažkas, ką galiausiai Ali patikėjo Nadijai:

– Neverta gręžiotis atgal, – tarė labai rimtai. – Turime patikimų ženklų, kad mėlynieji išminčiai grįžo.

Jos dėdė ištarė tuos žodžius tarsi atverdamas didžiulės užtvankos šliuzą. Ir nelaukdamas, kol jie susigers į Nadiją, pareiškė:

– Garbingasis Achmedas, mūsų mylimasis patriarchas, kuo aiškiausiai pamatė tai savo sapne. Be to, iš kitų šaltinių sužinojome, kad prieš keturis mėnesius jie buvo susitikę su prancūzų sultonu Napoleonu Bonapartu. Sugrįžo iš dykumos, kur amžius slapstėsi, ir mūsų giminė turi pagrindą manyti juos tikintis Egiptui vėl grąžinti saulės kultą... Jie ieško naujojo Echnatono. Norėdami įdiegti savo kultą, jie išsilaipins Deltoje ir paskleis savo pažiūras po visą šalį. Achmedo pranašystė pagrįsta.

– Ir jie sugebės tai padaryti? Įvesti savo tikėjimą?

– Jiems pavyks tai padaryti, jei juos parems dabartiniai Echnatono įpėdiniai ir sudarys su jais sąjungą.

– Sakai – dabartiniai įpėdiniai? Maniau, Echnatonas buvo pirmasis ir vienintelis savo epochos karalius, gynęs saulės kultą. Kad jo įpėdiniai vėl grįžo prie senųjų kultų.

Ali, visą laiką nepaleidęs švelnios Tobulosios rankos, jai tėviškai atsakė:

– Taip ir buvo, gražioji Nadija. Ta tvarka žlugo, bet neprarado kontakto su tikruoju išminties šaltiniu. Tačiau, nepaisant to, saulės kultas išliko tarp Egipto žynių, kol pasirodė atvykėlis princas, kuriam likimas lėmė tapti galingu dvasiniu lyderiu. Mes manome, kad jis priklausė tiems patiems mėlyniesiems išminčiams, nors pats to niekuomet nepatvirtino. To princo sekėjai Egipte greitai įgijo didelę įtaką, o jų religija, priešingai, nei buvo prognozuojama, ėmė viešpatauti didžiojoje civilizuoto pasaulio dalyje...

– Kas, dėde? Kas buvo tas princas? Ar aš kada girdėjau jo vardą?

– Jo vardas Ješua.

– Ješua?.. – Dainingas Tobulosios balsas staiga tapo sausas. – Turi omeny krikščionių Mesiją? Jėzų?

Nubas linktelėjo:

– Nežinau, kaip tai nutiko, bet tas žydų tremtinys sugebėjo pasiekti patį aukščiausią įšventinimą Egipto žemėje. Tikrai tapo Izidės gyvenimo formulės saugotoju ir išgabeno ją toli nuo Nilo, kad pritaikytų mirtingiesiems... Ir net sau pačiam!

Nadija atrodė priblokšta.

– O jo įpėdiniai?

– Jie slepiasi tarp koptų, Nadija. Tarp pirmųjų ir tikrųjų dar išlikusių Ješuos sekėjų.

Tobuloji daugiau nebeklausinėjo.

11

– Tikrai žinote formulę, galinčią grąžinti gyvenimą?

Korsikiečio klausimas kurį laiką sklandė ore, grasinamai pakibęs virš pašnekovų galvų.

Napoleonas nekantriai, klaidžiojančiu žvilgsniu apsidairė aplink, tarsi norėdamas duoti pašnekovams galimybę rasti tinkamą atsakymą.

Nė vienas nesujudėjo.

– Pone... – galiausiai sumurmėjo vertėjas. – Šie žmonės pirmą kartą po daugelio šimtmečių perėjo kalnus tik norėdami pasikalbėti su jumis. Kai Klebero armija buvo beveik pralaiminti, keletas jų padėjo kareiviams susirasti vandens ir maisto. Jie draugai. Bet nori kalbėtis tik su jūsų aukštybe.

– Aš ir esu vienas su jais, Elijau.

Vengdamas Bonaparto žvilgsnio Elijas Bukturas nuleido savo juodas žėrinčias akis.

– Noriu pasakyti, kad jų atsakymai tiks tik jums. Ne jūsų karinei misijai. Ne jūsų žmonėms. Tai kai kas asmeniškesnio. Bet, pone, esu įsitikinęs, kad jie atsakys jums į šį ir į daugelį kitų klausimų.

– Jie tau tai pasakė?

Bukturas papurtė galvą.

– Ne. Tiesą sakant, tik noru atsakyti į jūsų klausimus galima paaiškinti šių žmonių užsispyrimą susitikti su jumis. Tam

tikra prasme jie yra tikrieji šios žemės šeimininkai ir žino visas jos paslaptis.

Bonapartas atrodė labai susidomėjęs. Jis puikiai žinojo, kad užkariaus Šventąją Žemę, jei sugebės įgyti galingų sąjungininkų tarp pačių įvairiausių grupių religinių vadovų, bet nenorėjo šiame kaimelyje praleisti daugiau laiko, nei būtina.

– Kiek laiko būsime Nazarete, Elijau?

– Daugių daugiausia šią naktį, pone.

– Kaip gali būti toks tikras?

– Todėl, kad tik tokiam laiko tarpui mums užteks vandens ir maisto.

Vertėjo įžvalga nustebino Napoleoną. Tam keistam susirinkimui pasirinkta lūšna, aišku, iš anksto buvo paruošta trumpam susitikimui: keli bambuko patiesalėliai dengė aslą, iš anksto sudrėkintą, kad nusėstų viduje susikaupusios dulkės. Viename kampe stovėjo dubuo rankoms nusiplauti ir varinis praustuvas – švarūs ir paruošti naudoti, laukė, kada kam nors jų prireiks. Šalia ąsotis šalto vandens. Norint dar labiau apsisaugoti nuo sklindančio iš lauko karščio, visi langai buvo uždangstyti; dienos šviesa į vidų skverbėsi tik pro stogo nendres. Jei beduinai norėjo, kad neprasprūstų nė vienas pokalbio žodelis, jų pasirinkta vieta buvo tinkamiausia.

Padedamas nepakeičiamojo Bukturo, korsikietis įsitaisė, laikydamasis imamo Balasano ir jo palydų nurodymų. Jokių ginklų nei pentinų, nei diržų sagčių, nei kitokių metalinių daiktų. Jokių gausių ar itin aštraus kvapo patiekalų. Tik kukurūzų sriuba, vaisiai ir kitas augalinis maistas. Ir dar viena sąlyga: Nenugalimasis turėjo dalyvauti šioje puotoje atvira širdimi, jei tikėjosi suprasti žinią, kurią jie jam buvo pasirengę perduoti.

– Formulė, apie kurią klausiate, jums bus pateikta vėliau, jei laikysitės šių kelių taisyklių, – plačiai besišypsant Elijui galiausiai buvo pažadėta.

– Bet prieš tai privalome jus supažindinti su ankstesniais įvykiais, – pridūrė kitas.

Taip buvo pradėtas ilgas ir keistas pasakojimas, trys vyrai iš kalnų korsikiečiui pateikė visas Jėzaus atvykimo į Egiptą ir vėlesnio jo grįžimo į Nazaretą smulkmenas. „Gyvybiškai svarbu sužinoti, kas iš tiesų nutiko, jei norite įvykdyti tai, kas jums lemta“, – įspėjo. Ir nedelsdami išdėstė, kad Ješua Deltoje praleido šešerius ilgus metus, tuo metu Juozapas ir Marija nėrėsi iš kailio, kad jų pirmagimis gautų tinkamą išsilavinimą.

Atrodė, tas pasakojimas juos be galo žavi. Ir jie tikėjosi, kad jis sužadins sultono Bunabarto smalsumą. Napoleonas žinojo, kad nė vienas koptų, krikščionių ar arabų tekstas niekuomet neaprėpė šio Mesijo iš Galilėjos gyvenimo tarpsnio. Blogiausiu atveju, – galvojo, klausydamasis tų paaiškinimų, – beduinų pateikta informacija pravers siekiant patraukti į savo pusę negausias krikščionių grupeles, dar valdančias kai kuriuos Egipto ir pakeliui į Jeruzalę esančius miestus...

– Ješua gyveno Nazarete, kol jam sukako trisdešimt. – Greitai pasakojimo vadeles į savo rankas perėmė Balasanas, pats seniausias. – Nepaisant to, tai, kas įvyko šiose žemėse iki jo viešojo gyvenimo pradžios, vis dar lieka paslaptis tikintiesiems, bet ne mums...

Pastabus beduinas įžvelgė griežtą Bonaparto veido išraišką, nors iš pažiūros šis atrodė ramus. Balasanas žinojo, jog tas karys kovą nutraukė ne dėl to, kad išklausytų keletą vietinių prietarų, tad nusprendė eiti tiesiai prie reikalo.

– Ar jūs niekuomet nepagalvojote, kodėl Ješua laukė, kol jam sukaks trisdešimt, ir tik tuomet visiškai atsidavė savo *sielų užkariautojo* misijai?

Korsikietis vis tokiu pat neįžvelgiamu veidu papurtė galvą.

– Atsakymas labai paprastas, Vakarų sultone: jis laukė, kada jam bus atliktas Chebsedas.

– Chebsedas, arba Sedo apeigos, buvo pati švenčiausia iš visų senovės Egipto švenčių, – įsiterpė Titipajus, labiausiai liguistai atrodantis beduinas. – Švenčiama tik tuomet, kai trisdešimtaisiais valdymo metais atliekant ritualus faraonui būdavo įkvepiama nauja gyvybė, pailginamas jo gyvenimas. Apeigų kilmė buvo dieviška, tai buvo išskirtinai karališkas paveldas.

Pagaliau Napoleonas atrodė susidomėjęs.

– Ir šitai veikė?

Titipajus linktelėjo.

– Iškilmės turėjo du galutinius tikslus: viena vertus, faraonui buvo pritaikoma galinga magija, kurios griebėsi Izidė, kad prikeltų iš numirusiųjų Ozyrį. Kita vertus, liaudžiai ir šalių kaimynių diplomatinėms atstovybėms karalius turėjo parodyti savo stiprybę ir iš anksto tam tikslui parengtoje vietoje atlaikyti tam tikrus fizinius išbandymus. Tik taip buvo galima įrodyti, kad Egipto magija veikia ir kad Dievas vis dar su faraonu.

– Vieno dalyko nesuprantu. Jei sakėte, kad ritualai būdavo atliekami tik karaliams, kodėl Nazareto dailidės sūnui buvo suteikta tokia garbė?

Bonaparto pastaba nutildė paliegusį beduiną, bet nė kiek nepaveikė imamo. Šis, iš pažiūros neklausantis vykstančio pokalbio, vienu žaibišku judesiu ištiesė ranką ir pagavo pro

šalį skrendančią musę. Nesudvejojęs sugniaužė ją kumštyje – jos kūnelis nemaloniai sutraškėjo – ir tęsė pokalbį:

– Neskubėkite daryti išvadų, Bunabartai, – tarė. – Ješuai buvo patikėtos slaptos faraonų žemės magijos paslaptys, nes jis buvo atpažintas kaip Horo sūnus. Jo gyslomis tekėjo karališkas, dieviškas kraujas.

– Bet Jėzus juk buvo žydas, – paprieštaravo Bonapartas.

– Ješua buvo Mirjamos sūnus. O Mirjama priklausė Judo genčiai, šis savo ruožtu buvo Lėjos, išsižadėtosios Abraomo žmonos, sūnus, o ši pastojo nuo paties Dievo ir pagimdė mažiausiai keturis berniukus. Negi neskaitėte savosios Biblijos?*

– O ką bendra Lėjos palikuonys turėjo su Egiptu?

– Daugiau, nei manote. Iš jos kito sūnaus, Levio, palikuonių gimė Mozė, kuris buvo Egipto princas, aukščiausiasis žynys, įšventintas į visas Izidės magijos paslaptis. Dabar suprantate, kodėl deivės Izidės senovinės galios paveldėtojai Ješuai atskleidė visas savo žinias, vos tik supratę, kad jo kraujas dieviškas? Galite įsivaizduoti senųjų išminčių susižavėjimą sužinojus, kad Ješua, kaip ir Jokūbas ar Levis senovėje, gimė iš dieviškosios ir žmogiškosios sėklos? Kaipgi jie galėjo nepatikėti jam Sedo apeigų paslapčių?

– Prašom tęsti.

– Dar prieš Ješuai atvykstant į Egiptą, įtakingi faraonai atlikdavo Sedo apeigas. Ne visi gyvendavo taip ilgai, kad karaliautų trisdešimt metų, taigi kai kurie jų, nujausdami artėjančią mirtį, nemirtingumo ceremoniją surengdavo anksčiau, mat buvo tikri dėl jos galingo magiško poveikio.

– Bet vis tiek mirdavo.

* Pr 29, 31–35.

– Ak, Bunabartai! Ši ir jokia kita yra didžioji paslaptis. Sedo apeigos galėjo pailginti gyvenimą, bet nepavykdavo jį padaryti amžiną. Didysis Ramzis išgyveno devynias tokias šventes, Amenchotepas – tris, bet galiausiai abu paliko žemiškąjį gyvenimą.

– Ir kas tuomet?.. – Napoleonas pradėjo manyti be reikalo švaistąs laiką su dykumos žmonėmis.

– Galutinis Sedo apeigų tikslas buvo atnaujinti mirusiojo sielą. Ji buvo rengiama prisikėlimui. Bet, kaip tikriausiai žinote, norint prisikelti, pirmiausia reikia numirti...

Imamas, kuris vis dar nebuvo numetęs ant grindų negyvos musės, smiliaus galiuku ją paglostė ir vabzdys suvirpėjęs vėl suplasnojo sparneliais. Balasanas, nekreipdamas dėmesio į musės traukulius, tęsė:

– Todėl karalių kūnams taip kruopščiai buvo atliekami balzamavimo ritualai. Susipažinusieji su Ozyriui prikelti panaudota magija manė, kad mumifikuojant mirusiuosius pavyks anksčiau ar vėliau prikelti ir jų žemiškąjį kūną, taikant galingus burtus, parengtus per Sedo apeigas.

Prieš kalbėdamas toliau, imamas kurį laiką įdėmiai žiūrėjo į korsikiečio rudų akių gelmę.

– Bet toji magija, sultone Bunabartai, *oficialiai* buvo prarasta tūkstantmečiai iki gimstant Ješuai. Chebsedo apeigos, kurios amžių glūdumoje buvo atliekamos mirusiesiems prikelti, vėliau buvo pamirštos, ir jau niekas egiptiečių visuomenėje nebeprisiminė, kaip jas taikyti, kad monarchas sugrįžtų iš Ozyrio karalystės.

– O Ješua?

– Ką? – pašoko Tagaras, trečiasis iš beduinų. – Negi dar nesupratote? Ješua buvo įšventintas į Chebsedo apeigas trisdešimties metų. Jis mirė po trejų pamokslavimo metų

ir trečią dieną prisikėlė iš numirusiųjų... Kažkas, kas dar atsiminė gyvybės paslaptį, atliko jam senosios faraonų magijos veiksmus!

– Galbūt Bunabartas viską geriau supras išklausęs Hordedefo, vieno iš Cheopso, Didžiosios Gizos piramidės tėvo, sūnaus pasakojimą... – tarė Titipajus.

Hordedefo pasakojimas

Panašios į vynuogienojų stagarus imamo rankos nubraižė piramidės kontūrus ant plono purvo sluoksnio, palikto lūšnelės tvarkytojų. Senis rankoje laikė ploną medinę lazdelę smailiu galu, juo bakstelėjo į monumento viršūnę. Tai padaręs nukreipė savo skaidrų žvilgsnį į Napoleoną Bonapartą.

– Tikrai... – tarė. – Galbūt šiame pasakojime atvykėlis ras Tiesą.

Bukturas, pasinaudojęs imamo padaryta pauze, suskubo išversti jo žodžius.

– Cheopsas, – pasakojo toliau senis, – kurio tikrasis vardas Chufu, „Jis mane saugo“, vieną dieną įsakė pakviesti visus savo įpėdinius, kad šie jam papasakotų rūmuose išmoktas istorijas apie protėvius. Karalius buvo smalsus žmogus, o istorijų pasakojimas – dažnas įprotis jo šeimoje. Vienintelis iš jo vaikų, nepakluses tėvo norams ir nepapasakojęs apie tolimus praeities įvykius, buvo Hordedefas, vienas vyresniųjų faraono sūnų. Kai atėjo eilė Hordedefui pasakoti dieviškajam tėvui, jis prabilo apie žynį, kuriuo labai žavėjosi ir su kuriuo neseniai buvo susipažinęs Djed Snefero mieste, aukštupyje. Burtininkas turėjo ypatingų galių: jis sugebėdavo nebūdamas chirurgu prigydyti nukirstas kūno

dalis, galėjo, nebūdamas medžiotoju, prisijaukinti nuožmų liūtą ir – tai visų svarbiausia – žinojo dievo Toto šventyklos slaptųjų kambarių skaičių.

– Dievo Toto?

Napoleono klausimas patiko Balasanui.

– Taip. Be abejonės, jums teko matyti jo atvaizdus įvairiose Egipto vietovėse, nes didi buvo jo galia ir ypatinga įtaka. Jis buvo išminties dievas, tas, kuris parodė žmonėms, kaip rašyti hieroglifus, davė įstatymus, kad tie galėtų jais vadovautis, ir išmokė statyti piramides. Jis vaizduojamas su žmogaus kūnu ir paukščio ibio galva labai ilgu snapu, visuomet laikantis rašymo lentelę ir lazdelę.

– Prisimenu, – įtempęs atmintį patvirtino korsikietis. – Tęskite.

– Išgirdęs apie to žynio daromus stebuklus, Chufu įsakė sūnui atvesti jį į rūmus. Karalius norėjo pats įsitikinti tais nebūtais dalykais, tad Hordedefas nedelsdamas įvykdė jo norą. Djedis – būtent toks buvo žynio vardas – pasirodė esąs dar ypatingesnė asmenybė, nei manė faraonas. Jam buvo šimtas dešimt metų ir atrodė jis pavydėtinai puikiai. Sakėsi galįs per dieną suvalgyti daugiau nei penkis šimtus duonos kepalų, pusę jaučio ir išgerti beveik šimtą ąsočių alaus. Tačiau kai burtininkas nusilenkė faraonui, šis panoro jį išbandyti. Įsakė atvesti kalinį ir jį sukapoti, kad įsitikintų žynio magijos tikrumu, tačiau sutrikęs burtininkas griežtai atsisakė tai daryti. Jis tvirtino, kad žmonija yra „tauri rūšis“, su kuria negalima žaisti, ir bandymui paprašė atnešti žąsį.

Beduinas leido Bukturui baigti versti paskutinį sakinį ir pasakojo toliau:

– Stebint Chufu, Djedis vienu kirčiu nukirto paukščiui galvą ir padėjo ją Sprendimų salės rytiniame kampe. O jo

bejausmį kūną – tolimiausiame vakariniame salės kampe. Atskyręs juos ir įsitikinęs, kad žąsies kūnas po paskutinės konvulsijos nurimo, žynys ištarė paslaptingą užkalbėjimą...

Napoleonas laukė, kada imamas garsiai ištars magiškąją formulę, bet šis tylėjo. Senis pakėlė akis į nendrinį lūšnos stogą ir mostelėjo įtemptais pirštais.

– Tuojau pat negyvėlė žąsis atsikėlė ir krypuodama išdidžiai perėjo Sprendimų salę iš vieno galo į kitą. Kai priėjo prie nukirstos galvos, kūnas grakščiai prie jos pasilenkė. Galva pasipurtė rengdamasi šuoliui, pašoko ir kuo puikiausiai prigludo prie kaklo. Žąsis atgijo.

Balasanas atsikvėpė.

– Djedis pakartojo formulę su flamingu ir jaučiu, ir kai visi Chufu reikalavimai buvo patenkinti, šis uždavė klausimą, kurį užduoti jam seniai knietėjo: „Ar tiesa, kad tau žinomas Toto šventyklos slaptųjų kambarių skaičius? Šis atsakymas man reikalingas užbaigti Horizontui."* – Imamas parodė į piešinėlį, kurį anksčiau nupiešė ant žemės, nubraižė koridorius ir sales, tarsi tai būtų planas. Nesiliaudamas kalbėti lazdelės galu tiksliai braižė smėlyje. – Burtininkas tuomet papurtė galvą ir atsakė: „Ne, mano valdove. Man nežinomas tas skaičius. Bet aš žinau, kur jį rasti." Djedis nevertė ilgai laukti vis labiau nekantraujančio valdovo: „Tai, ko ieškote, daugelį amžių yra uždaryta akmeninėje skrynioje pastate, vadinamame Inventoriumi, Heliopolio šventykloje. Bet tik viena karališkoji dinastija, kilusi tiesiai iš Ra, ją atidarys. O tas, kam toji privilegija bus suteikta, dar nėra gimęs."

Napoleonas sulaikė kvėpavimą. Senasis imamas, vis dar tobulindamas savo piešinį, užbaigė pasakojimą:

* Senovės Egipto faraonai savo piramides vadino Horizontu.

– Djedis nurodė Rudedetą, Heliopolio šventyklos žynio žmoną ir tiesioginę Izidės palikuonę, kaip moterį, iš kurios gims tas, kuris galės prieiti prie skrynios ir visų jos paslapčių.

– Taigi skrynia egzistuoja...

– Skrynia, dėžė... Koks skirtumas! – atkirto Balasanas. – Pasak Djedžio, dievas Totas pastatė ją Paukščio Fenikso šventykloje, – o tai ta pati Heliopolio šventykla, – kad joje saugotų Izidės ir Ozyrio magijos paslaptis.

– Taigi aš galiu patikėti šia istorija? – nutraukė jį korsikietis.

– Turite tikėti. Ra palikuonis, kurio visi laukė, kad atidarytų skrynią, nebuvo Cheopso paveldėtojas. Nei jo vaikaitis. Turėjo praeiti amžiai, kol tolimas anos dinastijos palikuonis atsidurs Egipte ir bus atpažintas kaip Įšventintasis – jis vadinosi Ješua.

– Gerai, tarkime, viskas buvo taip, kaip pasakojate. Kad šventa istorija, kuria tiki pusė Europos, prasideda nepakankamai gerai žinomu Jėzaus gyvenimo tarpsniu...

Napoleonas pažvelgė į Eliją Bukturą, dar nebaigęs sakinio. Jį stebino, kad koptas, išgirdęs tokius neįprastus tvirtinimus apie „savo" Jėzų, neatrodė itin susijaudinęs.

– Tokiu atveju aš niekaip nesuprantu, kodėl nusprendėte perduoti šį žinojimą man. Aš esu karys, o ne vienuolis. Aš ne popiežius!

– Jus lydintys ženklai taip parodė, Bunabartai.

– Ženklai? Kokie ženklai?

Imamas atsistojo basomis pėdomis šalia demblio. Nors nebuvo labai aukštas, sprindžiu lenkė korsikietį, o jo didinga laikysena darė įspūdį.

– Visi ženklai! – sušuko. – Esate sultonas iš Vakarų, jūsų gimimą išpranašavo žvaigždė, sušvitusi danguje, taip nu-

tiko ir anksčiau, gimstant Ozyriui ir Ješuai. Jūs atvykote į Šventąją Žemę, paties Ješuos namus, likus keletui dienų, iki jums sukaks trisdešimt, ir esate pasirengęs priimti savąjį Sedo įšventinimą. Ir, jei to negana, esate kilęs iš šalies, kur buvo pastatyta paskutinė Toto piramidė. Paskutinė šventykla, skirta Chebsedui.

– Bet...

Napoleonas nutilo per pusę žodžio. Tiesa, ateinantį III dekados termidoro *octidi** jam sukaks trisdešimt. Ir gryna tiesa tai, ką imamas pasakė apie žvaigždę. Tačiau iš kur paprastas beduinas galėjo turėti tokios informacijos? Negi dykumų klajokliams tarnavo tokie visagaliai šnipai? O ką jis pasakė apie paskutinę piramidę? Prancūzijoje? Kur, po velnių, jis tai jau buvo girdėjęs?

Nenugalimasis papurtė galvą.

– Turite išmokti atsikratyti nereikalingų minčių, Bunabartai, – sumurmėjo Balasanas, prikišęs lūpas jam prie ausies. – Kitaip abejonės jus pražudys. Atvykome su jumis susitikti tik norėdami priminti, kad turite atlikti Sedo apeigas, jei norite valdyti Egiptą, o mūsų misija – atskleisti kai kurias esmines taisykles, kad ceremonija pavyktų.

– Ceremonija? Jai vadovausite jūs?

Imamas linktelėjo galvą.

– O kur ji vyks? Ir kada?

– Likus trims dienoms iki jūsų trisdešimtojo gimtadienio Didžiojoje Gizos piramidėje.

Napoleonui nugara perbėgo šaltukas.

– Bet aš nieko nenusimanau apie ritualus! Neįsivaizduoju, ką man reikės daryti!

* Turima omeny 1799 m. rugpjūčio 15 d.

– Tai labai paprasta: pasversite savo mintis ant Maat, teisingumo deivės, svarstyklių ir paprašysite jos atlikti jums Sedo apeigas, – įsiterpė džiūsna Titipajus.

– Aš nežinau, kaip tai padaryti! – nenusileido Napoleonas.

Trečiasis beduinas iš po galabijos skverno ištraukė tamsaus stiklo buteliuką su tirštu gėralu. Jis buvo suvyniotas į ryškiai geltonos spalvos audeklą, anksčiau neleidusį po lūšną pasklisti keistam rūgštokam kvapui....

– Tuomet išgerkite štai šitą. Tai jus parengs tam momentui.

Napoleonas nepatikliai pažvelgė į buteliuką. Jis negalėjo pakęsti ragauti nežinomus skysčius ir griežtai atsisakydavo gerti, jei nebuvo visiškai tikras dėl „saugumo“. Nepaisant to, korsikietis staiga pakeitė savo nusistatymą ir pakėlė buteliuką prie lūpų.

Ką jis galėjo prarasti? Amžinąjį gyvenimą?

Bukturas jam už nugaros kaip niekada mįslingai nusišypsojo.

12

Luksoras, 1 Rabi I

Labai anksti purvinas ir iš veido iškritęs Omaras atidarė Abu al Hagago duris, padabintas balto tinko lipdiniais. Paskendęs savo mintyse, paliko sandalus viršutinėj medinės lentynos, įtaisytos šalia slenksčio, lentynėlėj ir kaip visuomet padėkojo Alachui už leidimą būti tokiame prieglobstyje kaip šis. Al Hagagas išsiskyrė tuo, kad buvo vienintelė mečetė Egipte, pastatyta senovinės pagonių šventyklos viduje, išlaikant pradinę šios struktūrą. Kažin ar pasaulyje buvo dar nors vienas panašus pastatas, išskyrus Kordobos mečetę, perstatytą į krikščioniškąją katedrą 1492 metais žlugus *Al Andalus*. Bet, tiesą sakant, Omaras apie tai nė negalvojo.

Nubas apėjo Luksoro šventyklą palei rytinį kraštą ir, įveikęs pirmąjį aukštutinį kiemą, įžengė į Dievo namus nė nežvilgtelėjęs į du išdidžius obeliskus, stūksančius keli metrai nuo netinkuotų plytų minareto. Jis dar nebuvo patyręs tokio žeminančio pralaimėjimo. O faktas, kad galutinė jo nevilties priežastis buvo moteris, dar labiau blogino padėtį.

Jo laimei, tą valandą mažai kas ant al Hagago marmurinių grindų ieškojo vėsaus kampelio pasislėpti nuo vasaros karščio. Tokiomis aplinkybėmis išdidusis ben Abifas būtų sunkiai pakėlęs jį lydinčius tikėjimo brolių žvilgsnius, jis graudžiai atrodė toks apšepęs ieškodamas priebėgos švenčiausioje miesto mečetėje.

Sugniuždytas, panarinęs akis, nepastebėjo per maldų salę tiesiai link jo žingsniuojančio Jusefo, šventovės senojo imamo.

– Sūnau, – sušnibždėjo vos priartėjęs, – pagaliau grįžai. Tavęs nebuvo visą naktį, neparodei jokių gyvybės ženklų. Ar pavyko ką nors sužinoti?

Omaras nesėkmingai bandė išsisukti nuo Jusefo. Tą ankstyvą rytmetį visiškai neturėjo noro kalbėtis. Bet pamatęs susirūpinusį globėjo veidą, pajuto pareigą atsakyti.

– Apgailestauju, – atsiprašė. – Man nepavyko jos rasti. Tarsi kiaurai žemę būtų prasmegusi.

– Prasmegusi? Kur galėjo prisiglausti tokia švelni ir žiopla būtybė?

– Nežinau.

– Nežinai? – suniurzgė imamas. – Ar supranti, ko prisidirbai, Omarai? Tu praganei Nadiją ben Rašid! Nadiją ben Rašid!

Jusefo priekaištas galutinai jį sugniuždė. Didžiausia jo nuodėmė praėjusią naktį buvo leisti sau apsvaigti nuo hašišo ir kraujo vaizdo ir pražiopsoti, kaip jam tarnavusi gražuolė šokėja paspruko pas savo šeimą. Ne vieną valandą visur jos ieškojo. Tiesa, naktį rytiniame Luksoro krante buvo nemažai vietų kur pasislėpti, tačiau nei jis, nei jo galvažudžiai nepajėgė jų visų patikrinti ir rasti bėglę.

Pamatęs persimainiusį globotinio veidą, Jusefas pamėgino išsklaidyti jį slegiančią neviltį.

– Ar patikrinai Amenchotepo kapą?

Senio klausimas privertė jį krūptelėti.

– Vakarinėje pakrantėje? – Omaras išpūtė akis. – Žinoma, ne! Kaip, po velnių, ji galėjo kirsti Nilą, kad niekas nepastebėtų? Plaukte? Naktį?

– Leisk ir man tuo suabejoti. Bet labai jau įtartinas sutapimas, kad prancūzai kaip tik dabar suranda kapą, o paskutinioji iš ben Rašidų pasprunka mums iš panosės. O tau, sūnau, – pridūrė nepatikliai imamas, – tas sutapimas turėtų atrodyti mažų mažiausiai keistas...

Omaras skubiai apsižvalgė aplinkui, norėdamas įsitikinti, ar niekas jų nemato. Tuomet uždėjo ranką imamui ant pečių ir labai rimtai išrėžė:

– Klausyk, Jusefai, esu pavargęs, suirzęs ir alkanas. Kodėl tau nepakvietus manęs ko nors užkąsti, kartu ir pasikalbėtume? Visą naktį nieko burnoj neturėjau.

Jusefas suraukė nosį, bet ilgai nesvarstęs sutiko. Žinojo, kad Omaras garsėjo ūmiu būdu, tad verčiau nereikėjo jo erzinti. Be to, jis taip pat suvokė, kad mečetė – ne geriausia vieta kalbėtis apie tokį keblų reikalą. Imamas ryžtingai sugriebė Omarą už alkūnės ir nusivedė link terasos, iš kurios buvo matyti tolumoje dunksantis su niekuo nesupainiojamas Tebų kalno siluetas. Nuo plokščio nedegtų plytų stogo buvo galima gėrėtis nepakartojamu senovės egiptiečių šventosios kalvos vaizdu kitoje upės pusėje. Tad Jusefas nedvejodamas kuo patogiau pasodino savo svečią.

Po valandėlės prieš juos garavo po porciją kapotos mėsos, svogūnų ir maltų kviečių, valgius atnešusių mergaičių būrys dabar buvo pasirengęs baidyti debesis juos apspitusių musių. Vešli prožirnių gyvatvorė, kartais tampanti puikiu skėčiu valgytojams, pradėjo linguoti stebuklingai papūtus rytmečio vėjeliui.

– Kad jau atėjai, noriu tau parodyti vieną dalyką, – tarė nurimęs imamas. – Mažai kas turėjo galimybę pamatyti tą daiktą, nes islamo pasaulyje tėra žinomi du egzemplioriai.

Omaras susidomėjo, bet nepratarė nė žodžio. Godžiai

įsidėjo į burną pirmą gabalėlį mėsos su duona, o senis tuo metu traukė iš po spalvotos pagalvėlės didžiulę knygą aptrintais viršeliais, suraišiotą virvutėmis. Ko gera, knyga buvo šešiasdešimt arba septyniasdešimt puslapių, atsidavė pelėsiais. Tarsi be galo vertingą Korano egzempliorių, Jusefas pamaldžiai pabučiavo ryšulį ir per stalą ištiesė svečiui.

– Tai senas alchemijos traktatas, – tarė šypsodamasis ir rodydamas savo švarplėtus dantis. – Juk žinai, kas yra alchemija, ar ne?

– Taip, Jusefai. Tai Egipto mokslas*.

– Gerai. Tuomet įvertinsi tai, ką laikai rankose. Greičiausiai knyga nenuves tavęs iki lobio nei atskleis tau nežinomą ar jau išplėštą vietą, kur būtų senovinių daiktų, bet patenkins tavo žmogiškąjį smalsumą...

– Nesuprantu... Kas tai?

Omaras prietaringai paglostė nutriušusią viršelio odą, nedrįsdamas atversti knygos.

– Knygą, kurią laikai rankose, prieš tūkstantį metų parašė išminčių išminčius vardu Džabiras ibn Chajanas, dar žinomas kaip al Sufis. Veikalą jis pavadino „Svarstyklių knyga“, jame atskleidžia dalį mokslo paslapčių, kurias pažino Bagdade, tarnaudamas pas kalifą Harūną ar Rašidą. Juk žinai: tai žmogus, įkvėpęs „Tūkstančio ir vienos nakties“ pasakas.

Išgirdęs ar Rašido vardą, nubas iš nuostabos prarado žadą.

* Žodis „alchemija“ yra kilęs iš arabiško žodžio *alkimya*, kuris savo ruožtu kildinamas iš *kemi* (juodas) – būtent taip senovėje buvo apibūdinamas Egiptas. Ekspertai manė, kad žodis „juodas“ buvo siejamas su Nilo dumblu, kasmet per potvynius suteikiančiu gyvybės dykumai. Taigi žodis „alchemija“ gali būti verčiamas kaip „Egiptas“ arba dar tiksliau – „Egipto išmintis arba mokslas“.

– Džabiras, – tęsė Jusefas, – pragyveno beveik šimtmetį. Būdamas dar labai jaunas, pelnė visišką savo pono Harūno ar Rašido pasitikėjimą, buvo įpėdinio Džafaro al Sadiko geras draugas ir mokytojas, tačiau iki pat žilos senatvės neatskleidė iš kalifo Harūno išmoktų paslapčių, o sulaukęs devyniasdešimt dvejų patikėjo jas trečiajam dinastijoje sultonui Abdulai al Mamūnui.

– O kokios tai buvo paslaptys, jei galima sužinoti? Galbūt receptas, kaip pagaminti auksą? – pridūrė ironiškai. Omaro rankos vis dar pagarbiai glostė tomą, taip ir nedrįsdamos jo atversti.

– Nelabai klysti, veržlusis Omarai, nors ir sunku tuo patikėti. Džabiras buvo pirmasis žmogus pasaulyje, pagaminęs plieną, jis nubraižė pirmąjį žinomą distiliacijos aparatą, išrado ofortą ir atrado amonio chloridą. Bet pačios didžiausios paslaptys, patikėtos jam Harūno ar Rašido, o būtent jas ir nusprendė paslėpti šios knygos puslapiuose, buvo susijusios su filosofinio akmens paieškomis ir nemirtingumu.

– Tik Alachas amžinas! – atkirto Omaras. – Nemanau, kad čia būtų daug paslapčių.

– Ne, ne, – nenusileido imamas. – Kaip Džabirui papasakojo kalifas, buvo ilgaamžių žmonių, kurie garbingo amžiaus sulaukė dėl ar Rašido saugomų eliksyrų. Kaip jis pats prisipažino išminčiui Džabirui, visos su ilgaamžiškumu susijusios alchemijos žinios buvo paimtos iš senųjų Egipto dievų knygos, kuri ir dabar yra paslėpta Didžiojoje piramidėje. Ir jau tikrai al Mamūnas patikėjo viskuo, ką jam sakė senasis alchemikas, nes 204 metais* atvyko į Kairą ir įsakė geriausiems savo architektams prakirsti Didžiosios piramidės

* Metai skaičiuojami nuo hidžros. Taigi turimi omenyje 820 m. po Kristaus.

sieną ir surasti kambarį, kuriame buvo laikoma ta reikšminga knyga.

– Ir ją rado?

– Ne. Nors tam prireikė mėnesių, nepasiekė beveik jokių rezultatų. Piramidė tuomet buvo lygi ir nepralaužiama, ir galingasis sultonas buvo priverstas iki raudonumo laužais įkaitinti išorinius blokus, tuomet aplieti juos šaltu actu, kad supleišėtų. Nugalėjęs tą kliūtį, iškasė horizontalią galeriją, kuri rėmėsi į slaptus piramidės koridorius. Bet, nepaisant tokio pionierių pasisekimo, juose nerado nei knygos, nei lobių, kuriuos visi manė ten esant paslėptus.

Nuskambėjus žodžiui „lobiai“, Omaras kilstelėjo vieną antakį, bet nepratarė nė žodžio.

– Al Mamūnas, žinoma, nusivylė Džabiru. Neilgai trukus šis mirė, būdamas jau labai labai senas. Al Mamūnas prisiekė sau, kad jis ir jo įpėdiniai stebės visus Harūno ar Rašido palikuonis, kol pagaliau kuris nors iš jų atskleis, kuriame piramidės kambaryje paslėpta „Gyvenimo mokslo knyga“.

– Ir aš pražiopsojau vieną iš tos dinastijos palikuonių!

– Taip. Tu tai padarei, Omarai. Ir šitaip neįvykdei švento įsakymo, kuriam daugiau nei tūkstantis metų. Greičiausiai mes praradome geriausią progą prisikasti prie tos šeimos paslapčių ir sužinoti, kur šiandien yra „Gyvenimo knyga“, o ne šis pakaitalas, kurį turiu...

Nubas pabučiavo minėtą pakaitalą ir grąžino Jusefui, tarsi būtų nevertas nė paliesti tą relikviją.

– Nesu vertas žinoti daugiau, – karčiai ištarė.

– Omarai... – imamo akyse blykstelėjo užuojauta. – Parodžiau knygą ir papasakojau šią istoriją nenorėdamas padidinti tavo skausmą. Mes, šiitai, taip domimės kiekvienu

atradimu, kuris pranašauja „Gyvenimo knygos“ atgavimą, nes tikime, kad dvyliktasis mūsų šeimos imamas al Muntazaras šios knygos išminties padedamas gyvena pasislėpęs kuriame nors pasaulio kampelyje ir greitai grįš iškelti islamą į aukštybes.

– Garbė Alachui.

– Nežinome tik iš kur jis ateis ir galbūt pasirodys kitu pavidalu.

– Kitu pavidalu? Ką nori pasakyti?

– Gali būti, kad imamas atvyks ne iš islamiškos šalies. Net yra galimybė, kad pasirodys kaip atvykėlis, kitatikis, praradęs atmintį apie savo šventąją misiją.

Omaras vienu kartu išgėrė ąsotį gaivaus vandens, atnešto atsigaivinti po valgio. Privalėjo atsikratyti bejėgiškumo, kurį sukėlė Nadijos dingimas, jei norėjo iš tiesų suprasti, ką jam sako senasis Jusefas. Tačiau dar nespėjus išsivaduoti iš sunkių minčių imamas jam ištiesė kažkokį lapą, prirašytą negrabiais arabiškais rašmenimis ir prancūzų kalba, jį nubas be vargo perskaitė:

> Teisėjai, dvasininkai, imamai, ateinu grąžinti jums teisių, atimti jų iš užpuolikų. Garbinu Alachą labiau nei mameliukai, jūsų prispaudėjai, ir gerbiu Mahometą bei įstabųjį Koraną.

Atsišaukimas, rastas tarp kitų karinio pobūdžio pranešimų, buvo pasirašytas Napoleono Bonaparto Kaire ir, pasak Jusefo, išplatintas ir jo karių perskaitytas visuose Luksoro priemiesčiuose bei greta esančiuose kaimuose.

– Kas tai?

– Ženklas, Omarai. Alachas nori atkreipti mūsų dėmesį,

kad vėl imtume tikėti imamo sugrįžimu, – tarė prisimerkdamas, tarsi svertų kiekvieną ištartą žodį.

– Nori pasakyti, kad Napoleonas – šventasis imamas, kurio laukiame?

– O kodėl ne, mano sūnau? Negi ne jis mus išvadavo iš Konstantinopolio sultono priespaudos ir pažadėjo grąžinti mums valdžią?

– Juk jis kitatikis! Jis nieko nenusimano apie alchemiją! Jo šaliai visiškai svetimos mūsų tradicijos! O al Muntazaras dingo prieš devynis šimtus metų!

– Leisk tau paaiškinti, ko dar nežinai, Omarai.

Jusefas pastūmė lėkštes su maistu ir ant medinio stalo padaręs vietos padėjo „Svarstyklių knygą“. Nors ir nestoras, trinktelėjęs ant stalo tomas sukėlė permatomą dulkių debesį. Stebėjo jas leidžiantis, paskui tęsė:

– Kai romėnai užplūdo Egiptą ir užkariavo Aleksandriją, iš jos garsiosios bibliotekos išsigabeno nuostabias knygas, tokias kaip ši. Tuomet, laikais, kai dar nebuvo gimęs islamas, šios knygos buvo verčiamos į pagonių kalbas ir saugomos vietose, kur retas galėjo prie jų prieiti. Tik patys didžiausi Romos, o vėliau ir kitų imperijos provincijų išminčiai susipažino su jų mokymu ir jį suprato. Ilgainiui kai kurie šių tekstų, įkvėptų Didžiosios piramidės „Gyvenimo knygos“, buvo išnagrinėti dabartinėje Prancūzijoje.

– Ir ką?

– Harūno ar Rašido palikuonys jau islamo laikais išmaišė Graikiją, ieškodami šių tekstų; kai kuriuos rado stačiatikių vienuolyne Atono kalne ir kitose panašiose vietose. Paskatinti sėkmės, jie keliavo per visą Vidužemio jūros pakrantę, ieškodami išbarstytų to tūkstantmečio mokymo lobių. Kai sužinojo, kad Prancūzijoje esama alchemikų, vos ne vos

įstengiančių vadovautis idėjomis, kurios galėjo būti paimtos tik iš „Gyvenimo knygos“, tuojau pat išvyko jos krantų link.

Omaras nė minutės nenuleido akių nuo tomo, kurio taip ir nedrįso atversti, ir nemirksėdamas klausėsi senojo imamo pasakojimo.

– Noriu tau pasakyti, – tarė Jusefas, žiūrėdamas tiesiai pašnekovui į akis, – kad ben Rašidai surado tuos mokinius ir atskleidė jiems paslaptis. Šitaip paliko po savęs pėdsaką – daug alchemiją išmanančių žmonių, o šie savo ruožtu anoje jūros pusėje pažadino susidomėjimą šiuo mokslu. Net pastatė šiek tiek mažesnes piramides, ten buvo atliekamos nemirtingumo apeigos ir jomis pasiekta, kad kai kurie žmonės prisiliestų prie amžinojo gyvenimo.

– Nemirtingieji? Tarp kitatikių?

Omaras jau pavargo stebėtis.

– O kodėl ne? Pameni, kurioje islamiškojo pasaulio vietoje paskutinį kartą buvo kalbama apie vieną iš jų?

Jusefas kantriai laukė atsakymo. Jis buvo įsitikinęs, kad Omaras, vienos garbingos architektų dinastijos palikuonis, žino tą istoriją taip pat gerai kaip ir jis.

– Granadoje! – pagaliau tarė. – *Al Andalus* Granadoje!

Imamas nusišypsojo, vėl atidengdamas savo sudarkytus dantis.

– Puiku. O ką pameni?

– Ką gi, tai sena šeimos istorija, perduodama iš kartos į kartą, aš vargiai ją beprisimenu.

– Nesvarbu. Pasakok, ką pameni.

– Buvo maždaug 200 metai po hidžros, kai į vieną Nazarų dinastijos dvarą Granadoje atvyko senis, jis tikino gyvenąs nuo Pranašo laikų ir sakėsi asmeniškai jį pažinojęs. Prisistatė astrologu ir alchemiku. Ir nors valdovas Aben Ha-

busas norėjo apgyvendinti jį Alhambros rūmuose, senis atsisakė ir įsikūrė oloje su anga viršuje, kad galėtų stebėti žvaigždžių judėjimą.

– Gal pameni, iš kur jis atvyko?

– Kuo puikiausiai – iš Egipto. O paskui tas senis, vardu Ibrahimas, pasisakė Granados valdovui sužinojęs paslaptį, kaip pailginti gyvenimą Didžiojoje piramidėje, kur perskaitė Alacho Adomui įteiktą knygą; vėliau ta knyga priklausė Saliamonui, o dar vėliau kažkokiu būdu atsidūrė egiptiečių rankose.

Omaras prikando liežuvį. Legendos, kurią kitados jam papasakojo motina, prisiminimas dabar tolimu aidu atsikartojo jo atminty. Imamas pastebėjo jį dvejojant.

– Tai juk nėra tau visiškai svetima, ar ne, Omarai?

– Ne, – prisipažino pagaliau, išdidžiai šyptelėdamas. – Mano pavardė ben Abifas (Abifo sūnus) yra kilusi iš Hiramo Abifo, architekto, Saliamono įsakymu suprojektavusio Jahvės šventyklą ant Morijos kalno Jeruzalėje. Gali būti, mano protėvis taip pat yra susidūręs su „Gyvenimo knyga“.

– Mielasis Omarai, ar jau supranti, kur suku, kalbėdamas apie visa tai?

Nubas papurtė galvą išmuštas iš vėžių tokio aštraus senio proto.

– Iš Granados ir Kordobos, mano sūnau, kilo visi alchemijos mokymai, per kelis amžius jie pakeitė Europą ir pavertė jos šalis tokiomis, kokios jos yra šiandien. Tie, kas pasinaudojo šia išmintimi, pasiekė didelių laimėjimų, tokių kaip metalų apdirbimas ir tam tikrų gamtos jėgų ar ilgaamžiškumo valdymas. Ar neteko girdėti apie alchemiką Nikola Flamelį – jo lavono niekas taip ir nerado ir yra manoma, kad jis išgyveno daugiau nei du šimtus metų? Ar

niekuomet negirdėjai Bonaparto karių minint tokį grafą Sen Žermeną, laikomą nemirtingu?.. Žinok, Omarai, jie abu buvo prancūzai. Šis veikalas, – pridūrė rodydamas į „Svarstyklių knygos“ viršelį, – paaiškina dalį jų paslapčių.

– O kodėl tu rodai šią knygą man?

– Todėl, kad tu esi ben Abifas ir turi teisę žinoti tai, ką žinojo tavo protėviai.

– Aš tik senienų prekeivis. Nesu burtininkas ar išminčius. Be to, ką tik patyriau pralaimėjimą – praradau Nadiją.

– Be reikalo graužiesi, Omarai! Jei nėra Nadijos, reikia mėginti kitais būdais gauti „Gyvenimo knygą“.

– Kokiais?

– „Svarstyklių knyga“ yra tik tolimas kadaise senųjų egiptiečių praktikuotų ilgaamžiškumo apeigų aidas. Žmogus, atlikęs daugiausia tų apeigų, yra būtent tas, kurio kapą dabar kasinėja prancūzai.

– Amenchotepas!

– Taip, Amenchotepas, – patvirtino Jusefas. – Šis faraonas savo kape paslėpė ritualinius nurodymus, reikalingus gyvenimo pratęsimo formulei atkurti. Tu turėtum perskaityti šį traktatą ir pakartoti ritualą. Galbūt taip ir be jokio ben Rašido išsiaiškinsime tiesą.

– Be Nadijos?

– Žinoma, be jos.

13

Senasis Kairas, 29 Abib*

Dūmų stulpas buvo juodas tarsi obsidianas. Ir toks tirštas, kad atrodė vienalytis.

– Paskubėkit, Šventasis Tėve. Štai ten. Prie Šventojo Mykolo bažnyčios.

Teodoro, ištikimojo Morkaus VIII padėjėjo, nurodymai nuaidėjo taip, tarsi diakonas būtų galvojęs apie visiškai kitus dalykus. Tačiau tas išsiblaškymas, užuot nuraminęs pontifiką, sukėlė jam dar didesnį nerimą.

Įvykis, ko gera, buvo tragiškas. Brolio Teodoro žvilgsnis, kaip ir jo balsas, atrodė nutolęs. Jis visiškai prarado nesutrikdomą griežtą išraišką, dėl kurios buvo pelnęs nemažą kitų patriarcho padėjėjų priešiškumą, niekas niekuomet jo nebuvo matęs šitaip susijaudinusio. Greitai paaiškėjo priežastis: kitoje sodų, supančių Kairo Ben Ezros sinagogą, pusėje tarp stogų kelią skynėsi didžiulis ir tirštas dūmų debesis.

Kaip tik tuomet visi suprato, kas taip sukrėtė patriarcho padėjėją.

Jis ir net Jo Šventenybė staiga pasijuto įtraukti į sumaištį. Padrikas triukšmingas būrys vienuolių pelenais apibirusiais abitais visu greičiu lakstė su indais semti vandens iš trykštančio prie šventyklos šaltinio. Netoliese, susispietu-

* 1799 m. rugpjūčio 3 d. pagal koptų kalendorių. 1515 m. pagal *Synaxarion*.

sios prie finikinių palmių giraitės, beviltiškai dejavo kelios moterys, apsigobusios tradicinėmis melajomis*. Jos žinojo, kad patruliai, kontroliuojantys vakarinę miesto dalį, nepaliks aikštės, kol neišsiaiškins, kas iš tikrųjų nutiko. Prancūzai vietos gyventojams davė aiškiai suprasti nepakęsiantys jokių neramumų. Okupacinė armija baiminosi – ir ne be priežasties – kad Kairas prieš juos nesukiltų.

Morkus VIII paspartino žingsnį.

Kol stambusis patriarchas nepraskyrė pirmosios tikinčiųjų užtvaros ir neperėjo mažyčių kapinių, prisišliejusių prie Ben Ezros, jam nebuvo aiški tos didžiulės sumaišties priežastis: visu smarkumu degė mažytis nedegtų plytų dviaukštis pastatas su palmių lapų stogu, gaisro liepsnos apšvietė blyškų Kairo rytmetį. Tai buvo bendruomenės biblioteka.

Šventasis Tėvas negalėjo patikėti savo akimis („Dievas to nenori. Jis negali to norėti“, – pasiguodė, vos nepuldamas į piktžodžiavimą), bet greitai susitaikė su tikrove. Jo akivaizdoje beveik penkių amžių palikimas virto pelenais. Po kelių minučių nieko nebeliks.

Prie pat pastato grupė vyrų stengėsi apsaugoti vidines sienas ir atitolinti neišvengiamą griūtį. Jie buvo prisinešę palmių kamienų, paramstę jais pagrindines pertvaras, bet medis pūtėsi nuo dūmų ir nuolatos lūžinėjo. Vienas iš vyrų, tarp nuodingų dūmų ir žiežirbų pamatęs besiartinančią tėvo Morkaus palydą, paliko savo vietą ir bėgte pribėgo prie jų. Jo nuskusta galva buvo aplipusi suodžiais, jis mosikavo rankomis ir atrodė jau pažįstąs pontifiką.

– Broli Takla? Ar tai jūs?

Jaunatviškas, moteriškų bruožų tėvo Kirilo padėjėjo vei-

* Egiptiečių moterų musulmonių dažnai vilkimas juodas drabužis.

das, storu sluoksniu apneštas juodomis dulkėmis, sukrėtė patriarchą. Taklos akys buvo paraudusios, beveik išvirtusios iš akiduobių, o paakiuose kabojo didžiuliai juodi krešuliai.

– Jūs verkėte?

Takla linktelėjo.

– Bet ką čia veikiate? Maniau, esate pakeliui į Šventosios Kotrynos vienuolyną, grįžtate prie savo darbų.

Koptas virpėjo iš susijaudinimo ir, rodos, ieškojo dar likusių jėgų, kad galėtų prabilti.

– Šventasis Tėve... – sumurmėjo, susmukęs prie jo kojų visas drebėdamas. – Tai buvo siaubinga... Siaubinga!

– Kas siaubinga, mano sūnau?

Dirbtinai lėtas pontifiko tonas novicijui įkvėpė ryžto. Akies krašteliu Morkus VIII apžvelgė savo palydą, ieškodamas jaunojo vienuolio elgesio paaiškinimo. Veltui. Niekas nė nemirktelėjo.

– Kirilas... Tai Kirilas, – vėl sukūkčiojo Takla.

– Kirilas? Tėvas Kirilas? Nesuprantu. Ką norite pasakyti?

– Jis... – nurijo seilę. – Jis prieš porą valandų įėjo į biblioteką... Paskui kilo gaisras.

– Tėvas Kirilas vis dar viduje? Tai norėjote man pasakyti?

Pontifikas giliai įkvėpė.

– Sūnau, esate įsitikinęs tuo, ką man sakote?

Takla, apsipylęs ašaromis, iš visų jėgų įsikibo į Šventojo Tėvo abito padurkus ir vėl sulinksėjo.

Tą akimirką pasigirdo griausmingas traškesys. Palmių stogas iš antro aukšto krito žemyn kartu su sijomis, mėlynais langų pinučiais, mediniais raižiniais ir viršutine bibliotekos dalimi. Ugnis, kilusi tarp tų šimtamečių nendrių, sugriovė viską mažiau nei per pusvalandį, liko stovėti tik keturios sienos.

– Pirmyn, broliai! – pasigirdo vieno vienuolių, sudarančių savanorių gaisrininkų būrį, riaumojimas. – Negalime leisti ugniai plisti!

Takla, išgąsdintas pragaro vizijos, delnais užsidengė veidą. Nė akimirkos neprisiminė, kad tarp žarijų turėjo būti rankraščiai, kuriuos rašė jo mokytojas versdamas Morkaus evangeliją. Patriarchą lydintys žmonės niekaip nepajėgė jo nuraminti.

– Tai siaubinga tragedija, – tarė vienas seniausiųjų – kurčias, beveik plikas vienuolis.

– Tai nepataisomas praradimas.

Beveik po valandos liepsnos buvo užbaigusios savo darbą. Su chirurgo tikslumu pilkomis ir rūkstančiomis dulkėmis jos pavertė devynias didžiules lentynas, pilnas knygų ir senovinių rankraščių, taip pat seną ikonų kolekciją, nuo neatmenamų laikų su užsispyrimu rinktą Abu Sargos vienuolių.

Kai paskutiniais kubilais vandens buvo atvėsintos žarijos, penki vienuoliai, apsivynioję kojas šlapiais skudurais, ėmėsi nervingai vartyti liekanas, ieškodami ko nors, ką dar būtų galima išgelbėti.

– Ieškokite brolio Kirilo kūno! – iš apačios riktelėjo sielvartaujantis Takla. – Jis turi būti ten!

Savanoriai apžiūrėjo viską. Kartkartėmis kuris iš jų pradingdavo dūmų ir dulkių debesyje, nors pamažu visi suprato, kad paieškos bergždžios. Jų išvada buvo mažai guodžianti ir neatšaukiama: senojo boloniečio kūnas tikriausiai sudegė kaip sausos malkos ir virto dalimi chaotiškos pelenų marškos, dengiančios antro aukšto grindis.

– Mirtis, verta išminčiaus... – ištarė paskutinis, išeidamas iš griuvėsių.

– Negali būti! – papriešta ravo novicijus. – Juk turėjo kas nors likti! Nors vienas kaulelis. Ieškokite kaukolės! Ko nors!

Kadangi Takla nenusileido, pontifikui gailestingai leidus, vienuoliai dar kartą apieškojo pelenus: vien tik platus varinis žiedas, kurį nešiojo tėvas Kirilas, sublyksėjo šalia apsvilusios Biblijos liekanų. Niekas nesitikėjo tokio radinio. Įvyniota į mėlynos gelumbės atraižą Biblija gulėjo po vario plokšte atversta ties Jono evangelijos puslapiu, kurio buvo nebeįmanoma perskaityti. Nuo karščio rašalas išskydo, todėl raidės buvo beveik neįskaitomos. Bet net didžiulėje rašalo dėmėje buvo galima įžiūrėti nuostabią auksiniu apvadu apvestą miniatiūrą, vaizduojančią ant laužo degantį apaštalą. Morkus nenorom įžvelgė ironiją.

– Jokių Kirilo ženklų?

– Ne. Bet radome dar kai ką, Šventasis Tėve...

Vyriausiasis iš penkių vienuolių, virėjas Benjaminas, stengdamasis nuslėpti nuostabą, palinko prie pontifiko. Nežinojo, kaip Šventasis Tėvas priims naujieną, tad nusprendė pateikti ją greitai ir sausai, nepalikdamas laiko svarstymams.

– Ant vienos iš išlikusių sienų radome užrašą. Sprendžiant iš vietos – o tai labai gerai matoma vieta – greičiausiai atsiradusį prieš pat gaisrą.

– Kokį užrašą? – pilnas Morkaus veidas susitraukė kaip razina.

– Tai Jono evangelijos ištrauka. Jei malonėsite, tuoj pat jums ją parodysiu.

Skudurais apvyniotomis kojomis Morkus VIII sunkiai užsiropštė pajuodusiais bibliotekos laiptais į antrą aukštą. Pajutusi garbingojo svečio svorį konstrukcija keistai sudejavo, bet atlaikė. Patriarchas, užjausdamas Taklą dėl mokytoją

ištikusio likimo, leido jam užlipti kartu, jei kartais prireiktų stiprios jaunos rankos atsiremti.

Nereikėjo ilgai ieškoti. Užrašas puikavosi ant vakarinės sienos, tiesiai priešais laiptų aikštelę. Nukritus daliai pertvaros, buvo nubyrėjusi tik sakinio pradžia:

> Iš tiesų, iš tiesų sakau tau: jei kas neatgims iš aukštybės, negalės regėti Dievo karalystės.

Didelės, kruopščiai išvedžiotos raudonos raidės buvo taip aiškiai matomos, tarsi šviestų iš vidaus. Frazė buvo parašyta koptų kalba, išlaikyta mišiolų ir senųjų, dabar jau dingusių, biblijų kaligrafija. Neliko abejonės, kad buvo rašoma labai atidžiai, netaupant laiko nei nešykštint kruopštumo. Linijos tiesios, užrašas – nepriekaištingas, citata... tobula.

Pontifikas perskaitė porą kartų, tarsi tie žodžiai būtų galėję paaiškinti, kas įvyko.

– Tai iš Jono, trečiasis skyrius, trečioji eilutė.

Takla linktelėjo.

– Tėvo Kirilo mėgstamiausia ištrauka.

– Keista, – paprieštaravo Morkus, neatplėšdamas akių nuo sienos. – Maniau, jis labiausiai mėgo Morkaus evangeliją.

– Ne, ne... Nieko panašaus. Ši ištrauka pasakoja apie fariziejaus Nikodemo ir mūsų Viešpaties susitikimą. Tėvas Kirilas, tesiilsi jis ramybėje, dažnai ją skaitydavo.

– Gal žinote kodėl, Takla?

– Ką gi... – sudvejojo vienuolis, – kartais sakydavo, kad per tą pokalbį Jėzus paaiškino fariziejui, jog jo gebėjimas daryti stebuklus kilo iš Šviesos.

– Šviesos?

– Tai metafora, Jūsų Šventenybe.

Morkus VIII neatsakė. Ką tik aikštėje pasirodė lauktieji prancūzų patruliai. Maždaug dešimt ginkluotų vyrų su muškietomis ir durtuvais, vilkinčių mėlynais mundurais ir Bonaparto armijos *culotte*. Jų veidai anaiptol neatrodė draugiški.

– Kas čia vyksta? – prasta arabų kalba paklausė iš pažiūros grupės vadas.

Pontifiko padėjėjai susižvalgė, dvejodami, ar atsakyti. Pakako Morkaus mosto, kad jo ištikimasis Teodoras žengtų žingsnį kapitono link ir pasistengtų paaiškinti padėtį. Tokioje įtemptoje situacijoje, kokioje buvo atsidūrusi okupacinė armija, verčiau neprieštarauti.

Kareivis tik iš dalies suprato, ką jam aiškino Teodoras, kad ir kaip atidžiai klausėsi to garbaus amžiaus, bet žvalaus senuko. Gestais ir pusiau prancūzų, pusiau arabų kalba išsiaiškino, kad jų dėmesį patraukęs gaisras yra atsitiktinis ir neturi nieko bendra su visa virtine mameliukų pasipriešinimo būrių mieste surengtų išpuolių. Taip pat suprato, jog pastatas priklausė patiems koptams ir šie prisiima atsakomybę, kad gaisras neišplistų į kitus pastatus.

Galiausiai kapitonas patenkintas uždavė klausimą, kuris išmušė iš vėžių senąjį vienuolį:

– Juk aukų nėra, ar ne?

14

Kariuomenės stovykla Azbekijoje buvo netoli Abu Sargos. Vos prieš tris mėnesius pačių prancūzų pastatytame paryžietiško stiliaus pastate buvo įkurdinti už miesto saugumą atsakingi daliniai. Taisyklingos kvadrato formos statinys turėjo erdvų vidinį kiemą, tad čia tilpo ne tik kariai, bet ir kupranugariai, arkliai, patrankos, daug kitos amunicijos, kad išmušus kritiškai valandai būtų galima duoti atkirtį.

Keli kareiviai palydėjo Taklą ir Teodorą į antrą aukštą. Vienuolius pasiuntė Morkus VIII, nusprendęs, kad pirmasis galėtų pateikti naudingos informacijos apie tėvą Kirilą, o antrasis padės novicijui atsilaikyti ir nepalūžti, jei, kaip buvo baiminamasi, klausinėjamas jis pernelyg susijaudintų. Dėl diplomatinės patirties sunkiais turkų priespaudos laikais ir pagrindinių prancūzų kalbos žinių, kurias įgijo bendraudamas su jūrininkais, kai ieškojo bažnyčių Aleksandrijoje, Teodoras mokės išlikti tvirtas.

Koridoriuje nedažytomis sienomis ant medinio suolo tylėdami abu prasėdėjo kone dvi valandas. Čia nesiliovė judėjimas. Uniformuoti vyrai susirūpinusiais veidais išeidavo iš aplinkinių kabinetų. Visi nešėsi laku antspauduotus vokus ir atrodė nusiteikę kuo greičiau vykdyti gautus įsakymus, kad ir kokie jie būtų. Koptams buvo sunku suprasti, ką ten veikė visi tie vyrai ir ar toks sujudimas buvo įprastas dalykas.

Galiausiai prisiminė ir juos. Karininkas, prisistatęs leitenantu Fransua Diumonu, pakvietė užeiti į vieną iš kabinetų.

Patalpoje buvo tik keletas baldų; tarp geltonų sienų stovėjo paskubomis iš pastolių lentų sukaltas stalas, dvi kėdės, o ant sienos puikavosi prismeigta trispalvė vėliava. Visko lygiai tiek, kad įvarytų baimės.

Šviesiaplaukis, dailiai susišukavęs, rausva oda karininkas savo nepriekaištingomis manieromis padarė novicijui įspūdį. Tiesą sakant, jis nesitikėjo tokio mandagaus sutikimo. Karininkas kalbėjo graikiškai ir šiek tiek arabiškai. Pasiūlė jiems karštos mėtų arbatos – gėrimas grąžino vienuoliams jėgas – ir prisipažino, kad jo motina kilusi iš Atėnų, o šeimoje buvo pora stačiatikių šventikų, kurie, kaip būdinga šiam tikėjimui, buvo vedę ir susilaukę gausių palikuonių. Paskui, ypač taktiškai išlaukęs tinkamiausio momento, apklausė jaunąjį Taklą.

– Ką gi, broli, – tarė imdamas popieriaus lapą ir plunksną, – turime atlikti keletą būtinų formalumų... Kuo vardu dingusysis?

– Kirilas Bolonietis.

– Amžius?

– Septyniasdešimt vieni.

– Užsiėmimas?

– Vertėjas.

– Norėčiau iš jūsų išgirsti kuo išsamesnį jo apibūdinimą. Tai svarbu protokolui ir vėlesniems tyrimams.

Taklos skrandis susitraukė. Tai, kad jo mokytojas toks svarbus ir kad bylos tyrimas priklausys nuo to, kaip jis bus aprašytas policijos dokumente, jam sukėlė keistą apmaudą.

– Paklausykite: nors jis buvo labai senas, niekas to nepasakytų. Buvo plikas ir beveik nematė viena akimi, bet nie-

kas iš kasdien su juo bendravusiųjų nebūtų pastebėjęs, kad jis vienaakis. Jo akys buvo didelės ir nepraleisdavo nė mažiausios smulkmenos, jei kas nors vykdavo šalia.

– Kokio jis buvo ūgio?

– Maždaug mano ūgio, neišsiskyrė iš kitų mūsų bendruomenės vienuolių, bet buvo truputėlį susimetęs į kuprą.

– Odos spalva?

– Balta.

– Plaukų spalva?

– Irgi balta. Na, plaukų jam nedaug buvo likę... – Koptas pradėjo nekantrauti. Jo tardytojas jau buvo prirašęs pusantro puslapio.

– Gyvenate mieste?

– Ne.

– Tuomet kur?

– Esame Šventosios Kotrynos vienuolyno Sinajuje vienuoliai. Na, – patylėjo, žiūrėdamas į atidžiai jo besiklausantį Teodorą, – turiu omeny tik tėvą Kirilą ir save.

– O ką veikėte mieste?

– Atvykome į Kairą mūsų vyresnybės kvietimu.

– Taip, popiežiaus Morkaus, žinau... – užsirašė.

– Taip.

– O dabar pasakykite man, broli, ar esate tikras, kad paskutinį kartą Kirilą Bolonietį matėte būtent tame pastate, kuris šįryt sudegė?

Takla linktelėjo.

– Ar esate anksčiau buvęs bibliotekoje?

– Ne. Tai buvo pirmas kartas.

– Tuomet, galbūt galėjo nutikti taip, kad Kirilas Bolonietis išėjo iš pastato pro šonines duris?

– O ar yra dar vienos durys, pone?

Karininkas klastingai šyptelėjo.

– Tiesą sakant, ne.

– Tuomet nesuprantu, ką norite pasakyti.

– Tai paprasta. Negalime patvirtinti Kirilo Boloniečio mirties, kol nerastas jo lavonas. O nelaimės vietoje kol kas jo neradome.

– Ką norite tuo pasakyti?

– Greičiausiai tėvas Kirilas padegė pastatą, kad galėtų pabėgti. Jūs minėjote, jis buvo vertėjas. Kokius veikalus jis vertė?

– Religinius. Nieko tokio, dėl ko turėtų bėgti. Bet kaip jūs galite galvoti, kad?..

Leitenantas susiraukė, bet laikėsi savo:

– Jūs neatsakėte į mano klausimą.

Teodoras tėvišku mostu ištiesė kairę ranką link Taklos abito:

– Atsakykite jam, broli Takla, – tarė. – Tik nuosekliai išnagrinėta tiesa padės suprasti, kas nutiko mūsų didžiai gerbiamam Kirilui.

Jaunasis koptas patriarcho padėjėjo žodžiuose pajuto susidomėjimą, kurio anksčiau nepastebėjo. Jo ledinėse akyse dabar buvo matyti tikras susirūpinimas dingusiuoju.

– Gerai... – sutiko, vėl žvelgdamas į prancūzų karininką. – Tėvas Kirilas kaip tik vertė vieną labai slaptą tekstą. Jame pranašaujamas naujas *Laikas*, ateisiantis Egiptui. Tai buvo pranašiškas, labai senas ir mūsų Bažnyčiai šventas tekstas.

– Koks *Laikas*?

– Tiesą sakant, reikėtų sakyti *jau ateinantis Laikas*. Istorinis momentas, pasikartojantis kas tam tikrą laiko tarpą. Tikima, kad jam atėjus tikintiesiems bus atskleistos didžios paslaptys.

Leitenantas karštligiškai visa tai užsirašė savo protokole.

– Ir jūs manote, kad šito atskleidimas gali paaiškinti tai, kas nutiko?

– Galbūt kas nors buvo suinteresuotas, kad tai niekuomet neįvyktų, – įsiterpė tėvas Teodoras. – Vienas mūsų Bažnyčios priešų, trokštantis atimti iš mūsų tą šventą ir labai svarbų tekstą.

– Ar tėvas Kirilas buvo žmogus, kuriuo jūsų Bažnyčia visiškai pasitikėjo?

Takla vėl sudvejojo.

– Ką turite omeny?

– Štai ką: jei tėvas Kirilas dirbo su tokiu svarbiu dokumentu, galbūt apie tai prasitarė, kam nederėjo, ir neapdairumas tapo priverstinio dingimo priežastimi.

– Jį nužudė, karininke. Brolį Kirilą nužudė.

– Esate tuo tikras?

Išgirdęs šį klausimą vienuolis galutinai neteko kantrybės. Tarsi jo viduje būtų įtaisyta kokia spyruoklė, jaunasis Takla pašoko, atsirėmė rankomis į stalą ir įsmeigė akis į karininką.

– O dabar jūs man atsakykite, – tarė žvelgdamas paraudusiomis akimis. – Nuo kada prancūzai rūpinasi dingusiais koptų vienuoliais? Iš kur šis netikėtas ir staigus susidomėjimas mūsų reikalais, kai net jūsų armija nesugebėjo garantuoti mūsų bažnyčių ir vienuolynų saugumo?

Diumonas pažvelgė per akinių, kuriuos ką tik buvo užsidėjęs, viršų. Tokiai reakcijai jis nebuvo pasirengęs. Labai neįprasta, kad taikus vienuolis staiga suliepsnotų tokia neapykanta.

Nepakitusia veido išraiška atsakė:

– Galbūt nežinote, kad miestas jau mėnesį kenčia bjau-

rius išpuolius. Nekaltinu jūsų, kad to nežinote, nes čia negyvenate, bet mūsų pareiga – ištirti kiekvieną gaisrą, kiekvieną mirtį ir kiekvieną dingimą mieste ir rasti už tai atsakingus asmenis... Tai taikoma ir miesto daliai, pavaldžiai koptų Bažnyčiai. Ar supratote, broli?

Jaunasis vienuolis atatupstas atsisėdo ant kėdės, o karininkas užbaigė savo ginamąją kalbą:

– Neatmetama net galimybė, kad jį pagrobė, norėdami gauti išpirką iš patriarcho skrynios. Šiomis dienomis mieste priviso pernelyg daug nekontroliuojamų religinių fanatikų.

Staiga Takla kai ką prisiminė:

– Ar tie išpuoliai susiję su šnipais, kaip manoma, šiuo metu esančiais Kaire?

– Nieko sau! – krenkštelėjo leitenantas Diumonas. – Iš kur apie tai žinote, broli?

– Nuo vakar vakaro priemiesčiuose apie nieką kita nekalbama. Net sklido gandai, kad juos pagavo Citadelėje. Aš apie tai girdėjau kalbant prieskonių turguje. Bet pasakykite – tai mameliukai? O gal anglai?

Kopto smalsumas antrą kartą nustebino leitenantą.

– Negaliu atsakyti į šį klausimą, kaip ir į visus kitus, nes žinia, kad juos pagavome, nėra teisinga. Mes jų tebeieškome. Težinome, kad į Kairą atvyko rytinės dykumos gyventojai, apsistojo poroje užeigos namų, auksu sumokėjo už paslaugas ir aplankę miesto centrą patraukė link Heliopolio.

– Ar jie... pavojingi?

– Visi šnipai tam tikra prasme pavojingi. Nors šie, atrodo, keliauja beginkliai.

– Ir ką ketinate daryti, jei juos pagausite?

– Nuvesti tiesiai pas generolą Bonapartą. Visi įsakymai

jų ieškoti ir suimti gauti iš jo, ir jis labai suinteresuotas, kad pagautume juos gyvus.

– Gal žinote, ar jie musulmonai?

Leitenantas Diumonas sukluso.

– Aš ir taip atskleidžiau jums per daug smulkmenų, – atkirto sausai. – Jei žinote bent kokį pėdsaką, padėsiantį teisingumui pagauti bėglius, jūsų pareiga mums jį nurodyti.

– Ne, ne. Visiškai nieko. Gaisras sunaikino viską, išskyrus...

– Išskyrus?

Leitenanto vyzdžiai susitraukė.

– Išskyrus beveik sudegusią Bibliją, tėvo Kirilo žiedą ir mėlynos gelumbės atraižą, į kurią buvo suvynioti abu daiktai.

– Sakote, mėlynos gelumbės atraiža?

Diumono akys išsiplėtė.

– Taip... Negi jus domina tokia smulkmena?

– Ką gi, iki šiol težinome vieną detalę apie ieškomus žmones – jie dėvi mėlynas kufijas, – prisipažino Diumonas.

– Ir tai jums atrodo labai keistas sutapimas, ar ne?

Leitenantas tylomis stebėjo jaunuolį ir jo garbųjį palydovą, nežinodamas, ką atsakyti.

15

Giza

Iš naujo išgyvenus tą gėrimo epizodą, korsikietį staiga nukrėtė šiurpas. Kaip nepasisekė. Jau buvo tai beveik užmiršęs.

Staiga atmintyje atgijo bjaurus jausmas, tarsi jo skrandis būtų įsuktas į verpetą. Žvilgsnis apsiblausė, sąmonė pritemo ir jį visą užvaldė siaubinga, galinga bei nenugalima jėga. Vargana Nazareto lūšnelė, kurioje valandų valandas šnekučiavosi su beduinais, staiga virto nenusakomų spalvų ir formų žaizdru.

Be gailesčio susukęs skrandį, gėralas pradėjo veikti. Išsekintas pastangų išsilaikyti ant kojų, Bonapartas susmuko negalėdamas ištarti nė žodžio. Jei jį apnuodijo, – pagalvojo paskutinę šviesios sąmonės akimirką, – nuodai netruks jį nužudyti. Jei ne, tuomet tai reiškia, kad imamas yra kilnus žmogus ir juo galima pasitikėti... Bet ką norėjo pasakyti beduinas, žadėdamas, kad jis pasvers savo sielą ant „Maat svarstyklių"?

Negailestingas spazmas jam visiškai aptemdė sąmonę. Jo protas, tarsi išsviestas į tuos jį supančius įvairiaspalvius žabangus, didžiuliu greičiu lėkė link giliausių prisiminimų.

Keista: tam tikra prasme išgerto skysčio poveikis nelabai skyrėsi nuo to, kas su juo darėsi dabar, Didžiosios piramidės viduje. Napoleonas, vis dar kiek ilgas išsitiesęs granito sarkofage, atitinkančiame jo ūgį, šyptelėjo iš likimo pokštų. Jautėsi, tarsi jo mintys būtų virtusios viena iš tų rusiškų poliruotų

lėlyčių vienodais veidais, bet skirtingų dydžių, kuo puikiausiai telpančių viena į kitą.

Kaip ir jos, prisiminimai gimė vienas iš kito ir kaprizingai vedė jo mintis nuo vėlesnio prisiminimo prie daug ankstesnio. Dabar jo nesuvaldomos mintys lėkė tiesiai link vieno tauraus epizodo, nutikusio jam prieš keletą metų ir visiškai ištrinto iš atminties.

– Kokie keisti kerai, – sumurmėjo iš dalies vien dėl to, kad sužinotų, ar vis dar yra gyvas. – Štai taip šioje vietoje ištuštinama siela...

Piramidė ir gėralas, – nusprendė korsikietis, – greičiausiai yra tam tikri „prisiminimų gamintojai".

Šiaip ar taip, pusiau sąmoningos būsenos Bonapartas vėl galėjo matyti, kaip tada, kai Nazareto lūšnelė, vieną akimirką virtusi vaivorykšte, ėmė tamsėti ir tapo nesvetinga kaip Chufu Horizonto *širdis. Dabar niekas negalėjo sukliudyti gėrimui nunešti jį į vieną dieną prieš trejus metus, priversti jį „grįžti" į Paryžių.*

Buvo praėję lygiai treji metai. Nė dienos daugiau.

Pirmiausia šviesos pliūpsnis, panašus į tą, kurį regime iššovus patrankai, o vėliau vienos Paryžiaus gatvės tamsūs vartai. Korsikietis puikiai žinojo adresą: 13 rue de l'Estrapade. *Buvo 1795 metų rugpjūčio 12-oji. Ar tas „vaiduoklis" sugrįžo atsitiktinai? Tik dėl paprasčiausios jo proto užgaidos?*

Paryžius, III dekada, termidoro quintidi.
III metai

Bonapartas – artilerijos brigados generolas, laukiantis paskyrimo, nusprendė pasišaipyti iš ateities, kaip daugelį

kartų matė darant savo šeimą gimtajame Ajače. Ir ką jis praras? Svarbiausia, reikėjo elgtis atsargiai, kad jo sprendimas liktų kuo griežčiausioje paslaptyje. Jis turėjo dėl ko nerimauti.

Karo akademijos kursantai, jo mokslo draugai, jau kuris laikas į jį žiūrėjo įtariai. Jis neturtingas, visi jį laiko Robespjero idėjų gynėju ir dėl to kiekvienas taip ir ieško progos jam įgelti. Bet visų pirma neapkenčia jo dėl gabumų, sąžiningumo ir gerų įvertinimų. Esant tokiai padėčiai jam visai nenaudinga duoti naujo peno savo „priešams".

Tie 1795-ųjų pavasario ir vasaros mėnesiai buvo patys sunkiausi jo karjeroje. Beveik be poilsio naktimis dirba žemėlapių sudarinėtoju, rengia neįmanomas kampanijas prieš Italiją ir Turkiją, o dienomis stengiasi atrodyti pailsėjęs ir nuslėpti pašlijusią sveikatą bei migrenos priepuolius. Kokios ateities gali tikėtis dvidešimt penkerių metų generolas be tarnybos, kaip ir daugelis kitų, nustumtas į šalį grupelės nukaršusių, klasinių pažiūrų besilaikančių karinių šulų?

Jį kankina abejonės.

Tą kaitrų rugpjūčio rytą, nusprendęs išsiaiškinti savo ateitį, linksmesnis nei paprastai, išėjo iš kambarėlio „Patriotų" viešbutyje Sen Rošo gatvėje. Sparčiu žingsniu patraukė į aukštutinį Paryžių, tarsi privalėtų atlikti kokį svarbų reikalą.

Stabtelėjęs korsikietis nekantriai pasirausė po mėlyno munduro kišenes. Truputėlį panaršęs, apčiuopė susiglamžiusį skelbimo lapelį, vakar vakare patraukusį jo dėmesį.

Užduseš perskaitė jį nežinia kelintą kartą:

Bonaventūras Gijonas.

Dangiškosios matematikos profesorius.

Patikimai konsultuoja dėl visko, kas tik gali dominti, dėl laimingos ar nelaimingos Paryžiaus piliečių ateities. Nusako tėvynės laimėjimus ateityje. Merginas įspėja apie suvedžiotojus ir išpranašauja, koks bus būsimasis sutuoktinis. Tėvams atskleidžia, kokia karjera sėkmingiausia jų sūnums, kad jie pelnytų turtus ir šlovę. Už šias patriotines pranašystes imamas ne didesnis, nei siūlo pats klientas, mokestis ir tik tuo atveju, jei įrodomas sugebėjimas nuspėti Ateitį pagal labai tiksliai nupasakotus Praeities įvykius.

Konsultacijos teikiamos nuo saulėtekio iki saulėlydžio.

Tai buvo kaip tik tai, ko jam reikėjo. Sumanus ir nebrangiai imantis astrologas, galintis jį nukreipti teisingu keliu.

Tarsi norėdamas duoti sau paskutinę galimybę prieš žengdamas pirmyn, Napoleonas dar kartą perskaitė raštelį ir pasitikslino adresą. Nubėgęs rašalas, nes lapelis buvo persisunkęs prakaitu kaip ir jo marškiniai, nepaliko abejonių: tas pats pastatas ant Šv. Genovevos kalvos už Paryžiaus Panteono.

Durys, pažymėtos 13 numeriu, buvo užstumtos nučiupinėta, suvarpyta ąžuoline velke ir korsikietis lengvai ją atšovė. Tai, ko jis ieškojo, buvo vestibiulio gale, ten prasidėjo ilgiausi laiptai, pereinantys į kitus, mažesnius, vedančius į karvelidę, su surūdijusiais ir dejuojančiais turėklais. Viršuje, šeštame aukšte, nepažymėtame ant pašto dėžučių apačioje, perskaitė profesoriaus Gijono pavardę, užrašytą ant pajuodusios vario lentelės.

– Užeikite, užeikite, – suniurzgė balsas anapus durų.

Akivaizdu, kad bus išgirdęs jį lipant laiptais. – Šiandien už pažiūrėjimą nereikia mokėti...

„Dangiškosios matematikos profesorius“ tūnojo už knygomis ir suglamžytais žvaigždėlapiais apversto stalo. Žvaigždynų brėžiniai, sudėtingi traktatai, laipsnių katalogai ir pustuzinis sudegusių žvakigalių buvo nukloję šimtametes jo rašomojo stalo lentas. Gijonas kariška mina visa tai valdė. Apskrito, raukšlių raukšlelių išvagoto veido, plikas, dėmėta oda, astrologas pakėlė galvą, norėdamas pasižiūrėti į naująjį lankytoją.

– Užeikite, karininke. Nebijokite, – nusišypsojo parodydamas pageltusius dantis. – Įsitaisykite, kur galite, tuojau jus priimsiu.

Napoleonas padarė kaip lieptas.

– Jau žinau, ką galvojate, – subambėjo senis. – „Vargšas pamišėlis! Visai pametė galvą, užsidaręs šioje kaitrioje kaip krosnis palėpėje!“

Korsikietis vis dar nepravėrė burnos.

– Žinau, žinau... Metalo plokštės, kuriomis apdengtas stogas, labai naudingos žiemą, šildo šį užkaborį, bet vasarą virsta negailestingu priešu.

– Atleiskite, pone, bet ar jūs esate profesorius Gijonas?

Klausimas nutraukė senio niurnėjimą, ir jis išdidžiai atsitiesė kėdėje.

– O kas gi daugiau, jaunuoli? Nors dabar būtų sunku patikėti, nes matote mane vargšą lyg bažnyčios pelė, bet netolimais laikais buvau turtingas ir gerbiamas. Jūs, ko gera, iš tų, kurie dar nežino, kad patekau į Liudviko XVI nemalonę, nes išpranašavau, jog savo karaliavimo dienas jis baigs be galvos...

– Aš ne...

– Ir kaip matote, – bėrė kaip žirnius, – Jo Didenybė mane nubaudė, nes jį įspėjau. Blogiausia, kad tie, kas nukirto jam galvą, atstūmė mane kaip nežais apėjusį šunį, nes neišpranašavau, jog po monarcho nukirsdinimo juos aplankys sėkmė.

– Tokia yra politika, mesjė.

Bonaventūras Gijonas liovėsi nervingai kilnojęs popierius ant stalo ir šaltai žvilgtelėjo į lankytoją.

– Jūs politikas? – krenkštelėjo. – Koks, sakėte, jūsų vardas?

– Dar nesakiau.

– Ponas?..

– Bonapartas, – atsakė korsikietis. – Napoleonas Bonapartas. Ir nesu politikas. Aš generolas.

Astrologas nukreipė akis į šalį, tarsi mintyse kažką skaičiuotų. Iš tiesų priekaištavo sau dėl žioplumo: neatkreipė reikiamo dėmesio į švarutėlę kliento uniformą.

– *Bona-parte*, – išsiblaškęs lėtai išskiemenavo. – *Napoleo Bona-parte*... Jums nėra ko jaudintis dėl ateities, mano jaunasis generole! Jūsų likimas jau nulemtas ir labai gerai nulemtas. Beveik taip pat aiškiai kaip ir Liudviko XVI. Beje, ar žinojote, kad taro kortų XVI paslaptis taip ir vadinasi – „bokštas be viršūnės“? Argi jums tai neatrodo ironiška?

Išsišiepęs iki ausų, beveik klastingai, Gijonas nelaukė atsakymo. Nekreipdamas dėmesio į nustebusį kario žvilgsnį, ėmėsi profesionaliai šifruoti kliento ateitį pagal jo vardą. Mažyčiu kreidos gabalėliu užrašė jį ant rašomosios lentelės.

– Matote? Jūsų vardą galima išskaidyti į beveik tobulą lotynišką frazę, – tarė regimai pagyvėjęs. – *Napoleo bona parte fruitur*, „Napoleonas pasiima gerąją dalį“, „liūto dalį“. Ar jūsų Zodiako ženklas ne Liūtas?

Korsikietis linksmas pasiglostė smakrą.

– Tikrai taip. Mano gimtadienis už trijų dienų.

– Nuostabu! Kada jūs gimėte? Kelintais metais? Ir pamirškite revoliucines taisykles – pasakykite gimimo datą pagal Grigaliaus kalendorių. – Gijonas vėl plačiai išsišiepė.

– Gimiau 1769 metais Ajače, Korsikoje.

– Italas.

– Tais pačiais metais salą perėmė prancūzai, – pataisė Bonapartas.

– Ak, taip! Mes ją užgrobėme, tiesa?

Korsikietis neatsakė. Bet Gijonas ir nelaukė atsakymo. Įsmeigęs žvilgsnį į popierių šūsnį, išmargintą sužymėtomis logaritminėmis lentelėmis, astrologas paskendo apmąstymuose ir porą minučių išbuvo užčiaupęs burną. Jis zujo iš vienos stalo pusės į kitą, tarsi būtų kamuojamas manijos, kurią stengtųsi nuslėpti. Šnopavo. Daugybę kartų valėsi kaktą neaiškios spalvos nosine ir kartkartėmis dūsavo.

– Tik pagalvokite, – sušuko pagaliau, įrėmęs smilių į astronominio kalendoriaus puslapį. – Ką gi čia turime? Lygiai septynios dienos prieš jūsų gimimą kometa kirto Europą nuo Paryžiaus iki Kadiso ir dingo virš Tenerifės.

Ir mįslingu tonu pridūrė:

– O tai jau labai įdomu... Didžiulė ir labai šviesi kometa pasirodė Avino žvaigždyno pakraštyje. Be abejonės, tai labai geras ženklas.

– Ženklas? O ką jis reiškia?

– Maldauju, būkite kantrus, – sušnibždėjo „profesorius“. – Astrologija yra sudėtingas mokslas, čia reikia skaičiavimų, o šiems savo ruožtu – laiko. Nepaisant to, jau dabar galiu pasakyti, kad jūsų gimimo diena, rugpjūčio 15-oji, Tebų kalendoriuje atitinka 23-iąjį Liūto laipsnį, taigi jūs turite didžiules karjeros ir turtų galimybes. „Karališkoji žvaigždė“ rodo,

kad esate nuotykių ieškotojas ir garbėtroška. Sukaupsite milžiniškus turtus...

– Neliaupsinkite manęs be reikalo, man to nereikia. Tikėjausi didesnio konkretumo iš jūsų mokslo, profesoriau Gijonai.

– Neliaupsinu jūsų be reikalo, generole! Žvaigždės ir jūsų krikšto vardas rodo, kad turite liūto jėgą.

Su matlankiu ir liniuote, nepaleisdamas iš akių lentelių su 1769 metų astronominiais ženklais, Bonaventūras Gijonas ryžtingai nubraižė Napoleono gimimo dienos horoskopą. Aplink taisyklingą trikampį buvo išsidėsčiusios mažesnės figūros, virstančios tiesių ir kampų raizgalyne, kuri keletą kartų privertė „profesorių" iš netikėtumo kilstelėti antakius.

– Ar tikrai žinote, kad gimėte vidurdienį? – paklausė nepakeldamas akių nuo rašomojo stalo. – Ir kad tikrai tai buvo rugpjūčio 15-oji?

Korsikietis šiek tiek nenoriai linktelėjo patvirtindamas abu klausimus. Buvo pradėjęs abejoti, kad iš tos maišalynės išnirs kas nors, kas paaiškins jo ateitį.

– Jūs esate Liūtas, kylantis į Skorpioną. Mėnulis jums gimstant buvo Ožiaragio ženkle, sudarė opoziciją Saturnui, Marsas labai geroje pozicijoje – tiksliai Mergelės ženkle. Jūs būsite puikus karys, mesjė Bonapartai!

– Gerai... Kas dar?

– Ką gi... – patylėjo. – Nelaikykite to liaupse, bet Neptūno ir Marso sąjunga jūsų horoskope rodo jus esant genialų. Tik privalote saugotis savo polinkio į fatalizmą. Mėnulio ir Saturno opozicija rodo, kad tai jūsų asmenybės silpnoji vieta.

– Tęskite.

Napoleonas pakerėtas, bet su tam tikru nepasitikėjimu tyrinėjo savo gimimo dienos horoskopą. Jei tai, ką sakė

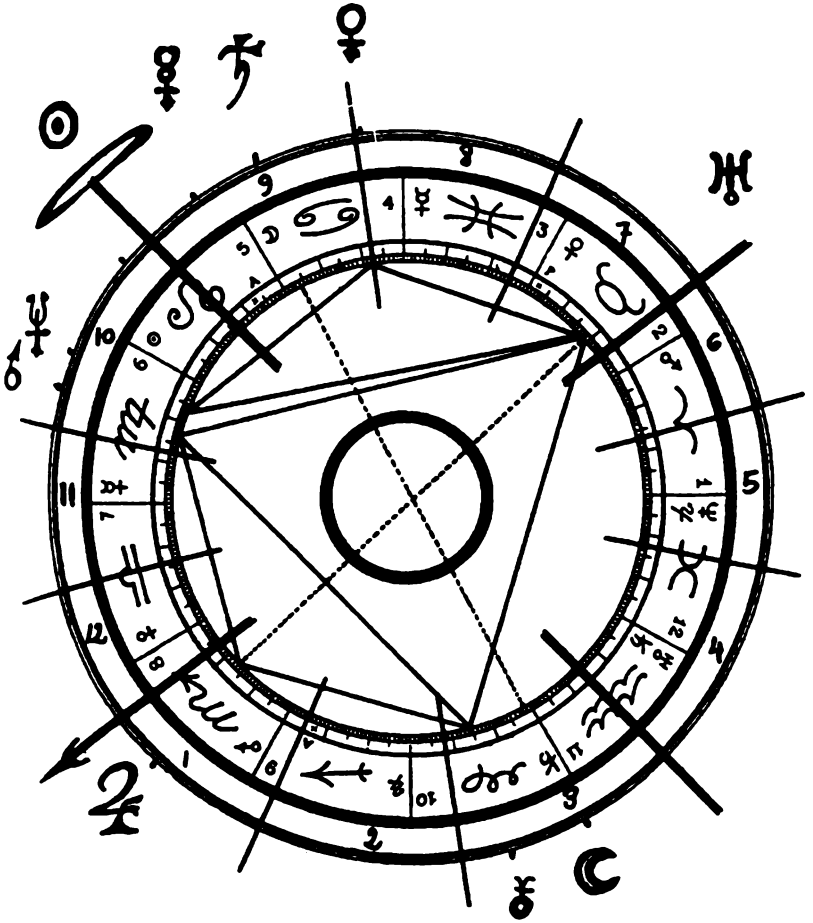

Napoleono gimimo dienos horoskopas

„profesorius“, buvo tiesa, tas popieriaus lapas buvo tarsi matematinis jo sielos portretas. Tikras jo praeities, dabarties ir neaiškios ateities atvaizdas.

Kuo daugiau skaičiavimų atliko Gijonas, kuris nustebęs šnibždėjo jų rezultatus, tuo labiau silpo jo pakilus tonas. Tai horoskopas itin veiklios asmenybės, kuriai domėjimasis okultiniais mokslais pravers siekiant galios – tai rodė kylantis Jupiteris, sukandęs dantis paaiškino Gijonas. Taip pat tai asmuo, paženklintas saulės įtaka. Gimimo momentu pietuose buvusi saulė suteikė korsikiečiui džiunglių karaliaus magnetizmo ir jėgos, nors dialogo mene dideliu iškalbingumu jis nepasižymėjo. Buvo keista: nors žvaigždės Bonapartui nepranašavo nieko bloga, „profesoriaus“ entuziazmas po truputį blėso.

– Matote ką nors, kas jums nepatinka, profesoriau Gijonai?

– Ne, ne, – kostelėjo šis. – Tik neteko regėti tokio palankaus horoskopo nuo pat...

Senis nebaigė sakinio. Šnekusis astrologas nusisukęs į kitą pusę susilaikė nuo komentaro. Napoleonas suprato, kad kažkas negerai.

Netaręs nė žodžio, Gijonas patraukė link rytinės palėpės sienos pritvirtintos lentynos, prikrautos mėgintuvėlių, žibalinių lempų, grūstuvėlių ir stiklinių indelių su džiovintomis žolelėmis. Tarsi staiga jam būtų prisireikę kažko svarbaus.

– Nuo kada, pone?

Korsikiečio klausimas jį privertė stabtelėti.

– Nuo tų laikų, kai buvau prioru Trapos abatijoje, generole.

– Jūs buvote dvasininkas? – nustebo Napoleonas. – Jūs?

– Taip, – patvirtino Gijonas. – Bet nesu linkęs apie tai kalbėtis su klientais.

– Bet sprendžiant iš to, ką man pasakėte, aš nesu paprastas klientas. Galite manimi pasitikėti. Man nesvarbi jūsų, kaip dvasininko, praeitis, jei jus apskųsčiau, visa akademija sužinotų, kad buvau konsultuotis pas šarlataną, o tai, patikėkite, nė kiek nebūtų naudinga mano karjerai.

Nors nelabai patikliai, „profesorius“, atrodo, sutiko su argumentais.

– Gerai, generole. Aš jums paaiškinsiu, nors abejoju, kad jus domina mano motyvai.

– Surizikuosiu. Tėra mažai dalykų, kurie manęs nedomintų.

– Ką gi, tai jūsų sprendimas, – nusišypsojo Gijonas. – Išmokau astrologijos paslapčių iš Lanji abatijos bibliotekininkų, kurie mane taip pat supažindino su taro kortomis ir kabala. Šiems okultiniams mokymams paskyriau tiek daug metų, kad Liudviko XV laikais monsinjoras Roanas paprašė manęs persikelti į dvarą ir tapti karaliaus asmeniniu dangiškuoju matematiku.

– Koks gražus eufemizmas.

– Ne gražesnis nei mūsų naująją valdžią vadinti Visuomenės gelbėjimo komitetu.

Bonapartas įvertino buvusio vienuolio ironiją.

– Prašom tęsti.

– Būtent dvare aš ir pamačiau horoskopą, identišką jūsiškiam. Sudariau jį tokiam grafui Sen Žermenui, kuris tais laikais gyrėsi gyvenąs daugiau nei du šimtus metų ir kuriuo žavėjosi pusė dvariškių.

– Du šimtai metų! Juokdarys.

– Aš irgi taip maniau, generole. Bet Jo Didenybės pa-

tikėtinis kunigaikštis Šuazelis įsakė savo šnipams kuo daugiau sužinoti apie patrauklųjį vyrą, kuris tų 1765 metų rudens pobūviuose tiesiog apžavėjo aukštuomenės damas. Niekas niekuomet nenustatė jo gimimo vietos, neaptiko jokių duomenų apie jo protėvius nei sužinojo, iš kur jis turi išteklių vieną dieną būti Paryžiuje, kitą – Amsterdame, o kitą savaitę – Londone. Atrodė, kad jis nukrito iš dangaus!

– Galbūt jis buvo šnipas, mesjė?

– Tokiu atveju labai jau neatsargus šnipas, generole, – pastebėjo Gijonas. – Rengėsi labai prašmatniai, niekas jo nematė valgant ir jis griežtai atsisakydavo rengti pobūvius savo namuose. O didžiausią įtarimą kunigaikščiui Šuazeliui – jis išliko nepatiklus iki pat mirties prieš dešimt metų – sukėlė tai, kad Sen Žermenui pavyko pelnyti karaliaus palankumą dėl ypatingų gebėjimų, kuriuos būtų galima pavadinti... tamsiais.

– Tamsiais? – pakartojo Bonapartas. – Norite pasakyti – magija?

– Spręskite pats: kartą Liudvikas XV davė jam deimantą, kurio vidų bjaurojo dėmė. „Ar galite panaikinti dėmę, kad už jį gaučiau keturis tūkstančius frankų?“ – metė jam iššūkį. Sen Žermenas nusinešė deimantą į namus ir po kokio mėnesio nepriekaištingai švarų grąžino Jo Didenybei. Pasvėrę ir įkainoję pamatė, kad brangakmenis neteko tik keleto miligramų svorio. Be abejonės, alchemija.

– Sakote, niekas nebuvo peržengęs jo namų slenksčio...

– Kadangi nieko apie jį taip ir nesužinojo, kunigaikštis Šuazelis paprašė mane kaip nors įgyti to iš niekur kilusio grafo pasitikėjimą. „Juk jis neįtarinės Bažnyčios tarno, – manė kunigaikštis. – Duodu jums tiek laiko, kiek tik prireiks.“ Ir aš tai padariau.

– Ir ką išsiaiškinote?

– Kad grafas Sen Žermenas buvo labai keistas tipas. Kai norėdamas sudaryti jo horoskopą paklausdavau jo gimimo datos ir vietos, visuomet atsakydavo tą patį: „Gimiau netoli Nicos, žvelgdamas į Viduržemio jūrą, bet turite patikslinti, kurios būtent mano gimimo datos reikia jūsų horoskopui.“ Iš pradžių tai palaikiau žaidimu, viena jo mįslių, kuria norėjo išbandyti mano gebėjimus, bet vėliau supratau klydęs. Sen Žermenas buvo tvirtai įsitikinęs per paskutinius amžius keletą kartų miręs ir prisikėlęs iš numirusiųjų. „Aš grįžtu kas aštuoniasdešimt penkerius metus. Išsirinkite datą pats“, – spyrėsi.

– Vėl melas.

Bonaventūras Gijonas papurtė galvą. Atrodė, kad jis nėra tuo taip įsitikinęs kaip korsikietis.

– Paklausykite, generole, grafas man pateikė vieną datą, tai buvo 1509 metai, jo „pirmojo gimimo“ data. Turėdamas Nicos koordinates, sudariau jo horoskopą ir pamačiau pagrindines jo linijas, jei jos buvo teisingos, beveik identiškas jūsiškėms. Jo horoskope buvo tokie patys trikampiai kaip ir jūsų: vienas su Uranu, kitas su Plutonu. Ambicingumo ir genialumo ženklas. Triumfas. Jis daug keliavo, turėjo daug moterų ir sėkmę. Jūs, bičiuli, visa tai turėsite. Galbūt daugiau.

– Ir prisikėlimo iš numirusiųjų paslaptį kaip tas galantiškasis grafas Sen Žermenas?

„Profesorius“ tuojau pat pajuto sarkastišką Napoleono toną.

– Net ir šito ieškosite. Galiu jus užtikrinti.

– Kaip galite būti toks tikras? Tai būdinga tik sukčiams ir kvailiams...

Bonaventūras Gijonas įvertino savo kliento nenusimanymą dangiškais klausimais.

– Tai senas astrologijos dėsnis, mesjė. Kas trisdešimt metų Saturnas grįžta į tą pačią vietą, kurioje buvo gimimo metu. Jūsų atveju, kai jums sukaks trisdešimt, jis grįš į savo devintuosius namus, kurie žymi gyvenimo filosofiją. Didžiuosius likimo ir mirties klausimus.

– Ir ką tai reiškia?

– Kad sulaukęs šio amžiaus jūs tiksliai nuspręsite, kur pasukti savo gyvenimą. Jėzus Kristus buvo pakrikštytas sulaukęs trisdešimties, būtent tada jis suvokė savo, kaip Mesijo, vaidmenį ir pradėjo viešą mokymą. Būdamas šio amžiaus Ignotas Lojola buvo sužeistas mūšyje ir oloje prie Montserato pasirinko savo dvasinį kelią. Budą ištiko toks pats likimas...

– Matyti, kad abitas jums paliko atspaudą, profesoriau, – pašaipiai šyptelėjo korsikietis. – Grįžkime prie manęs. Kur aš ieškosiu gyvenimo ir mirties prasmės?

– Pirmiausia labai toli nuo čia. Vėliau – kaip Dievas panorės.

– O jei aš imsiu ir nesumokėsiu už šitas sapaliones?

– Padarysite tai, kai grįšite, generole, – kuo ramiausiai atsakė Gijonas. – Aš esu apdovanotas kantrybe ir žinau, kad grįšite prašyti mano paslaugų. Pats suprasite, kad likote man skolingas. Ir kai sukaks trisdešimt, jūsų gyvenimas pasikeis.

– Ką gi, – suniurnėjo korsikietis. – O kur galėčiau daugiau sužinoti apie tą Sen Žermeną?

Gijonas, kaip anksčiau jo pašnekovas, pašaipiai vyptelėjo.

– Tam mano pagalba nereikalinga. Apie jį kalbėjo visas Paryžius.

16

Visas Paryžius?

Neturėdamas kuo įdomesniu užsiimti, Napoleonas nusprendė tuo įsitikinti.

Nors tai jam kainavo pastangų ir pinigų, per kelias savaites po vizito pas profesorių Gijoną korsikietis užmezgė keletą pažinčių Visuomenės gelbėjimo komitete. Ieškojo ryšių, galinčių kuo greičiau kilstelėti karinės karjeros laiptais. Jis troško veikti. Ir nors Europa bet kuriuo momentu galėjo griebtis ginklų, Respublika, rodos, pasirinko stebėtojos poziciją ir nė nesirengė kištis į jokius karinius konfliktus. Prancūzija ką tik buvo Bazelyje pasirašiusi taikos sutartį su Prūsija, net Ispanijai buvo grąžintos per ankstesnius nesutarimus šios prarastos teritorijos. Taigi, tokiam žmogui kaip jis galimybės pelnyti šlovę nesimatė.

Pasipiktinęs biurokratų aplaidumu, Napoleonas nusprendė veikti kita linkme. Pokalbiai madingose kavinėse, tokiose kaip *Chez Laurent* ar *Procope*, šiek tiek palengvino jo nusiminimą. Diskusijos atitraukdavo jo mintis nuo labiau pakylėtų apmąstymų ir jis visuomet žinodavo naujausias sostinės paskalas. Tiesą sakant, korsikiečiui nebuvo sunku tuos ilgus popietės pokalbius pakreipti labiausiai tuo metu jį dominančia tema, ir buvo dienų, kai jis paimdavo pokalbio vadžias į savo rankas turėdamas vienintelį tikslą – su-

žinoti, kas tam tikruose sluoksniuose buvo kalbama apie keistąjį grafą Sen Žermeną.

– Jis dingo prieš pat Revoliuciją. Tiesiog išgaravo!

Duklė de Pontekiulenui, vienam Visuomenės gelbėjimo komiteto narių, su kuriuo jis artimiausiai susidraugavo, liežuvis atsirišo po antros taurelės degtinės. Napoleonas su juo ir kitais gerbiamais akademijos kolegomis susitiko rezervuotoje kavinės *Procope* salėje. Buvo pasirengęs išleisti šiek tiek pinigų gėrimams ir tikėjosi gauti atsakymus į kai kuriuos jam ramybės neduodančius klausimus...

– Nieko sau tipas! – tęsė pakiliai nusiteikęs de Pontekiulenas. – Jis buvo mėgstamiausia tos epochos tema. Revoliucionieriai visur jo ieškojo norėdami giljotinuoti. Įsivaizduokite, pilieti Bonapartai: Versalyje buvo konfiskuoti keli karalienei adresuoti jo laiškai, kuriuose grafas ją įspėjo apie bręstantį Bastilijos paėmimo ir monarchijos nuvertimo sąmokslą.

– Spėju, jo taip ir nerado.

Stengdamasis nuslėpti susidomėjimą, Napoleonas vėl iki pat kraštų pripildė savo bičiulio Duklė taurę. Kiti pakviestieji pasekė jo pavyzdžiu ir nežinia kelintą kartą susidaužė.

– Nė pėdsako! Lyg būtų skradžiai žemę prasmegęs! – komisaras vienu mauku ištuštino taurę. – Ir patikėkite, tikrai žinau, kad toks žmogus kaip jis niekur negalėjo pasirodyti nepastebėtas.

– Koks gi jis buvo? Prašom paaiškinti.

– Ką gi... – Duklė patylėjo. – Tas tipas kalbėjo visomis kalbomis, buvo apkeliavęs daug šalių, tapė, rašė ir virtuoziškai grojo klavikordu. Pelnė visų dvaro damų palankumą, dovanodamas joms flakonėlius su skysčiu, tariamai apsaugosian-

čiu nuo raukšlių. Ir apžavėjo jas savo apsiskaitymu: atmintinai cituodavo tiek Dantę, tiek Moljerą. Bet keisčiausia, kad, turėdamas milžinišką pasisekimą, nė su viena nebuvo užmezgęs romano. Ničnieko!

– Galbūt jis nesidomėjo moterimis...

Žiuljenas Renjo, jaunas kapitonas iš Šampanės, korsikiečio mokslo draugas, leptelėjo šią pastabą, tarsi būtų kalbėjęs apie giljotiną.

– Ne. Ne tai, – girto žmogaus mostu paprieštaravo Duklė. – Greičiausiai tas tipas buvo koks vienuolis arba sirgo sunkia genitalijų liga, nes niekuomet nebuvo žinoma apie jokį jo meilužį ar meilužę. Be to, jis dažnai dingdavo iš Paryžiaus. Sakydavo, kad jam „reikia atsinaujinti" savo gimtinėje... nors taip niekuomet ir nepasakė, kur ji yra.

– O gal paaiškino, kaip tai padarydavo?

– Bonapartai! – Komisaras taip griausmingai nusikvatojo, kad visi sužiuro jų pusėn. – Ar tik netrokštate sužinoti amžinos jaunystės paslaptį?

– Tai paaiškino ar nepaaiškino? – įsikišo Renjo.

Karininkų užspausto pasakotojo veidas persimainė.

– Jūs domitės itin keistais dalykais, pilieti Bonapartai. Betgi jūs, kapitone? Neturite įdomesnio užsiėmimo? Tiesą sakant, žinau ne ką daugiau nei kiti čia esantieji...

– Bet jūs pažįstate žmonių, bendravusių su Sen Žermenu, – nenusileido korsikietis.

– Taip. Ir dauguma jų jau mirę.

– Koks jūs lengvatikis, mesjė de Pontekiulenai! – suniurnėjo kapitonas Renjo. – Nors ir kaip skaudu pripažinti, esate teisus: čia tik veltui švaistau laiką...

– Aš dar labiau apgailestauju, – karčiai atsakė Duklė. – Kaip norėčiau būti nemirtingas, bet neatsisakyti sekso,

kapitone!.. Deja, triumfuoja tik iš tikrųjų turintys didingą sielą.

Tas pareiškimas labai užgavo ir taip jau užsiplieskusį Renjo. Ir, Napoleonui nespėjus įsikišti ir numaldyti įžeistą karininką, šis išlėkė iš salės, iš visų jėgų trinktelėdamas durimis. Jo paskutinė replika „kvailys" – neaišku, surikta kaip priekaištas sau ar skirta komisarui, – nuskambėjo kartu su nauju klausimu, kurį uždavė pasakojimo apkerėtas korsikietis.

– Tuomet nepalaikykite įkyrumu, mesjė de Pontekiulenai, ir pasakykite: ar grafas Sen Žermenas galiausiai teikėsi paaiškinti, kokiu būdu jam pavykdavo atjaunėti, jei, žinoma, tai tiesa? Jei žmonės, iš kurių tai sužinojote, jau mirę, – neatlyžo Napoleonas, – jums nėra ko bijoti dėl duoto garbės žodžio.

Duklė virpančia ranka prisipylė taurelę ir prieš atsakydamas godžiai ją ištuštino. Aplink juodu buvo susibūrusi nedidelė grupelė kariškių ir jie ėmė laidyti visokiausias replikas.

– Iš tiesų nesu visiškai tikras, generole, – tarė stengdamasis apsimesti, kad jam visai nesunku kalbėti apie tuos dalykus stebint tiekai žmonių. – Nereikėtų pamiršti, kad apie tą grafą sklinda patys neįtikimiausi ir prieštaringiausi gandai. Kai kurie mano, kad jis žydas iš Portugalijos, kiti – kad jis teisėtas Ferenco Leopoldo, Transilvanijos kunigaikščio Rakocio, sūnus, nes kadaise yra prisistatęs šiuo titulu.

– Iš tiesų?

– Be jokios abejonės. Jis prisipažino tai kunigaikščiui Karoliui Heseniečiui, pasakęs, kad jį išauklėjo paskutinis Medičių kunigaikštis.

– Kvailystės!

– Žinau, žinau... Bet Transilvanijoje sklinda legendos

apie kilminguosius, kurie tapo nemirtingi gerdami žmonių kraują arba maudydamiesi jame. Nors, kaip man žinoma, grafas Sen Žermenas rado subtilesnį būdą nei Rumunijos kunigaikščiai.

– Kokį, komisare? – nenurimo Bonapartas.

– Ką gi, generole: teko girdėti, kad, viešėdamas mūsų mylimoje Respublikoje, jis trims dienoms užsidarydavo piramidėje ir iš jos išeidavo visiškai atjaunėjęs.

– Betgi Prancūzijoje nėra piramidžių!

– Na, čia tai jūs klystate, pilieti Bonapartai, – iš aukšto tarė de Pontekiulenas. – Jūs labai klystate. Ateikite rytoj į mano kabinetą ir aš parodysiu, kur mūsų tėvynėje galima rasti piramidžių.

– Jūs per daug išgėrėte, mesjė.

– O jūs per daug klausinėjote, generole.

17

Tą pirmadienio rytą žvelgiant iš *Flore* paviljono Tiuilri sodai atrodė nuostabiai. Pro keletą buvusių karališkųjų rūmų palėpės langų buvo galima matyti fontanais ir statulomis išpuoštą labirintą, suprojektuotą pagal nukirsdintojo karaliaus Liudviko skonį. Nors prabangus rūmų ansamblis jau kuris laikas nebebuvo karaliaus rezidencija, čia vis dar galėjai justi iškilmingumą ir pompastiškumą, taip ryškiai neatitinkančius populistinės revoliucijos dvasios.

Šeštame pastato aukšte, į kartografijos tarnybos kabinetus vedančiuose koridoriuose, kur ir dirbo de Pontekiulenas, nebuvo jokio judėjimo. O kam dirbti? Vis tiek Direktorija nepasinaudos nė vienu žemėlapiu jokiame karo žygyje.

Prieš įeidamas į kabinetą su puošniausiomis durimis, Napoleonas neatsilaikė dar kartą nepasigrožėjęs vaizdu. Ši vieta tiesiog užburė, atrodė tikras galios Žemėje įsikūnijimas. Iš čia, – užsisvajojęs pamanė, – geras strategas galėtų valdyti civilizuotą pasaulį. Toks strategas... kaip jis.

Įkyrus tarnautojo batų kaukšėjimas pažadino jį iš svajų.

– Pilieti Bonapartai, komisaras de Pontekiulenas laukia jūsų savo kabinete.

Napoleonas prikando liežuvį, kad piktai ko neatrėžtų tam prasčiokui. Jis ne paprastas pilietis, jis – generolas. Vis dėlto nusprendė tylomis sekti paskui jį.

Užsimaukšlinęs deramai nupudruotą peruką, ant sprando surištą juodu kaspinu, de Pontekiulenas atrodė vis dar kamuojamas pagirių. Nors nė kiek nepriminė praėjusios nakties šelmio ir lėbautojo, paraudęs žvilgsnis išdavė jo nesaikingumą.

– Bonapartai! – sušuko iš gilumos kabineto, kurio sienos buvo nukabinėtos dideliais Prancūzijos žemėlapiais. – Esate punktualesnis nei dauguma mūsų narsiosios armijos karių.

– Neturėjau šiandien ką daugiau veikti, mesjė.

– Nuostabu! – linksmai suplojo rankomis. – Tuomet aš jus užimsiu.

Tiesą sakant, korsikietis nemėgo to šliužo, vilkinčio plono audinio surdutu ir besipuikuojančio šilkinėmis garbanomis. Bet jis turėjo savų interesų, savų tikslų, todėl jį toleravo, nes tas tipas galėjo palankiai atsiliepti apie jį ministrui Obri ar Barasui, visų tituluojamam Respublikos karaliumi. Bet Barasas ir taip jau kurį laiką neslėpė palankumo Napoleonui. Napoleonas puikiai suprato, kad jo ateitis sprendžiama būtent ten, tarp rūmų intrigų, o ne kaip karo didvyrio – karo, į kurį niekuomet jo nepasiųs...

– Žadėjote man parodyti, kur yra prancūzų piramidės, komisare. Pamenate, ar ne?

– Žinoma! – vėl įsiteikiamai nusišypsojo de Pontekiulenas. – Mažai kas tuo domisi, bet mano dėmesį jos patraukė nuo pat darbo topografijos departamente *Flore* paviljone pradžios. Vakar, kalbėdamas apie bėglį grafą Sen Žermeną, jūs vėl man tai priminėte.

– Labai vykęs sutapimas, be abejonės.

– Kas be ko. Beje, ar teko lankytis Otene?

De Pontekiulenas atidarė mažytį rašomojo stalo stalčiuką, ištraukė rodomąją lazdelę ir arčiausiai kabančiame

žemėlapyje šiek tiek aukščiau Liono apibrėžė mažytį apskritimą.

– Ne, pone.

– Būtent ten ir yra pirmoji piramidė... Tiesą sakant, iš jos belikusi beformių akmenų krūva, juos galima pamatyti vykstant į Vezlė ar Dižoną ir pasukus palei Aru upę.

De Pontekiulenas kalbėjo taip, tarsi Bonapartas būtų rengęsis vadovauti ekspedicijai po tą teritoriją.

– Manome, kad ji pastatyta Romos imperijos laikais, galbūt tai buvo kokio turtingo patricijaus paskutinio poilsio vieta, bet taip ir nepavyko išsiaiškinti daugiau. Mes šiek tiek ten pakasinėjome. Tuo pasirūpino už kelius ir uostus atsakingi asmenys, bet nieko nesužinojome. Nerado nė vienos prakeiktos sidabrinės monetos. Ničnieko.

– Kur, sakėte, ji yra, mesjė?

– Maždaug pusantro kilometro nuo Brisku kalno. Ją nesunku pastebėti, nes buvo maždaug septyniolikos metrų pločio ir dvidešimt septynių metrų aukščio.

– Tikrai nemenkas statinys. Maždaug kaip dešimties aukštų namas Paryžiaus centre.

– O kas sakė, kad menkas, pilieti Bonapartai?

Korsikietis mikliai grąžino pokalbį į ankstesnes vėžes.

– Sakykite, komisare, ar aptikote kokių pėdsakų, siejančių tą piramidę su grafu Sen Žermenu?

– Gaila, bet ne. Net ištyrinėjome po piramide trykštantį šaltinį, ieškodami kokių keistų apeigų įrodymų, o galbūt – kas žino – net kokio grafo paslėpto lobio. Ir, kaip jau minėjau, neradome nieko. Ničnieko.

– Tuomet, žinoma, bandėte ieškoti kitur?

– Komelio kaime, Ori laVilyje, aptikome dar vieną piramidę. Net man pasirodė keista, kad Prancūzijos vidury ra-

dome dvi senovines piramides. Laimė, apie pastarąją sužinojome daug daugiau. Ji pastatyta XIII amžiuje kaip vienos to regiono kilmingos šeimos mauzoliejus, bet kai mūsų tyrinėtojai ten apsilankė, irgi nerado jokių pėdsakų, kad kas nors ten būtų neseniai lankęsis...

– Kokia nesėkmė, – pliaukštelėjo liežuviu Bonapartas, tarsi pritardamas tam nenaudėliui de Pontekiulenui.

– Žinote dar vieną dalyką, Bonapartai? Maždaug apie 1100–1200 krikščionių kalendoriaus metus Europoje buvo pastatyta daugiausia piramidžių. Tarsi, be gotikinių katedrų, dar būtų buvę madinga statyti šio tipo statinius.

– Sakote, madinga?

– Nerandu tinkamesnio žodžio. Tiesą sakant, tik ši mintis mane ramina. Galvoti, kad piramidės buvo statomos grynai estetiniais sumetimais, ir nieko daugiau.

Bonapartas susiraukė prieš prabildamas.

– Bet, komisare, jūs geriau nei kas kitas žinote, kad viduramžiai nebuvo hedonizmo epocha. Viskas buvo daroma siekiant praktinių tikslų. Taigi katedros buvo statomos Mergelės Marijos garbei. Bet piramidės?

De Pontekiulenas papurtė galvą, bet neišvengė dar vieno generolo klausimo.

– Jaučiuosi kaip ant žarijų, komisare. Ką dar atradote tyrinėdami, mesjė?

– Dar vieną piramidę. Ko gera, keisčiausią iš visų.

– Tikrai?

– Ją aptikome ant vieno kalno netoli Nicos. Tiksliau sakant, virš paties miesto.

Išgirdęs Nicos pavadinimą, korsikietis sukluso. Galbūt mintis rytmetį praleisti Tiuilri nebuvo nevykusi.

– Ir kodėl šioji jus sudomino labiau nei kitos?

– Dėl jos išskirtinės padėties. Piramidė nėra labai didelė, kitados ji nebuvo aukštesnė nei devyni metrai, bet ji iki šiol dunkso virš miesto įlankos, o iš jos atsiveria nepakartojamas vaizdas į Vidužemio jūrą. Jei tai nebūtų, – o, be abejonės, yra – piramidė, mūsų laivams galėtų tapti puikiu švyturio pagrindu...

– Tęskite.

– Prie jos galima prieiti iš Falikono kaimo – dėmesio neverto kaimiūkščio, pakibusio ant aukšto Šovo kalno. Ji taip atskirta, kad ją atradę turėjome iškirsti daugybę krūmų, norėdami, kad būtų matoma.

– Jūs asmeniškai ten buvote? – nustebo Bonapartas.

Jam buvo sunku įsivaizduoti tą pilvūzą kopiantį kur kitur, išskyrus *Procope* kavinės arba kokio elitinio viešnamio laiptelius.

– Ką gi, – išdidžiai nusišypsojo komisaras, – išvykau kartu su ekspedicija, kai man papasakojo apie jos nepriekaištingą struktūrą ir kad niekas negalėjo nustatyti, ji graikiška, romėniška ar egiptietiška.

– Egiptietiška! Čia tai jūs perdedate...

– Ne, ne. Patikėkite. Nors kaime niekas nežinojo apie jos egzistavimą, radome XII amžiaus kadastro dokumentą, patvirtinantį ją priklausius tokiam Achmedui, audinių pirkliui iš Egipto, gerbiamam ir žinomam dėl importuojamos medvilnės. Be to, yra dar viena labai įdomi toponiminė detalė: kaimo pavadinimas Falikonas kilęs iš prancūziško žodžio *faucon* – sakalas, o šis paukštis Egipto ikonografijoje užima svarbiausią vietą. Primenu, kad Horas buvo dievas sakalo galva.

– Tai viską paaiškintų, ar ne, mesjė de Pontekiulenai?

– Ką norite pasakyti?

Napoleonas mįslingai nusišypsojo.

– Labai paprasta: tas Achmedas, ilgėdamasis savo šalies piramidžių, sugalvojo pasistatyti tokią pačią Prancūzijoje ir joje pasilaidoti. Ir pasiieškojo tam kuo tinkamesnės vietos.

– O galbūt ją paveldėjo.

– Paveldėjo?

– Juk Falikono kaimą gerokai anksčiau apgyvendino romėnai. Ten net yra išlikę tai epochai būdingo požeminio akveduko liekanų, – pareiškė valdininkas.

– Bet romėnai nestatė piramidžių, mesjė.

– Klystate. Turėtumėte žinoti, kad Romoje, netoli nuo dabartinių Šv. Povilo vartų, galima pamatyti Kajaus Cescijaus piramidę, pastatytą imperatoriaus Augusto laikais. Be to, ką jūs išmanote apie piramides, generole?

– Ne per daugiausia, – sausai sutiko Bonapartas, – bet kai ką žinau. Ką tik perskaičiau labai įdomų veikalą – *Sethos ou vie tirée des monuments et anecdotes de l'ancienne Egypte.* Jums tas veikalas girdėtas?

– Ir veikalas, ir jo autorius. Kunigas, įžymus helenistas, Terasono abatas.

– Mane tai labai nustebino. Terasono abatas su visomis smulkmenomis pasakoja apie įšventinimus, kuriuos Didžiojoje piramidėje atliko karalius Setis...

– Jūs per daug fantazuojate, pilieti Bonapartai. Gerasis abatas niekada nėra buvęs Egipte.

– Atrodo, jis viską žino apie Setį.

– O kas iš mūsų turi pakankamai žinių apie to Sečio karaliavimą, kad galėtų jam paprieštarauti? Niekas, mano gerasis bičiuli!

Greičiausiai sukaitęs, Duklė nusivilko surdutą ir numetė jį ant sofos. Jo vanilės spalvos marškiniai buvo permirkę

prakaitu, bet komisaras nekreipė į tai dėmesio ir tęsė savo prakalbą.

– Todėl manau, kad jūsų gerasis abatas viską išsigalvojo, – tarė sulaikęs kvėpavimą. – Didžiojoje piramidėje niekuomet nebuvo atliekami tokie įšventinimai. O jei ir buvo, sunku patikėti, kad Terasono abatas galėtų apie juos nusimanyti. Ne veltui tos apeigos buvo atliekamos slapta nuo pagonių ir pamirštos jos buvo daug anksčiau, nei į Egiptą atvyko pirmieji krikščionys.

– Negaliu paprieštarauti šiam jūsų argumentui, mesjė de Pontekiulenai, – staiga nuolankiai atsakė Bonapartas. – Esu labai patenkintas tuo, ką šiandien iš jūsų sužinojau. Tik labai gaila, kad niekas – nei mudviejų apsiskaitymas, nei ponas abatas ir jo knyga apie Setį nepadėjo mums atskleisti grafo Sen Žermeno paslapties...

– Vaje, jūs jau išeinate?

– Privalau, mesjė komisare. Mane šaukia kiti įsipareigojimai.

– Ar kartais ne Falikono piramidė?

Korsikietis nusijuokė iš sąmojo.

– Tai padarysiu, kai apsilankysiu Nicoje, bičiuli Duklė. Ir jei taip nutiks, būkite ramus, aš jums viską papasakosiu.

18

Luksoras, II dekada, termidoro *nonidi**

Žano Baptisto ūsiukai juokingai sujudėjo, kaip visuomet, kai jis rengdavosi pasakyti kokią iškilmingą frazę. Karininkas tą šepetėlį užsiaugino norėdamas atsikratyti komplekso dėl vaikiškos išvaizdos ir pridėti prie savo ką tik sukakusių dvidešimt trijų pavasarių dar keturis ar penkis. Negalėjo pakęsti, kai būdavo familiariai vadinamas vaikeliu ar berniuku, ir, ištiktas vieno iš gana dažnų pykčio priepuolių, ką tik pareikalavo, kad bendražygiai į jį kreiptųsi pavarde: Prosperas Žolua. Pamirštų Žaną Baptistą.

– Kokią galią turi amžiai, barone! – pagaliau sušuko, laikydamas rankose didelį dažyto gipso gabalą. – Vakar iš vieno karališkojo kapo paėmėme šį gabalą, išraižytą prieš trisdešimt šimtmečių, o šiandien jis tarsi smiltainis subyra mūsų rankose...

– Čia ir yra smiltainis. O ko jūs tikėjotės?

Jo nenuliūdino sausas Eduaro de Viljė atsakymas.

– Tai jums nieko nesako apie žmogaus ir jo kūrinių trapumą?

– To tai jau per daug! – suniurzgė. – Be filosofavimo, ar padarėte ką nors, kad surinktumėte daugiau žinių apie va-

* 1799 m. rugpjūčio 6 d. pagal Respublikos kalendorių. VII Revoliucijos metai.

karykštį mūsų vedlį, tą Muchamedą? Juk nuo vakar turėjote pakankamai laiko.

Švelnus jaunojo Prospero veidas staiga įgavo griežtą išraišką. Šešeri metai, skiriantys jį nuo barono de Viljė, ir bevertis titulas, be turto – ką šis menkiausia proga pabrėždavo – jį statė į prastesnę padėtį. Nors abu turėjo inžinieriaus išsilavinimą ir buvo geri draugai nuo pat studijų Paryžiaus politechnikos mokykloje laikų, Prosperas paprastai paklusdavo barono įsakymams. Panašu, kad dabar bus taip pat.

– Tiesą sakant, iki šiol nesugebėjau nieko išsiaiškinti, barone. Tas Muchamedas negyvena Luksore, nei šiame, nei kitame upės krante. Niekas jo nepažįsta ir juo labiau niekuomet su juo nedirbo.

– Kaip manote, kodėl jis vakar mus nusivedė į Luksoro šventyklą ir taip maloniai paaiškino, kieno kapą atradome? Gal, manote, dėl ištikimybės Prancūzijai?

– Manau, galbūt jis norėjo mumis pasinaudoti.

– Taip, – atsiduso baronas. – Aš irgi apie tai pagalvojau. Bet niekaip negaliu suprasti, kokiu tikslu.

Prosperas neatsakė. Panarino galvą ir toliau žingsniavo į vakarus.

Abu inžinieriai šiandien labai anksti atsikėlė. Norėjo kuo greičiau nuvykti prie kapo, esančio už Libijos kalvų, Biban al Muluko vakaruose. Jie rengėsi pradėti kasti nuo kapo įėjimo molį ir žvyrą, kol saulė nepakilo aukštai ir buvo galima dirbti lauke. Po įdomių vakarykščių Muchamedo pasakojimų šventykloje jų viltys rasti ką nors vertinga faraono Amenchotepo amžinojo poilsio vietoje visiškai pagrįstai vėl nušvito.

– Ar jums neatrodo keista, kad niekas to vedlio nepažįsta, o jis savo ruožtu taip gerai informuotas apie mūsų veiksmus?

– Taip, tikrai, barone, – sutiko jaunasis Prosperas. – Aš net pagalvojau, kad jis gali būti bėjaus Murado šnipas.

Išgirdęs persekiojamo mameliukų vadeivos vardą Eduaras sudrebėjo.

– Tiesa, vakar pamiršau jums pasakyti, kad mirė Salachas.

Nuo keistos minčių virtinės – turko žudiko priminimas, to Salacho mirtis – inžinierius krūptelėjo.

– Salachas? Mūsų vandenvežys? Ar žinios tikros?

– Visiškai.

– O kas nutiko? Sakykite, kodėl niekas anksčiau man to nepranešė?

– Įvykio detalės man irgi nežinomos, barone, bet atrodo, kad jį daugybės liudininkų akivaizdoje Hajimo užeigoje savo rankomis nužudė Omaras ben Abifas. O dėl jūsų pastabos, esą niekas nepranešė anksčiau, leiskite man priminti, kad pats įsakėte netrukdyti jums miegoti iki aušros.

– Gerai jau, gerai. O kada tai nutiko?

– Kaip tik mums esant šventykloje. Atrodo, jie kalbėjosi apie mūsų atradimą, tuo metu aistros įkaito ir Omaras perrėžė vandenvežiui pilvą.

– Vargšas vaikinas...

Eduaras de Viljė užgniaužė atodūsį. Visuomet, kai būdavo kalbama apie žmogžudystę, jis reaguodavo taip pat. Jis nebijojo mirusiųjų – jį baugino pasmerktieji myriop. Tarp Bonaparto ekspedicijos mokslininkų buvo dažnai svarstoma, kad baronas niekaip negali pamiršti traumos, kai vos ne vos išsisuko nuo Robespjero persekiojimų.

– Sakykite, Prosperai, ar nemanote, kad žmogžudystė kažkaip susijusi su tuo kapu? Nė nereikia priminti, kad Omaras visoje rytų pakrantėje garsėja kaip kapų plėšikas.

– Turiu pripažinti, ši mintis visą naktį man nedavė ramy-

bės, – Prospero ūsiukai vėl pradėjo krutėti. – Pamenate, kai pirmą kartą patekome į kapavietę? Radome ją visą išvartytą. Visur buvo molio ir keramikos liekanų, tarsi kažkas neseniai būtų mus aplenkęs ir mums iš po nosies išsinešęs kokį vertingą daiktą.

– Net karaliaus mumiją.

– Taip, net mumiją.

Baronas stengėsi prisiminti. Versalyje kartu su tėvu Finansų ministerijoje išmoko dėmesingai nagrinėti vagystės ar sukčiavimo aplinkybes – jei tai atliksi laiku, be vargo nustatysi kone kiekvieno nusižengimo kaltininką. Amenchotepo kapą jis apžiūrėjo ypač skrupulingai. Į vidų jie pateko pro angą, iškirstą rytiniame kalvos šone, ir, nusileidę ketveriais skirtingais laiptais bei aplenkę pavojingą beveik penkių metrų gylio šulinį, pateko į sarkofago salę. Viskas ten buvo sujaukta. Mėtėsi vazų šukės, drėgmės suėsto gipso gabalai, tvyrojo dvokas. Akmeninis sarkofagas buvo išlaužtas ir apiplėštas.

Tuomet jie beveik neatkreipė į tai dėmesio, manydami, kad netvarka susijusi su dar faraonų laikais įvykdyta vagyste. Bet dabar tuo suabejojo. Akmeninio karsto salėje, trečioje iš eilės kapavietės patalpoje, viename kampe suspindo keistas ankhas. Egiptiečių kryžius, kurio viršutinė dalis primena didžiulę adatos skylę, buvo pakeistas, kad taptų panašus į krikščioniškąjį krucifiksą. Kažkas jį perdarė, panaikino viršutinę skylutę ir supaprastino jo struktūrą. Eduaras murmėjo po nosimi: „O jei kapavietė apiplėšta neseniai? Galbūt tai krikščionių darbas? O jei Omaras sužinojo apie ją iš artimo patikėtinio ir, aplenkęs jų ekspediciją, išsinešė tai, ką dar rado vertinga?"

– Neįmanoma nustatyti, ar šis kryžius senovinis, ar dabartinis, barone. Galbūt krikščionys prieš šimtmečius nu-

kopijavo šį simbolį iš egiptiečių ir šis kapas išniekintas bei pamirštas dar iki gimstant mūsų proseneliams, – įsikišo Žanas Baptistas, stengdamasis parodyti atradimą esant ne tokį jau svarbų.

– Atsargiai su tokiais pareiškimais, bičiuli. Ar žinote, kad per šią mintį Džordanas Brunas atsidūrė ant laužo? Gerasis vienuolis manė, kad apaštalai kryžiaus ženklą nukopijavo iš egiptiečių, ir tą idėją gynė iki pat mirties.

Jaunasis inžinierius neatsakė. Jie jau buvo arti šlaito, iš kur atsivėrė anga į karališkąjį mauzoliejų. Abu žinojo, kad jų laukia sunki darbo diena.

– Prosperai, turiu jus paklausti vieno dalyko...

– Prašom, Eduarai.

– Pamenate, ką Muchamedas pasakė apie Bonapartą?

– Turite omeny tą šaradą, atseit generolas į šią šalį atvyko sekti Jėzaus pėdsakais Egipte?

– Būtent, – sausai atsakė baronas. – Nubas mums užsiminė apie kažkokį eliksyrą ir pasisiūlė nuvesti prie šaltinio...

De Viljė truputį patylėjo ir tęsė:

– Bet aš nesu girdėjęs, kad mūsų generolas būtų domėjęsis panašiais dalykais. O jūs?

– Aš taip pat. Ir didžiai abejoju, kad ką nors žinotų Žiraras*. Visuomet, kai atvykstame prie šventyklos, tas puskvaišis pirmiausia pasiieško, kur geresnis šešėlis, kad galėtų numigti. „Nilas, Nilas... Mums įsakyta ištyrinėti Nilą, ne griuvėsius."

Negrabus piliečio Žiraro bretoniško akcento pamėgdžiojimas prajuokino baroną.

* Kalbama apie Pjerą Simoną Žirarą, tiltų ir kelių inžinierių, kuris buvo Prospero Žolua ir Viljė du Teražo viršininkas 1799 m. vasaros ekspedicijoje į Aukštutinį Egiptą.

– Gerai, gerai, sutinku, Prosperai. Žiraras tikras neišmanėlis, bet Bonapartas – ne. Abu žinome, jis bet ką padarytų, kad tik pelnytų egiptiečių pasitikėjimą. Kaire apsiskelbė esąs musulmonas ir net išplatino Mahometą liaupsinančius atsišaukimus. Bet pateikti žygį į Nazaretą kaip tam tikrą evangelinę kelionę Jėzaus pėdsakais man atrodo pernelyg perdėtas sumanymas.

– Mano gerasis drauge, aš tik vieną kartą akis į akį kalbėjausi su Bonapartu...

– Na ir?

– Tai buvo Tulone, prieš pakeliant inkarą link Maltos, o paskui link Egipto su Rytų laivynu. Ir žinote ką? Tiesą sakant, jis man nepasirodė esąs tikras krikščionis.

– Jo šeima tikinti. Iš katalikiškiausios Korsikos dalies.

– Spręskite pats: buvo nuostabus florealio* sekmadienis, ir aš pats buvau liudininkas, kai jis parodė duris uosto kapelionui, papriekaištavusiam, kad jis nedalyvavo mišiose kartu su visais kariais.

– Tai dar nieko neįrodo.

– Be abejonės. Jei Bonapartas nužygiavo iki Nazareto su generolu Kleberu, tai tikrai ne pasimelsti Mergelės Marijos namuose nei paieškoti dailidės Juozapo dirbtuvių.

– Ką norite pasakyti?

– Galbūt Muchamedas mums pamelavo. Ir Bonapartas kariams neatskleidė visų savo interesų. Galbūt, – pabrėžė mįslingai, – mūsų generolas ieško amžinojo gyvenimo rakto kaip faraonai prieš daugelį šimtmečių.

De Viljė nesąmoningai pažvelgė ta pačia kryptimi, kuria žiūrėjo jo palydovas. Jie jau buvo prie Amenchotepo kapo

* Apytiksliai gegužė pagal Respublikos kalendorių.

angos. Baronas vos ją pamatęs susiraukė: paskubomis iš lentų sukaltos durys, kurias prieš dieną įstatė, norėdami užtverti įėjimą į mauzoliejų, buvo išlaužtos.

Viduje kažkas subraškėjo.

19

Kairas, 4 Rabi I*

Nadija ir jos dėdė Ali šiek tiek daugiau nei keturias dienas plaukė iki Kairo. „Pergalingasis“ – būtent tai arabiškai reiškia *Al Qahira* – vieną gražų rytmetį iškilo priešais juos pasipuošęs sidabruotais nesuskaičiuojamų minaretų pusmėnuliais.

Sunku įsivaizduoti prakilnesnį reginį: didžiuliai krovininiai laivai, apsupti armijos mažyčių pailgų laivelių ir irklinių valčių, be jokios tvarkos plaukiojo visomis kryptimis. Net ir labiausiai netikintys turėjo pripažinti, kad Alachas savo neaprėpiama išmintimi palaimino tą upę ir įvedė joje nematomą bei paslaptingą tvarką, galinčią suvaldyti net tokį chaotišką laivų ir žmonių judėjimą, koks buvo čia. Kūrėjas, Visatos Viešpats, pasitenkino tais mažais dalykais, parodydamas savo neaprėpiamą galią.

„Kairas labai pasikeitė nuo tada, kai čia įžengė prancūzai, – jie buvo įspėti dar laivelyje. – Atėjūnai Visų miestų motiną greitai pavertė neatpažįstama vieta, o Dievas dėl neaiškios priežasties tai leido“, – buvo pridurta.

Ben Rašidams buvo visiškai vis tiek. Į Deltos regioną jie atvyko ne dėl kaprizo ar tikėjimo, tad prancūzams, tiesą sakant, neką terūpėjo.

* 1799 m. rugpjūčio 6 d. 1214 m. po hidžros.

Barkase, kuriuo plaukė, tiksliau – iš didžiulių rąstų sukaltame plauste, virš kurio buvo ištemptas sulopytas brezentas, kartais praverčiantis ir kaip burė, jie beveik su niekuo nesikalbėjo. Tobuloji pagal islamo reikalavimus buvo užsidengusi galvą tankiu šydu, tad jie kuo puikiausiai apsimetė jaunavedžių pora iš pietų. Žinoma, nuolankiai sumokėjo už bilietus, dienomis, kaip priklauso, po penkis kartus meldėsi veidu į Meką ir nekantriai laukė, kada aštuntą valandą ryto išsilaipins ant mažyčio molo šalia Gizos kvartalo.

Karštis buvo nepakeliamas.

Pirmiausia jų dėmesį patraukė daugybė aplink piramides patruliuojančių kareivių. Dar nebuvo matę šitiek ginkluotų prancūzų vienoje vietoje. Keisčiausia, kad čia beveik nebuvo ką saugoti, išskyrus smėlį ir akmenis, tad gausus būrys iki dantų ginkluotų sargybinių europiečių jiems pasirodė juokingas ir kartu paslaptingas. Pikti liežuviai plakė, kad atėjūnai rengėsi atremti bėjaus Murado puolimą. Ir ne be reikalo: penkios dienos prieš jų atvykimą pavojingasis Muradas kuo ramiausiai užlipo ant Didžiosios piramidės, kad nuo jos viršūnės sidabriniu veidrodėliu nusiųstų šifruotą žinią Nefisai, įtakingai Kairo damai, kuriai meilinosi. Kol prancūzai susivokė, Muradas jau buvo pabėgęs į al Fajumo oazę, bet mieste liko tvyroti miglota nuojauta, kad bet kuriuo momentu išpuoliai prieš okupacinę armiją gali atsinaujinti...

– Manau, centre, toli nuo piramidžių, būsime saugesni. Bent jau kol išauš toji diena.

Mįslinga Ali šypsena nustebino Tobuląją.

– Toji diena?

– Taip, Nadija. Momentas, kai turėsime eiti į Heliopolį pareikalauti to, kas priklauso mūsų giminei.

Nubo žvilgsnis akimirką susikryžiavo su tolimojo Sfinkso. Jo, stūksančio priešais Chefreno piramidę, amžinasis veidas atrodė metąs iššūkį bet kam, kas norėtų įsiskverbti į jo paslaptis. Žiūrint iš purvinos gatviūkštės, kurioje juodu stovėjo, iš smėlio kylanti koloso galva atrodė tarsi kito pasaulio kraštovaizdžio aidas.

– Jau kelias dienas esame kartu, o aš vis dar nelabai suprantu, ką nori pasakyti, dėde, – pasiskundė Tobuloji.

– Ak, Nadija! Tai, ko leidomės ieškoti, yra taip sena ir buvo saugoma tiek šventų vietų, kad reikia atidžiai stebėti kiekvieną dievų siunčiamą ženklą. Kas žino, – pridūrė mįslingai, įsmeigęs žvilgsnį į juos supančio smėlio horizontą, – gal mums net neprireiks keliauti už Gizos, kad rastume amžinojo gyvenimo paslaptį.

Mergina patraukė pečiais. Visuomet, kai dėdė pradėdavo aiškinti apie jos „misiją“, abejonių jūra verždavosi iš jos minčių krantų. Dabar ji nepajėgė suprasti, kodėl nemirtingumo formulė gali būti paslėpta keliose šventose vietose. Būdama Edfu ji suprato, kad Heliopolis yra vieta, kur paukštis *Bennu* periodiškai grįždavo atgauti gyvybinių jėgų, kad atgimtų iš pelenų – sustiprėjęs ir jaunas. Jei dėl to jos dėdei nekilo abejonių, kodėl jie nepatraukia į Heliopolį ir neatgauna iš Fenikso jo paslapties kartą ir visiems laikams?

– Esi teisi, – pripažino nubas, išklausęs jos skundus. – Bet jei būtum kaip aš įsigilinusi į Hordedefo legendą, žinotum, kodėl tokie skirtingi galios centrai kaip Heliopolis ir Giza gali saugoti formulę.

– Hordedefo?

– Na va. Iškart matyti, kad tau trūksta pasirengimo. Jis buvo vienas iš Cheopso sūnų, – juodmedžio milžinas atlaidžiai iš aukšto nusišypsojo, – ir jo legenda yra viena garsiausių faraonų epochos legendų.

Pasirengusi klausytis, mergina švelniai palenkė galvą:

– Tėvo pavedimu sosto įpėdinis Hordedefas pamėgino išsiaiškinti, kokia buvo toji ypatinga ir slapta šventykla, dievo Toto pastatyta saugoti skryniai su visa jo išmintimi. Cheopsas bet kokia kaina troško pastatyti lygiai tokią pat šventovę kaip ta, prarastoji amžių glūdumoje, bet nenumanė, kaip įgyvendinti savo svajonę. Rodos, niekas karalystėje nežinojo nei kur stovėjo Toto šventykla, nei kaip atrodė jos brėžiniai.

– O Hordedefui tai pavyko?

– Būtent. Įžvalgusis įpėdinis rado vieną senuką, dar menantį tą paslaptį. Jis gyveno Sacharoje; ir išgavęs iš jo visa, ką tas žinojo, karalius suskubo statyti taip trokštamą kopiją: Didžiąją Gizos piramidę.

– Suprantu. – Šokėjos akys sužibo. – Taigi mūsų šeimai nėra žinoma, kur saugoma skrynia su Toto išmintimi... Ar tikrojoje šventovėje, ar Cheopso pastatytoje kopijoje.

– Gryna teisybė. Nors legendoje apie tai neužsimenama, gali būti, kad Cheopsas iškasinėjo Toto šventyklos griuvėsius ir rado skrynią, saugančią jo išmintį. Vėliau, galimas dalykas, paslėpė ją savo piramidėje. Galbūt todėl graikai klaidingai manė, kad Gizos piramidės buvo pastatytos paties Toto.

– O kas dabar, praėjus šitiek laiko, gali žinoti tiesą?

Ali vėl nusišypsojo iš Nadijos naivumo.

– Tik mėlynieji išminčiai. Pameni, ką tau apie juos pasakojau? Atsimeni, kaip Edfu mieste paaiškinau tau viską apie paprastą jų kilmę ir kad būtent jiems nuo pat dievų epochos

buvo patikėta saugoti Gyvenimo Paslaptį? Be abejonės, šiandien tik jie žino, kur yra Toto vieta Heliopolyje, o jei ne ten – tuomet Didžiosios piramidės skrynios kambarys.

– Ir kodėl manai, kad jie mums tai atskleis?

Vienas iš daugelio Tobulosios klausimų kurį laiką sklandė ore. Atrodė, tarsi nubas atsargiai svarstytų, o paskui iškilmingai ir tvirtai atsakė:

– Tiesą sakant, jie tik ir laukia į tave panašaus asmens atvykimo, kad patikėtų mums savo paslaptį.

– Kodėl panašaus į mane?

Iš nuostabos Tobulosios antakiai kilstelėjo į viršų.

– Jei manai, kad esi pasirengusi, tuomet atėjo laikas atskleisti tavo šventos misijos esmę.

– Aš pasirengusi, dėde.

– Tuomet, – sušnibždėjo, – tebūnie.

Ali trūktelėjo Nadiją už rankos į patį minios tirštumą. Iš pradžių ji nesuprato, kur vedama, bet tiesus it strėlė plytinis kalifo al Chakimo mečetės minaretas jai padėjo susiorientuoti: dėdė ją tempė link Bain al Kasreino gatvės, kurios pavadinimas reiškė „tarp rūmų“ ir į kurią rėmėsi keletas išlikusių senųjų Fatimidų laikų dvarų, pastatytų dar iki osmanų žlugimo.

Žmonių jūra jaunajai ben Rašid kėlė pasidygėjimą. Kvapų simfonija, kurioje buvo sumišę prieskonių aromatai, gatvėse parduodamų patiekalų kvapsniai ir arklių mėšlo dvokas, susiliejo į ypatingą disharmoniją. Atrodė, kad al Kasreino, skirtingai nei kitus Kairo priemiesčius, toli gražu nepasiekė prancūzų potvarkiai; tai tebebuvo ta pati siaura gatviūkštė, nešvari ir supuvusi, menkai atitinkanti savo vardą; gatviūkštė, kurioje niekas nebuvo matęs riedančio vežimo.

Laimė, jų kelionė neilgai tetruko. Vienoje iš šalutinių gat-

velių, įsiliejančių į centrinę arteriją, už purvu aplipusios uždangos atsivėrė nepaprastai tvarkingas ir švarus kiemas. Vieta Ali turėjo būti puikiai pažįstama, nes jis nė karto nestabtelėjo pasiklausti praeivių nei sudvejojo prieš įeidamas.

Tobuloji nesipriešino vedama.

Du kiemo kampe ant žemės įsitaisę vaikai žaidė kažkuo panašiu į šachmatus. Pamatę juos įeinant, pašoko iš savo slėptuvės ir nustriksėjo per kiemą. Netrukus jų sutikti išėjo stambi, malonaus apskrito veido moteris. Sumurmėjo kažką neaiškaus ir pabučiavo Ali į skruostą. Geroji ponia, regimai susijaudinusi, skubiai nuvedė Nadiją į kitą šiek tiek didėlesnę atvirą patalpą, kvepiančią apelsinmedžių žiedais, ten jos, rodės, senokai laukė senukas neregėm akim.

– Nadija? – sušnibždėjo aklasis, vos pajutęs ją įėjus. – Juk tai tu, tiesa?

Garbusis senis pasuko galvą kaip tik ten, kur stovėjo mergina, bet jo akys žiūrėjo į niekur.

– Nebijok, – tęsė plačiau šypsodamasis. – Sėskis arčiau, kad galėčiau tave paliesti. Taip seniai norėjau su tavimi susipažinti...

Nadija neprieštaraudama pakluso. Tas senis, kuriam, ko gera, buvo apie septyniasdešimt metų, balta ir šiurkščia barzda, retais plaukais ir aštriais skruostikauliais, spinduliavo kažin kokį keistą magnetizmą. Jo balsas, iškilmingi judesiai bylojo apie didžiulę galią. Moteris, greičiausiai viena jo žmonų, privedė Nadiją prie jo ir padėjo jai atsisėsti ant brangakmeniais išsiuvinėtos pagalvėlės.

– Aš esu Achmedas, – pagaliau tarė senis, – didysis ben Rašidų patriarchas. Giminės dvasinis vedlys. Al Huseinas patikėjo šią misiją man prieš daug, labai daug metų. Bet, žinoma, tu manęs nepažįsti.

– Ali man daug apie jus pasakojo.

– Ir tikriausiai papasakojo sapną, kuriame Dievo angelas man atskleidė, kad visa mūsų šeima susitelks susigrąžinti Sedo formulę. Gyvenimo atgavimo šaltinį. Tiesa?

– Taip.

Gyslotomis stipriomis rankomis Achmedas paėmė Nadijos rankas. Tobuloji pajuto, kad jos šiltos ir tvirtos.

– Bet nepasakė, dėl ko tave atvedė pas mane?

– Ne.

– Taip pat nepapasakojo apie mūsų šeimos kilmę? Nei dėl ko taip saugome savo giminės grynumą?

– Ne.

– Nei nepaaiškino, dėl kokių priežasčių pardavėme tave kaip tarnaitę į Luksorą ir pavedėme stebėti Omarą ben Abifą?

– Ne, mokytojau Achmedai.

Senio veidas apsiniaukė. Suirzęs dėl viešnios neišmanymo, ben Rašidų patriarchas nusprendė kuo greičiau apšviesti naująją mokinę. Jis geriau nei kas kitas žinojo, kaip skubiai reikėjo papildyti jos žinias ir parengti ją reikiamam momentui. *Laikui*, kuris artėjo.

– Ar dar pameni savo motiną Sarą?

Nadija išpūtė akis.

– Savo motiną? Žinoma! Gyvenau su ja iki trylikos metų, kol šeima pardavė mane Hajimui.

– Tuomet, mažyte, atidžiai išklausyk visa tai, ką turiu tau pasakyti, nes nuo to priklauso misija, kurią šiandien tau patikėsiu. Nepraleisk nė vienos smulkmenos ir atkreipk dėmesį net į tai, kas galbūt tau nepatiks ar tave suerzins...

– Taip, mokytojau.

Prieš prabildamas Achmedas stipriai suspaudė tas švelnias rankas.

– Tavo motina, kaip ir tavo senelė bei visos tavo pramotės iš motinos pusės, jau šešiasdešimt kartų priklauso įšventintųjų į Izidės paslaptis kastai. Nors ir semitų kilmės, šeima labai greitai pakilo į garbingiausių senovės egiptiečių luomą.

– Žydai? Mano šeima žydiškos kilmės?

– Palūkėk, Nadija, – sudraudė ją Achmedas. – Tavo šeima tiesiogine ir gryna linija kilusi iš Mirjamos, krikščionių mesijo motinos. Ji atsidūrė Egipte, kai buvo priversta bėgti nuo nuožmaus politinio persekiojimo, pradėto prieš jos naujagimį sūnų. Dievo paskirtoji būti krikščionių pranašo motina apsistojo šalia Heliopolio, kuris tuomet dar buvo klestintis žinių ir išminties centras, ir dėl dangiškųjų ženklų, lydėjusių jos atvykimą, buvo įšventinta į Izidės apeigas.

– Dangiškųjų ženklų?

– Na taip! Mes, egiptiečiai, nuo senų senovės, dar iki pirmųjų faraonų, esame labai gabūs astrologai. Ješuos ir Mirjamos horoskopuose pamatėme tam tikrų požymių, paverčiančių juos dievų išrinktaisiais. Todėl mūsų protėviai mielai ėmėsi mokyti juos labiausiai saugomų Izidės tikėjimo paslapčių. Tam tikra prasme jie jau seniai jų laukė, kaip yra laukiamas tolimas ir pradingęs giminaitis. Nepamiršk, kad Mozė, didysis judėjų patriarchas, buvo Egipto princas ir žynys, išsinešęs dalį mūsų tikėjimo...

– Ir ko buvo mokoma Mirjama, mokytojau?

Achmedas nusišypsojo.

– Šventajai Šeimai buvo parodyta, kaip veikia labai galingas nemirtingumo mokslas, – iškilmingai tarė. – Jaunoji Mirjama perėmė tas žinias kaip savas ir su *Bennu* šventyklos žynių pagalba perdavė tą mokymą sūnui. Tačiau Mirjama perdavė mūsų mokymą ir kitiems savo palikuonims.

– Argi Ješua nebuvo vienintelis Mirjamos sūnus?

– Ne ne, nieko panašaus. Net Ješuos mokiniai savo raštuose minėjo jo brolius ir seseris. Ir būtent seserys gavo tą ypatingą Izidės doktriną. Negana to: pradedant Mirjama, mokymas buvo perduodamas dar uoliau nei senovėje, nes atėjus romėnams buvo baiminamasi, kad jis bus prarastas amžiams. Gyvenimo paslaptį saugantys išminčiai sugebėjo išgelbėti ją nuo faraonų ir žynių užmačių, bet suprato, kad atėjo sunkūs kovos dėl valdžios laikai, tad nusprendė saugoti savo paslaptį labai ypatingu būdu...

Achmedas iš rankų judesių jautė Nadiją nerimaujant. Tobuloji stipriai įsikibo jo rankų, tarsi bijotų nukristi.

– Taip, mažyte, jie nusprendė, kad paslaptis bus perduodama tik per kraujo ryšį. Išminčiai patvarkė taip, kad ateityje tik Mirjamos šeimai priklausančioms moterims bus atskleidžiamas paslaptingasis nemirtingumo mokymas... Nors paslapties paveldėtojos ne visuomet pasinaudodavo ja praktiškai arba nesiryždavo jos perimti, mokymas vyko kruopščiai.

– O mano motina?

– Tavo motina, kaip beveik visos tavo pirmtakės, nepanoro vykdyti to, kas jai buvo lemta. Žinoma, nei aplinkybės nebuvo tokios kaip dabar tave supančios, nei niekuomet, nuo Ješuos laikų, nebuvome girdėję, kad į Egipto žemę būtų atvykęs kas vertas gauti paslaptingą Izidės tikėjimą; kad su kokiu vyru būtų galima pakartoti ritualą, kitados grąžinusį gyvenimą Ozyriui...

Tobuloji patraukė pečiais.

– Norite pasakyti, kad, be naujosios Izidės, dar turi pasirodyti naujasis Ozyris, su kurio pagalba būtų galima atgaivinti aukštąją senųjų dievų magiją?

– Kažkas panašaus, Nadija.

– Ir jau žinote, kas yra jūsų laukiamas Ozyris?

Achmedas kurį laiką tylėjo, apmąstydamas atsakymą. Paskui, glostydamas švelnią Tobulosios ranką, sušnibždėjo atsakymą, kad niekas daugiau jo neišgirstų:

– Tai Bunabartas. Sultonas, atvykęs iš anapus jūros...

20

Luksoras, vakarinė pakrantė

Tos mažos švytinčios akutės privertė jį sustoti kaip įbestą.

Žanas Baptistas – pirmasis pasiryžęs įeiti į Amenchotepo kapavietę – iš karto suprato, su kuo susidūrė. Ir staiga jį visą apėmė siaubas, sukaustė nuo galvos iki kojų. Nieko keista: už kelių žingsnių su įniršiu į jį stebeilijosi kobra – išsitiesusi stačia, įsitempusi, išsipūtusiais kaklo žiedais, kaip veidrodis žibančiais rombo formos žvynais – ir šnypšdama kyščiojo dvišaką liežuvį.

Baronas dar nespėjo įeiti, todėl į kapavietę patenkanti šviesa gana gerai apšvietė roplį. Šis, įsitempęs kaip lanko templė, beveik nepastebimai siūbavo liemeniu, stebėdamas naująją auką. Jei ne žėrinčios akys, Žanas Baptistas Prosperas Žolua būtų pamanęs, kad prieš jį – statula. Bet ne. Atrodė, kad šliužas valandų valandas jo laukė, kurdamas kuo veiksmingiausius jo mirties planus. Inžinierius kuo aiškiausiai tai perskaitė jo judesiuose: greitai, kai tik bus gerai apžiūrėjęs įsibrovėlį, puls mažiausiai apsaugotą jo dalį ir suleis į jo gyslas staigią mirtį.

Žanas Baptistas nedrįso net surikti. Jei tai padarytų, gyvatė mestųsi jam prie kaklo ir viskas baigtųsi pernelyg greitai.

Šitaip, pritūpęs, rankomis atsirėmęs į kalkines mauzoliejaus grindis, jis neturėjo nė menkiausios galimybės pabėgti.

Atomazga – o tai jam nekėlė jokių abejonių – buvo tik laiko klausimas. Ir labai trumpo.

Inžinierius numatė pačią blogiausią įvykių eigą: jei per kokias dešimt ar dvylika sekundžių kobra, kuri vis labiau tiesėsi ir hipnotizavo žvilgsniu, pastebės jį mirktelint arba nuryjant seiles, pasinaudos bet kokiu raumens judesiu ir puls. Tuomet jis sušuks, čia įbėgs baronas de Viljė, iki pat to momento aplink kapavietę ieškojęs kapų plėšikų pėdsakų, ir išvys šiurpią sceną. O jis pats, susirietęs iš skausmo, kumščiais spausdamas pilvą, amžiams užmerks akis, nespėjęs nė pagalvoti apie savo motiną, seseris, vasarnamį Eks en Provanse ar apie savo šunį Luką.

Jo gyvybė užges ant barono rankų, o kartu ir visos svajonės apie šlovę bei sėkmę.

Gyvatė sušnypštė.

Jos žvilgsnis dar labiau sustingo, jei tai įmanoma, o maža kvadratinė galva nelauktai ėmė lenktis atgal, tarsi rengtųsi blogiausiam. Bejėgis Žanas Baptistas pamanė, kad išmušė jo valanda.

Bet staiga kobra sustingo.

– Nejudėkite, Prosperai Žolua!

Pažįstamas Eduaro de Viljė balsas aiškiai suskambo jam už nugaros. Šliužas dvejojo, kurią iš tųdviejų baltų žmogystų pulti pirmąją.

– Svarbiausia, nenuleiskite nuo jos akių! – patarė baronas.

Žanas Baptistas pakluso. Dar nė karto per visą Egipte praleistą laiką taip nuolankiai ir su tokiu malonumu nebuvo paklusęs jo įsakymui. Staiga su chirurgo tikslumu kažkas perskrodė orą ties jo dešine ausimi. Eduaro kardas, žybtelėjęs kaip žaibas, vienu kirčiu perkirto ropliui kaklą, ir tampoma

pavienių traukulių jo galva tyloje nuriedėjo kapavietės akmenimis.

– Dėl Dievo, barone! – inžinierius atsistojo. – Jūs vos nenukirtote man galvos!

– Nutilkite!

Prosperas Žolua atrodė nieko nesuvokiąs.

– Tylos! – pakartojo pašnibždomis baronas. – Kad ir kas būtų išplėšęs Amenchotepo kapą, ko gera, dar yra viduje. Lauke, paslėpti už uolos, stovi keli arkliai. Ir jie ne mūsų armijos.

Jaunasis inžinierius sudrebėjo. Šalia tebepulsavo kruvini gyvatės viduriai, primindami, kaip arti mirties jis buvo atsidūręs.

– Ar jų... daug?

– Mažiausiai šeši ar septyni. Turite karabiną?

– Ne.

Baronas nepatenkintas susiraukė.

– Ką gi! Šiandien sužinosime, kas čia vyksta. Leidžiamės į kapavietę, ir kuo greičiau!

– Bet, pone, o jei ten yra daugiau gyvačių?

– Surizikuosime.

Eduaras de Viljė iš munduro kišenės išsitraukė porą žvakių ir nedelsdamas jas uždegė. Silpna jų šviesa nepajėgė įveikti priešais juos tvyrančios prieblandos – ji sumirkčiojo, tarsi būtų suabejojusi, ar verta šviesti. Tačiau neužgeso.

Baronas buvo teisus: už pirmųjų laiptų iš gūdaus, nesuprantamomis scenomis ištapyto koridoriaus galo sklido murmesys. Pradžioje buvo girdėti vien tik gaudesys. Nuo tolimo aido, sklindančio iš žemės gelmių, Žano Baptisto plaukai beregint pasišiaušė.

Juodu neištarė nė žodžio. Kuo atsargiausiai lipo žemyn, stengdamiesi neužkliudyti visur besimėtančių griuvėsių liekanų. Žmonių su šunų galvomis figūros, neapsakomai prašmatniai apsitaisę dvariškiai ir paukščiai išskleistais sparnais, atrodė, nenuleidžia nuo jų akių.

– Paklausykite! – sušnibždėjo baronas. – Girdite?

Prosperas Žolua žengė keletą žingsnių ir atsidūrė šalia vado. Jie jau buvo nulipę dar porą laiptatakių ir apačioje, gilumoje, išvydo didesnę patalpą, skendinčią dusliame gaudesy, apšviestą blausios šviesos. Inžinieriai užpūtė žvakes ir žengė šešis žingsnius, skiriančius juos nuo koridoriaus galo.

Ten drėgmė buvo tokia didelė, kad, rodos, galėjai ją perkirsti kardu. Galiausiai Žanas Baptistas truktelėjo baroną už skverno, prikišo lūpas jam prie ausies ir sušnibždėjo:

– Man tai nepatinka, – iškošė. – Jei jie šeši ir jie mus pastebės, gyvi iš čia neištrūksime.

Eduaras nekreipė dėmesio į pastabą ir atšlijęs nuo draugo ištempė kaklą, norėdamas pamatyti, kas dedasi gretimoje salėje.

Keletą sekundžių stovėjo lyg apmiręs.

Į du lygius padalytos ir šešių nuostabių kolonų, padabintų įvairiomis figūromis bei hieroglifais, supamos salės gilumoje stovėjo sarkofagas, už jo buvo matyti medinis sostas, o jame sėdėjo – Eduaras išsigandęs sudvejojo – mumija!

Šviesa buvo blausi – vos tuzinas aliejinių lempelių apšvietė patalpą. Bet, nepaisant to, salės viduryje, priešais nejudantį soste sėdinčiojo siluetą, pamatė pažįstamą ir tvarkingą Omaro ben Abifo veidą.

– Omaras! – patenkintas sušnibždėjo.

Dabar abejonių nebeliko: jie nusikaltimo vietoje užklupo

didžiausią pietinio Egipto relikvijų pirklį, patalpoje, priklausančioje prancūzams. Vos tik apie tai praneš generolui Dezė, Omaras bus sulaikytas ir išsiųstas į Kairą teisti.

Tačiau jo elgesys baronui pasirodė įtartinas. Neatrodė, kad Omarą būtų dominusios kapavietėje esančios relikvijos. Jos nedomino ir jo keistos šutvės – jį supančių pusiau žmonių, pusiau gyvūnų. Tuo metu Omaras progiesmiu kalbėjo keistą psalmę:

– Ak, Ozyri! – jam pritarė choras. –
Nedariau pikta žmonėms.
Nieko nenuskriaudžiau.
Nenusidėjau Vietoje, kur gyvena Tiesa.
Nesiekiau sužinoti to, ko nereikia žinoti.
Nepiktžodžiavau prieš Dievą.
Nepriverčiau nieko badauti.
Nieko nepravirkdžiau.
Nežudžiau.
Neįsakiau žudyti...

Baronas pasitraukė atatupstas. Du vaiduokliai su šakalo ir sakalo galvomis įpusėjus apeigoms atsisuko paimti didžiulių varinių svarstyklių, atremtų į vieną salės sienų, visai netoli tos vietos, kur buvo prisiglaudę prancūzai. Kol svarstyklės buvo statomos, ekstazės apimtas Omaras, laikydamas kairę ranką ant saulės rezginio, toliau deklamavo savo monotonišką litaniją:

– Nešykštavau, aukodamas šventykloms.
Nesutepiau dievų duonos.
Netvirkinau vaikų.

Nesanguliavau savo miesto šventose vietose.
Nemedžiojau nendrynuose, priklausančiuose dievams.
Nežvejojau jų užutėkiuose.
Nestačiau užtvankų jų vandenyse.
Neprieštaravau jokiai procesijai.
Esu tyras! Esu tyras! Esu tyras!

Eduaras, kuris pakankamai gerai suprato tą savotišką maldą, sakomą arabiškai, luktelėjo tam tikrą laiko tarpą ir vėl kyštelėjo galvą. „Šakalas" ir „sakalas" jau turėjo būti pastatę svarstykles keli žingsniai priešais jį. Ir kai dvi moterys, išsidažiusios taip, kaip jis niekuomet nebuvo matęs Egipte, užgrojo citromis, juos apgaubė karčių smilkalų debesis.

Staiga „šakalas" prabilo. Salėje sugriaudėjo keistai pažįstamas žemas balsas:

– Tu, atsilaikęs prieš nepalenkiamą keturiasdešimt dviejų mirusiųjų karalystės teisėjų teismą, tu, sugebėjęs pasiskelbti išvengęs keturiasdešimt dviejų pagrindinių tikinčiųjų nuodėmių, ar išdrįsi dabar išklausyti svarstyklių nuosprendį?

– Taip. Išdrįsiu, – atsakė Omaras, kurio juoda, sandalmedžio aliejumi iškvepinta oda žibėjo sidabru.

– Tuomet privalai žinoti, kad jei atsiduosi šiam teismui ir tavo širdis svers mažiau nei šventa deivės Maat, Tiesos karalienės, plunksna, tau bus atskleistos amžinojo gyvenimo paslaptys. Priešingu atveju tavo *ka* ir *ba* bus prarytos Ammit, siaubingos pabaisos krokodilo galva – ji nutrauks tavo egzistavimą ir pasmerks tave visiškam išnykimui.

– Sutinku.

Ka? *Ba*?

Prieš paaiškindamas Žanui Baptistui, kas vyko viduje,

Eduaras pasitrynė smilkalų sudirgintas akis. Negalėjo patikėti, kad pavojingasis Omaras atėjo į kapavietę ne jos išdraskyti ar pasiglemžti jos menkų lobių. Ir visiškai negalėjo patikėti, kad jis dalyvauja tose apeigose ir prisiekia nežudęs ir nenusidėjęs. Ir apskritai tą egzotišką nesąmonę jis sunkiai galėjo sutapatinti su senovės egiptiečių sielos suvokimu.

„Sakalas" ceremoningai pasilenkė virš vienos svarstyklių lėkštės ir padėjo ant jos mažytį alebastro indelį.

– Čia *Ib*. Tavo širdis, – tarė.

– O čia – *Shes Maat*. Teisingumo dvasia, – pridūrė „šakalas", ant kitos lėkštelės statydamas matinį dubenėlį.

Trečias padaras žmogaus kūnu ir paukščio galva, besipuikuojantis smailiu ir ilgu snapu, žengė žingsnį į priekį ir atsistojęs priešais svarstykles sušuko:

– Tebūnie, kaip tu nori. Aš, Totas, sukūręs save patį, niekieno nepagimdytas, galįs suskaičiuoti visas žvaigždes ir žinąs visų jų vardus, įtrauksiu į amžinybės sąrašą šio griežčiausio teismo rezultatą.

– Amen.

Citros patalpą užliejo švilpiančiais garsais, Žanui Baptistui priminusiais kobros šnypštimą, ir svarstyklės pradėjo savo darbą. Išgąsdintas ritualo aidų, jaunasis inžinierius susigūžė koridoriaus gale, o susijaudinęs baronas nenuleido nuo apeigos akių.

Svarstyklės stabtelėjo. Strėlė susvyravo ir pakaitomis sustojo čia prie vienos, čia prie kitos lėkštelės, kol *in extremis* neryžtingai nusklendė tarp abiejų. Jei senosios psalmės nemelavo, tuomet Omaras jau buvo *Maa kheru*, teisusis ir išteisintas prieš Dievą. Pamatęs galutinį svarstyklių verdiktą, teisiamasis su palengvėjimu atsiduso.

– Mes įvykdėme visus *Reu Un Pert Em Hru** įsakymus, – tarė Totas. – Skrupulingai laikėmės visų senovės užkeikimų. O dabar, Omarai, jei Maat įvykdys savo teisingumą, tau turėtų būti atskleista ta pati paslaptis, kuri buvo atskleista šios kapavietės šeimininkui, didžiajam Amenchotepui III.

– Gyvybės formulė.

Eduaras krūptelėjo. „Šakalo“ ištartas sakinys jam kažką priminė... Bet jis lūkuriavo.

– Ak, Ozyri! – sušuko, čiupinėdamas savo vilkiškos galvos pagrindą. – Dabar, kai jau atlikome apeigas, nuvesk mus pas žmogų, turintį sužinoti tavo paslaptį.

Ir tai taręs nusitraukė šakalo galvą. Atsargiai padėjo kaukę ant žemės ir stipriai suspaudė Omarą ben Abifą glėbyje.

– Muchamedai! – laimingas šūktelėjo kapų plėšikas. – Ačiū tau, kad parodei man kelią.

Apstulbęs baronas suprato, kad po šakalo galva slėpėsi jų vedlys iš Luksoro. Ir visų blogiausia: jis petys petin dirbo su Omaru ben Abifu.

– Neturi už ką man dėkoti, – pasakė Muchamedas. – Mano šventa misija nuvesti tave į sėkmę ir pas tikruosius saulės tikėjimo išpažintojus, saugančius paslaptį.

Omaras suspaudė Muchamedui dilbį, o šis, kaip jam buvo būdinga, kilstelėjo juodus antakius ir susiraukė.

– Pabėgus Nadijai maniau, kad praradome tarpininkę tarp mūsų ir formulės.

– Ne. Mums dar lieka Bonapartas. Jei jis – mūsų laukiamas imamas, jei šiitų pranašų skelbiami dalykai – tiesa, tuomet tik jį suradę ir privertę atlikti tokias pat apeigas savo rankose turėsime tai, ko ieškome.

* Pažodžiui: „Knyga, iš kurios kada nors ateis diena.“

– Tegu tai ir įvyksta, Muchamedai ben Rašidai.

Vedlys įsmeigė akis į kapų plėšiką.

– Nevadink manęs taip, – tarė akivaizdžiai nepatenkintas. – Aš seniai palikau giminę, kai tik supratau, kad niekas iš šeimos nenuves manęs į Šviesą. Kad jų išpažįstamas kultas paremtas pasenusia žvaigždžių religija, nepajėgiančia išlaikyti ir saugoti kadaise jų užvaldytos gyvenimo paslapties.

– O Bonapartas ją sužinojęs sugebės tai padaryti?

– Toks jo likimas.

Eduaras ir Žanas Baptistas kuo greičiau spruko iš kapavietės, apčiuopomis skindamiesi sau kelią. Jie buvo susijaudinę. To, ką išgirdo, pakako suprasti, kas vyksta jiems panosėje. Kažkas šalies pietuose rengė spąstus generolui ir ekspedicijos vadui. Kažkas – ir jie tai puikiai žinojo – galintis griebtis bet ko, vedamas absurdiškų egiptiečių prietarų.

Jie privalėjo ką nors daryti. Galbūt pasiųsti Bonapartui žinią. Ir kuo greičiau.

21

Napoleonas niekaip neįstengė iki galo suprasti, kas su juo darosi. Jis, jaunas nepriekaištingos reputacijos karininkas, leidosi nuviliojamas iki pat Nazareto, kad ten susitiktų su kažkokiais dykumų klajokliais, tarsi nužengusiais iš „Tūkstančio ir vienos nakties" pasakos. Ir dar blogiau – laisva valia sutiko, kad tie jam sugirdytų kažkokį „atminties gėrimą". Tikriausiai narkotiką, kurio poveikio niekas nežinojo ir kuris, ko gera, galėjo užbaigti jo gyvenimą.

Betgi ne. Jo poveikis, ypač gausus vaizdinių, jam sugrąžino pirmųjų karininko metų Paryžiuje prisiminimus.

Pamažu korsikietis pradėjo suprasti, ką veikia čia, taip toli nuo savo šalies, įtrauktas į visiškai kitokio tikėjimo pasaulį. Su nelauktu aiškumu prisimindamas visus žmones ir išgyvendamas įvykius, pamažu jis artėjo prie suvokimo, kad už viso to slypi tam tikra misija, neišvengiamas likimas.

Astrologas, kažkur užrašyta lemtis, paslaptingas nemirtingasis grafas, užmiršta Nicos piramidė, panaši į tą, kurios viduriuose jis dabar glaudėsi... Ar jis visa tai turėjo traktuoti kaip palaidus tos pačios sruogos siūlelius? Apsvaigęs nuo naujų pojūčių, Napoleonas pradėjo tikėti, kad tai įmanoma. Bet ar tai buvo jo paties likimo audinio dalis? O galbūt labiausiai tikėtina, kad tiek mėlynųjų išminčių jam sugirdyti narkotikai,

tiek granito skrynia, kurioje jis dabar ilsisi, yra to paties tikslo dalys? Galbūt net turi tas pačias šaknis?

Korsikietis, visu ūgiu išsitiesęs Didžiosios piramidės Karaliaus kambario šaltos skrynios dugne, tyloje visa tai apmąstė. Ir vėl negalėjo išvengti prisiminimų. Šį kartą slapto apsilankymo viename senam Paryžiaus restorane, kur patraukė išėjęs iš valstybės tarnautojo Duklė de Pontekiuleno kabineto...

Bonaventūras Gijonas negalėjo atsispirti gundomam sidabrinių monetų skambesiui. Tad įžvalgusis Bonapartas kuo puikiausiai pasinaudojo jo gobšumu.

Nors ekonominė padėtis neleido generolui šitaip švaistytis, už dosnų atlyginimą būrėjas jam nurodė artimiausias gaires, kaip išspręsti galvosūkį, kuriuo, regis, buvo pavirtusi jo ateitis.

Kaip pagautas entuziazmo prasitarė „dangiškosios matematikos profesorius“, bėglys grafas Sen Žermenas mėgo lankytis viename miesto restorane, kur skirdavo pasimatymus artimiausiems draugams. Jei jam kada nors išsprūdo užuomina apie savo kilmę arba amžinojo gyvenimo formulę, kurią daugelis jį manė žinant, tai įvyko tarp tų keturių sienų.

– Paklausinėkite ten, – tarė astrologas, tingiai mostelėjęs pro savo palėpės langą į Paryžiaus tolumas. – Gal ką nors žinos. Duosiu jums adresą, bet kai jau būsite vietoje, neminėkite mano vardo.

Napoleonas linktelėjo. Nenorėjo gaišti laiko, tad, išėjęs iš konsultacijos, patraukė į Senos pusę savo naujojo tikslo link.

Restoranas, kurį jam nurodė Gijonas, buvo įsikūręs tam-

sioje Monmoransi gatvėje, 51-ajame name, kuris buvo pilkas ir tokiomis aptriušusiomis sienomis, kad, rodės, tuoj tuoj sugrius. Nors ir varganai atrodė, keturių aukštų namas su smailia palėpe buvo pats geriausias visoje gatvėje.

Korsikietis gerokai sugaišo, kol jį rado. Visiškai netoli nuo pagrindinės Šv. Martyno gatvės, pačioje *Temple* kvartalo širdyje, esanti Monmoransi gatvė tebuvo gatviūkštė, kurioje nevyko joks prekybinis gyvenimas, ir vargu ar galėjo sužavėti žmogų, iki Revoliucijos prisistatinėjusį grafu ir švaisčiusį savo turtus pusės Europos dvaruose. Tačiau atsidūręs ten, priešais ieškomo restorano fasadą, jaunasis generolas įvertino Sen Žermeno įžvalgumą.

Akmens fasade išraižytos didžiulės raidės skelbė, kad tai Nikola Flamelio užeiga, „seniausias Paryžiaus namas". Ten, kur jis žiūrėjo, matėsi iškilus akmeninis medalionas, kurio spalvos jau seniai buvo išblukusios. Visur kyšojo angelų ir pranašų figūros, suteikdamos pastatui groteskišką išvaizdą. Ir, kaip jam buvo sakęs profesorius Bonaventūras, visos trejos durys vedė į šiek tiek apleistą restoraną.

Bonapartas slapčia nusišypsojo. Jei atmintis jo neapgauna, tas Flamelis, kurio vardas puikavosi ant pastato, buvo ne kas kitas kaip garsus XV amžiaus Paryžiaus alchemikas, spaustuvininkas ir perrašinėtojas, jam kartu su žmona, gražiąja ir ne mažiau garsia Pernele, buvo priskiriamas filosofinio akmens sukūrimo nuopelnas. Be abejonės, Sen Žermenui ta istorija turėjo būti kuo puikiausiai žinoma. Ir ne veltui daugeliui įšvęstųjų filosofinis akmuo buvo gyvybės medžio arba amžinos jaunystės sinonimas.

– Betgi tai kvailystė! Filosofinis akmuo egzistuoja tik bepročių klejonėse!

Ponia Nerval, apkūni ir plepi moteriškė iš Odo, ankstes-

niojo užeigos savininko našlė, nusikvatojo iš naujojo lankytojo minties, patiekdama jam nuostabų *saumon roti et ses lentilles aux lard* ir ąsotį puikaus alaus.

– Daugelis tikėjo, kad akmuo iš tiesų egzistuoja... – paprieštaravo korsikietis be ypatingo įsitikinimo, kviesdamas virėją prisėsti prie jo stalo. Jie buvo vieni. Patarnautojai turėjo laisvą dieną.

– Na jau, pilieti generole! Po Revoliucijos visos tos suktybės jau pamirštos. Tai kunigų reikalai.

– Na, nesupraskite manęs klaidingai, ponia... Aš netvirtinu, kad pats tuo tikiu. Klausiu jūsų iš gryno smalsumo.

– Taigi, matau jau, matau, – šelmiškai nusišypsojo užeigos šeimininkė. – Taip kalbate dėl to užrašo ant namo fasado, ar ne?

Napoleonas mandagiai linktelėjo. Iš tiesų fasadinė restorano pusė jam pasirodė tokia pajuodusi, kad jis nė nepagalvojo, jog ten buvo galima ką nors perskaityti. Kol jis skanavo rausvą lašišos filė, šeimininkė, patenkinta gavusi progą pasikalbėti su nelauktu klientu, tęsė:

– Turėtumėte žinoti, kad šis namas buvo pastatytas vienam burtininkui, tokiam Nikola Flameliui, būtent jo vardu ir pavadintas restoranas. Dar vienas pamišėlis! Žinote, tas vyras buvo iš ankstesniųjų turtuolių ir smaginosi statydindamasis namus po visą Paryžių ir prigrūsdamas juos statulų bei keisčiausių simbolių. Šis namas vienintelis išlikęs. Pats tvirčiausias. Pastatytas 1407 metais. Data pažymėta virš staktos.

– Virš staktos?

– Taip. Negaliu patikėti, kad jos nepastebėjote, generole.

– Deja, nepastebėjau, ponia.

– Tai tarsi kokia malda. Iš tikrųjų, jei kas išmestų „amen“

ir ištrintų dalį apie „Tėve mūsų“ ir „Sveika, Marija“, ji puikiausiai galėtų tapti Revoliucijos vyriausybės šūkiu.

Karininkui neatitraukiant nuo jos nustebusio žvilgsnio, madam Nerval garsiai nusikvatojo iš savo sąmojo.

– Ar atsimenate, kas parašyta virš staktos?

– Atmintinai moku! „Mes, darbštūs vyrai ir moterys, gyvename šio namo, pastatyto 1407 Viešpaties metais, priešakinėje dalyje. Visi mes privalome kasdien sukalbėti vieną „Tėve mūsų“ ir vieną „Sveika, Marija“, prašydami gailestingojo Dievo atleisti nuodėmes vargšams mirusiems nusidėjėliams. Amen.“

– Įspūdinga. Išbėrėte kaip žirnius.

– Taip, – patenkinta nusišypsojo. – Mano vyras labiau žavėjosi mano atmintimi nei kulinariniais gebėjimais.

– Be abejonės, galėtumėte prisiminti visus savo nuolatinius klientus...

Žingsnis po žingsnio Napoleonas pradėjo ruošti dirvą jį dominančiam klausimui. Madam Nerval su pasitikėjimu linktelėjo.

– Tokiu atveju jūs, be abejo, prisimenate čia lankiusis tokį grafą Sen Žermeną...

– Sen Žermeną! – Užeigos šeimininkės veidas nušvito, tarsi staiga prisiminus tolimą giminaitį. – Na, žinoma! Ar jis buvo ir jūsų draugas, generole?

– Žinoma, – sumelavo Napoleonas.

– Grafas dažnai čia lankydavosi. Jis labai susidraugavo su mano vyru ir mėgdavo naudotis mūsų restoranu, tarsi tai būtų arbatos salonas, susitikimams su bičiuliais. Kokia garbė!

– Suprantu, ponia.

– Taip, taip. Vargšelio namų niekaip nepabaigdavo re-

montuoti, tad vis prašydavo mūsų pagalbos. Niekuomet neturėjome bėdų dėl jo nei dėl jo svečių, nors kai kurie jų kalbėdavo gryniausias kvailystes. Tačiau grafas buvo tikras džentelmenas. Išsilavinęs, galantiškas...

Madam Nerval balse buvo juntamos ilgesio gaidelės. Korsikietis pasiūlė jai išgerti lašelį sauso restorano vyno, o šioji, pradėjusi nuo gurkšnelio, vieną po kitos išlenkė dvi taures.

– O kokie žmonės buvo čia besilankę jo draugai?

– Ak, mesjė! – atsakė dainingai. – Patys įvairiausi. Tarp jų buvo labai išsilavinusių, buvo ir kuklių. Kareivių ir kilmingųjų. Čia užsukdavo net dvasininkai ir vyskupai.

– Ir, žinoma, kalbėdavosi apie politiką.

– Ne, ne. Nieko panašaus. Niekaip negalėdavo liautis kalbėję apie Egiptą. Jūs ką nors žinote apie Egiptą, generole?

Bonapartas linktelėjo.

– Esu daug skaitęs apie šią šalį. Bet apie ją tiek daug šnekama, kad neįsivaizduoju, ką būtent galėjo kalbėti grafas...

– Aš ir tai galiu jums papasakoti. Apie piramides. Tai buvo jo mėgstamiausia tema.

– Ir daugiau nieko?

– Ką gi, – ponia Nerval įsipylė trečią taurę vyno, – ne tik apie jas. Kartą visą naktį pliurpė apie kažkokio Polio Lukaso kelionę į Turkiją, įvykusią prieš aštuoniasdešimt metų, ir kaip vienas dervišas jam papasakojo Indijoje sutikęs patį Nikola Flamelį...

– Flamelį? – net pašoko korsikietis. – Gyvą? Betgi jis šį namą pastatė 1407-aisiais!

– Ir mirė po dešimties metų, taip. Būtent tai aš ir noriu pasakyti – visi jie buvo išprotėję!

Virėja vis dėlto susiraukė tardama veiksmažodį „mirė“. Tarsi šis jai neatrodytų tinkamas.

– Tačiau tai neįmanoma.

– Aš irgi taip maniau, pilieti generole, bet mano vyras buvo įsitikinęs, kad visa tai tiesa. Ir atkreipkite dėmesį, ką jie kalbėjo: pasak to Polio Lukaso, Flamelis buvo pareiškęs norą būti palaidotas Jokūbo bažnyčioje, netoli nuo čia, o ant jo antkapio pastatyti mažytę piramidę. Sen Žermenas, kuriam buvo žinoma ta istorija, paaiškino, kad būtent tas veiksmas ir buvo susijęs su jo grįžimo į gyvenimą paslaptimi.

– Ir kaip Flamelis galėjo apie tai žinoti?

– Mano vyras sakė, kad jis buvo susipažinęs su egiptiečių magija. Nagi! Jūs atrodote toks apsiskaitęs, argi nežinote garsiosios Flamelio „Hieroglifų knygos"?

Napoleonas papurtė galvą.

– Taigi joje kalbama apie tam tikrais vaizdiniais užkoduotą magiją ir kaip per juos, perpratus tam tikras „skaitymo" formules, galima prisikasti prie protėvių išminties. Man tai skamba kaip nesąmonės, bet Flamelis, kaip sakė Sen Žermenas sėdėdamas prie šito paties stalo, iš egiptiečių ženklų „išskaitė", kaip grąžinti gyvybę tiems mirusiesiems, kurių širdys buvo tyros.

– Ir atskleidė tai jums?

Korsikietis įsmeigė žvilgsnį į drėgnas ir šiek tiek apsvaigusias madam Nerval akis.

– Pamenu, prieš tai padarydamas, iškėlė mums vieną sąlygą: kad padėtume Prancūzijoje atgaivinti tikrąjį egiptiečių tikėjimą.

– Tikrąjį egiptiečių tikėjimą? Kas, po velnių, tai yra?

– Argi grafas jums apie tai nepasakojo? Kaip keista! Taip pat neminėjo, kad labai domisi Marsilijaus Fičino darbais?

– Niekada negirdėjau apie jį kalbant. Kas jis per vienas?

– Ak, mano neapsišvietęs kareivi, – nusijuokė. – Fičinas

gimė Italijoje tuo pačiu laikotarpiu kaip ir Flamelis ir, kaip mums pasakojo grafas, dirbo mecenatui Kozimui Medičiui, jam buvo pavesta po vienu stogu suburti visus tos epochos humanistus. Ta greitosiomis įsteigta akademija davė akstiną Atgimimui, mesjė!

Bonapartas net pašoko iš vietos. Jam, nepatikliam žmogui, buvo sunku suvokti, kad ta iš pažiūros apsileidusi virėja lyg niekur nieko kalba apie dalykus, kurie, savaime suprantama, buvo ne jos galvelei.

– Pasakykite man, madam Nerval, kaip tas Fičinas susijęs su tikrojo egiptiečių tikėjimo grąžinimu ir mūsų bendru draugu grafu Sen Žermenu?

– Labai glaudžiai! Fičinas į lotynų kalbą išvertė slėpiningos kilmės tekstus. Panašioms į save asmenybėms pažadino susidomėjimą viskuo, kas egiptietiška, ir pirmasis suvokė, kokią didelę įtaką mūsų istorijai ir religijai turėjo egiptiečiai...

– O Sen Žermenas?

– Tik sekė jo pėdomis, norėdamas atskleisti amžinojo gyvenimo paslaptį ir ją saugoti. Rado Europoje piramides, pastatytas pagal Didžiosios Egipto piramidės pavyzdį, ir daugelį metų uoliai ieškojo jų statytojų palikuonių. Buvo įsitikinęs, kad šie turėjo saugoti dalį senosios išminties, o dėl jos buvo stačiai pamišęs...

– Ir rado juos?

Madam Nerval stambiomis alkūnėmis užgulė lininę staltiesę ir delnais parėmusi smakrą tvirtai atsakė:

– Žinoma. Grafo bičiuliai gal ir buvo pamišę, bet tik ne jis. Visuomet prieš ko nors imdamasis turėjo tikslą. Kaip manote, su kuo čia jis susitikinėdavo? Su linksmybių ištroškusiais biurokratais?

Bonapartui per kūną perbėgo keistas virpulys.

– Norite pasakyti, kad?..

– Kad čia jis kviesdavosi būtent tų statytojų palikuonis, taip.

Napoleonas minutėlę patylėjo. Išgirdus šį sakinį jam gerklėje įstrigo vienas vienintelis klausimas. Sukaupęs jėgas, nurijo seiles ir išdrįso jį ištarti:

– O jūs susipažinote su kuo nors iš jų, ponia?

– Su keletu. Bet nė vienas neprilygo Nikodemui Bukturui, proprovaikaičiui ar panašiai tokio Achmedo Bukturo, žmogaus, Nicoje pastačiusio didžiausią ir tobuliausią iš tų piramidžių. Jis, žinoma, buvo iš Egipto ir didžiavosi esąs geriausias grafo draugas.

– Bukturas?..

Napoleonas dar porą sykių pakartojo tą pavardę. Tiesa, kad 1795-ųjų, III Revoliucijos metų, pavakarę ta pavardė vargu ar jam ką sakė. O krikšto vardas Nikodemas jam priminė, kur pirmą kartą jį išvydo: Jono evangelijoje. Ten minima, kad kartu su Juozapu iš Arimatėjos Nikodemas buvo vienintelis, prisiartinęs prie Jėzaus kūno ir balzamavęs jį alaviju ir mira. Tam tikra prasme jis buvo atsakingas už jo apsivalymą ir parengimą grįžti į gyvenimą.

Kokie neišmanėliai tie, kurie vis dar mano, kad mūsų žemiškasis gyvenimas nuo pat gimimo iki mirties nėra suplanuotas iki pačių nereikšmingiausių smulkmenų... Kokie kvailiai tie, kurie, net patyrę sėkmes ir nesėkmes, vis dar tiki atsitiktinumais.

22

Nazaretas

Staiga aplietas lediniu vandeniu jis atgavo tikrovės pojūtį. Augaločiausias iš beduinų mėlynomis kufijomis Tagaras obsidiano spalvos akimis nesudvejojęs jį papurtė, prieš tai išpylęs ant pečių kubilėlį vandens. Jo ketinimai buvo geri: norėjo, kad svečias po truputį pradėtų judinti kojas ir rankas.

Paniuręs Balasanas stebėjo jį taip pat dėmesingai, kaip tėvas stebi savo ropojantį kūdikį. Padėjėjams sumurmėjo, kad užsienietis sėkmingai susidorojo su pirmuoju Maat išbandymu ir atgavo prisiminimus, atvedusius jį į šventąją Egipto žemę. Ir pirmą kartą patenkintas nusišypsojo.

Bonapartas neatkreipė dėmesio į imamo žodžius – jie aidu atsiliepė jo galvoje, bet taip ir liko nesuprasti. Vis dar šiek tiek sutrikęs, sugaišo keletą sekundžių, kol atsistojo ant kojų. Nors visa tai, kas įvyko, korsikietis laikė sapnu, žvilgsniu susirado savo vertėją.

– Elijau... – sumurmėjo. – Juk tu vienas iš Bukturų, ar ne?

Koptas, nustebintas vis dar virpančio ir sutrikusio kario reakcijos, nepraverdamas burnos linktelėjo. Nors ir nesuprasdami, apie ką kalbasi jų pašnekovai, beduinai patenkinti susižvalgė.

– Tu susitarei su šiais dykumos žmonėmis dėl susitikimo... – tęsė korsikietis silpnu balsu. – Žinojai, ką jie rengiasi man padaryti. Tad pasakyk man, kam tu dirbi, Elijau?

– Aš tarnauju vien tik jums, pone...

Mėgindamas apsišluostyti ir kartu pramankštinti kojas bei rankas, Napoleonas pervėrė vertėją tuo griežtu ir suirzusiu žvilgsniu, kurį pastarasis tiek kartų buvo matęs Kaire. Ir nors žinojo korsikietį dar esant silpną, netekusį skysčių, visu Bukturo kūnu nuvilnijo šiurpulys.

– Nemeluok man, Elijau! Kam tarnauji? – pakartojo.

– Jums ir dar Viešpačiui, kuris yra danguje ir viską mato.

– Sapne, į kurį mane pasinerti privertė šie žmonės, mačiau su tavim susijusius dalykus, Elijau.

– Su manim? – koptas atrodė nieko nesuprantąs.

– Tiesas, paaiškinančias kai kuriuos tavo gebėjimus. Pavyzdžiui, niekuomet man nepasakojai, kaip išmokai prancūzų kalbą...

– Mano šeimoje jau daug metų buvo kalbama jūsų kalba, pone. Esame pirklių giminė, o mūsų laivai nuolat plaukdavo iš Aleksandrijos į Graikiją, Italiją ir Prancūziją, gabendami parduoti ir mainyti prekes. Prancūzų kalbą išmokau iš savo protėvių.

– Ar kuris iš jų yra gyvenęs Nicoje?

Bukturas patraukė pečiais, tarsi nežinotų, apie kokią vietovę kalba generolas. Tačiau pastarasis neleido jam pasiaiškinti.

– Gerai, Elijau. Tuomet paklausiu tavęs kitaip: kas toks Nikodemas Bukturas?

Vertėjas, sėdintis šalia senojo mėlynojo imamo Balasano, vienu šuoliu pašoko nuo šiaudinio demblio.

– Iš kur jūs žinote?..

– Atsakyk man, Elijau! – Korsikietis vėl pakėlė balsą. – Kas toks Nikodemas Bukturas?

– Vyresnysis mano motinos brolis.

– Papasakok man apie jį, – įsakė.

Vertėjas, staiga pasijutęs sugniuždytas, minutėlę galvojo, ką atsakyti. Nors generolas vis dar turėjo jausti beduinų narkotiko poveikį, atrodė visiškai aiškaus proto ir apie jį bei jo šeimą kalbėjo dalykus, kurių žinoti niekaip negalėjo.

Galiausiai, nenorėdamas versti per ilgai laukti, prisipažino:

– Pone, mano dėdė jau daug metų gyvena Prancūzijoje. Vos prieš keletą mėnesių jis grįžo į Egiptą ir papasakojo, kad rengiatės į ekspediciją. Jis buvo Tulone, kai jūs savo flotilės priešakyje pakėlėte inkarą; ir nors tuomet galutinis jūsų kariuomenės tikslas buvo stropiai saugoma paslaptis, viena jūsų žmonos Žozefinos kompanionė per neatsargumą jam leptelėjo apie galutinį jūsų misijos tikslą...

– Tęskite.

– Nikodemas, kaip ir visi kiti mūsų šeimos nariai, visą gyvenimą laukė ko nors panašaus.

– Nesuprantu...

– Klausykite, pone, mūsų giminės kartų kartos tikėjo, kad žmogus iš liūto šalies*, kaip Prancūzija, atvyks į Egiptą grąžinti mūsų šaliai ankstesnės didybės. To, ką iš mūsų pagrobė romėnai, krikščionys ir musulmonai. Todėl, pasinaudodami visais įmanomais būdais, susisiekėme su šiais mėlynaisiais išminčiais, gryniausios tradicijos sergėtojais, būdami tikri, kad jie taip pat įvertins šio artėjančio vizito svarbą. Tiesą sakant, jiems pateikėme visus apie jus mūsų surinktus duomenis: jūsų horoskopą, kurį sudarėme remdamiesi Nikodemo Prancūzijoje gauta informacija, ir visus, net ir pačius nereikšmingiausius, faktus iš jūsų gyve-

* Prancūzija, astrologų nuomone, susijusi su Liūto ženklu.

nimo... norėdami juos įtikinti, kad būtent jūs ir esate tas lauktasis.

– Lauktasis?

– Išrinktasis...

Sutrikęs dėl to, kad jam už nugaros kažkas buvo rezgama, jis keletą sekundžių apie visa tai mąstė.

– Bonaventūras Gijonas jums pardavė mano horoskopą?

Bukturas linktelėjo.

– Mes dosniai jam sumokėjome.

– O kaip sužinojote, kad atsidursiu Nazarete?

– Ak, ne, ne. Tai jau pats likimas. Dar vienas Apvaizdos ženklas, palengvinęs mums susitikimą su mėlynaisiais išminčiais.

– Dar kartą tavęs klausiu, Elijau, ir prašau atsakyti vardan ištikimybės, kurią man jauti. – Korsikietis įsmeigė griežtą žvilgsnį į juodas vertėjo akis. – Kam tarnauji?

Kruopščiai pakirpta kopto barzdelė jam prikandus apatinę lūpą suvirpėjo. Korsikietis nerodė jokių nervingumo ženklų.

– Pone, aš paklūstu tik jums ir savo giminei, – galiausiai ištarė.

– Savo giminei?

– Esame viena seniausių Egipto šeimų, galinčių pasigirti giliausiomis šaknimis. Jau daugelį šimtmečių priklausome saulės garbintojų brolijai, kuri tiki vieninteliu Dievu visa ko kūrėju ir mūsų protėvių žemėje trokšta atgaivinti teisingą religinę tvarką.

– Teisingą tvarką?

– Taip, pone. Tvarką, teigiančią, kad turime kūną ir sielą, kad mūsų esybė daro mus nemirtingus, bet daugelis jos atsižadame dėl nemokšiškumo arba dėl nuodėmių. Jei šių

dykumos išminčių dėka sugebėsite atgauti formulę, kuri faraonus, valdžiusius šią šalį, padarė didžius, suvoksite tikrąjį mūsų tikėjimo gylį ir atskleisite didžią tiesą...

– Kokią didžią tiesą, Elijau?

– Kad mirtis neegzistuoja. Kad mes visi esame daug daugiau nei kūnas. Esame dieviškoji energija, kuri niekur nedingsta, tik pakeičia būseną. Dievas mus visus apdovanojo nemirtinga siela, įkalindamas ją mirtingame kūne, ir pakvietė mus aukštinti šią materiją, padarydamas ją amžiną...

Napoleonas stebėjo tris beduinus, kurių veidų išraiška bylojo juos suprantant, apie ką kalbama.

– Tuomet paklausk jų, kada ir kur man bus įteikta toji formulė, Elijau. Jei pasitelkus ją mums pavyks grąžinti tvarką Egiptui ir tu man įrodysi, kad mirtis neegzistuoja, pažadu pamiršti, kad nuslėpei nuo manęs savosios brolijos egzistavimą...

Koptas iškart pakluso. Balasanas atidžiai išklausė jo vertimą ir šyptelėjo.

– Tai įvyks anksčiau, nei sultonas sulauks Sedo amžiaus, – tarė. – Ir tai nutiks Didžiojoje piramidėje, pirmuosiuose amžinojo gyvenimo rūmuose...

– Pirmuosiuose? – Napoleonas krūptelėjo. – Tai reiškia, kad jų yra daugiau?

Imamas grakščiai palingavo galvą.

– O to, – atsakė, kai suprato korsikiečio klausimą, – jau turėtum paklausti Bukturų šeimos, saugojusios dar vienus tokius rūmus šalyje, iš kurios atvykai tu...

– Falikonas!

Kokia likimo ironija.

Iš daugiau nei trijų šimtų laivų reikėjo suburti laivyną, perplaukti Vidužemio jūrą ir tarp Egipto bei Šventosios Žemės išdėstyti daugiau nei trisdešimt tūkstančių vyrų pulkus, kad sužinotų, jog atsakymas į gyvybiškai svarbų klausimą yra už keleto kilometrų nuo Nicos, beveik priešais jo gimtąją salą.

Korsikietis sustingusia nuo lygaus sarkofago paviršiaus nugara pajuto keistą palengvėjimą. Tarsi jo kūnas būtų ėmęs lengvėti, ir niekas negalėtų sudrumsti jo ramios ką tik matytos įvykių vizijos.

Jis nežinojo – nors jau ėmė nujausti – kad negrįžtamas „sielos pasvėrimo" procesas jau prasidėjo. Dabar tetrūko, kad Totas patikrintų svarstykles ir nuspręstų, ką daryti su jo siela...

23

Kairas, 7 Misra*

Morkaus VIII slaptosios tarnybos, daug lėtesnės nei užkariautojų prancūzų ir gerokai neryžtingesnės nei jų priešų mameliukų, po bendruomenės bibliotekos gaisro suskato dirbti visu pajėgumu. Dar niekuomet tėvas Pilypas, žemaūgis šešiasdešimtmetis priplota kakta ir gelsvai žalsvu, nepatikliu veidu, taip nesimėgavo savo galia, kaip atlikdamas tą vidinį tyrimą.

Pilypas tarp dvasininkų neturėjo gero vardo. Jis buvo atsakingas už Šventojo Sosto saugumą ir dažnai, norėdamas išspręsti problemas, leisdavo sau pasinaudoti prievartos metodais. Taip elgdavosi net susidūręs su Bažnyčios vidaus politika. Už dvasininkų sluoksnio ribų garsėjo abejotina šlove ir buvo vienintelis koptas, už kurio galvą musulmonų lyderiai buvo paskyrę premiją; pirmiausia todėl, kad sužinojo, jog jis pasinaudojo savo įtaka ir įspėjo prancūzus apie porą prieš Napoleoną rengiamų perversmų.

Morkus VIII juo pasitikėjo, bet pats brolis Pilypas iki pat šios vasaros nežinojo, kiek iš tikrųjų juo pasitikima. Tiesą sakant, iki šiol Šventasis Tėvas nė vienos jo užduoties nebuvo taip kruopščiai parengęs kaip šią. Tad dabartinis jo įpareigojimas buvo išsiaiškinti visas Kirilo Boloniečio mirties

* 1799 m. rugpjūčio 11 d. pagal koptų kalendorių.

aplinkybes ir įtariamuosius žmogžudyste suimti anksčiau, nei tai padarys prancūzai.

Gavęs patriarcho nurodymus, Pilypas patenkintas pasitrynė gelsvas rankas: tie įsakymai pavers jį vienu iš galingiausių bendruomenės narių. Pirmą kartą per trisdešimt tarnybos metų jis galėjo naudotis visomis priemonėmis, kad iki galo išsiaiškintų tą nelemtą paslaptį.

Greitai jam tapo aišku, kad Morkus VIII tiesiog apsėstas minties, jog įvykdytas nusikaltimas. Šventasis Tėvas norėjo įsitikinti, kad žmogžudžiai nerado prarastosios Morkaus knygos nei neperteikė jo turinio tretiesiems asmenims. Nors Takla, žuvusiojo padėjėjas, dievagojosi, kad nei jis, nei jo mokytojas nesikalbėjo nė su vienu, nepriklausančiu koptų vyresnybei, ir kad vienintelė knygos kopija dabar buvo patriarcho rankose, tiek jis, tiek jo padėjėjai norėjo tuo būti visiškai tikri.

Dar viena paslaptis buvo mįslingasis sakinys iš Jono evangelijos, užrašytas ant bibliotekos sienos. „...Jei kas neatgims iš aukštybės, negalės regėti Dievo karalystės.“ Kodėl Kirilas jį užrašė? O gal tai padarė ne jis, o jo budelis, atlikdamas kažkokį išsigimėlišką aktą?

Morkus VIII surinko ir pateikė Pilypui visus su įvykiu susijusius dokumentus, o kartu su jais – kai kuriuos svarbius pėdsakus, padėsiančius toliau vykdyti tyrimą. Pavyzdžiui, įteikė jam nuo gaisro bibliotekoje išgelbėtą Bibliją, kurios paraštės buvo išmargintos pastabomis. „Perskaitykite ją labai atidžiai, – įsakė, – nes iš jos sužinosite, kokiu darbu užsiėmė tėvas Kirilas, kai dingo.“ Kartu patarė jam išsiaiškinti, ar Kaire ir Heliopolio apylinkėse dar gyvas audinių verslas, valdomas ben Rašidų šeimos. Tas vardas, susietas su vertin-

gu evangelisto tekstu, buvo minimas vienuolio iš Bolonijos išverstuose raštuose.

Jei jam pasiseks ir greitai ras ben Rašidus, privalės neskubėti: stebėti jų elgesį iš arti ir stengtis išsiaiškinti, kodėl atsikratė Kirilo anksčiau, nei jis pradėjo jų ieškoti. Patriarchas buvo įsitikinęs, kad ta giminė turėjo gana svarią priežastį pašalinti jo vertėją, nes, jei tikėsime evangelistu, būtent jų tolimi protėviai buvo sergėtojai mistiškosios paslapties – paslapties, kuri buvo atskleista pačiam Jėzui Kristui, bet kurios jie nebuvo linkę atiduoti į Koptų bažnyčios rankas.

Pilypas kuo puikiausiai suvokė reikalo svarbą. Paprašė paskirti jam erdvų kambarį prie Kabančiosios bažnyčios prijungtos rožinės rezidencijos palėpėje ir įsakė pastatyti jame keletą didžiulių medinių stalų, ant jų išskleidė kuo smulkiausius svarbiausių Kairo priemiesčių planus. Jam labai patiko ši vieta. Medinės žaliuzės užtikrino jo komandai privatumą, bet netrukdė jam žvalgytis po pastatą supančias gatves, kai reikėdavo atsikvėpti.

Darbas prasidėjo nedelsiant. Geriausi jo žmonės – mažas trylikos skirtingos kilmės vienuolių būrelis, daugiausia atsivertę katalikai, kurie niekam nesukeltų įtarimų, – tą pačią dieną pradėjo naršyti Kairą ir aplinkinius kaimelius keturiasdešimties kilometrų spinduliu. Daugelis jų turėjo persirengti mameliukų drabužiais, kad galėtų be trukdžių dirbti savo darbą. Galų gale juk koptai vis dar buvo laikomi Egipto parijais. Tvirtai šaknis įleidusi, bet griežtiesiems islamo išpažinėjams nepatogi mažuma.

Į rožinį dvarą suplaukdavo visa trylikos šnipų surinkta informacija, tuojau pat ji patekdavo į išrinktųjų ekspertų rankas, o šie savo ruožtu sudėliodavo ją pagal svarbą. Galiausiai

trečią dieną įpareigotųjų išnaršyti rytinę miesto dalį pastangas vainikavo sėkmė. Apie radinį pranešta, kai tėvas Pilypas jau buvo beatsisveikinąs su viltimi centrinėje miesto dalyje aptikti bent vieną iš ben Rašidų.

Jo žemėlapis, vaizduojantis tankiausiai gyvenamus Kairo kvartalus, beveik visas buvo išmargintas kryželiais, žyminčiais iššniukštinėtus pastatus. Liko kokia šimtinė neaplankytų didelių sodybų, jos buvo tokios senos, kad net nebuvo minimos pačiuose smulkiausiuose pirmaisiais Osmanų valdymo metais sudarytuose kadastro sąrašuose. Tačiau Dievas apdovanoja kantriuosius, ir, kaip spėjo garbusis Morkus VIII, šeštadienio, misros 6-osios, vidurdienį šalia Bain al Kasreino kvartalo galiausiai jie atrado didžiulius namus, priklausančius senai vietinei ben Rašidų šeimai.

Brolis Pilypas nedvejodamas į tą vietą metė visas savo pajėgas.

Žiūrint iš gatvės, ben Rašidų nuosavybė atrodė apgaulingai: paradiniai vartai buvo tokie siauri, kad vargiai galėtų praeiti arklys, bet viduje sodyba užėmė maždaug tiek pat vietos kiek Didžioji piramidė. Stora plytų siena skyrė pastatą nuo išorės, o už jos krūmų ir gervuogių užtvara tą vietą darė neprieinamą.

Tėvo Pilypo siųsti žmonės neaptiko kitų kelių, vedančių į sodybą, bet nuolatinis judėjimas, vykstantis aplinkui, neliko jų nepastebėtas. Vyrai ir moterys kada tik nori įeidavo ir išeidavo į miestą pačiomis netikėčiausiomis kryptimis. Gabeno odinius maišus į kvartalą, esantį šalia Saladino priemiesčio, keitėsi arkliais prie Sacharos kelio arba apsirūpindavo dideliais kviečių kiekiais mameliukų kvartale Bulake. Ir nors atrodė, kad buvo rengiamasi kraustytis arba

išvykti į ilgą kelionę, sodybos šeimininkai nesiliovė sutikinėję vis naujus svečius.

Paskutiniai atvyko – apie tai kaimynystėje pasklido gandai – giminės patriarchas aiškiaregys Achmedas ir jo palyda. Keista, kad paslaptingasis senolis paliko savo kaimelį ir atvyko į didįjį miestą, tad tėvui Pilypui ir jo tyrėjams kilo įtarimų, kad ten, viduje, rezgama kažkas labai svarbaus. Bet kas?

Kresnas koptų slaptosios tarnybos vadovo siluetas anksti ryte sušmėžavo šiaurinėje miesto dalyje. Nors buvo sekmadienis, šventa diena, greičiausiai ėjo atsiskaityti patriarchui apie savo pasiekimus. Dėkui Dievui, jautėsi gana patenkintas pavaldinių atradimais ir troško akis į akį pasikalbėti su Morkumi VIII apie kitą savo tyrimo liniją – tėvo Kirilo Bibliją. Jis ją davė trečiai specialiai atrinktų asmenų grupei, Šv. Makarijaus draugijos tyrėjams, o šie per pastarąsias septyniasdešimt dvi valandas ją išnagrinėjo nuo pradžios iki galo ir atskleidė kai ką tikrai reikšmingo.

Skubiai išgėręs Jo Šventenybės padėjėjo pasiūlytą nemažą puodelį karšto pieno su šafranu, Pilypas atsisėdo priešais Morkų ir iškart ėjo prie reikalo:

– Šventasis Tėve, – tarė tarsi apšviestas jo mėnuliško veido, – sužinojome, ką prieš mirtį rengėsi padaryti tėvas Kirilas.

Išgėręs savo puodelį, patriarchas šilkine skepetaite nusišluostė kelis pieno lašelius, nukritusius jam ant barzdos, ir sustingo įsmeigęs žvilgsnį į pašnekovą.

– Jūs tai sužinojote?

– Taip. Jis atidžiai studijavo evangelijų ištraukas apie

mūsų Viešpaties kančią ir mirtį ir ieškojo sąsajų su egiptiečių mitu apie Ozyrį.

– Ir kurių velnių jam to prireikė?

Tėvas Pilypas patenkintas nusišypsojo.

– Nesunku numanyti, Jūsų Šventenybe. Po judviejų pokalbio apie besiartinantį *Laiką*, kai bus įmanoma iš numirusiųjų prikelti žmogų, greičiausiai jis gilinosi į paskutines Jėzaus gyvenimo dienas, norėdamas išsiaiškinti, kokių pasiruošimo priemonių reikės imtis, atėjus tam momentui...

– Kokių priemonių?

– Sprendžiant iš šalia įvairių Biblijos ištraukų pažymėtų pastabų, atrodo, Kirilas tvirtai tikėjo, kad prieš mirtį reikia apsivalyti. Ir nusprendė iki galo ištirti, ką padarė Jėzus, galbūt norėdamas juo pasekti.

– Paaiškinkite.

– Tai paprasta, Jūsų Šventenybe. Mūsų Viešpaties kančia prasideda, kai jis, raitas ant asilo, triumfuodamas įžengia į Jeruzalę. Miestas jį sutinka su palmių šakomis rankose. Tuomet ir prasidėjo Jėzaus kančių kelias, įkvėpęs vieną iš svarbiausių mūsų religinių švenčių.

– O kas toliau?

– Iš tiesų ši ištrauka turi aiškią sąsają su Egiptu. Jėzus joja ant asilo lygiai taip pat, kaip Horas įjoja į Edfu šventyklą raitas ant Seto. Šis egiptiečių blogio dievas daugelyje vietų vaizduojamas kaip žmogus asilo galva... Jūs manęs klausotės?

Patriarchas linktelėjo.

– Be to, palmių šakos daugelyje pagoniškų švenčių buvo naudojamos išvalyti orui, kuriuo kvėpuos dievybė, nes buvo tikima, kad jos išvaiko tamsą.

Morkus VIII ramiausiu veidu pasipešiojo barzdą, bet burnos nepravėrė.

– Vis dar nesuprantate, Jūsų Šventenybe? Jėzus ant asilo nugaros, senovės egiptiečio akimis, simbolizuotų šviesos triumfą prieš tamsą. Tamsybių dievas Setas buvo vaizduojamas su asilo galva, – nenurimo. – Kai evangelistai parašė šią ištrauką – o šventasis Morkus tai padarė pirmasis – jie atpasakojo senovines Egipto apeigas!

– Sutapimas.

– Jūs laikote sutapimu ir tai, kad Jėzus per Paskutinę vakarienę pasakė, jog duona ir vynas reiškia jo kūną ir kraują, lygiai taip pat kaip ir Ozyris prieš tūkstančius metų? Kirilas, Morkaus evangelijos 14 skyriaus paraštėje užrašė senovinę Egipto maldą į Ozyrį, kurioje sakoma: „Tu esi žmonių tėvas ir motina, jie gyvena tavo atodūsiu, minta tavo kūnu."

– Tai man taip pat nieko neįrodo, tėve Pilypai.

Iškilmingas patriarcho veidas išliko neįžvelgiamas it kokios graikų kariatidės.

– Savo užrašuose Kirilas Bolonietis pateikia dar kai ką labai savito: jis sako, kad, norint prisikelti iš numirusiųjų, reikia apsivalyti. Senovės egiptiečiai manė, kad faraonai tai darė po susitikimo su Ra prie šventojo ežero. Jo pakrantėje dievas Totas nuplaudavo jiems kojas, šitaip parengdamas grįžti į gyvenimą. Jėzus irgi tikėjo šia apeiga ir nuplovė savo mokiniams kojas per Paskutinę vakarienę, parengdamas juos savo prisikėlimui. Dabar matote, Šventasis Tėve? Jėzus buvo įšventintas į Ozyrio paslaptis!

– Tai gal norite pasakyti, kad jis prisikėlė dėl kažkokios Egipto magijos?

Patriarcho klausimas nuskambėjo kaip kaltinimas. At-

rodė, tarsi jis ką tik eretikui būtų paskelbęs mirties nuosprendį.

– Ne aš tai sakau – tai teigė Kirilas.

– Ir kaip galėjo toks dievobaimingas žmogus teigti tokį dalyką?

– Remdamasis Evangelijos sutapimais su Ozyrio mitu, Jūsų Šventenybe. Morkus aiškiai pasako, kad trys moterys pirmosios aptiko Jėzaus kapą tuščią ir leidosi jo ieškoti. Egipte deivė Izidė dažnai buvo vaizduojama beviltiškai ieškanti Ozyrio kūno, lydima dviejų savo seserų – Anukės ir Satės. Egiptiečių mituose Izidė pagaliau atranda, kad sarkofagas su jos vyro kūnu nukrito po medžiu, ir šio šaknys jį paslėpė. Medžio kamienas buvo nukirstas, iš jo padaryta kolona ir pastatyta vienuose rūmuose, bet deivė susigrąžino tą kamieną, jį perkirto ir ištraukė Ozyrio kūną, įvyniojo jį į drobulę ir prieš vėl palaidodama iškvepino.

– Ir ką?

– Negi dar nesuprantate, kad būtent tą patį padarė Juozapas iš Arimatėjos: nuėmęs Jėzų nuo kryžiaus, suvyniojo jį į drobulę ir iškvepintą jo kūną paliko naujajame kape prieš jam prisikeliant?

– Vadinasi, Kirilas...

– Esu įsitikinęs, kad Kirilas norėjo pakartoti tas pačias apsivalymo apeigas, kurių šimtmečiais laikėsi Izidės garbintojai. Jis priėjo išvadą, kad, norėdamas tapti nemirtingas, pirmiausia privalo numirti kaip mūsų Viešpats; užrašė tą mįslingąjį sakinį iš Jono evangelijos ant sienos ir nusprendė išbandyti laimę.

– Išbandyti laimę?

– Po bibliotekoje rastos Biblijos viršeliais aptikome keletą įdomių astrologinių užrašų. Tai lapai, primarginti tiks-

lių skaičiavimų, padarytų su šiuo mokslu labai gerai susipažinusio asmens. Jie leidžia daryti išvadą, kad Kirilas manė, jog žvaigždžių išsidėstymas, buvęs prieš mūsų Viešpaties prisikėlimą, šiomis dienomis vėl pasikartos. Ir jei buvo tuo taip įsitikinęs, negi jums atrodo keista, kad panoro susirungti su Jėzumi Kristumi jo garbingiausiu momentu? Negi jūs pats atsilaikytumėte nepamėginęs, ar gyvenimo formulė veikia?

– Ir jis galėjo tai atlikti vienui vienas?

Pilypas pažvelgė į Šventąjį Tėvą su piktdžiuga veide, tarsi jo atsakyme slypėtų paslapties įminimo raktas.

– Greičiausiai ne, – atsakė.

24

Tą sekmadienio, misros 7-osios, vidudienį, Mergelės Marijos Gimimo apreiškimo dieną, neužbaigtų naujienų ir pusiau nugirstų gandų, prasisunkiančių iš ben Rašidų sodybos, panorama staiga pasikeitė.

Stambus sargybinis arabas, nuolat saugantis paradines duris, atšovė tvirtą metalo velkę keistai porai. Keista pasirodė tai, kad, skirtingai nei visi kiti tų dienų lankytojai, pora išėjo be ryšulių ar prekių. Be to, avėjo patogiu apavu ir nešėsi tris didelius odinius maišus vandens, tarsi būtų pasirengę keliauti į dykumą.

Jurgis ir Andriejus – kurie tą valandą budėjo įsitaisę už kelių metrų, prie visokio šlamšto sandėlio – jų niekuomet čia nebuvo matę. Jis buvo labai aukšto ūgio, galingas, tamsios odos. Ji, taip pat įdegusi, atrodė trapi ir labai graži. Nors nuo galvos iki kojų buvo apsigobusi šydu, negalėjo paslėpti gerai sudėtos ir proporcingos figūros, trapių ir švelnių rankų. Greičiausiai jie atvyko, kai keitėsi sargyba, nes iki pat šio momento apie jų buvimą dvare niekas nežinojo.

Vos išėję, naujieji ben Rašidų svečiai patraukė link judraus Bain al Kasreino ir susiliejo su minia. Jurgis, seniausias iš tėvo Pilypo seklių, nedvejojo nė akimirkos – palikęs savo stebėjimo postą, nukurnėjo ta pačia kryptimi, stengdamasis nepamesti jų iš akių.

Porelė perėjo Kairo centrą ir patraukė link priemiesčių. Niekur nesustojo pavalgyti nei stabtelėjo prie kokios šeimai priklausančios krautuvėlės – visos jos jau buvo užregistruotos ir stebimos Morkaus VIII žmonių. Taip pat nepaisė pagal Koraną privalomų maldos pauzių ir stengėsi per daug nepriartėti nė prie vienos iš daugybės pakeliui pasitaikiusių mečečių. Nepaisant to, pasiekę maždaug pusiaukelę, galiūnas ir moteris stabtelėjo priešais mažytę gatviūkštę, į kurią Jurgis anksčiau nebuvo atkreipęs dėmesio.

Gatvelė nebuvo platesnė nei metro, ji buvo siaurutė, ilga ir baigėsi menka aikštele, kurioje stovėjo vienintelis statinys. Nubai turėjo gerai žinoti tą vietą, nes nedvejodami patraukė link to vargano koridoriaus ir pro įėjimą dengiančią uždangą įėjo į vidų.

Jurgis stovėdamas laukė jų išeinant beveik pusvalandį, žiopsodamas į vaisių prekystalius ir vandenvežius su didžiuliais ąsočiais tyro vandens... Atmintinai išmoko gatvių pavadinimus, ant kiekvieno kampo užrašytus kreida arabų ir prancūzų kalbomis, ir norėdamas prasiblaškyti skaičiavo praeivius, kertančius gatvelę. Tačiau laikas nenumaldomai bėgo ir laukimas tapo nebepakenčiamas. O jeigu jie paspruko? Jei krautuvėlė, į kurią užsuko jo sekamieji, turi kitą, jam nežinomą, išėjimą? O gal tai ir buvo jų kelionės pabaiga? Jeigu taip, tuomet koks galutinis tų savotiškų piligrimų tikslas?

Matydamas, kad daugiau niekas neįėjo ir neišėjo pro tuos mažyčius plytų spąstus, Jurgis nusprendė pats įeiti. Ir ką jis praras? Juk čia niekas jo nepažįsta ir jei jam tektų nešti kudašių, visuomet galėtų apsimesti pasiklydusiu miestiečiu, ieškančiu vietos užkąsti.

Statinys labai skyrėsi nuo visų matytų Kaire. Vos tik įėjus,

seklį apgaubė tiršta tamsa, kurią truputėlį švelnino šviesa, sklindanti nuo dviejų ar trijų varinių žibintų, be jokios tvarkos išdėstytų ant žemės. Storos vilnos užuolaidos rėmino vidaus kiemelį, ant žemės buvo pritiesta labai nešvarių įvairiaspalvių kilimų, ištisa kolekcija sėdimųjų pagalvėlių ir žemų staliukų, išmargintų arbatos dėmėmis. Buvo šalta. Keistas ledinis šaltis nesiderino su išorėje tvyrančia šiluma.

– Ar čia kas nors yra? – garsiai paklausė Jurgis, sukiodamasis tame staliukų ir pagalvėlių labirinte.

Galiausiai iš už pačiame kampe užkišto prekystalio išlindo vidutinio amžiaus vyras, prisistatė esąs Džalilis ir mandagiai pasisveikino. Jo veidas buvo švariai nuskustas, tai gerokai nustebino koptą.

– *Ahlan wa Sahlan**. Kuo galiu jums padėti, bičiuli? – paklausė puikia arabų kalba.

Jurgis sudvejojo, o krautuvininkas, kuris ant galabijos buvo užsimetęs puikią žalios spalvos abają, arba apsiaustą, tęsė:

– Blogai klostosi meilės reikalai? O galbūt turite bėdų su sveikata? Kamuoja reumatas? Slenka plaukai? – Džalilis kilstelėjo po kufija savo aukštą kaktą ir nužvelgė klientą profesionalo žvilgsniu. – Juk ne impotencija skundžiatės, pone?

Nustebintas tokio plepumo, koptas tesugebėjo išlementi:

– Ar jūs... gydytojas?

– Ne, bičiuli. Aš Džalilis, darbščiausias ir nuosekliausias miesto būrėjas, – tarė išdidžiai. – Jei patekote į bėdą ir ieškote išeities, atėjote į pačią tinkamiausią vietą.

– Tiesą sakant... – patylėjo Jurgis. – Aš tik ieškau savo draugų.

* Būkit pasveikintas.

– Aš ir šiuo reikalu galiu jums padėti.

Džalilis išsišiepė iki ausų kažko ieškodamas indaujoje – tokioje pajuodusioje ir senoje, kad Jurgis iki pat šio momento jos nebuvo pastebėjęs.

– Esu seno dingusių žmonių ieškojimo meno žinovas. Egzistuoja toks senovinis egiptietiškas užkeikimas, kuris tuojau pat padės mums sužinoti, kur yra jūsų draugai. Be to, tai visiškai nebrangu.

– Ne, ne! – pradėjo purtyti galvą Jurgis. – Aš kalbu apie draugus, neseniai čia užėjusius....

Džalilis liovėsi kuitęsis tarp buteliukų ir tepalų dėžučių ir atsisuko į klientą, o jo šypsena pamažu blėso:

– Kalbate apie du nubus, aplankiusius mane prieš jums ateinant?

– Taip, apie juos.

– Ką gi, – atsiduso. – Niekuomet neteikiu informacijos apie savo klientus, bet tuodu tikrai ypatingi. Turiu jums prisipažinti – jau daug metų nesu su niekuo taip įdomiai kalbėjęsis apie magiją. *Allah akbar!**

– Iš tiesų?

Jurgis išpūtė akis. Jam nusišypsojo sėkmė. Jei burtininkas Džalilis toks plepys, koks atrodė iš pirmo žvilgsnio, jis sužinos daugiau, nei tikėjosi. Brolis Pilypas bus patenkintas jo pastangomis.

– Iš tiesų. Jie paklausė, kokius žinau burtus, susijusius su meile ir vaisingumu. Žinoma, paaiškinau, kad šios rūšies darbas yra pats sunkiausias ir brangiausiai kainuojantis iš visų. Reikia labai gerai nusimanyti, kokius augalus naudoti, surinkti juos tik pačiu tinkamiausiu momentu, susmulkinti

* Alachas yra didis!

tam tikru būdu, įpilti aliejaus tik tuomet, kai to tikrai reikia, išspausti taukus iš labai sunkiai pagaunamų žuvų ašakų ir, svarbiausia, labai griežtai laikytis mėnulio fazių... Bet žinote, kas įdomiausia? Jiems visa tai nebuvo naujiena!

– Jie irgi yra burtininkai... – sumelavo Jurgis, tikėdamasis dar ką nors ištraukti iš Džalilio.

– Ir, be abejonės, labai geri. Jūs laimingas, turėdamas tokius draugus. Įsivaizduokite: jie net žinojo skarabėjo būdą, priverčiantį moterį įsimylėti!

– Skarabėjo būdą?

– Matau, kad jūs nepriklausote prie mūsiškių. Ką gi, tas būdas nėra plačiai žinomas. – Į Džalilio veidą vėl grįžo plati šypsena. – Reikia pagauti mažą, dar neturintį ragų skarąbėją, pamerkti jį į juodos karvės pieną ir laikyti nuo ryto iki vakaro. Paskui jį ištraukti, ant pilvo užberti smėlio ir aprūkyti smilkalais. Tada dideliu bronziniu peiliu supjaustyti jo kūną griežinėliais ir išvirti vyne, pridėjus obuolio sėklų ir įpylus burtininko šlapimo, vėliau sumaišyti su keliais lašeliais likerio ir duoti išgerti geidžiamai moteriai... Visuomet suveikia.

– Aišku, – Jurgis kaip mokėdamas nuslėpė pasišlykštėjimą.

– Ir dar jie man patvirtino tai, apie ką ir taip daugelis kalba...

– Nesuprantu, ką turite omeny?

– Prancūzus, žmogau! Atrodo, Egipte išsilaipino ne tik jų kariai, bet ir išminčiai bei burtininkai.

– Iš tiesų?

– Ir, regis, labai galingi. Įsitikinkite pats: jūsų draugai norėjo sužinoti, kaip galima susilpninti jų galias ir prisiartinti prie jų išvengiant pavojaus. Jie man gerai sumokėjo už patarimą.

Jurgis švilptelėjo iš susižavėjimo, norėdamas pasirodyti šventai tikįs, kad tos arabiškos istorijos nėra tik tamsuolių pramanai. Ir leido Džaliliui dar labiau atsiverti:

– Nepaisant to, jie norėjo kai ko labai sudėtingo, tad, savaime suprantama, kreipėsi į tokį žinovą kaip aš.

– *Al Hamdu li-lah**, Džalili! – pompastiškai sušuko koptas. – Garsas apie jus sklinda per visas sienas nuo Nubijos iki Deltos. Todėl mano draugai ir atėjo pasitarti su jumis.

– Prisiekiu Pranašo barzda! Tikra teisybė!

– Galite nė akimirkos tuo neabejoti.

– Tačiau tai, ko jie norėjo, pralenkė net mano gebėjimus. – Krautuvininkas paslaptingai pabrėžė savo žodžius. – Mat burtai, priverčiantys moterį įsimylėti, yra gerai išbandyti ir paprasti, bet to nepasakysi apie burtus, priverčiančius vyrą įsimylėti.

– Vyrą?

– Būtent taip pasakiau, bičiuli. – Džalilis susiraukė ir jo veide atsirado kitokia grimasa. – Tačiau ši informacija jau neteikiama veltui.

Jurgis linktelėjo parodydamas, kad supranta, ir padėjo ant stalo žėrinčią sidabrinę monetą. Krautuvininko akys akimirką žybtelėjo ir pinigas dingo po prekystaliu.

– Norint padaryti stebuklą ir užvaldyti vyrą, prieš tai reikia parodyti tikrąją meilę. Štai kokia paslaptis. Tikrą meilę, tokią, kokią Izidė parodė Ozyriui – ji net leidosi jo ieškoti į mirusiųjų karalystę ir iš ten susigrąžino, o paskui prikėlė iš numirusiųjų.

– Ir tai viskas, ko juos išmokėte?

* Tebūnie pagarbintas Dievas.

– Šitai... ir kaip naudoti kai kuriuos kvepalus bei žolelių arbatas, padedančius parengti vyrą šiai kelionei.

– Ką gi. Galbūt žinote, kur jie nuėjo?

– Žinoma. Išėjo pro užpakalines duris, per kiemą, kurį matote priešais, Azbekijos kryptimi. Atrodė, jiems labai rūpi kuo greičiau ten nukakti.

– Azbekija? Prancūzų armijos štabas?

Džalilis linksmai linktelėjo.

– Ir atspėkite, kokiu tikslu, mano drauge.

Koptas gūžtelėjo pečiais.

– Jie nori susitikti ne su kuo nors kitu, o su pačiu sultonu Bunabartu.

– Bonapartu? Su Napoleonu Bonapartu? Ar esate tuo tikras?

– Taip. Džalilis niekada nemeluoja. Ir dar duosiu jums vieną magišką patarimą veltui: jei ten paieškosite Bunabarto, žinoma, rasite ir juos.

Burtininko kikenimas jį išmušė iš vėžių. Jurgis davė dar šiek tiek bakšišo* paslaugiajam krautuvininkui ir kuo skubiausiai palikęs jo krautuvėlę patraukė tiesiai į tėvo Pilypo kabinetą.

* Arbatpinigiai.

25

– Norėtume pasikalbėti su generolu Bonapartu, – tarė augalotas, trumpai kirptas arabas, sustojęs vos už kelių žingsnių nuo sargybinio kepurės snapelio. Jį lydinti veidą užsidengusi moteris nepratarė nė žodžio.

Sargybos būdelėje prie stovyklos teritorijos vartų įsitaisęs karys įtariai sukluso. Beveik nė vienas musulmonas nemokėjo taisyklingai ištarti jo vado vardo, ką jau kalbėti apie karinį laipsnį. Tad šiuodu buvo kitokie.

– O kas nori jį matyti? – beveik nekrustelėjęs greitai išbėrė klausimą.

– Ali ben Rašidas ir jo dukterėčia Nadija. Atvykome iš Luksoro, kad su juo susitiktume. Reikalas be galo svarbus.

– Kokios būtent svarbos? – paklausė karys.

– Mes žinome, kas yra tie šnipai, kurių jūsų generolas ieško.

– Iš tikrųjų? – ironiškai nusišypsojo.

– Taip. Be jokios abejonės.

– Tokiu atveju pažiūrėsiu, ką galiu padaryti. Pakviesiu gvardijos kapitoną pasikalbėti su jumis.

Korsikietis mažiau nei prieš dvidešimt keturias valandas grįžo iš tuščių kaip dykuma ir nykių Abu Kyro pakrančių. Pakilios nuotaikos, bet išsekęs Bonapartas pagaliau mėgavosi pergalės prieš otomanų būrius saldumu.

Išsitiesęs ant kanapos savo kabinete-miegamajame trečiame rūmų aukšte mąstė, kokį vardą duoti tai I dekados termidoro *septidi** – pergalės datai. Jo narsusis generolas Muratas, per vieną kavalerijos antpuolį, kuris – jis buvo tuo tikras – įeis į istoriją, savo kardu bėjui Mustafai, priešų vadui, nukirtęs du dešinės rankos pirštus, armijos gretose sukėlė didžiausią paniką. Išgąsdinti netikėto prancūzų įkarščio, sužeistojo kariai padrikai grūsdamiesi ėmė bėgti link jūros ir skendo, nespėję pasiekti laivų, atgabenusių juos į Egipto pakrantę.

Būtent tokios pergalės korsikietis troško. Malonės gūsio, pateisinsiančio jį Paryžiaus Direktorijos akyse ir įrodysiančio, kad metų, praleistų Egipte ir Šventojoje Žemėje, negalima pavadinti karine nesėkme.

Net Kleberas liko sužavėtas Murato žygdarbio ir Napoleono įžvalgumo paskirstant pajėgas. „Jūs didis kaip pats pasaulis!“ – pasakė jam išsitempęs kaip styga Žanas Baptistas, vidury kovos lauko purtydamas jį už antpečių. Kleberas buvo tikras milžinas, tad kiekvienąsyk, kai jis elgdavosi panašiai, korsikietis pasijusdavo tarsi už siūlelių tampoma lėlė savo valdytojo rankose. „Nazaretas atnešė jums sėkmę, kurios esate vertas, Bonapartai!“ – pakratė jį dar šiek tiek, nenuleisdamas akių nuo Horo Akies, kurios korsikietis per visus karinius žygius nenusikabindavo nuo kaklo. Kleberas, geriausias stebėtojas, kokį tik galima įsivaizduoti, pirmąsyk į ją dėmesį atkreipė po trumpo Napoleono postovio Nazarete ir netru-

* 1799 m. liepos 25 d. pagal Respublikos kalendorių.

ko prieiti išvadą, kad šventą *wadjet* jo generolas greičiausiai gavo iš kokio svarbaus vietinio išminčiaus rankų.

Napoleonas, nusiraminęs, nusiprausęs ir nusiskutęs po trumpo mūšio, dabar su nerimu visa tai prisiminė. Kas, jei Žanas Baptistas teisus? Jei sėkmė, *baraka*, jau buvo šalia ir artėjančios Sedo apeigos, suteiksiančios jam senovės Egipto valdovų jėgą Nazarete pažadėjo išminčius Balasanas, jau nešė jam pirmąsias pergales? Tad ar tikrai jis privalo likti Egipte, laukdamas ritualo, kuris galbūt niekuomet neįvyks? O galbūt, kaip jau buvo pradėjęs svarstyti, atėjo metas galutinai užkariauti Europą? Ar pergalės nepavers jo gyva legenda kaip Aleksandro?

Kabineto durys atsivėrė be įspėjimo.

– Jums leidus, mano pone.

Kapitonas, tik dvejais metais jaunesnis žaliūkas iš La Rošelio, pažadino jį iš tų iškalbingų apmąstymų.

– Užeikite, Montinjakai. Kas nutiko?

– Atnešė skubų generolo Dezė pranešimą iš Aukštutinio Nilo, pone.

– Ir kas jame sakoma?

– Du mokslinės komisijos nariai, inžinieriai Viljė ir Prosperas Žolua, tikina sužinoję, kad rengiamas sąmokslas norint priversti jus dalyvauti kažkokiame rituale. Jie baiminasi, kad Jūsų Ekscelencija gali pakliūti į kažkokios vietinės sektos pinkles ir kad šitaip prarasime šalies kontrolę...

Napoleonas su nepasitikėjimu pažvelgė į savo kapitoną, šyptelėjęs dėl tokio vykusio atsitiktinumo. Tokius sutapimus korsikietis paprastai traktuodavo kaip likimo malonės ženklus.

– Jie tai teigia? – klastingai nusišypsojo.

– Taip, mano pone.

– O jūs, kapitone, tikite, kad tai įmanoma?

Žanas Polis Montinjakas nurijo seiles, tarsi tai padėtų jam rasti tinkamą atsakymą.

– Tiesą sakant, ne, pone, – suabejojo.

– Žinoma, kad ne! – Griausmingas korsikiečio kvatojimas grąžino pasiuntiniui ramybę. – Neįtikėtina, kad mano paties žmonės leistųsi šitaip mulkinami! Vietinė sekta! Kokios nesąmonės, kapitone!

– Ir dar vieną dalyką privalau jums pranešti, pone. Du egiptiečiai ką tik pasirodė prie pagrindinio įėjimo į rūmus ir prašo jūsų audiencijos.

Korsikietis, kuris beveik nejučia žaidė su Balasano duotu galinguoju amuletu, staiga paslėpė jį po marškiniais, akimirksniu jo nuotaika pakito.

– Du egiptiečiai? Norite pasakyti, du paprasti šalies piliečiai?

– Rodos, taip.

– Ir ko jie nori?

– Sakosi turį informacijos apie šnipus, kuriuos prieš išvykdamas į Abu Kyrą įsakėte suimti.

– Tai kodėl nepraneša policijai? Tie tai jiems atsilygintų... jei informacija ko verta.

Kapitonas minutėlę pagalvojo, ar įkalbinėti toliau.

– Jie nenori pinigų, pone, – pagaliau tarė. – Bet prašė pasakyti jums, kad žino, kokiai brolijai priklauso tie šnipai, ir užsispyrė pasikalbėti tik su Jūsų Ekscelencija, nes mano, kad tik jūs sugebėsite tinkamai įvertinti jų informaciją.

Bonapartas pasuko savo aštrų profilį į kapitoną Montinjaką, vis dar išsitempusį priešais jį kaip styga.

– Jie užsiminė, kad šnipai priklauso kažkokiai brolijai?

– Taip, generole.

– Gerai, kapitone. Tokiu atveju aš juos priimsiu. Paliepkite atnešti patiės geriausio vyno, kokio tik turime rūsyje, tegu jie pakyla į mano kambarį po pusvalandžio.

Korsikietis negalėjo nuslėpti – tą rytą jis buvo puikios nuotaikos. Pagaliau po daugelio mėnesių turėjo pakankamai laiko pasidžiaugti pergalėmis ir parodyti valdomai tautai savo didžiadvasiškumą. Kodėl gi nesusitikus su tais informatoriais ir asmeniškai nesiėmus tyrimo? Galų gale įdomus pašnekesys padėtų jam prasiblaškyti ir užgožtų jausmą, tarsi Egipte jis būtų įkliuvęs kaip pelė į spąstus.

Nors britų admirolas Nelsonas daugiau nei prieš metus sutriuškino jo laivyną ir nukirto beveik visus ryšius su Prancūzija, ką tik prieš mameliukus laimėtas mūšis įkvėpė tiek jėgų, kiek jis neatsiminė kada nors turėjęs. Jo kariai jau mėnesių mėnesius patys gaminosi amuniciją; visoje armijoje neliko nė vienos švarios ir padorios uniformos... bet jis jautėsi nugalėtoju. Sutriuškinti turkus buvo tas pats kaip nugalėti Didžiąją Britaniją.

Vienintelė juoda dėmė jo rytmetinėse optimistiškose mintyse buvo amžina moterų problema. Nuostabus Bordo raudonasis vynas, patiektas kambario temperatūros, iš dalies išsklaidė jo rūpesčius. Širdies gilumoje jį erzino ta situacija; praeidavo mėnesiai, kol jį pasiekdavo svarbiausios žinios iš sostinės, tuo tarpu gandai apie Žozefinos neištikimybę su kai kuriais iškiliausiais Direktorijos nariais žaibo greičiu apskriedavo teritoriją nuo Deltos iki Asuano. Niekas nesuvokė, kaip, po velnių, gandai tokiu greičiu galėjo įveikti Vidužemio jūrą. Be viso to, korsikietį graužė vien įsivaizdavimas, kad jo žmona savo karštą ir geidulingą

kūną siūlo tiems apsišaukėliams Paryžiaus politikams. Negi bijojo anksti likti našlė, be užtarėjų? Negi laikė jį tokiu nevykusiu kariu?

Norėdamas kaip nors užmiršti nešlovę, Napoleonas po visą Egiptą ieškojo moterų, padėsiančių numalšinti įniršį, bet tos paieškos visada nekaip baigdavosi. Prancūzės – dauguma jų nelegaliai atkeliavo jo paties laivais, jo karininkų žmonos ar mylimosios – beveik visos jau buvo pakalbintos ir beveik visos neblogai atrodančios kandidatės nuolat atsisakydavo jo įžūlių pasiūlymų.

Polina Furė, vieno gerbiamiausių leitenantų žmona, buvo išimtis ir kartu sukeldavo jam didžiausią galvos skausmą. Ji buvo liguistos išvaizdos, švelni šviesiaplaukė, bet pernelyg ambicinga. Visas Kairas, įskaitant britų šnipus, ją vadino Kleopatra. Ką jis galėjo padaryti, kad užkirstų kelią nuolatiniams gandams, esą iš tiesų Egiptą valdo Polina? Niekinti ją? O gal užtektų pakeisti ją kita, lygiai tokia pat patrauklia? Jei taip, tai kuo?

Kai į jo apartamentus grįžo kapitonas Montinjakas, lydimas dviejų audiencijos prašiusių egiptiečių, Nadijos grožis jam pakišo nelauktą mintį...

– Štai tau nauja ir labai graži galimybė, – sušnibždėjo, pamatęs ją.

Korsikiečio nustebimas buvo labai suprantamas. Nors savo pasirodymą būtų repetavusi tūkstančius kartų, nebūtų išėję įspūdingiau: ją lydintis nubas, prisistatęs Ali vardu, nudengė jos šydą taip, kaip išvyniojama Kalėdų dovana vaikui. Tai padarius, juodi kaip gagatas šokėjos plaukai nuvilnijo pečiais, o prigludusi suknelė išryškino nuostabiai liekną liemenį. Nebuvo pats tinkamiausias metas vaikščioti šitaip

apsirengus nei okupacinės armijos generolui mėgautis gundymo žaidimais. Bet kam tai rūpėjo.

– Pone, mes labai norėjome jus pamatyti, nes turime pranešti kai ką ypač svarbaus, – vos tik išsivadavusi iš šydo, aksominiu balsu tarė moteris. Lotosų žiedų aromatas staiga pripildė korsikiečio kabinetą-miegamąjį.

– Ir kas tai būtų?

– Kad jus supa išdavikai.

Paveiktas nuo Nadijos sklindančios ugnies ir egzotiškų bei geidulingų kvepalų, Napoleonas nusišypsojo, tarsi atleistų jai netaktą.

– Tai man ne naujiena, madmuazele. Cezarį Romoje nužudė jo paties sūnus. Visus didžius vyrus supa išdavikai. Jie slepiasi visur. Jie nepamainomas blogis, iš kurio patys protingiausieji neretai gali turėti naudos.

– Bet turite saugoti savo užnugarį. Jie daug arčiau, nei manote.

– Jūs mane varginate, madmuazele, – sumurmėjo. – Aš jūsų nepažįstu. Be to, sutikau jus priimti tik dėl to, kad sargybiniai man pasakė, esą turite man reikalingos informacijos. Ar aš klystu?

– Ne. Jūs neklystate, pone. Išdavikai, apie kuriuos kalbėjau, yra žmonės, kuriais jūs pasitikite. Būtent jie nuslėpė nuo jūsų taip ieškomų šnipų buvimo vietą.

– Jūs juos pažįstate?

– Be abejonės, generole. Dykumoje jie žinomi kaip mėlynieji išminčiai. Tačiau jie nėra šnipai, dirbantys konkrečiai tautai ar armijai. Tiesą sakant, jie net neturi tėvynės nei interesų, kuriuos galėtų ginti. Jie kur kas aukščiau visų pasaulietinių reikalų ir retai leidžiasi pamatomi neįšvęstųjų...

Nepaisant to, mes galime jums patvirtinti, kad mėlynieji išminčiai neseniai atvyko į Kairą.

– Mėlynieji išminčiai!

Korsikiečio akys sužibo.

– Pasakykite, ką dar apie juos žinote? Nors daviau įsakymą juos susekti ir sugauti, niekaip nepavyksta nė vieno rasti...

– Prieš tai turėtumėte savęs paklausti, kam jums jų reikia, pone.

Ali tarstelėta frazė korsikietį išmušė iš vėžių.

– Ką tuo norite pasakyti?

– Nežinau, ar mumis patikėsite, pone, bet mėlynieji išminčiai priklauso vienai brolijai, kuri apsireiškia tik kas tūkstantį arba du tūkstančius metų. Ir kiekvienąsyk tai daro ieškodami vyro, verto perimti jų žinias, padėsiančias pakeisti pasaulio veidą. Tos žinios, – mįslingai pridūrė, – susijusios su kai kuriais labai geidžiamais pranašumais, tarp jų ir su amžinojo gyvenimo dovana. Susitikimas su mėlynaisiais beveik garantuoja, kad ta paslaptis jums bus patikėta.

– Kaip galite būti tokie tikri?

– Todėl, kad mūsų šeimai labai seniai buvo suteikta garbė sužinoti tą paslaptį, generole. Dar todėl, kad vieną dieną sužinojome, kokią galią saugome, žinome, kad atsiras išdavikų, norinčių pagrobti teisę gauti šventą iniciaciją. Pone, mes manome, kad jūs esate naujasis mėlynųjų bendruomenės išrinktasis.

– Šįryt gavau žinią iš savo vyrų Tebuose – jie įspėja mane apie vienos fanatikų sektos sąmokslą, rengiamą norint užvaldyti mano armiją. Iš kur galiu žinoti, kad jūs nepriklausote tai grupei?

Žanas Polis Montinjakas sąmokslišKai žvilgtelėjo į korsikietį, bet nepratarė nė žodžio.

– Ar žodžiai „*Laikas* jau atėjo“ jums ką nors sako?

Korsikiečio veidas apniuko. Kur jis kažką panašaus skaitė? Ali nekantriai laukė atsakymo.

Sugaišęs vos sekundę Bonapartas prisiminė: vienoje policijos ataskaitoje, surašytoje prieš keletą dienų dėl mįslingo gaisro koptų kvartale, buvo būtent šis sakinys. Du dėl įvykio apklausti vienuoliai užsiminė, kad senovinio rankraščio, kuriame buvo kalbama apie *Laiko* atėjimą, egzistavimas galėjo būti seno koptų išminčiaus mirties arba dingimo priežastis. Ataskaitoje buvo paminėti mėlynieji išminčiai kaip tariami dėl to įvykio atsakingi asmenys.

– Tiesą sakant, kai ką teko girdėti, – galiausiai prisipažino generolas. – Bet nežinau, kur jūs lenkiate.

– Kalbant apie *Laiką*, norima pasakyti, kad labai greitai mėlynųjų išmintis bus tiesiog perduota asmeniui, kuriam lemta pakeisti pasaulio ateitį. Ir jūs turite būti pasirengęs.

– Pasirengęs?

– Taip, – laikėsi savo Ali. – Nadija atvyko jums padėti.

– Nadija?

Šelmiškas Bonaparto žvilgsnis prajuokino kapitoną Montinjaką, atspėjusį gašlias savo generolo mintis.

– Tokiu atveju, – tęsė, – nemanote, kad turėtumėte palikti mus vienudu?..

26

Elijas nustebęs pravėrė savo kambario, esančio trečiame apleisto pastato, prišlieto prie Azbekijos kareivinių, duris. Napoleonas jam buvo suteikęs laisvadienį, tad jis buvo numatęs pirmiausia išsimiegoti, o vėliau, nusileidus saulei ir atlėgus karščiui, keliauti į Džan al Džalilio turgų ir praleisti laiką gerdamas mėtų arbatą ir klaidžiodamas po visuomet pilnas žmonių gatveles. Mažiausiai tikėjosi, kad pusę vienuolikos ryto į jo duris kas nors pasibels.

– Jums skubi žinia.

Du sargybiniai su muškietomis ant pečių ištiesė jam pailgą baltą voką, užklijuotą didžiuliu lako antspaudu. Daugiau netarę nė žodžio, abu laukė, kol mieguistas koptas jį atplėš.

– Kas tai? – sumurmėjo, įsmeigęs akis į neįskaitomą ženklą, įspaustą antspaudo viduryje.

– Tai nurodymai, pone, – kariškai išbėrė aukštesnysis dragūnas. – Privalote apsirengti ir tuoj pat eiti su mumis.

Apdujęs Bukturas paprašė kareivių palaukti keletą minučių. Vis dar nutirpusiomis nuo miego rankomis paėmė laišką, uždaręs duris, atsisėdo ant lovos ir jį atplėšė.

Iš voko iškrito korta, kokios jis gyvenime dar nebuvo matęs.

Vos ją išvydus, kopto miegai akimirksniu išgaravo. Net nesuabejojo, kad tokią žinią jam galėjo atsiųsti tik Žanas Baptis-

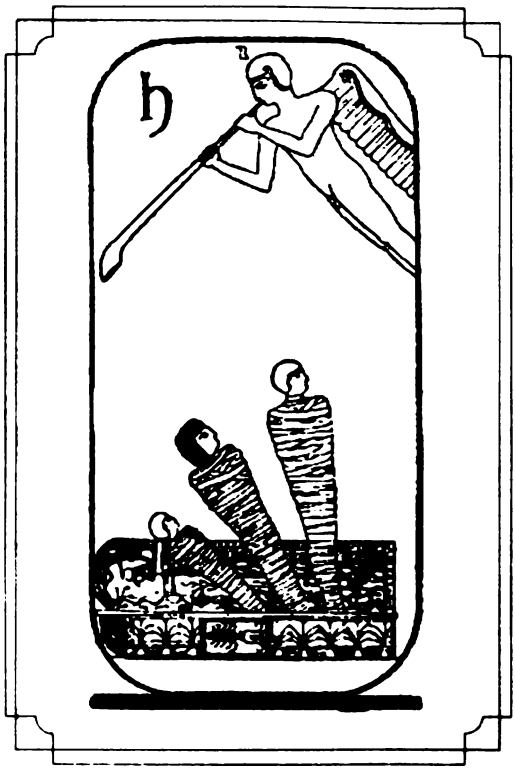

XX. Prisikėlimas

tas Kleberas, bet staiga jo veidas apsiniaukė. Tokių gudrybių, norėdamas susisiekti su Cecho nariais, generolas griebdavosi tik ypač skubiais atvejais. Arba bent jau visi taip manė...

Ką jam norėjo pranešti Kleberas ta mįslinga korta? Tris mumijas prikeliančio angelo vaizdas pažadino koptui keistą

neatidėliotinumo jausmą. Atrodė, kad trys tvarsčiais apvynioti numirėliai keliasi iš to paties sarkofago, išsitiesę, paklūstantys raginančiam juos veikti paslaptingam įsakymui. Ar būtent to iš jo laukė Kleberas? Kad pagaliau įvykdytų savo misiją, kuriai Cechas jį beveik metus rengė?

Greitai jo abejonės bus išsklaidytos.

Skubiai nusiprausęs veidą ir susišukavęs, Elijas apsimovė kelionines kelnes ir apsivilko baltus medvilninius marškinius, ant viršaus – tamsią galabiją. Gerai nežinojo, ko Kleberas iš jo tikisi, tad reikia būti pasirengusiam bet kam. Net nedelsiant leistis į kelionę.

Raiti dragūnai palydėjo Bukturą iki mažyčio pastato, esančio už trijų kvartalų nuo Napoleono būstinės. Vieta koptui buvo puikiai pažįstama. Jis jau keletą kartų buvo čia pakviestas, nors nuolatinės Bonaparto kelionės už Kairo ribų, į kurias visada jį lydėdavo, nori nenori privertė gerokai apriboti savo pasirodymus mieste.

Kariai pasiliko ant slenksčio, ties stačiakampiu frizu papuoštomis durimis, o jis nedelsdamas įžengė į vidų. Durų vyriai skyrė išorinį pasaulį nuo *Het nub*, arba Auksinės svetainės, kur būdavo priimami svarbiausi Cecho sprendimai. Tačiau įėjus pro duris Bukturą nustebino viduje viešpataujanti tamsa. Dar nebuvo tekę matyti tos patalpos tokios negyvos. Pilnos dulkių ir smilkalų kvapo.

Cecho salė, stačiakampio formos patalpa su dangiško žydrumo spalvos lubomis, nusėtomis penkiakampių žvaigždžių, buvo tamsaus koridoriaus, prie kurio jį paliko kariai, gale. Nelauktai nuskambėjęs įsakymas patvirtino, kad jis ne vienas:

– Prašom įeiti, broli Elijau!

Išgirdęs pažįstamą Gasparo Monžo, pikčiurnos matema-

tiko arklio veidu, buvusio laivininkystės ministro ir paties Napoleono prieš keletą mėnesių įkurto Egipto instituto prezidento, balsą, šiek tiek nusiramino. Monžas visuomet su juo elgėsi nuoširdžiai. Būtent jo įžvalgumui turėjo būti dėkingas už tarnybą Bonapartui, kaip ir už įtraukimą visomis nario teisėmis į šią broliją. Pirmaisiais mėnesiais Egipte, kai jam teko ypač daug bendrauti su Monžu, gerasis Gasparas tiesiog užpylė jį nuostabiausiais pasakojimais apie Prancūziją. „Tik piramidės tavąją šalį garsina labiau nei manąją", – dažnai ironiškai pripažindavo Monžas.

Nesvarstydamas Bukturas nužingsniavo į salės, kurią apšvietė vos vienas palubėje kabantis žibintas, vidurį. Ten tikrai jo laukė šeimininkas, apsigaubęs iškilmingoms apeigoms skirtu abitu, su klausimu lūpose, išsprūdusiu vos tik pamačius Bukturo veidą:

– Gerai, Elijau. Vakar su mūsų generolu Bonapartu grįžote iš Abu Kyro kartu, ar ne?

Mesjė Gasparas, jis buvo ir Cecho sekretorius, atsivertęs didžiulį protokolų sąsiuvinį, sėdėjo salės pakrašty. Priešais jį stovėjo mažytis ąžuolinis stalelis, ant kurio buvo rašalinė ir negausi plunksnų bei pieštukų kolekcija. Susibūrę aplinkui pilki dar šešių stovinčių žmonių siluetai priminė vaiduoklius, dėmesingai stebinčius atvykėlį.

– Kas... kas tai? – sulemeno koptas, suvokęs, kad pakliuvo į spąstus.

– Prašom atsakyti, *frater* Bukturai, ar jūs iki vakar dienos buvote su Bonapartu? Taip ar ne?

Elijas linktelėjo galvą, atsakydamas tam naujam balsui.

– Ir girdėjote jį sakant, kad slapčia ketina palikti Egiptą?

Nelauktas klausimas, ištartas vieno tų šešėlių, aukšto tarsi bokštas, be jokios abejonės, Klebero, jį privertė sustingti.

– Ne... – atsakė sunerimęs. – Kaip galite bent įtarti, kad Bonapartas po šlovingos pergalės Abu Kyre galėtų palikti savo armiją?

Kleberas nė žingsnio nežengdamas iš prieblandos, kurioje slėpėsi, ištiesė ilgą ranką link kito dalyvaujančio asmens.

– Paaiškinkite jūs, broli Muratai, – įsakė.

Naujas siluetas, lygiai toks pat aukštas ir tvirtas, žengė žingsnį į priekį šachmatinėmis Cecho grindimis. Tai Žoakimas Muratas – didvyris, vos prieš kelias dienas privertęs trauktis turkus, o pats nepraradęs nė vieno eskadrono. Pamatęs jį, Bukturas nervingai šyptelėjo. Narsusis karininkas atrodė visiškai atsigavęs po įnirtingo mūšio; tiek jo sugarbanoti plaukai, tiek tankios žandenos buvo atgavę įprastą žvilgesį.

– Turime pakankamai priežasčių manyti, kad Napoleonas greitai mus paliks, *frater* Elijau, – ištarė liūdnai. – Kai jis Deltos pakrantėse pakėlė mane į divizijos generolus, per mūsų pergalingą mūšį Abu Kyre užsiminė apie greitą išvykimą iš Egipto. Sakė, kad Prancūzijai jo reikia labiau nei šiai šaliai. Taip pat sužinojome, kad slapta įsakė dviem fregatoms apsirūpinti maistu ir ginklais Aleksandrijos uoste... Numanote, ką tai reiškia?

Koptas neatsakė.

– Gerai, tuomet aš jums pasakysiu: planas įšventinti Bonapartą į mūsų šlovingąją Memfio ložę ir parengti jį priimti formulę, Nazarete jam pažadėtą mėlynųjų išminčių, gali patirti visišką nesėkmę.

– Bet... to negali būti! – papriešta ravo Elijas. – Rytoj paskirtoji diena. Jie taip nusprendė.

Išgirdęs tai, į priekį žengė dar vienas susirinkime dalyvaujantis šešėlis, nevengdamas ant veido krintančios šviesos.

– Broli Elijau, – tarė gergždžiančiu balsu. – Tu esi vienintelis iš mūsų, kuriam iš arti teko matyti mėlynųjų išminčių veidus. Ir tik tavo dėka prieš keletą mėnesių generolas Bonapartas su jais susitiko Nazarete.

Vertėjas linktelėjo.

– Pagal kilmę ir išpažįstamą religiją esi koptas, tiesa?

– Taip.

– Ar numanai, kodėl mėlynieji Bonaparto įšventinimui pasirinko būtent rytdieną?

Elijas Bukturas šį kartą neatpažino klausinėjančiojo. Veikiausiai naujas Cecho narys buvo griežtas inkvizitoriaus manierų senis, koptas anksčiau čia nebuvo jo matęs.

– Nėra reikalo atsakyti, – tarė. – Juk visi žinome, kad viskas priklauso nuo astrologijos. Rytoj auštant Liūto žvaigždės atsidurs „prisikėlimo vietoje“, rytuose, o paukštis *Bennu*, kurį senovės egiptiečiai tapatindavo su Fenikso žvaigždynu, bus pietuose. Ar žinote, ką reiškia tas *Laikas*?

– Privalau atsakyti? – papurtė galvą vertėjas.

Senis nepatenkintas susiraukė.

– Jei iš tiesų esi koptas, privalėtum tai padaryti. Kiekvienas tikras krikščionis žino atsakymą į mano klausimą.

– Norėjau tapti kunigu, – prisipažino Elijas, – bet tėvas mane atkalbėjo, tad mokiausi kitų dalykų. Pavyzdžiui, prancūzų kalbos.

– Ką gi, bent jau savo ankstyvojo pašaukimo garbei turėtum žinoti, kad pirmasis tą *Laiką* paminėjo šventasis Morkus. Tai apreiškimo metas, kai žmonėms bus atskleistos didžios paslaptys.

Elijo neišgąsdino naujojo *frater* žodžiuose slypintis kaltinimas:

– Ką gi, broli, aš niekuomet nepraradau pašaukimo tar-

nauti Dievui, jei jūs tai norite pasakyti. Jo dėka mano dėdė Nikodemas supažindino mane su masonų paslaptimis ir pasakė apie *Laiko* atėjimą, kuris jus taip jaudina. Tačiau iš jo taip pat sužinojau, kad neužtenka vien tik *Laiko* atėjimo. – Koptas nurijo seiles, duodamas šiek tiek laiko savo klausinėtojų susidomėjimui sužadinti. – Broliai, kad lauktasis apreiškimas įvyktų, reikalingos dar kelios labai savitos sąlygos.

– Kokios?

– Kai trumpai lankiausi Nazarete su mėlynaisiais išminčiais ir mūsų generolu Bonapartu, supratau, kad, be išrinktojo, esančio ant savo trisdešimtojo gimtadienio slenksčio, dar reikalinga ir moteris, kuriai skirta pagimdyti kūdikį tam, kuris atvers Toto skrynią su išminties dievo užrakinta gyvenimo ir mirties paslaptimi. Mėlynieji sužinojo tai iš vienos karaliaus Cheopso laikų senovės egiptiečių legendos.

– Jūs gerai susipažinęs su ženklais.

– O jūs? Ar jūs juos pažįstate?

Žanas Baptistas Kleberas, milžino stotą apgaubęs juodu apsiaustu ir įšventintas didžiuoju ložės iziarchu, norėjo nuraminti Bonaparto vertėją.

– Taip. Mes, prancūzai, taip pat pažįstame ženklus. Ir, tiesą sakant, mes, atvykėliai iš Vakarų, jau seniai rengiamės šiam momentui. Jūs to galbūt nežinote, bet Europoje laisvųjų masonų brolija jau šimtmečius įšventindama naujuosius narius atlieka apeigas, vaizduojančias mirtį ir kūno prisikėlimą. Žinome, kad šios apeigos atsirado Egipte, ir esame įsitikinę, kad senovės egiptiečiai turėjo tam tvirtą pagrindą, taip pat kad fizinio kūno prisikėlimas įmanomas. O kartu, žinoma, ir nemirtingumas.

– Taip ir turi būti, – atsakė Bukturas.

– Labai mums padėjai, Elijau. – Murato balsas suskambo iškilmingiau nei paprastai. – Mūsų broliai masonai iš Nicos gerai padarė suvesdami mus su tavimi, o tu puikiai atlikai savo darbą. Tačiau manome, kad atėjo Tiesos metas.

– Tiesos metas?

– Tai metas, kai nemirtingumo formulė turi būti perduota mums.

– Tai nuo manęs nepriklauso, – prieštaravo Elijas. – Tai mėlynųjų išminčių reikalas. Tik jie nuspręs, kur ir kada ta paslaptis bus atskleista.

Subtilių ir aštrių bruožų Muratas suspaudė koptui pečius.

– Bet mes negalime gaišti laiko. Nesame vieni šiame kelyje...

– Ką norite tuo pasakyti, *frater* Žoakimai?

– Šį rytą du ben Rašidų giminės nariai pasiprašė priimami Bonaparto. Du koptų patriarcho žmonės sekė juos iki Azbekijos ir išgirdo sakant, esą jie turi žinių, kur slapstosi mūsų armijos ieškomi šnipai. Juk suprantate: tai eufemizmas, kurį pasirinkome, duodami įsakymą sučiupti mėlynuosius išminčius, nes žinojome, kad jie jau kelios dienos mieste. Ar suprantate, ką tai reiškia?

Smaili Elijo Bukturo barzdelė susitraukė, o jo veide atsispindėjo nepatiklumas.

– O iš kur žinote, kad...

Anksčiau kalbėjęs senis neleido jam baigti sakinio. Šachmatinėmis grindimis žengė žingsnį į priekį ir, prisiartinęs prie vertėjo, suspaudė jam dilbius.

– Pažvelk į mane, Elijau! – įsakė, tempdamas žemyn jo rankoves. – Ar nepripažįsti mano viršenybės? Aš Teodoras, Jo Šventenybės Morkaus VIII rūmų sekretorius ir asmeninis

padėjėjas. O atsiuntė mane pati aukščiausia valdžia, kad padėčiau susigrąžinti tai, kas pagal įstatymus priklauso mūsų senajai šventajai Bažnyčiai.

– Ir kodėl nusprendėte sudaryti sąjungą su prancūzais, tėve Teodorai?

– Nagi, Elijau! Nei su prancūzais, nei su pačiu Napoleonu mūsų Šventoji Bažnyčia sąjungos nesudarė, tai tik Apvaizdos išrinktas būdas gauti gyvenimo paslaptį iš tikrųjų jos sergėtojų. *Frater* Elijau, mūsų susitarimas sudarytas su broliais europiečiais, išpažįstančiais ypatingą šviesos kultą, labai panašų į mūsų krikščionybę...

Bukturas nepatikliai tarė:

– Ir dėl to manote, kad Seto ir Šešėlių išpažinėjams ben Rašidams pavyks įkalbėti Napoleoną, kuris, kaip mes visi žinome, laiko save apdovanotu saulės herojaus bruožais, beveik mesiju kaip mūsų Viešpats Jėzus Kristus, sudaryti su jais sąjungą ir padėti jiems gauti Sedo formulę?

– Turime priežasčių bijoti ko nors panašaus, – įsiterpė Kleberas.

– Kokių priežasčių?

– Vienas iš ben Rašidų, susitikusių su Napoleonu, yra moteris vardu Nadija. Ką tik iš Luksoro atvykęs mūsų brolis Muchamedas, kurio jūs dar nepažįstate, saujelei galingų ir ilgamečių šviesos garbintojų iš Egipto pietų atstovaujantis mūsų ložės narys, paaiškins jums, kas, jo nuomone, iš tiesų yra ta moteris.

– Muchamedas?..

Jam nebaigus klausimo, dar vienas šešėlis iš būrelio, ratu stovinčio ant šachmatinių Cecho grindų, žengė į apšviestą zoną. Jam nusismaukus gobtuvą, pasirodė apskritas malonių bruožų, be abejo, būdingų Nilo aukštupiui, veidas.

– Aš esu Muchamedas ben Rašidas, *frater*.

Tas proporcingai sudėtas nubas, apsigaubęs tokiu pat apsiaustu kaip ir Kleberas, draugiškai pasisveikino su Eliju ir padėjo ranką jam ant krūtinės.

– Nadija priklauso tai pačiai šeimai kaip ir aš, – šaltai paaiškino, – ir aš puikiai žinau, ką ji sugeba. Ji užaugo nepažinusi Seto dogmų ir dar visai neseniai buvo vienos Luksoro kapų plėšikų gaujos, besibastančios aplink seną kapavietę, kurioje jos šeima manė esant paslėptus gyvenimo formulės pėdsakus, vadeivos vergė. Tiesą sakant, tam plėšikui ją pardavė jos pačios šeima, kad net būdama toli galėtų sekti jo veiksmus.

– Ir kaip ji, būdama tokios padėties, gali kelti grėsmę?

Muchamedas paslaptingai nusišypsojo.

– Neseniai ji pabėgo iš kapų plėšiko namų, padedama Ali, jos giminės... mano giminės žynių mokytojo. Manome, kad jis papasakojo apie tikrąsias jos galias ir parengė kovai prieš mus šiame mūšyje dėl nemirtingumo.

– O plėšikas?

– Jis, *frater* Elijau, pasirodo, nėra paprastas kapų grobikas. Iš tiesų jis taip pat yra galingas egiptiečių žynys, saulės kulto sekėjas ir šios ložės bei Koptų bažnyčios idealams artimas žmogus. Jį, Omarą ben Abifą, galėčiau pavadinti prieš daugelį metų buvus mano mokytoju.

– Jis buvo tavo mokytojas?

– Nesitikiu, kad mane suprasi, Elijau. Tačiau aš, augęs toje pačioje šeimoje kaip ir Nadija – šeimoje, iki šių dienų išsaugojusioje pagrindinius senųjų Egipto žvaigždžių garbintojų mokymus, – ir nuodugniai susipažinęs su dangaus žvaigždynus atkartojančių šventyklų statybos paslaptimis, supratau, kad mano ir mano šeimos kelias yra klaidingas.

Kad niekuomet nepasieksime gyvenimo formulės, eidami nakties keliu, bet gausime ją pasukę priešingu – Šviesos keliu. Saulės keliu.

– Tu... tu išdavei savo šeimą?

– Taip. Bet mainais į tai tapau Tiesos ieškotoju, – pareiškė Muchamedas.

– Kaip gali būti toks tikras, kad būtent tavasis kelias – Tiesos ieškojimo kelias?

Stotingasis nubas širdies gilumoje pasijuto dėkingas už tą klausimą. Bukturo smalsumas leis kitiems ložės nariams kai ką paaiškinti, ko padaryti iki šiol jis neturėjo galimybės.

– Labai paprasta, *frater* Elijau, – nusišypsojo. – Amenchotepo kapavietėje, Seto sekėjų kruopščiai saugotoje nuo mūsų, Omaras man parodė, kaip veikia Gyvenimo ritualas. Pirmiausia pasveriama kandidato siela – tokiu būdu dievai įsitikina, ar pretendento į nemirtingumą ketinimai yra tyri. O vėliau, pasitelkus Izidės energiją, sukuriamas stebuklas. Jei Nadija nebūtų pabėgusi, o jos šeima nebūtų iš karto jos priglaudusi, toje pačioje kapavietėje mums būtų buvęs suteiktas jos dieviškasis alsavimas.

– Ar tik nenori pasakyti, kad?..

– Nadija? – nusišypsojo. – Taip, *frater*. Iš tiesų ji yra tiesioginė dinastijos, prasidėjusios iš pačios deivės Izidės, palikuonė. Tik ši moteris gali pelnyti ir prisišaukti amžinojo gyvenimo galią, jei tik ras naująjį Ozyrį, nukreipsiantį jos magiją tinkama linkme. Tiesą sakant, vienintelė galimybė ją aplenkti – tai rasti jį anksčiau nei ji ir su juo atlikti šventąjį gyvenimo ritualą.

Nors ir supratęs užuominą, Elijas panoro pasitikslinti.

– Kalbi... apie Bonapartą? – paklausė.

– Būtent. Apie patį Napoleoną.

Žoakimas Muratas vėl žengė žingsnį į priekį ir atsistojo tarp Memfio ložės brolių.

– Ar dabar supranti įvykių rimtumą, Elijau? Jei Nadijai pasiseks pelnyti mūsų generolo pasitikėjimą, būtent ji bus asmuo, palydėsiantis jį į įšventinimo vietą ir teisėtai gausiantis iš mėlynųjų išminčių Gyvenimo formulę. Taigi, mes, saulės garbintojai, paslapties dalybose liksime nuošaly, o juk jos susigrąžinti ir atvykome į Egiptą.

– Tik ji gali išplėšti mums iš rankų paslaptį?

Muratas ir Muchamedas ben Rašidas susirūpinę susižvalgė.

– Mes taip manome.

– Tik manote? Bet nesate tuo tikri?

Šį kartą nutarė įsiterpti labai rimtai nusiteikęs tėvas Teodoras.

– Žinai, Elijau... Jei mūsų ložė sugebėjo tiksliai išsiaiškinti, kad būtent dabar atėjo *Laikas* atskleisti amžinojo gyvenimo paslaptį, tai taip nutiko Apvaizdos galia atsiradus prieš aštuoniolika amžių paties šventojo Morkaus parašytam tekstui.

Bonaparto vertėjas sužavėtas sušnopavo, bet nenutraukė Teodoro.

– Jis buvo rastas prieš metus Aleksandrijoje ir mūsų mylimo Šventojo Tėvo nusiųstas į Šventosios Kotrynos vienuolyną Sinajuje išversti. Šventasis Morkus rašė nežinoma graikų kalbos tarme, kupina archaizmų, darančių tekstą beveik nesuvokiamą.

– Ir tekstas buvo išverstas?

– Taip. Tačiau, nelaimė, jo vertėjas prieš keletą dienų la-

bai mįslingomis aplinkybėmis dingo. Visur jo ieškojome ir, nors visi ženklai rodo, kad jį pašalino šešėlių garbintojai, nesame tuo galutinai įsitikinę.

– O kokiu tikslu jie galėtų tai padaryti? – pasibaisėjo Bukturas.

– Manome, kad Seto sekėjai trokšta pasisavinti Gyvenimo paslaptį, kurią apaštalas Morkus atrado Egipte sekdamas mūsų Viešpaties pėdsakais šiose žemėse. Kas žino. Galbūt, – toliau kalbėjo Teodoras, – Kirilas pats vienas aptiko gyvenimo šaltinį ir nusprendė juo pasinaudoti, išduodamas mūsų Bažnyčią. Seto garbintojai galėjo tai sužinoti ir siekdami iškvosti jį nužudyti. O gal brolis Kirilas manėsi atskleidęs paslaptį ir atsitiktinai pasiaukojo, mėgindamas pakartoti ritualą... Šiaip ar taip, šis koptų išminčius yra vienas mums nerimą keliantis siūlo galas.

– Suprantu. Tik negaliu suvokti, ko jūs dabar tikitės iš manęs?

Jo Šventenybės sekretorius šyptelėjo iš tokio Bukturo susirūpinimo.

– Labai paprasta, *frater* Elijau. Norime, kad rytoj palydėtum Bonapartą prie Didžiosios piramidės, nuvestum jį į sarkofago salę ir griežtai sektum, kad būtų perduota formulė. Esame tikri, kad tie patys mėlynieji išminčiai, su kuriais susitikote Nazarete, vėl pasirodys, kad atliktų šventąsias Izidės apeigas.

Koptas savo ruožtu nusišypsojo Teodorui, o jo akys tarp šešėlių ieškojo gigantiško didžiojo iziarcho silueto.

– Mokytojau, man aiški taro kortos, su kuria mane čia pakvietėte, reikšmė.

Žanas Baptistas Kleberas, simbolių ir kodų meistras, pa-

tenkintas linktelėjo. Ir net dabar, prieš atsisveikindamas su Bukturu, neiškentė tyliai nepaklausęs:

– Ar žinai, kodėl aš taip dažnai naudojuosi egiptietiškomis taro kortomis, *frater* Elijau?

Vertėjas neatsakė.

– Todėl, kad teigiama, jog taro kortos yra ne kas kita, kaip prieš mus po ilgų laukimo šimtmečių turinčioje atsiverti Toto skrynioje gulinčios knygos kopija.

– Ir kas tai tvirtina?

– Europoje tai sako čigonai. Kai pirmieji čigonai atvyko į Prancūziją, norėdavo būti vadinami egiptiečiais, ir nors jiems trūko išsilavinimo ar profesijos, buvo didžiuliai šitų kortų aiškinimo meistrai. Viena jų mėgstamiausių kortų buvo ta, kurią šiandien tau pasiunčiau – prisikėlimo korta.

– Būtent tai, ko mes ieškome.

– Tikra tiesa, Elijau. Tikra tiesa.

27

Kelios valandos iki Bonapartui atvykstant į Gizą

Sunkiai vilkdamas kairę koją, Balasanas užsikeberiojo iki pat Maadi akmeninio ansamblio viršūnės. Artritas po truputį užvaldė jo kojas ir jis puikiai žinojo, kad greitai bus paralyžiuotas, ligos prirakintas prie gulto vidury dykumos, toli nuo savo šlovingųjų laikų, kai vadovavo mėlyniesiems sergėtojamas.

Nuostabus vaizdas, atsivėręs iš aukštybių, išblaškė jo niūrias mintis: septyniasdešimt trijų metrų Gizos Sfinksas išdidžia galva, pritvirtinta prie baigiančių nutrupėti pečių, atrodė tarsi trapi miniatiūra. Šalia įspūdingai dunksojo trys dirbtiniai kiklopiškų proporcijų kalnai, o jų dantyti šešėliai gulė ant žemės, akmeninį kolosą darydami šiek tiek komišką.

– Dievas yra didis, – sušnibždėjo susižavėjęs.

Imamas buvo vienas keli šimtai metrų į pietus nuo Gizos piramidžių, šalia al Achramo arabų kapinių, kas reiškia „piramidžių kapinės“. Ir pirmą kartą gyvenime suvokė, kad vaizdas, kuriuo gėrėjosi, tebuvo blankus jo laukiančio rojaus atspindys.

Mėlynasis senis paprašė savo padėjėjų trumpam palikti jį vieną. Privalėjo priartėti prie tų didingų šventovių tyloje ir su malda lūpose. Jam reikėjo pasirengti tam, kas neišvengiamai ir labai greitai turėjo įvykti šioje vietoje.

Balasanas žvalgėsi po Gizą nuo penktos valandos ryto. Jis regėjo saulėtekį, sėdėdamas ant plačių Sfinkso strėnų, ir nekantraudamas laukė, kol dangus galutinai užbaigs savo ciklą. Senųjų egiptiečių iškalto Akmeninio liūto akys visada buvo atviros. Prabėgę amžiai jau seniai ištrynė jo mėlynus vyzdžius, bet jis kaip buvo, taip ir liko tobulas sergėtojas: romus ir kartu žiaurus, iškaltas tam, kad jokie įvykiai nei žmonės jo neišmuštų iš vėžių.

Paradoksas, bet tą apyaušrio valandą Balasanui pasirodė, lyg už nugaros būtų pajutęs kažkokį judesį. Tarsi Sfinksas būtų sukrėstas išvydęs, kaip dingsta šalia saulės buvusios aštuonios Liūto žvaigždyno žvaigždės – jo dangiškasis *alter ego*. Senis stebėjo tą ženklą ir pasiliko jį sau, niekam nieko nepasakęs.

Buvo beveik vidurdienis ir liko visiškai mažai laiko, kai turėjo įvykti, kas numatyta.

Iš savo stebėjimo vietos Balasanas paskutinį kartą žvilgtelėjo į didingą faraono galvą, pritvirtintą prie kilniausiojo iš kačių šeimos gyvūnų kūno, ir kiek galėdamas greičiau nusileido į savo tikėjimo brolių stovyklą. Nė vienas jų nebuvo nakvojęs mieste ir dabar visiškai netroško to daryti, tad įduboje tarp smėlio kopų ištempė septynias dideles beduinų palapines, išklotas minkštomis vilnos antklodėmis. Dykumoje niekas jiems netrukdys.

Pagrindinė palapinė buvo visai šalia Maadi uolų, gana toli nuo prancūzų patrulių kelių. Balasanas ką tik slysčiodamas nusileido žemyn ir atsargiai patraukė už keleto žingsnių nuo jo palapinės prasidedančiu takeliu. Perėjo stovyklą ir įlindo į palapinę, leisdamas angos brezentui beveik visai užsiskleisti. Nekantravo kuo greičiau savo atradimu pasidalyti su atlydėjusiu jį į šią vietą svečiu.

– Jums pasisekė, seni, – nusišypsojo Balasanas. – Labai pasisekė.

Palapinės gilumoje klūpančio žmogaus veide nesujudėjo nė raumenėlis. Suprakaitavęs ir pavargęs mėlynųjų išminčių dvasinis vadovas žengė tiesiai prie jo, pagarbiai pasilenkė ir sukuždėjo į ausį:

– Mūsų lauktasis *Laikas* jau atėjo, – tarė. – Visos žvaigždės išsidėstė taip, kaip ir tikėjomės. Ženklai palankūs... Tačiau, – patylėjo, – jau praėjo devynios dienos po to, kai jūs prisidėjote prie mūsų, o mes vis dar nežinome, ar prisimenate viską, kas jums nutiko...

Balasano svečias nė nemirktelėjo. Klūpėdamas jis bereikšmiu žvilgsniu klaidžiojo po brezento klostes.

– Kiekvienas naujas ženklas yra teigiamas, – nesiliovė šnabždėjęs Balasanas. – Iš vienos pusės žvaigždės, iš kitos – paukščio *Bennu* sugrįžimas... Negi dar nesupratote?

Mėlynasis imamas paskutinę frazę pasakė ypatingu tonu, tarsi prodainiu tardamas kažkokį nežinomą užkeikimą. Ir sulaukė reakcijos, nes raukšlėta svečio kakta, pridengta tokiu pat tamsiai mėlynu kaip ir šeimininkų audiniu, staiga kilstelėjo.

Balasanas patenkintas stebėjo tą judesį, patylėjo ir atsiklaupė šalia to žmogaus.

– Pamenu... – sumurmėjo atgailaujantysis. – Pamenu šviesą... Taip, didžiulę, apvalančią ugnį.

– Labai gerai, – suplojo rankomis imamas. – Ką dar prisimenate?

– Pajutau... Pajutau, kad išmušė mano valanda. Kad greitai nukeliausiu pas Dievą ir kad visa, ką iki šiol dariau, man nebesvarbu. Nejaučiau jokio skausmo, niekas manęs neerzi-

no. Buvau ramus, giedros nuotaikos. Niekuomet nesijaučiau taip nuostabiai.

– Tęskite.

Svečias nuleido žvilgsnį, drėgnomis akimis ieškodamas Balasano veido. Amžiaus ir nuovargio pėdsakai ryškėjo jo skruostuose juodų maišelių pavidalu. Sukepusios senio lūpos vėl sukrutėjo:

– Kai pamačiau, kad toji ugnis pradėjo laižyti mano kūną ir jos traškesys mane apkurtino, pajutau sparnų plakimą. Niekuomet per visą gyvenimą neteko girdėti ko panašaus. Tai pripildė mano dvasią jaudulio ir užmiršau, kad po kelių akimirkų ugnis užbaigs mano gyvenimą. Tačiau tuomet... – Senis minutėlę sudvejojo ir tęsė: – Tuomet užgriuvo tamsa. Galbūt mirtis. Ir aš leidau sau parkristi ant žemės apsvaigintas tos ramybės.

Balasanas nusišypsojo.

– Dabar matote? – pasakė prodainiu. – Paukštis *Bennu* grįžo. Tai, ką jūs išgirdote, buvo jo sparnų plakimas kylant iš jus supusių pelenų.

– Nesuprantu jūsų.

– Jūs, jūsų padermės žmonės, vadinate jį Šventąja Dvasia. Bet iš tikrųjų tai yra gyvenimą suteikianti jėga, apsaugojusi jus nuo mirties. Vienintelis mūsų nuopelnas buvo tas, kad vykdydami aukščiausiąjį *Bennu* įsakymą išnešėme jūsų kūną iš ugnies.

– Kodėl? Kodėl tai padarėte, Balasanai? Kodėl išplėšėte mane iš skirto likimo ir grąžinote į gyvenimą? – Ašara nuriedėjo supleišėjusiu skruostu senio, kuris iš tiesų atrodė apgailestaująs, kad nenumirė šitokia saldžia mirtimi.

– Todėl, kad turite stebėti tai, kas šiandien įvyks Gizoje.

Taip pat tikiuosi, kad suprasite, jog nors išpažįstame skirtingas tradicijas, iš tiesų esame vienodi, – tarė ir paglostė svečiui galvą vis dar klūpodamas ant palapinės kilimų.

– Vienodi? Kuo mes esame vienodi?

– Tikėjimu. Abu žinome, kad galutinė mirtis neegzistuoja. Kad Dievas sukūrė žmogų iš kūno ir sielos, pastarajai suteikdamas nemirtingumą. Ir padarė tai norėdamas, kad mes būtume tarpininkai tarp Jo ir Žemės.

– Nežinau, kur norite mane nuvesti, Balasanai. Jėgos mane apleido ir nemanau, kad pajėgsiu su jumis kur nors eiti.

– Prieš jums pasiduodant, noriu kai ką pasakyti – kai ką, ką senieji Egipte gyvenę krikščionys labai gerai žinojo: kiekvienas žmogus po truputį turi visų Dievo savybių. Jis, nors to ir nenorėtų ar nemokėtų pastebėti, jau yra nemirtingas. Be jokios formulės.

Balasano svečias pirmąsyk atsitiesė ir atsisėdo. Skvarbus saulės spindulys apšvietė jo galvą su resvais, žilais ir susivėlusiais plaukais.

– Bet juk formulė egzistuoja! – paprieštaravo pavargęs senis, sukaupdamas paskutines jėgas. – Aš ją išbandžiau!

– Taip. Formulė egzistuoja, tai tiesa.

– Ir jūs uoliai ją saugote!

– Taip. Mes tai darome.

– Tai kodėl, užuot išplėšę mane iš mirties nagų, neišvogėte šventojo Morkaus rankraščio iš Šventojo Tėvo ir šitaip neapsaugojote savo paslapties?

Balasanas neprarado kantrybės. Jis niekuomet jos neprarasdavo.

– Tėve Kirilai Bolonieti, – pirmą kartą per kartu praleistas dienas mėlynasis imamas kreipėsi į savo svečią vardu, –

jūs tikrai manote, kad evangelistas Morkus užšifravo savo raštuose amžinojo gyvenimo paslaptį?

– Savaime suprantama. Aš esu gyvas to pavyzdys...

Balasanas leido jam kalbėti toliau.

– Tai aš padegiau biblioteką, aš užrašiau Jono evangelijos žodžius, kad pirmiausia reikia atgimti šioje žemėje, prieš iškeliaujant į Dievo karalystę, ir padaręs, kaip nurodė šventasis Morkus... tebesu gyvas!

– Jums paprasčiausiai pasisekė.

– Pasisekė?

– Taip. Todėl, kad mes, dykumoje vadinami mėlynaisiais išminčiais, buvome Kaire, laukdami kokio nors su gyvenimo formule susijusio ypatingo ženklo. Atvykę į miestą, sužinojome apie jus, apie jūsų atliktą darbą verčiant Morkaus tekstą ir supratome, kad privalome įsikišti.

– Galbūt esate angelai?

– Kažkas panašaus. Prancūzai mus vadina šnipais, nes žino, kad visur turime savo informatorių. Netgi jūsų Bažnyčioje, tėve Kirilai.

– Ir ką jūs veikiate čia?

– Kas trisdešimt metų, kai paukštis *Bennu* vėl pasirodo šiame Nilo regione, grįžtame jo stebėti ir saugoti. Tai tradicija, kurią mes, kai kurios beduinų gentys, saugome daugiau nei šešis tūkstančius metų. Faktas, kad mirties akimirką girdėjote sparnų plakimą, tik dar kartą patvirtina, jog atėjo *Bennu Laikas*.

– *Laikas*? Turite omeny tą patį laiką, kurį savo raštuose mini šventasis Morkus?

– Tą patį, – vėl nusišypsojo, stebėdamas vis labiau besijaudinantį vienuolį. – Tačiau ne tik paukštis *Bennu* grįžo, bet ir žvaigždės Gizos atžvilgiu išsidėsčiusios taip, kaip šimtus

metų nebuvo išsidėsčiusios, ir tai gali būti apeigų pradžios ženklas. Tų pačių apeigų, kurias prieš daugelį metų atliko Ješua ir kurių paslaptį išsinešė į Nazaretą.

– Vadinasi, šventasis Morkus buvo teisus! Prisikėlimo paslaptį Jėzus sužinojo Egipte!

Balasanas palankiai pažvelgė į Kirilą.

– Esate teisus. Jūsų Morkus neišsiaiškino visko, ką Ješua sužinojo *Bennu* šventykloje. Prisiminkite, kad, evangelistui atvykus į paukščio fenikso miesto griuvėsius, aukščiausiasis žynys Neb Senas, atskleidęs Ješuai prisikėlimo paslaptis, jau seniai buvo miręs.

Brolio Kirilo nugara perbėgo šiurpuliai. Ta keista žmogysta kalbėjo taip, tarsi prieš save būtų turėjęs „Paskutines Viešpaties dienas Žemėje" ir galėtų cituoti jas iš atminties.

– Nustebote, kad žinau apie Neb Seno egzistavimą, tėve Kirilai?

– Ne, ne, – papurtė galvą, norėdamas nuslėpti savo sutrikimą. – Tiesą sakant, vis mąstau apie keistą paradoksą – žynys, saugojęs prisikėlimo paslaptį, vis tiek miršta. Ar jums ne keista?

– Suprantantiems egiptiečių mokymo esmę tai visai neatrodo paradoksas.

Sveikdamas po per gaisrą patirtų nudegimų, Kirilas jau buvo kalbėjęs su Balasanu, bet niekuomet apie tokius dalykus. Ankstesnėmis dienomis, visuomet besileidžiant saulei, tas senis tarsi iš medžio išdrožtu veidu prisiartindavo prie jo guolio ir paklausdavo, kaip jis jaučiasi. Tiesą sakant, jam atrodė, kad tepalai, kuriais tepdavo jo kūną, ir žolelių arbatos, kurias liepdavo gerti beduinai, iki pat šio momento laikė jį tarsi letargo būsenos, ir kad Balasano pasirodymas vidurdienį nėra paprasčiausias mandagumo vizitas.

– Egiptiečių mokymo esmė? Apie ką konkrečiai jūs kalbate, Balasanai?

– Kad prisikėlimas, žinančiųjų paslaptį akimis, yra ne kas kita kaip sielos būsena, patiriama gyvenant. Prisikelia tie, kurie suvokia, kad žmogaus esybė yra nemirtinga. Kad kūno praradimas yra tik vienas žingsnis ugdant sielą. Prisikėlimas, mano mielas drauge, yra tik kita sąmonės būsena...

– Ir nieko daugiau?

– Daugumai – taip. Tačiau yra viena ypatinga žmonių padermė, sugebanti laikinai valdyti mirtį ir radusi būdą, kaip jos išvengti arba į gyvenimą grįžti su naujomis jėgomis. Ješua buvo vienas jų. Neb Senas tai suprato vos jį pamatęs, todėl ir paprašė jo tėvų leidimo parengti jį gyvenimo paslapčiai, kuria naudojosi kai kurie Egipto valdovai. Per keletą dienų Heliopolio aukščiausiasis žynys apmokė ir paruošė jį įšventinimui. Atskleidė jam, kad visi žmonės turi vieną mirtingą esybę, o kitą – nenutrūkstamą. Kad pastaroji yra sudaryta iš *Ba*, arba sielos, ir *Ka*, arba astralinio kūno – vidinės esaties, galinčios palikti mūsų regimąjį kūną grynos energijos pavidalu. O šitą *Ka*, jei jį gerai parengi, galima valdyti ir nusiųsti kur nori. Netgi į mirusiųjų karalystę. Štai ko išmoko jaunasis Ješua.

Kirilas neatsakė.

– Pamenate Lozoriaus prisikėlimą?

– Žinoma, – linktelėjo senasis koptas, nepaliaudamas stebėtis, kad tas beduinas žino krikščioniškąją istoriją. – Jis numirė Betanijoje labai jaunas ir Jėzus prikėlė jį iš kapo įsakydamas: „Kelkis ir eik."

– Iš tiesų Lozorius jau buvo keturios dienos miręs, kai Ješua jį prikėlė. Egiptiečiai ir žydai žinome, kad ketvirtą dieną *Ba* visam laikui palieka kūną, o *Ka* užgęsta ir miršta

amžiams. Taigi, Ješua, jau įšventintas Neb Seno, sugebėjo pasiųsti savąjį *Ka* pasitarti su Lozoriaus *Ka*. Šis pripažino jo viršenybę ir paklusdamas jūsų Mesijo įsakymams grąžino gyvybę į mirusiojo kūną.

– Balasanai, jūs irgi esate įvaldęs šį meną?

Imamas linktelėjo, o Kirilas apstulbęs nenuleido nuo jo akių.

– Šiandien pat, – pridūrė, – jūs irgi išmoksite tai daryti. Jei Elijas Bukturas viską atliks kaip žadėjęs, viskas bus parengta naująjį Ozyrį įšventinti į gyvenimo paslaptį.

– Elijas Bukturas? – brolio Kirilo balsas virptelėjo. – Kalbate apie generolo Tadruso sūnėną? Vertėją koptą, kurį prancūzai, vos atvykę į Egiptą, paėmė savo tarnybon?

– Bukturas mums atves Napoleoną, – tvirtai pasakė Balasanas. – Jei jis yra išrinktasis, turės dalyvauti dieviškajame teisme, kur bus nustatyta, ar jo siela tyra. Jei ji pasirodys tyra, jo nemirtingoji dalis, arba *Ba*, bus prileista prie gyvenimo paslapčių ir perkels jas į jo kūną.

– Ir kas nutiks tada?

– To nežino niekas. Apeigos, vyksiančios Didžiojoje piramidėje, negarantuoja jo kūną tapsiant nemirtingą; galbūt nemirtingas bus jo atminimas ir likimas.

– O Jėzus? Kas nutiko Jėzui? Juk jis perėjo visus tuos išbandymus...

– Jei įdėmiai skaitėte savo Bibliją, tikriausiai pamenate, kad prisikėlęs Ješua nebuvo atpažintas savo mokinių. Rabis turėjo iš naujo prisistatyti patiems artimiausiems, nes jo išvaizda nebuvo visiškai tokia pat. Tai buvo jo energetinis kūnas, jo *Ka*, būtent taip švytėdamas ir apsireiškė savo mokiniams.

– Ir tai nutiks Napoleonui?

– Galbūt. Dėl to mes ir būsime ten, kad įsitikintume.

Kirilas sunerimo.

– Ten? Kur?

– Aš jau sakiau: Didžiosios piramidės Karaliaus kambaryje.

– Ir kaip mes ten nusigausime? Aš jaučiuosi kaip sudaužytas, pavargęs ir sulinkusia nugara, o jūsų vienos kojos sąnariai visiškai sustingę. Mums niekuomet nepavyktų užkopti siaurais to akmeninio kalno koridoriais.

– Mūsų kūnams nepavyks, Kirilai. Bet ne mūsų *Ka*.

28

Jis niekuomet nebuvo regėjęs tokios nuostabios moters.

Vos jai nusirengus, į odą įsigėręs lotosų aromatas paskli-do po visą kambarį, užpildė jį ir privertė virpėti kiekvieną korsikiečio ląstelę. Tolima nuo savo pačios sukeltos audros, Nadija atrodė giliai nugrimzdusi į ekstazę. Nuo pat pirmos akimirkos, kai Bonaparto kambario durys užsidarė ir jie liko vienudu, ji paėmė iniciatyvą į savo rankas. Ji tik stip-riai užmerkė akis, porą kartų giliai įkvėpė ir vėl jas atmerkė, jau kupinas tokios ugnies, kokios korsikietis dar nebuvo regėjęs. Generolas pralinksmėjo. Neįprasta, kad moteris, ir dar arabė, taip laisvai jaustųsi vyro, kurį mato pirmą kartą gyvenime, akivaizdoje.

O galbūt taip nebuvo?

Korsikietis nemirksėdamas stebėjo, kaip Nadija pamažu vadavosi iš audinio sluoksnių, dengiančių jos kūną, tuo pat metu šokdama pagal negirdimą muziką. Matė, kaip basa nužingsniavo prie jo guolio, visu ūgiu išsitiesė ant jo ir visai nesidrovėdama pasiūlė jam malonumų rojų, kurį po pasku-tinio mūšio jau buvo beveik pamiršęs. Nubės kūnas buvo to-bulas: sunkios krūtys sviro ant lankstaus įdegusio liemens, ir Napoleonas įsivaizdavo, kad jį puoselėja visas haremas ver-gių. Iš kur atsirado toji būtybė? Kaip keista, kad anksčiau niekas apie ją nekalbėjo?

Tarsi patyrusi odaliska Nadija išsirietė ant čiužinio, žvelgdama į jį tuo kobros žvilgsniu, kurio neįmanoma išvengti.

– Ar žinai, kad seksas yra pati seniausia ir galingiausia iš visų energijos rūšių? – sumurmėjo savo ilgomis kojomis jaukdama paklodę. Buvo akivaizdu, kad atsakymo nelaukia. – Elkis, tarsi būtum magnetas. Kai jo poliai yra tinkamu atstumu vienas nuo kito, jų kuriama energija yra begalinė. Tačiau jiems susilietus visa kuriančioji galia išnyksta.

Bonapartas buvo priblokštas. Nesuprato, ką toji nubė norėjo jam pasakyti, bet tai jam ir nerūpėjo. Jį dusino munduras, o marškiniai pradėjo drėkti nuo šalto prakaito. Jautė, kad turi ko nors imtis arba ką nors pasakyti, jei nori išlikti padėties šeimininkas, todėl galiausiai garsiai ištarė pirmą į galvą atėjusią rišlią mintį:

– Dar nepasakei, kas ketina mane išduoti... – tarė.

– Ne.

– Nei ką žinai apie mėlynųjų išminčių broliją.

– Irgi ne.

– Taip pat nepaaiškinai, kodėl taip rūpiniesi mano saugumu.

Nadija vėl papurtė galvą.

– Dabar ne tai svarbiausia, – atsakė Tobuloji.

– Nejaugi?

– Ne, generole. Tai, ką noriu tau parodyti, yra daug paslaptingiau ir sunkiau suvokiama. Šiandien išaušo diena, kai pagaliau turėsi priimti savo likimą ir nedvejodamas jam atsiduoti.

– Kokį likimą?

Jau nusimetęs karišką mundurą, Napoleonas nusprendė veikti. Jis buvo taip apsvaigęs nuo geidulingų tos moters judesių, kad beveik nejučiomis žengė link jos.

– Senovėje, kai šią šalį dar valdė dievai, tūkstančiai metų iki Julijaus Cezario ar Aleksandro gimimo, kol atėjūnai dar nebuvo susikrovę turtų, valdovės tekėdavo tik už dievų. Tai buvo būdas sukurti mėlynojo kraujo žmonių padermę – pusiau žmonių, pusiau dievų, šitaip pasisavinant iš aukštesniųjų būtybių labiausiai vertinamą dovaną – nemirtingumą. Nepaisant to, – tęsė gražuolė, – žmonių širdyse tai atvėrė žaizdą, kurią tik nedaugelis sugebėdavo užgydyti...

– Nesuprantu, apie ką kalbi.

– Apie dvasios ir materijos atskyrimą, generole. Apie tai, kaip buvo sukurtas pirmasis žmogus su šia žaizda, dalijančia jį perpus, ir kaip nuo tų laikų kiekvienas mūsų sąmoningai ar nesąmoningai ieško būdų bet kuria kaina sujungti šias dvi puses.

– O kam tai svarbu?

Napoleonas jau atsisėdo šalia Nadijos ir niekieno netrukdomas gėrėjosi tuo per kraštus besiliejančiu grožiu. Nuo Tobulosios kūno buvo kruopščiai pašalinti plaukeliai, jis skendėjo jūroje aromatų, kuriuos uosdamas iš taip arti jis beveik ėmė prarasti sąmonę. Tačiau susivaldė jos nepalietęs. Jos žodžiai liejosi visai čia pat, tarsi grasinantis gyvatės šnypštimas:

– Turėtų būti svarbu tau, generole, – tarė, rodydama į jį smiliumi. – Labai tolimoje mano tautos praeityje Izidė susijungė su dievu Ozyriu, kad sukurtų naują Egipto dievą, turintį suvienytas abi puses. Suprantantį, kad materija ir dvasia sudaro tą pačią esybę. Šventoji sąjunga, iš kurios gimė dievas Horas, – koks paradoksas, – įvyko Ozyriui žuvus nuo savo brolio Seto rankos. Izidė sekė jo sielą iki pat mirusiųjų karalystės, išgelbėjo ją iš tamsybių ir pastojo nuo Ozyrio sėklos, įsiskverbusios į jos kūną.

– Gražus mitas. Mėlynieji išminčiai Nazarete man jį papasakojo.

– Iš tiesų?

Tobuloji, rodos, pirmą sykį sudvejojo. Napoleonas pastebėjo ir tuo pasinaudodamas pokalbio vadžias perėmė savo rankas:

– Taip. Dar pasakojo, kad Jėzus atidžiai išnagrinėjo tą legendą ir perprato magiškąją formulę, kurią pasitelkus mylimiausia Egipto deivė sukūrė savo stebuklą. Todėl, atėjus metui, jis prisikėlė ir pritaikęs tą formulę tapo nemirtingas. Argi ne tiesa, kad žydų Mesijas po prisikėlimo jau nebenumirė?..

– Jei tai žinai, tuomet manau, kad esi pasirengęs, Napoleonai.

– Pasirengęs? Kam?

Sėdėdamas ant lovos šalia Nadijos, korsikietis sekundę suabejojo, ar ištiesti kairę ranką link jos. Galiausiai leido rankai tarsi netyčia atsidurti jai ant klubų. Karštas tos išpuoselėtos odos prisilietimas jį apsvaigino.

– Priimti paslaptį, padariusią Jėzų didį tarp didžiųjų.

– Ir tą paslaptį man duosi tu?

– Taip. Aš.

– O kokiu būdu tu man ją perduosi?

Nadija išsivadavo iš galingos korsikiečio rankos ir atsisėdo jam ant kelių:

– Pirmiausia, žinoma, atskleisiu tau Chebsedo paslaptį.

– Chebsedo? Mėlynieji ir apie tai man pasakojo. Faraonai atlikdavo tas apeigas kas trisdešimt metų.

– Būtent tiek tau ir sueis po trijų dienų, – atkirto Tobuloji.

– Teisybė, – kvailokai šyptelėjo Napoleonas.

– Nė vienas pagonis niekuomet nesužinojo, kas vyksta tų

ąrbinimų metu. Žmonės galėjo matyti tik viena – kai mūų istorijos aušroje buvo švenčiamas Chebsedas, faraonas ėidavo į savo piramidės koridorius ir išeidavo iš jos atıunėjęs. Niekas nežinojo, kad ritualas susijęs su seksualine nergija.

– Tikrai?

Korsikietis įsikando į lūpą, norėdamas nuslėpti savo usijaudinimą.

– Viskas, kas mus supa, yra energija, generole. Bet nė vieıa nėra tokia galinga kaip ta, kuri sukelia geismą. Valdant avo instinktus ir valios jėga juos nukreipiant tinkama linkne, galima atjaunėti – mūsų kūnas atsinaujina, žili plaukai vėl patamsėja, o prarastos jėgos grįžta... Tačiau, priėjus paskutinę ribą, apeigos gali nužudyti, kaip ir nutiko Ozyriui, ir grąžinti į gyvenimą, ką vėliau ir patyrė šis dievas.

Nadija suspaudė karštas ir drėgnas korsikiečio rankas.

– Jūsiškė Biblija teigia, kad jau karaliaus Dovydo laikais, kai šis buvo labai senas, jam liepdavo permiegoti su jauna nekalta mergele. Žydai, vertę jį tai daryti, buvo kilę iš Egipto, kur ir buvo girdėję, esą su nekaltos mergelės alsavimu galima įkvėpti dalį jos gyvybingumo.

– Nesąmonės.

– Ne tokios jau nesąmonės, kaip manai, generole, – labai rimtu tonu tarė Tobuloji. – Persijoje taip pat tuo buvo tikima. Bet vieno dalyko niekas nežinojo – kad jaunos mergelės buvimas pažadindavo tam tikrų hormonų išsiskyrimą, o tai atjaunindavo organizmą. Tu pats dabar tai išgyveni.

Toji moteris buvo teisi. Nevaržomas geismas, jaučiamas tai gražuolei, vertė jo kraują kunkuliuoti. Viskas aplink jį pradėjo suktis, tarsi medžiaga išmuštos sienos būtų įgavusios pagreitį, o paklodžių spalvos skleidė ypatingą šviesą.

– Įsigilink į tai, ką jauti, – įsakė ji. – Pajusk, kaip materija praranda savo tvirtumą ir tu glamonėji visai kitokią būseną nei valdančioji tave. Tai ne kova. Ne strategija. Ne matematika. Ne politika... Tai tarsi plonos durys tavyje.

Napoleonas įsikibo tvirtų nubės rankų, tarsi susirgęs jūrlige jūreivis, kuris tuoj tuoj parkris. Jos kobriškos akys buvo arti, labai arti, su keistu įniršiu įsmeigtos į jo akis.

– Kai pajusi tas duris, kai geismas privers tave pamesti iš akių horizontą... atverk jas!

Paskutinis Tobulosios nurodymas korsikiečio galvoje suskambo kaip tolimas aidas. Buvo pernelyg vėlu susivokti, kad ką tik visu svoriu užgriuvo tą keistai svaiginančiu ir saldžiu aromatu iškvepintą kūną.

Nadija pakėlė akis į dangų ir padėkojo Izidei už maloningą pagalbą. Pagaliau korsikietis buvo jos rankose.

Lygiai taip pat kaip miręs Ozyris deivės rankose...

29

III dekada, termidoro *quintidi**
Apyaušrio valandos

Nė vienas sargybinis jį pamatęs nemėgino sustabdyti. Bėgte įveikė visus tris aukštus, skiriančius jį nuo Bonaparto apartamentų, ir prieš miegamojo duris trumpai šnektelėjo su kapitonu Montinjaku, korsikiečio adjutantu.

– Generolas labai prastai praleido naktį, – tarė šis, vos jį pamatęs.

– Prastai?

– Taip, pone Bukturai. Sapnavo košmarus. Matyt, jam pakenkė vakarienė, jį pykino. Laimė, karštis jau atslūgo.

Koptas vertėjas susirūpinęs paklausė kapitono:

– Ar kas nors jį slaugo?

– Visą naktį su juo buvo viena moteris. Ji rūpinosi viskuo, o generolas liepė mums jai paklusti. Paprašė šlapių rankšluosčių, karšto vandens ir slaugė jį, kol maždaug prieš valandą, palikusi jį miegantį, išėjo kartu su savo broliu.

– Kokia moteris?

– Tiesą sakant, labai graži, – šelmiškai nusišypsojo kapitonas.

– Gal žinote, kuo ji vardu?

– Žinoma, pone. Nadija ben Rašid.

* 1799 m. rugpjūčio 12 d. pagal Respublikos kalendorių.

Atrodė, tarsi Bukturas būtų gavęs spyrį į krūtinę. Trumpą ir skaudų smūgį, kurį pajuto tik jis. Jei tai, ką sakė Montinjakas, buvo tiesa – pikčiausia Cecho priešė praleido naktį su korsikiečiu, turėjo jį savo rankose netekusį jėgų ilgesnį laiko tarpą, nei jis norėjo įsivaizduoti. Visos ložės apsaugos priemonės griausmingai žlugo likus vos kelioms valandoms iki triumfo.

Elijas stengėsi neparodyti, kaip jį sukrėtė žinia, ir paklausė gvardijos kapitono, ar dera pažadinti korsikietį. Jis turįs ypač svarbų reikalą.

– Įeikite, jei norite. Nemanau, kad dar ilgai miegos, – pasakė.

Ir tikrai, Napoleonas jau sėdėjo lovoje, pasirėmęs alkūne. Jo galva buvo apvyniota rankšluosčiu, o akyse atsispindėjo begalinis išsekimas.

– Bukturai! – sušuko, vos pamatęs jį įeinant. – Maniau, daviau tau laisvą dieną.

– Tai buvo vakar, pone.

– Vakar? Argi aš tiek laiko praleidau lovoje?

– Ir, kaip supratau, labai geroje kompanijoje, – ciniškai tarė vertėjas.

– Tai kad nelabai ką pamenu, Elijau. Praleidau tikrai šunišką naktį. Tarsi kas viduje būtų kovojęs, norėdamas ištrūkti... Galva vis svaigo ir svaigo. Laimė, mane slaugė viena moteris.

– Ką jūs žinote apie ją, generole?

– Beveik nieko, Elijau. Bet ji pasakė pažįstanti mėlynuosius išminčius, tad nusprendžiau ją apklausti.

– Vaje! Būtent apie juos ir atėjau pasikalbėti.

– Iš tiesų?

Korsikietis pagyvėjo, išlipo iš lovos ir žengė link garuo-

jančios vonios, nenusivyniojęs nuo galvos rankšluosčio. Bonapartas buvo tiesiog apsėstas kūno švaros manijos.

– Šį vakarą turėtume patraukti link Gizos, pone. Jei neprieštaraujate, galime surengti nedidukę ekspediciją į dykumą ir nuvykti prie piramidžių dar prieš saulėlydį.

– Ir kam visa tai?

– Argi nebepamenate? Liko *lygiai* trys dienos iki jūsų trisdešimtojo gimtadienio. Nazareto mėlynieji išminčiai paskyrė susitikimą šiandien Didžiojoje piramidėje, kad jums atskleistų gyvenimo formulę. Šiandien apreiškimo diena, pone!

Korsikietis trumpai susimąstė. Elijas sakė teisybę. Jis dalyvavo tame susitikime su Balasanu ir jo palyda ir taip pat aiškiai kaip ir jis girdėjo jų neatidėliotiną kvietimą. Tiesa, toji diena galėjo jį užklupti dar Deltoje ar dykumoje triuškinant paskutinius mameliukų pulkus, bet taip neįvyko. Jis buvo Kaire, kelios valandos kelio nuo piramidžių, ir jam lieka pakankamai laiko nukeliauti prie jų.

– Gerai, – tarė pagaliau. – Liepsiu Kleberui parengti palydą. Išvykstame vidurdienį.

– Gerai, pone. Tiesiog puiku, kad pasirinkote generolą Kleberą. Mėlynieji pritars jūsų sprendimui. Jis turi būtiną dievų palaiminimą jus lydėti, tik turės nuo jūsų laikytis padoriu atstumu.

– Tebūnie.

Tai tardamas Napoleonas nusimetė šilkinį chalatą ir nuogutėlis, kaip motina pagimdė, paniro į kvepiančią vonią.

Plaukė į Gizą dideliu barkasu, padabintu trispalve Respublikos vėliava. Užlipęs ant denio, Napoleonas prisiminė savo bergždžias pastangas pripratinti egiptiečius prie vėliavos.

Šie nemėgo visko, kas buvo kitatikių, net Respublikos švenčių su pompastiškomis prancūzų defiliadomis.

Ant denio buvo įsikūrę generolas Kleberas, dvidešimt penkių vyrų su užtaisytomis muškietomis palyda, Elijas Bukturas, laivo kapitonas ir stovėjo keturi asilai, apkrauti nešuliais su maistu ir vandeniu.

Kapitonas mandagiai paaiškino korsikiečiui, kad jie kirs Kairą laivu, ramiai sau plauks senaisiais drėkinti iškastais Nilo kanalais, kol pasieks Gizą. Metinis potvynis šiuo laiku leido patirti nepakartojamą dalyką: dalis miesto pavirto tarsi rytų Venecija – apsemti namai, mečetės, gatvės ir krautuvėlės. Niekam tai nekėlė sunkumų. Potvynis egiptiečiams nuo amžių buvo palaimos ir vaisingumo ženklas. Šitaip šaliai užtikrinami dar vieni gausių derlių ir turto metai. Net, – pripažino, – nebūtų keista pakeliui išvysti daug Kairo šeimų ant savo namų stogų džiūgaujančių, kad šventieji Nilo vandenys užliejo viską, ką jie turėjo.

– Jei leisite, norėčiau užduoti jums vieną klausimą, mano generole.

Žanas Baptistas Kleberas palaukė, kol laivo vadas baigs savo ceremoningus aiškinimus, ir kai liko vienudu, kreipėsi į Bonapartą.

– Klausau jūsų, Žanai Baptistai.

– Jūs sutikote dalyvauti magiškose apeigose, kurių galutinio poveikio nė vienas mūsų nežinome. Ko gera, mums teks plaukti priešų teritorija, ir mažiausiai norėčiau, kad pakliūtume į pasalą. Be to, jūs taip pat gerai kaip ir aš žinote, kad šios šalies magija yra galinga. Labai galinga.

– Jums nereikėtų dėl to jaudintis. Aš esu apsaugotas.

– Būtent šito ir norėjau jus paklausti: ar šis talismanas, kabantis ant kaklo, ir yra visa jūsų apsauga?

Korsikietis žvilgtelėjo sau į krūtinę ir pamatė, kad *wadjet*, arba Horo Akis, kabanti ant kaklo, buvo kuo puikiausiai matoma.

– Taip. Ar jus tai stebina, generole?

Kleberas nežinojo, ką atsakyti.

– Argi nepriklausote tai pačiai masonų ložei, į kurią buvo priimti mano tėvas ir vyresnysis brolis Žozė? Argi jūs nesate iš tų, kurie tiki talismanų galia ir patiki jiems asmeninį saugumą?

– Taip. Tai tiesa.

– Tuomet kas jus stebina? Tokia pati Horo Akis visuomet buvo užkabinama faraonams prieš jiems išsirengiant į kelionę anapus.

Milžinas Žanas Baptistas sunerimo.

– Ką tuo norite pasakyti? Kad statote save į mirtiną pavojų?

– Kas miršta, gyvena amžinai, Žanai Baptistai. Kas laikosi įsikibęs į šį gyvenimą, miršta amžiams.

– Aš jūsų nesuprantu.

– Tai man parodė mėlynieji, Žanai Baptistai. Aš irgi to nepajėgiu suprasti iki galo. Galbūt šiandien...

– Leiskite suabejoti, mano generole, – tarė Kleberas, klaidžiodamas žvilgsniu po laivo kilio keliamus purslus. – Europoje esame girdėję apie keletą asmenų, pasiekusių nemirtingumą, tokių kaip Nikola Flamelis ar grafas Sen Žermenas...

– Žinau tuos pasakojimus.

– ...Bet niekas negirdėjo sakant, jog jie turėjo numirti, kad gyventų.

– Bet Paryžiuje sklandė gandai, kad bent jau Sen Žermenas vykdavo į Žydrojo Kranto piramidę, norėdamas atjaunėti. Galbūt šiandien mums bus atskleista kas nors pana-

šaus. Galbūt, mielasis Žanai Baptistai, šiandien pažinsime senovinį gyvenimo mokslą, sudėsiantį mums prie kojų daug vertingesnius dalykus nei galia ar pinigai.

Korsikiečio akys žaibavo iš susijaudinimo.

– O jei tai reiškia, kad turėsite pasilikti Egipte?

Tai išgirdęs Napoleonas sunerimo.

– Kas čia per užuominos? Egipte esu laisva valia. Jei privalau čia pasilikti – pasiliksiu. Jei reikės išvykti iš šios žemės po daugiau nei metų, praleistų čia, aš iš jos išvyksiu.

Milžinas nebeklausinėjo. Abu gerą laiko tarpą tylėjo, ir nei Elijas, nei kas nors iš palydos nedrįso prisiartinti. Korsikietis paskendo tos keistos su Nadija praleistos nakties prisiminimuose. Jis neprisiminė, ar užvaldė ją, bet lygiai taip pat neprisiminė, kad būtų buvę atvirkščiai. Jo prisiminimai susidėjo iš spalvų, kvapų ir salsvo, tiršto burnoje vis dar juntamo skonio. Jam niekuomet nebuvo šitaip nutikę. Niekada nebuvo lovoje su moterimi, nepadaręs jos savos. Ar jam liko laiko dar kartą ją pamatyti?

Kelionė vyko ramiai, be kliūčių. Į Gizą atplaukė apie pusę penkių vakaro, kaip tik tuo metu, kai saulės diskas pamažu grimzdo į vakarus, vis gilyn į dykumą, slėpdamasis už mažiausios iš piramidžių.

– Sveiki atvykę į Rostau! – sušuko Elijas, pastatęs koją ant smėlio vos už aštuonių šimtų metrų nuo plokščiakalnio, vedančio į piramides.

– Atvykę... kur?

– Į Rostau, mano generole, – atsakė Bonapartui. – Taip senovės egiptiečiai vadino šią vietą. Tai reiškia „Ozyrio karalystė“, nes buvo tikima, kad ši vieta yra žemiškoji Anapus – ten, kur iškeliauja mirusiųjų sielos, – kopija.

– Kaip tai suprasti?

– Pone, egiptiečiai tikėjo, kad jų šalis yra tarsi rojaus atspindys. Kiekvienas pastatas, kurį jie statė žemėje, buvo kažko, esančio toje anapusinėje karalystėje, pamėgdžiojimas. Ir šios piramidės yra geriausias to papročio pavyzdys.

Napoleonui pasirodė keista, kad visame plokščiakalnyje nebuvo nė gyvos dvasios. Prieš akis staiga iškilo nuniokotas ir tuščias Nazaretas, kuriame paslaptingai iš nežinia kur, be arklių ir nešulių išdygo mėlynieji išminčiai. Bet čia jų nebuvo. Dešimties kilometrų spinduliu toje plokščioje ochros spalvos dykumoje nesimatė nė gyvos dvasios.

Padedamas kelių karių kapitonas prie laivo pirmagalio pradėjo tvirtinti sukrypusį lentinį lieptelį gyvuliams išlaipinti. Čia nebuvo ko baimintis. Kadangi aplinkui nesimatė namų nei medžių, priešų armijai beveik nebuvo kur pasislėpti. Žinoma, jei kas nelindėjo už vieno tų akmeninių kalnų.

Po pusvalandžio jie jau buvo pasiekę Didžiosios piramidės prieigas, o aplinkui, kaip ir anksčiau, buvo tuščia. Milžiniškas Sfinksas, iki pusės krūtinės užpustytas smėliu, atvira tik nugara, pasiliko užnugaryje bebaimiu žvilgsniu stebėdamas rytus. Aplink jį taip pat nieko nebuvo.

Kai apėjo didžiausią ir tobuliausią tų dirbtinių kalvų ir pasiekė jos šiaurinę pusę, Bukturas įsakė palydai sustoti.

– Tai milžinų darbas, – žvelgdamas į Napoleoną tarė susižavėjęs.

– Įėjimas čia, ar ne?

Bukturas nusišypsojo. Korsikiečio atmintis buvo gera. Pirmą ir paskutinį kartą piramidę jis aplankė beveik prieš metus, iškart po mameliukų sutriuškinimo mūšyje, kurį pats pakrikštijo „piramidžių mūšiu“.

– Taip, generole. Šioje pusėje yra du įėjimai: vienas, tikrasis – penkioliktos blokų eilės aukštyje. Antrasis, kalifo al

Mamūno įsakymu iškirstas lobiams plėšti, yra žemiau, penktoje eilėje.

– Atrodo, čia nieko nėra.

– Taip, atrodo.

Kleberas tuojau pat milžiniškoje monumento klinčių sienoje pamatė abu plyšius, apie kuriuos kalbėjo vertėjas. Pasiuntė priešakinį būrį patikrinti abu įėjimus, įsitikinti, ar tikrai ten nieko nėra, ir nedelsdamas atraportavo korsikiečiui apie rezultatą.

Šeštą valandą vakaro, kai saulė buvo jau labai žemai, o dienos šviesa priblėsusi, Napoleonas, Kleberas ir Bukturas nusprendė įeiti į piramidę. Jie pakankamai ilgai palaukė – galbūt pasirodys kas nors iš mėlynųjų išminčių atstovų, kaip nutiko Nazarete, bet, rodės, tądien niekas nė neketino įžengti į Gizą. Korsikietis su savo ištikimuoju vertėju nenorėjo pasirodyti esą nusivylę, tad paragino milžiną pasiimti keletą deglų ir palydėti juos į piramidės centrą. Žanas Baptistas su malonumu sutiko.

– Tikrasis įėjimas į piramidę buvo šimto aštuoniasdešimties metrų ilgio, vos pusantro metro aukščio ir šiek tiek per metrą pločio koridorius, – prieš pradedant kopti paaiškino Bukturas, su gailesčiu nužvelgdamas milžino stotą. – Manau, al Mamūno anga yra patogesnė ir mes greičiau pasieksime vidines sales.

Žanas Baptistas Kleberas palengvėjimą juto neilgai. Užsiropštę lygiais kaip veidrodis akmenimis, sudėtais monumento pamatuose, visi trys pateko į koridorėlį, kuriuo eidamas milžinas galva pavojingai lietė lubas. Visi trys iškart užsidegė deglus, pakilus išbaidytiems būriams šikšnosparnių beveik nieko nesimatė. Rūgštus, nepakeliamas tūkstančių skraidančių žinduolių išmatų tvaikas juos tiesiog prislėgė.

– Čia, viduje, visų koridorių pakilimo kampas dvidešimt šeši laipsniai, – paaiškino Elijas, jiems priėjus al Mamūno koridoriaus galą. – Jie iš gludinto akmens, tad būkite atsargūs, kad nepaslystumėte.

Korsikietis pakėlė deglą link atsivėrusios prieš juos kiaurymės. Tamsus kelias kaip vilko nasrai, kvadratinis ir siauras tarsi kaminas, kylantis į begalybę ir dingstantis kažkur piramidės viduriuose. Pajuto keistą drebulį – pusiau baimę, pusiau susijaudinimą, tai privertė jį pasilenkti ir prisitaikyti prie to mažų matmenų kanalo.

– Ar numanai, kodėl šį kartą mėlynieji išminčiai neatėjo į savo paskirtą susitikimą, Elijau? – vos pradėjęs kopti, staiga paklausė korsikietis.

– Galbūt jie mūsų laukia ten, aukštai, pone.

Bukturo žodžių aidas beregint pakilo aukštyn tuo sudvisusiu tuneliu. Paskutinis besiropščiantis Kleberas tyliai keikė senovės architektus, iškrėtusius tokį bjaurų pokštą. Tuo tarpu Elijas nesiliovė kalbėti, galbūt norėdamas sušvelninti slegiantį jausmą, užvaldžiusį žinant, kad jiems virš galvų trys milijonai sunkių, masyvių ir tamsių akmenų:

– Yra tikinčių, kad piramidė tarsi atkartoja sielos kelią, kurį ši turi nueiti prieš patekdama anapus. Sakoma, čia faraoną palikdavo vieną, kad tamsoje pereitų visus šiuos koridorius ir šitaip priprastų prie to, kas jo laukia po mirties...

– Vienui vieną?

– Taip, generole. Būtent to mėlynieji tikisi iš jūsų.

Korsikietis, dantimis sukandęs deglą, paspartino žingsnį, praleidęs pro ausis paskutinį sakinį. Beveik nepastebimai slegiantis koridorius perėjo į lygią plokštumą. Deglo liepsna tapo ryškesnė ir paaiškėjo, kad žemos lubos jau dingusios. Dabar jos buvo pakankamai aukštai ir leido išsitiesti.

Nudžiugintas savo atradimo, korsikietis ištiesė ranką Bukturui ir milžinui, taip pat patenkintiems, kad pagaliau baigėsi tas žiurkių urvas. Kai suglaudė deglus, norėdami geriau apšviesti patalpą, kurioje atsidūrė, prancūzai iš susižavėjimo švilptelėjo.

Ir buvo dėl ko. Priešais juos, tarsi mostelėjus burtininko lazdele, kilo nuostabiai išlenktas nuožulnus beveik devynių metrų aukščio skliautas. Po juo, prieš pat jų kojų pirštų galiukus, prasidėjo kitas siauras koridorius, o virš jo dar viena įkalnė kilo tiesiai į „padebesius" iki pat didingų durų, vos matomų deglų šviesoje.

– Ten, aukštai, yra pati švenčiausia patalpa, – tarė Elijas.

Vieta atrodė tarsi milžiniško laikrodžio vidus. Ant sienų nesimatė nė vienos puošmenos nei hieroglifo – ničnieko. Kas kelis žingsnius grindyse žiojėjo negilios neaiškios paskirties mažytės nišos. O virš jų kybojo septyni labai ilgi karnizai, kertantys patalpą nuo vieno krašto iki kito.

– Nagi, lipkime.

Napoleonas atrodė pagautas ekstazės. Jis pamiršo mėlynuosius išminčius, Bukturas net sudvejojo, ar prisimins, dėl ko jie atsidūrė viduje. Piramidės viduriai juos užbūrė.

– Kas ten, viršuje, Elijau? – paklausė Napoleonas įveikus pusę kelio.

– Karaliaus kambarys, mano generole.

– Karaliaus kambarys?

– Taip. Priglaudęs faraono sarkofagą.

– Čia, viduje, kas nors palaidotas?

– Tuo nesame tvirtai įsitikinę. Niekuomet nebuvo rasta jokia mumija. Net kai al Mamūnas išniekino piramidę ir pirmąsyk čia pateko, nieko nepasakojo apie jokį kūną nei jokius lobius. Viskas čia buvo taip kaip dabar.

– Lipkite!

Milžinas porą kartų slystelėjo, kol susiprato, kaip saugiai statyti kojas ant nugludinto paviršiaus. Kai jau išmoko, kaip katinas užkopė iki viršaus ir, įveikęs dar vieną žemą koridorių, pateko į Bukturo anksčiau nupasakotą kambarį.

Tiesą sakant, patalpa pasirodė įspūdingesnė nei visa kita. Jos sienos buvo tamsesnės, bet žėručio ir putnago kristalai deglų šviesoje žėrėjo tarsi deimantai. Salė buvo dešimties metrų ilgio ir penkių metrų pločio, jos grindys ir sienos išklotos didelėmis, tobulai nupoliruotomis akmens plokštėmis. Gilumoje amžiams užmirštas laukė rausvas sarkofagas nuskeltu kampu, be dangčio.

– Įšventinimo vieta, – sušnibždėjo Elijas. – Sedo apeigų atlikimo ašis.

– ...Ir tuščia, – pridūrė korsikietis.

– Taip. Tuščia.

– Kaip manai, Elijau, kodėl niekas mūsų čia nelaukia?

Koptas, kurio medvilniniai marškiniai buvo galutinai suniokoti dulkių ir šikšnosparnių išmatų, nors ir vilkėjo ant viršaus galabiją, nedvejodamas atsakė:

– Viskas paprasta, generole. Iš tiesų pašauktasis esate jūs. Jei to trokštate, čia gausite įšventinimą, bet tai turės vykti be mūsų. Vienatvėje, kurią jums užtikrina ši vieta.

Bukturas nurijo seiles ir labai rimtai pažvelgė į korsikietį:

– Atėjo metas palikti jus vieną, generole. Apeigose, kurios jūsų laukia, mes nereikalingi. Be to, prieš sužinodamas tai, ką taip trokštate sužinoti, privalėsite ištuštinti savo sielą ir leisti ją pasverti amžinajam šios vietos saugotojui.

Bonapartas atmerkė savo rudas akis, o jose atsispindėjo nuostaba:

– Kur manęs lauksi, Elijau?

– Lauke, pone.

– Jūs taip pat, Žanai Baptistai? – ištarė, žiūrėdamas į milžiną.

– Taip, mano generole.

Daugiau nieko nepasakė. Nė žodžio. Kai dviejų jo palydovų deglų liepsna pradingo horizontaliame koridoriuje, prasidedančiame didžiulėje galerijoje, kuria jie užlipo, karališkajame kambaryje šviesa grėsmingai prigeso.

Po kiek laiko jo deglas visai užgeso, paliko tik plonytį ore sklandantį dūmų siūlelį. Ir siaubinga sunkiai įsivaizduojamo tirštumo tamsa apgaubė jį.

Keletą sekundžių Bonapartas buvo tikras, kad išmušė jo valanda.

30

Pietuose nuo piramidžių esanti Maadi uola neleido Balasano vyrams matyti, kas dedasi kitoje Cheopso piramidės pusėje. Tačiau atrodė, kad Titipajaus tai visiškai nejaudina. Jis žinojo, kad mokytojas Balasanas ir jo keistasis svečias bet kuriuo metu žinos viską, kas ten vyksta. Iš tiesų jis pats, kaip ištikimas sargas, turėjo pristatyti stebuklingą tepalą, leidžiantį vidinei esybei išeiti nepastebėtai.

Šiuo metu, devintą valandą vakaro, kai žvaigždėtoji Nut* didingai švytėjo virš Gizos plokščiakalnio, dviejų gerbiamų išminčių *Ka* jau turėjo sklęsti link Didžiosios piramidės smaigalio. Greitai jie susitiks su Napoleonu Bonapartu ir parodys jam kelią į *Amenti*, į anapus.

Tai buvo nuostabus momentas. Jau daugiau nei septyniolika amžių niekam tiesiai iš pirmų rankų nebuvo suteikti tie dangiškieji įgaliojimai. Nė vienas žmogus nepasirodė vertas garbės gauti pagalbą iš *Tiesos sergėtojų*, kad dar savo žemiškosios egzistencijos metu pasiektų amžinąjį gyvenimą. Ir viskas vyko taikiai.

Nepaisant to, Tagaras atrodė sunerimęs.

* Egiptiečių dangaus deivė. Vaizduojama kaip milžiniška moteris, palinkusi virš žemės, kiekvieną naktį praryjanti saulę, o kitą rytą ją pagimdanti. Jos kūnas visuomet buvo vaizduojamas nusėtas žvaigždžių.

– Sakyk, Titipajau, ką darysime su koptu, kai mūsų darbas bus atliktas?

Jaunasis Balasano mokinys pasitaisė ant nuskustos galvos mėlyną kufiją. Jis stovėjo sargyboje priešais palapinę, kurioje ilsėjosi Kirilo Boloniečio ir jo garbiojo mokytojo kūnai. Niekas neturėjo sutrukdyti to švento *poilsio*.

– O kodėl tau rūpi tas dalykas, Tagarai?

– Šventasis Tėvas Morkus metė didžiules pajėgas jo ieškoti. Jie nori sužinoti, kas nutiko koptui. Širyt Kaire išgirdau, kad dėl jo mirties esame kaltinami mes ir kad jie tikisi mus sučiupti bet kokia kaina.

Titipajus nusišypsojo.

– Ką gi, tam tikra prasme jie teisūs. Po to, ką Kirilas Bolonietis sužinojo tiek versdamas Evangeliją, tiek klausydamasis mokytojo Balasano šiomis dienomis, jo koptiškoji dalis mirė.

– Ką turi omeny?

– Kad tas, kuris susidūrė su Tiesa, niekuomet daugiau negyvens savo melo pasaulyje. Pati slapčiausia jo sielos kertelė ateityje valdys jo egzistenciją. Jausmas beveik toks pats, tarsi gimtum iš naujo.

– Argi koptų religija yra melas?

– Ne. Ji tik viena Tiesos dalis, bet tokia netobula, kad kartais gali atrodyti pavojinga.

– O islamas? O krikščionybė?

– Irgi.

– Ir sultonui Bunabartui, armijos iš Vakarų vadui, nutiks tas pats?

– Iš dalies taip.

Juodos didžiulės Tagaro akys spindėjo tarsi žvaigždės giedrame Gizos dangaus skliaute.

– Iš dalies? Ką nori tuo pasakyti?

– Kad Napoleonas, skirtingai nei tėvas Kirilas, jau miręs. Visiškai miręs.

31

Karaliaus kambarys

...Ryžtingai nusiteikęs jaunasis generolas apgraibomis ieškojo lygaus ir ledinio granito paviršiaus.

Kai pirštais užčiuopė įdubos kraštą ten, kur ją prisiminė esant, užsiropštė ant jos ir išsitiesė viduje visu ūgiu. Jis turėjo ką prarasti. Buvo pasirengęs laukti, nespartinti įvykių ir kiek įmanoma nuolankiau iškęsti tą įtampą.

– Ką turėjo omeny Elijas, sakydamas, jog privalau ištuštinti sielą, kad ji būtų pasverta? – paklausė savęs, nugara šliedamasis prie skrynios dugno.

Štai tuomet Napoleonas Bonapartas, Egiptą užėmusios armijos vadas, padarė baisų atradimą: karstas tobulai atitiko jo kūno matmenis...

Turėjo dar kartą tai apsvarstyti. Juk nelogiška, kad jis, vos šiek tiek aukštesnis nei metro penkiasdešimties, užpildytų metro devyniasdešimt devynių centimetrų ilgio įdubą. Tas paradoksas kelias minutes jį sudomino: ištiesė kojas, norėdamas įsitikinti, kad nėra kur toliau jų tiesti, ir ištempė kaklą, viršugalviu liesdamas granitinio sarkofago sieną. Keisčiausia buvo tai, kad plotis irgi buvo pritaikytas kaip tik jam. Jo rankos, ištiestos išilgai liemens, negalėjo pajudėti

daugiau, nei leido jo munduras. Atrodė, tarsi čia, viduje, jo kūnas ištino, kad užpildytų sarkofagą. Bet ar taip gali būti?

Napoleonas pamąstė. Tamsoje, negalėdamas nieko įžiūrėti, keletas metrų po piramidės paviršiumi, jis neįstengė suvokti, kas nors pasikeitė ar ne. Jis jautėsi keistai didelis ir lengvas, tarsi jo galūnės būtų ištirpusios toje juodumoje, o jo skrandis liovęsis vartytis kaip praėjusią naktį.

Staiga kai kas privertė jį sulaikyti kvapą.

Tai įvyko kaip tik tada, kai jis atsipalaidavo. Leidosi užliūliuojamas to nelaukto gerumo jausmo. Pirmiausia jo smegenyse žybtelėjo šviesos išlydis. Pasijuto, tarsi į jį būtų trenkęs žaibas ir padalijęs pusiau. Jo vyzdžiai staiga ištirpo, o pirštai mėšlungiškai susigniaužė dėl tos iškrovos.

Ne iš karto suvokė, kas nutiko. Jį apkvaišino šviesa, jis beveik neteko sąmonės ir pajuto stiprų galvos skausmą. Bet kai pagaliau pajudino rankas ir pamėgino paliesti jomis galvą, antras išlydis jį visiškai išmušė iš vėžių.

Kaip ir pirmasis, šis taip pat sprogo galvoje ir privertė įsitempti kiekvieną jo kūno raumenėlį. Išsigandęs korsikietis jautėsi, tarsi būtų deginamas iš vidaus, užgniaužė riksmą, bet skausmas privertė jį plačiai atverti akis.

– Kas per velniava?.. – korsikietis nebaigė sakinio.

Tuomet jam kilo įtarimas.

Negalėjo patikėti, kad visa tai vyksta iš tiesų, ir pamanė, galbūt jo protas dėl deguonies stygiaus ar dėl daugybės dulkių, kuriomis kvėpavo čia, viduje, iškrėtė jam piktą pokštą. Būnant Egipte, buvo tekę matyti daugybę miražų, ir jie atrodė tokie tikri, kad beveik galėdavai juos paliesti. Nepaisant to, negalėjo patikėti. Tai, kas vyko čia, buvo kitokio pobūdžio. Labiau išgyventa. Labiau apčiuopiama.

Korsikietis regėjo tai, ką regėjo. Ir privalėjo susitaikyti.

Ir tikrai: atsimerkus tiršta tamsa, tvyrojusi patalpoje, užleido vietą ryškiai žalsvai šviesai. Tarsi visą gyvenimą jis būtų buvęs aklas, o dabar pirmą kartą praregėjęs. Gulėdamas sarkofage galėjo gėrėtis įvairiomis gludintomis Didžiosios piramidės Karaliaus kambario lubų akmens plokštėmis. Dabar jis jautė palaimą. Matė grupes plokščių, – vienas labiau atsiskyrusias nei kitos, tikriausiai tai užmirštų žemės drebėjimų padarinys, – pačius mažiausius plyšelius ir net priemaišų žvilgėjimą. Bet niekaip negalėjo suprasti, iš kur sklido tiek šviesos. Jos ryškumas nekito, kad ir kur žiūrėtum. Tarsi patys akmenys ją būtų spinduliavę.

Be jokių pastangų korsikietis kilstelėjo sarkofage. Tas netikėtas vikrumas jį nustebino. Apsižvalgė aplinkui ir įsitikino, kad visa salė užlieta žalios šviesos. Net jo oda ir drabužiai atrodė žalios spalvos.

Šaltis taip pat buvo išnykęs.

Ir jo uždarų patalpų baimės pojūtis.

Net alkis, kurį jautė prieš kelias minutes, taip pat išgaravo ir užleido vietą iki šiol nepatirtam pilnumo jausmui.

Staiga prisiminė paskutinius Nadijos žodžius: o jei jis jau įžengė pro „duris“, kurios, kaip ji sakė, atsivers jo paties viduje? O jei ši piramidė, kurią dabar mato, nėra visiškai tikra, tik atspindys kažko, galinčio iškilti iš jo sielos gelmių?

– Nuojauta tavęs neapgauna, sultone iš Vakarų.

Korsikietis krūptelėjo. Vyriškas, malonaus tembro, švelnus balsas užklupo jį iš nugaros.

Du žali, ryškiai švytintys, kibirkščiuojantys siluetai buvo nežinia kokiu būdu atsidūrę salėje.

– Nebijok, mes esame įpareigoti parodyti tau kelią šioje naujoje tavo egzistencijos plotmėje.

Napoleonas priblokštas stengėsi prisiminti, kur anksčiau

buvo girdėjęs šį tokį savotiško tembro balsą. Kur jautėsi taip pamalonintas tų švelnių ir giedrų žodžių ir kurioje vietoje pirmą kartą buvo pavadintas sultonu iš Vakarų. Siluetas tuojau pat išsklaidė jo dvejones:

– Aš Balasanas, mielasis Bunabartai. O jei dar tiksliau – esu tikrasis Balasanas. Vidinis *Ka* šimto dešimties metų žmogaus, paskutinio Tiesos sergėtojų dinastijos mokytojo.

– Balasanai! Pagaliau!

– Taip, pagaliau, – patvirtino. – Jau atėjo metas, kurio taip laukei. Atsinešei savo *wadjet*?

Korsikietis ištiesė ranką prie krūtinės ir pačiupinėjo amuletą. Šis buvo karštas ir itin minkštas.

– Duok jį man, – įsakė *Ka*.

Atrišęs nuo virvelės, Napoleonas ištiesė amuletą kitam *Ka*, kuris žengė porą žingsnių į priekį. Jis nustebo, kaip vargiai priminė žmogų jo tarsi išskydę bruožai. Tarsi tas žalias švytėjimas sklistų iš nematomo maišo, pilno miglos.

Kai Balasano *Ka* paėmė iš jo rankų amuletą, pasigirdo traškesys.

– Ar žinojai, Bunabartai, kad mirdami faraonai turėdavo pereiti keletą išbandymų prieš pasiekdami galutinį tikslą?

– Ne.

– Vienas jų yra *wadjet* išbandymas. Tai niekas kitas, o raktas, galintis atverti *Amenti* duris, Anapus karalystės vartus.

Ka keistai nusilenkė, žiūrėdamas į lubas, ir vėl įsmeigė savo drėgną žvilgsnį į korsikietį:

– Ši piramidė yra kelio į Anapus modelis. Tai Totas Ozyrio įsakymu įteikė Egipto valdovams šių „nemirtingumo rūmų“ planus, kad jie būtų pastatyti iš akmens ir būtų jiems kaip pasirengimas kelionei, į kurią tu ką tik leidaisi.

– Kelionei?

– Taip, Bunabartai. Kelionei į amžinybę.

Balasanas negaišo laiko įžangoms. Kaip dievai elgdavosi su mirusiaisiais „Egipto mirusiųjų knygoje“, toje pačioje, kurią kiekvienas faraonas ar viziris liepdavo po mirties jam įdėti į kapą, *Ka* uždavė Napoleonui klausimą, į kurį reikėjo atsakyti nuoširdžiai:

– Ar žinai, kaip Setas nužudė savo brolį Ozyrį?

Apstulbęs Napoleonas vėl papurtė galvą. Balasanas šyptelėjo:

– Setas pakvietė jį į pokylį kartu su kitais septyniasdešimt dviem svečiais ir grasindamas privertė juos vieną po kito gultis į prašmatnų sarkofagą. Tam, kurio kūnas atitiks karsto matmenis, ir atiteks tas lobis.

– Ir kas nutiko?

– Vienas po kito svečiai ėjo prie skrynios, bet nė vienas viduje nesijautė patogiai. Galiausiai atsigulė Ozyris ir kaipmat suprato, kad skrynia visiškai atitinka jo matmenis. Setas pasinaudojo galimybe, užtrenkė sarkofagą, įmetė į Nilo vandenis ir paskandino Ozyrį. Tai pats tragiškiausias mūsų praeities momentas. Laimė, jį rado Izidė ir pirmą kartą grąžino jam gyvybę.

Korsikietis pradėjo suprasti, ką jam norėjo pasakyti tas *Ka*.

– Tu atsigulei į tą patį karstą, Bunabartai, – kalbėjo toliau. – Tu matei, kaip jis prisitaikė prie tavo kūno, ir lygiai kaip Ozyris jame numirei.

Tas paskutinis sakinys korsikietį sukaustė.

– Taip, Napoleonai Bonapartai. Tu numirei, – tarė iki šiol tylėjęs antrasis *Ka*. – Tu lioveisi egzistavęs, kaip tuomet Ozyris. Dabar esi ne kas kita, tik energinė tos būtybės, kuria kitados buvai, substancija. Kaip manai, kodėl pradėjai matyti tamsoje? Dėl ko kito galėjai regėti tuos pasikartoji-

mus ir per paskutines valandas apžvelgei svarbiausius savo amžinojo gyvenimo paieškų momentus?

– Iš tiesų tai nutinka tik mirusiesiems.

– Miręs? – sumurmėjo korsikietis, purtydamas galvą. – Aš jau miręs?

– Nereikėtų taip jaudintis dėl savo būsenos, Napoleonai. Juk galiausiai Kūrėjas davė žmonėms nemirtingą sielą, kuri ir yra tikroji tavo esybė. Miręs tik tavo kūnas.

Korsikietis sudrebėjo.

– Mirtis, – tarė antrasis *Ka*, – yra niekas kita kaip tik panaudoto ramsčio atsikratymas. Kūrėjas tau jį davė tam, kad vertintum materiją, kurią taip pat Jis sukūrė, bet tau jis skyrė kilnesnius žygdarbius. Tavo lemtis – kaip ir visų mirtingųjų – yra tapti pačiu Dievu. Tu susiliesi su didžia sąmone, tokia didžia kaip pati visata, pilna begalinės išminties ir meilės.

– Bet taip anksti! – pasipriešino Napoleonas. – Kodėl turėsiu mirti taip anksti? Kodėl prarasiu savo asmenį?

– Tau nereikės mirti, Napoleonai. Tu jau miręs. Jei kalbi apie laiką, tai jis nebeegzistuoja. Tai tik miražas. Praeities nebėra. Ateities taip pat nėra. O dabartis neegzistuoja, nes paprasčiausiai iškart praeina. Tu negali jos sulaikyti. Kodėl tad turėtum laikytis jos įsikibęs? Kodėl tave jaudina, ar per anksti, ar per vėlai, jei laikas pasiekus amžinybės būseną yra ne kas kitas kaip entelechija?

Tų dviejų *Ka*, dviejų jam kalbančių energinių kūnų, atsiradusių tarsi iš niekur, žodžiai jį sutrikdė. Jautėsi lygiai taip pat kaip tuomet, kai ant Nadijos rankų buvo beprarandąs sąmonę: silpnas, pasidavęs nesuvaldomai griaunamajai jėgai.

– Ak taip, Nadija, – nusišypsojo Balasano vaiduoklis, tar-

si būtų perskaitęs jo mintis. – Ji irgi padėjo užbaigti tavo ozyriškąjį ciklą.

– Mano ozyriškąjį ciklą?

– Būtent. Kaip ir Izidė, ji vakar privertė tave mirti ir išgelbėjo nuo mirties. Kaip ir deivė, Nadija irgi buvo apvaisinta tavo sėkla.

– Kaip apvaisinta?

Napoleonas krūptelėjo. Jis nieko neprisiminė. *Ka* suprato.

– Taip. Jei nuspręstum nebegrįžti į gyvųjų pasaulį, tavo esybė išliks Žemėje, Nadijos-Izidės įsčiose. Tas vaisius bus kaip sakalas Horas, Ozyrio ir Izidės sūnus, o jo likimas bus burtininko Djedžio Cheopsui skelbtos pranašystės išsipildymas: tik iš vienos Izidės palikuonių įsčių gimęs žmogus sugebės prieiti prie Toto skrynios, paslėptos šioje piramidėje, ir atskleisti pasauliui amžinojo gyvenimo paslaptį.

– „Jei nuspręsčiau nebegrįžti"? – korsikietis sukluso. – Jūs būtent taip pasakėte? Argi aš galiu rinktis?

– Mirusysis, pasvertas Maat ir pasirodęs tyras, praeityje nuoširdžiai ieškojęs amžinojo gyvenimo, gali keliauti ten, kur jam labiau patinka: arba grįžti į gyvųjų žemę, arba keliauti į visus dvylika vidinio pasaulio kraštų, arba skristi link žvaigždžių, pavirsti viena jų ir spindėti amžinai. Taip parašyta mūsų „Mirusiųjų knygoje".

Napoleonas, kaskart tapdamas vis lengvesnis ir jausdamas jį užplūstančią palaimą, pradėjo suvokti, kad jis irgi virto *Ka*. Kad jo kūnas pasiliko kažkur, leisdamas jo pradinei esybei iškilti iš jo vidaus ir priimti, be abejonės, patį svarbiausią jo gyvenimo sprendimą.

– Vadinasi, aš pats privalau pasirinkti savo kelią? – paklausė.

– Būtent.

– O kada turiu apsispręsti?

– Dabar, – atsakė antrasis vaiduoklis.

– Tokiu atveju... – Energinis korsikiečio kūnas pasipurtė, paskleisdamas aplink save mažytes kibirkštis. Jis norėjo laimėti laiko. – Tokiu atveju manau, kad grįšiu į gyvųjų pasaulį.

Abu *Ka* nustebę sužiuro į Napoleoną.

– Vadinasi, nusprendei prisikelti su kūnu, taip, kaip iki tavęs padarė Ozyris ar Jėzus?

– Taip.

– Tavo valia bus įvykdyta, sultone iš Vakarų. Nepaisant to, kai vėl išmuš tavo valanda, jau žinosi, kad šioje pusėje tavęs laukia dar vienas teismas. Kita piramidė priglaus tą aukščiausiąjį momentą, ir jei tai įveiksi, vėl galėsi rinktis savo likimą.

– Priimu tai. Noriu grįžti.

– Bet prisimink: visada, visada būsi nemirtingas. Didžioji Tiesa yra ta, kad mes visi esame nemirtingi. Vienintelis dalykas, skiriantis tave nuo kitų, yra tas, kad tu tai jau žinai. Kiti dar ne.

Post Scriptum

1799 metų rugpjūčio 13 dieną lygiai pusę septynių ryto Napoleonas Bonapartas savo kojomis išėjo iš Didžiosios Gizos piramidės vidurių. Kleberas pirmasis jį pamatė ir pastebėjo, kaip apgailėtinai atrodo prancūzų Rytų armijos generolas. Milžinas priėjo prie jo, norėdamas padėti, ir ištarė klausimą, kurį vėliau daugelį metų Napoleonui vis kas nors užduodavo akis į akį:

– Mano generole, kas jums nutiko?

Korsikietis atsakė lygiai taip pat, kaip atsakinės iki pat savo tremties ir mirties Šventosios Elenos saloje:

– Jei aš jums papasakosiu, jūs vis tiek nepatikėsite.

Prabėgus vos dešimčiai dienų po tų įvykių, Bonapartas slapta paliko Egiptą. Keliavo lydimas dviejų paprastų laivų, kuriuos užgrobti būtų buvęs vienas juokas: fregatų *Muiron* ir *Carrère*. Tačiau dar kartą Napoleoną lydėjo sėkmė. Ne tik Vidužemio jūra buvo jam maloninga, bet ir anglai taip ir nesuuodė jo netikėto pabėgimo.

Šitaip nelabai garbingai jis paliko visiškai sutrikusius visus kovojusiuosius dėl gyvenimo formulės. Mėlynieji išminčiai taip ir nebaigė jo mokyti, o saulės garbintojai su Omaru priešakyje nuo pat savo beviltiško mėginimo išplėšti

gyvenimo paslaptį iš Amenchotepo III kapavietės žinojo, kad kovą jie pralaimėjo. Tik Nadija atliko savo pareigą: kaip naujoji Izidė buvo apvaisinta savo Ozyrio-Napoleono sėkla ir pradėjo naująjį nemirtingąjį... nors jo gyvenimo faktai jau nėra šios knygos objektas. Galbūt kurios nors kitos.

O Napoleonas atvyko į Ajačą, savo gimtąjį miestą, tų pačių 1799 metų rugsėjo 28 dieną, dar po vienuolikos dienų išsilaipino Frežiuse, žemyninėje Prancūzijos dalyje, vos už šimto kilometrų nuo Nicos ir Falikono piramidės.

Iš tiesų, korsikietis jau buvo visai kitas žmogus. Gerokai skyrėsi nuo kario, išplaukusio iš Prancūzijos daugiau nei prieš metus. O esmė ta, kad nuo tos rugpjūčio 13-osios Bonapartas jau niekuomet nejautė baimės ir tapo vienu narsiausių ir geriausią *baraka* turinčių strategų Istorijoje.

Galų gale, ko turėjo bijoti? Juk jis žinojo, kad mirtis – kai ji ateis – nebus pabaiga...

Turinys

ĮŽANGA. Būtina pastaba 9

Egiptas. Giza, III dekada, termidoro *quintidi* 13

1. Senasis Kairas, prieš dešimt dienų. 28 Abib 23
2. 35
3. Luksoras, 29 Safar 43
4. 50
5. Giza 60
6. 73
7. Senasis Kairas 82
8. 88
9. Luksoras 96
10. Edfu, 1 Rabi I 103
11. 115

Hordedefo pasakojimas 121

12. Luksoras, 1 Rabi I 127
13. Senasis Kairas, 29 Abib 138
14. 145

15. Giza 152
16. 166
17. 171
18. Luksoras, II dekada, termidoro *nonidi* 178
19. Kairas, 4 Rabi I 185
20. Luksoras, vakarinė pakrantė 195
21. 204
22. Nazaretas 213
23. Kairas, 7 Misra 219
24. 228
25. 235
26. 244
27. Kelios valandos iki Bonapartui atvykstant į Gizą 258
28. 268
29. III dekada, termidoro *quintidi*
Apyaušrio valandos 274
30. 286
31. Karaliaus kambarys 289

POST SCRIPTUM 297

Sierra, Javier
Si33 Egiptietiškoji Napoleono paslaptis : romanas / Javier Sierra; iš ispanų kalbos vertė Ona Žemaitienė. – Vilnius : Tyto alba, 2007. – 298, [3] p.

ISBN 978-9986-16-554-5

Javieras Sierra (g. 1971 m.) – ispanų žurnalistas, rašytojas, visą savo dėmesį skiriantis didžiosioms Istorijos mįslėms. „Egiptietiškoji Napoleono paslaptis“ – ketvirtasis Sierros romanas, skirtas paslaptingam Napoleono Bonaparto biografijos faktui: 1799 metų rugpjūčio 14-osios naktį karvedys praleido Didžiojoje Egipto piramidėje. Kokių tikslų vedamas didysis Napoleonas ten nakvojo? Ką jis ten patyrė? Intriguojančiame romane susipina koptų išmintis, nemirtingumo paieškos ir senovės Egipto mįslės.

UDK 860-3

Javier Sierra

EGIPTIETIŠKOJI NAPOLEONO PASLAPTIS

Romanas

Iš ispanų kalbos vertė *Ona Žemaitienė*
Viršelio dailininkė *Ilona Kukenytė*

SL 1686. 2007 05 24. 10,14 apsk. l. l.
Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio g. 10, LT-01112 Vilnius,
tel. 2497453, info@tytoalba.lt
Spausdino AB „Aušra“, Vytauto pr. 23, LT-44352 Kaunas
Užsakymas 569

Javieras Sierra (g. 1971 m.) – ispanų žurnalistas, rašytojas, visą savo dėmesį skiriantis didžiosioms Istorijos mįslėms. Praėjusių epochų paslaptys, kurioms skirtos jo knygos, sužavi ir įtraukia, priversdamos naujai pažvelgti į daugeliui žinomus istorinius faktus.

„Egiptietiškoji Napoleono paslaptis" – ketvirtasis Sierros romanas, skirtas paslaptingam Napoleono Bonaparto biografijos faktui: 1799 metų rugpjūčio 14-osios naktį karvedys praleido Didžiojoje Egipto piramidėje. Kokių tikslų vedamas didysis Napoleonas ten nakvojo? Ką jis ten patyrė?

1798-ųjų vasarą daugiau nei 30 000 prancūzų kareivių, vadovaujamų jauno ir ambicingo generolo Napoleono, išsilaipina Egipte, kad išlaisvintų šalį nuo turkų. Tačiau generolą domina ir mįslingasis grafas Sen Žermenas, apie kurį Paryžiuje sklandė legendos, ir piramidės, kurių keletas buvo rastos netgi Prancūzijoje. Napoleonas iškart patenka į mįslingų įvykių sūkurį:

- iš legendinio kalifo Harūno ar Rašido save kildinanti šeima siunčia gražuolę Nadiją ir žynį Alį pas Napoleoną, kad atskleistų jam paslaptį...
- mėlynieji išminčiai susitinka su generolu kaimo lūšnelėje, kad pasakytų Napoleonui, jog jis yra išrinktasis...
- koptų tikėjimo vyresnieji laukia To, kuris ateis – kario ir mistiko, legendinio imamo Bunabarto, perimsiančio amžinojo gyvenimo paslaptį, leidusią iš numirusiųjų prisikelti Ozyriui ir Jėzui Kristui...

Napoleonas atvyksta. Prieš tūkstantmečius žvaigždžių nulemtas LAIKAS ateina.

ISBN 978-9986-16-554-5

9 789986 165545

TYTO ALBA

www.tytoalba.lt

Milžinas priėjo prie jo, norėdamas padėti, ir ištarė klausimą, kurį vėliau daugelį metų Napoleonui vis kas nors užduodavo akis į akį:

– Mano generole, kas jums nutiko?

Korsikietis atsakė lygiai taip pat, kaip atsakinės iki pat savo tremties ir mirties Šventosios Elenos saloje:

– Jei aš jums papasakosiu, jūs vis tiek nepatikėsite.